griculturii. „O deziluzie totală, o lipsă de inițiativă și o vădită nemulțumire au contribuit în mare măsură la scăderea cu 10 la sută a veniturilor noastre agricole în cursul primului an al planului de dezvoltare, fără ca măsurile luate de autorități să fi reușit să schimbe perspectivele". Satele care se golesc, șomajul muncitorilor agricoli, lipsa mijloacelor mecanizate promise au dus la micșorarea producției agricole. (Să adăugăm că 5 000 000 de gospodării țărănești dispun doar de 10 la sută din suprafața arabilă, iar moșierilor — 0,86 la sută din proprietarii de pămînt — le revin 55 la sută din totalul cultivat). Ministrului agriculturii, Canovas, i-a revenit dreptul la replică. Fapt și mai uimitor : constrîns de realități, ministrul a recunoscut că „mediocritatea veniturilor și scăderea nivelului de trai în sectorul agricol devin zi de zi mai accentuate și regresul acestui sector în comparație cu altele se accentuează tot mai mult".

Tăcere. Deputații se privesc stupefiați. Asemenea fraze nu s-au mai auzit în Cortes...

Epilog, consumat după mai multe săptămîni, la începutul lui iulie : la Madrid s-a anunțat o remaniere ministerială. Printre cei ce și-au pierdut fotoliul ministerial s-a aflat și titularul Departamentului agriculturii, Canovas. A mai ieșit din guvern și ministrul cu înfățișare de ascet — Ullastres, cel care a recomandat spaniolilor să consume mai puțin. Schimbarea conducătorilor unor sectoare economice nu presupunea însă și o modificare de politică. Miniștrii înlocuiți au fost sacrificați, azvîrlindu-se asupra lor responsabilitatea eșecurilor al căror simptom alarmant a devenit inflația, cu goana prețurilor pe care salariile se dovedesc incapabile să le ajungă din urmă. Canovas, Ullastres și ceilalți au părăsit scena. S-a schimbat distribuția, dar piesa a rămas aceeași...

Tăcerea s-a împrăștiat

Călătorii care trec grăbiți prin Spania vorbesc despre „depolitizare". Există, într-adevăr, indiferența unor cetățeni din păturile mijlocii față de instituțiile create de franchism. Această indiferență nu înseamnă însă renunțarea opiniei publice în general la o atitudine protestatară, la acțiuni directe împotriva regimului. În viața politică a intrat și o generație nouă. S-a calculat că 9 din 10 muncitori au mai puțin de 45 de ani. Ei nu acceptă abuzurile, — și au trecut de la nemulțumirea tăcută la acțiunea nemijlocită. O știre foarte laconică pomenea despre o ciocnire între poliție și mineri la Mieres. Cei vîrstnici își amintesc de acest orășel ; în primăria lui a fost proclamată Republica Spaniolă. Mieres nu a abandonat lupta.

„Lăsați-mi cătușele ; ele simbolizează asuprirea pe care o suferă muncitorii" : cuvintele acestea a îndrăznit să le rostească un lider sindical ajuns pe banca acuzaților. Arestații nu solicită indulgență. Ei își înfruntă acuzatorii. Tăria lor își trage seva din speranță. Ei cred cu putere în ziua de mîine. Chiar și multor resemnați de ieri, noaptea franchismului nu li se mai pare fără de sfîrșit...

Zidurile care separau Spania de restul lumii s-au năruit. Obligate de situația economică precară să admită emigrarea a sute de mii de muncitori spanioli (600 000 între 1959—1964) porniți spre alte țări în căutare de lucru, autoritățile de la Madrid creează astfel condițiile pentru un contact cu realități diferite de cea iberică. Șomerul, care peste hotare devine muncitor calificat, revine în Spania cu o altă optică de viață, cu o încredere în forțele lui pe care nu o avea atunci cînd foamea îl adusese la granița disperării. La Madrid, unii ar fi tentați să închidă porțile emigrării, dar neîndurătoarea logică valutară îi silește să accepte inacceptabilul, deoarece muncitorii spanioli din străinătate au trimis acasă, numai în 1964, suma de 234 960 000 dolari. Pentru acești dolari Spania pierde însă un capital uman greu recuperabil.

Grevele, demonstrațiile de stradă, manifestele clandestine nu mai apar ca izolate acte de curaj. O mișcare muncitorească în curs de organizare își face simțită influența în viața publică. „Sindicatul central național" — creație a regimului — este înlocuit cu grupări sindicale combative, înființate fie pe baza apartenenței la partidele opoziției, fie din necesitatea acțiunii comune pentru satisfacerea unor revendicări. Cu aceste grupări chiar patronii au început să trateze. Madrilienii își amintesc de acea zi de primăvară cînd mii de muncitori s-au adunat sub ferestrele uriașei clădiri a sindicatelor oficiale, strigînd liderilor acestora : „Voi nu reprezentați nimic și pe nimeni !"

Greva este ilegală în Spania și totuși zeci de mii de muncitori au folosit fără teamă acest mijloc de luptă. Proletariatul spaniol nu se mai mulțumește în prezent cu *tolerarea* grevelor, ci cere *legalizarea* lor, astfel încît nimeni să nu poată fi urmărit pentru participare la o grevă sau pentru incitare la încetarea lucrului. „Toleranța" autorităților nu înseamnă „liberalizare" despre care s-a scris atît de mult. Atunci cînd împrejurările permit (Asturia este martoră), brutalitățile polițienești reeditează cele mai sinistre procedee ale trecutului. De altfel, la adăpostul nopții, poliția pătrunde adeseori în cartierele sărace din Madrid, Barcelona sau Bilbao. Uneori, victimele sînt vînate în plină zi, pe străzi aglomerate (cum s-a întîmplat în mai multe localități din Catalonia). Cei ajunși în dubele negre au o soartă de neinvidiat. Un prestigios membru al baroului spaniol, cunoscut pentru convingerile sale catolice, a trimis o scrisoare arhiepiscopului Madridului în care dezvăluie cruzimile săvîrșite în beciurile Direcției Generale a Siguranței. Avocatul a ajuns și el în postura de arestat...

Studenții...

Începutul de toamnă este călduros, soarele îmbie la odihnă. Acum studenții se mai găsesc în vacanță. Universitățile sînt pustii. Ziduri între care viața, freamătul tineresc s-au stins. Autoritățile se gîndesc însă cu neliniște la octombrie care se apropie vertiginos. Atunci studenții vor însuflețiiarăși aceste ziduri iar universitățile vor deveni din nou focare de agitație. „Astăzi chiar cele mai optimiste personalități oficiale recunosc că există o îngrijorătoare ruptură între actualul regim și tînăra generație" — scria *Frankfurter Rundschau*. Studenții au părăsit în masă sindicatul universitar dependent de guvern, îndreptîndu-se spre asociațiile ilegale create de forțele antifranchiste. „Influența Falangei printre studenți, care reprezintă generația născută după războiul civil, poate fi considerată drept nulă" — afirmă *New York Times*. Poziția democratică a tineretului studios își găsește explicația în structura societății spaniole dominată de armată și cler. În viața publică spaniolă intelectualul (cu excepția juristului și oarecum a medicului) a jucat un rol minor. „Un grad militar înseamnă în Spania mai mult decît un titlu academic" — semnala un corespondent vest-german. Pături largi ale intelectualității s-au situat pe o poziție de împotrivire față de o structură social-politică care neagă valorile spirituale. Împotrivirea aceasta s-a amplificat în ultimii ani, găsindu-și expresia în combativele manifestări ale studențimii, sprijinită de cadre didactice de prestigiu dintre care unele au profesat cîndva politica falangistă.

Sancțiunile adoptate împotriva unor profesori, cunoscuți prin ostilitatea față de actualul regim, au determinat reacții de natură să prevestească o toamnă universitară agitată.

Între biserică și Falangă

Ușile sălii de judecată fuseseră închise. Proces secret. Pe culoarele întunecoase se adunase o mulțime de preoți în veșmintele lor negre. Vreo sută — unii din Madrid, alții veniți din Catalonia. N-aveau ținuta calmă, reținută, a predicatorului răbdării față de tot ce se petrece pe pămînt. Dimpotrivă. Păreau nervoși, protestau, schimbau fraze violente, neobișnuit de violente, cu polițiștii postați lîngă ușile ferecate. Preoții doreau să asiste la procesul a patru personalități catolice aduse în fața tribunalului pentru delicte politice. Polițiștii însă erau neînduplecați în fața slujitorilor lui Dumnezeu. Cînd preoții au devenit mai insistenți, polițiștii au acționat potrivit obișnuinței : au început să-i lovească.

→

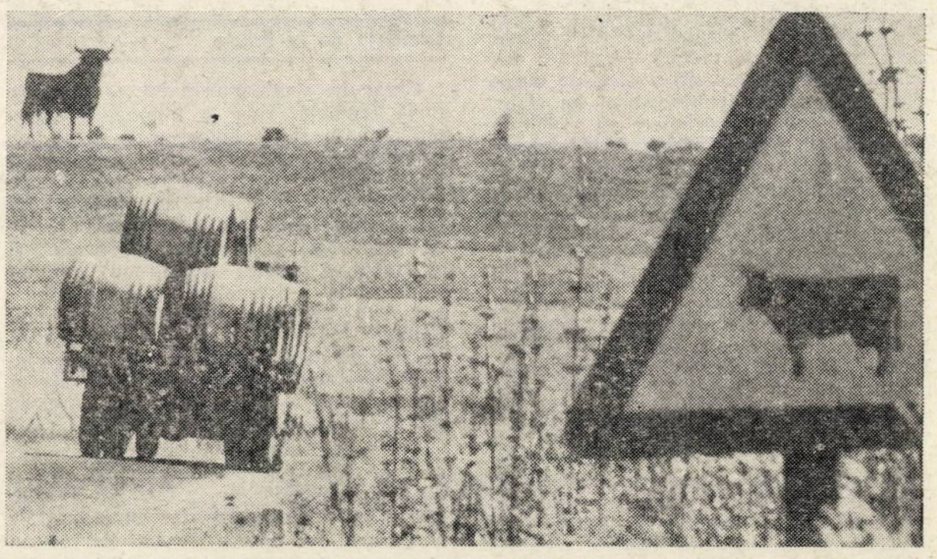

Semne de circulație pe șoselele spaniole : „feriți-vă de tauri"

Arii de treer

Demni, preoţii cîntau, invocînd pe domnul din ceruri, în vreme ce brutele în uniformă îi împingeau în stradă.

„Revolta sutanelor" — semnala *Le Nouvel Observateur*. Poate că revista pariziană exagera. Dar în fapt se petrece un fenomen pe care *Le Figaro* îl înfăţişa sintetic : „Unul din stîlpii tradiţionali ai franchismului pare să-şi nuanţeze pe zi ce trece atitudinea faţă de structurile pe care le consideră condamnate de timp şi cu care nu înţelege să-şi lege soarta". Există o tensiune în relaţiile dintre biserică şi Falangă, provocată mai ales de deplasările din mentalitatea clericilor mai tineri, care, în contact direct cu masele, par preocupaţi de problemele sociale şi înţeleg că vor pierde orice influenţă asupra credincioşilor dacă nu îi vor urma pe un alt drum decît cel prescris de regim. Biserica doreşte să evite identificarea ei cu franchismul şi marchează tot mai clar distanţa în relaţiile cu Falanga. „Cei care aspiră să joace un rol în viitor au datoria să se desolidarizeze de echipa aflată la putere" — afirma liderul democrat-creştin Gil Robles. „Desolidarizarea" este voalată — ea nu depăşeşte un cadru limitat de dorinţa de a menaja spiritul autoritar al regimului. Tineretul catolic, mai receptiv la realităţile sociale, năzuieşte la mai mult decît un dialog doctoral în privinţa viitorului Spaniei. J.O.C. (tineretul muncitor catolic — organizaţie legală) vădeşte o atitudine reprobatoare faţă de practicile oficiale iar publicaţia sa *Juventud Obrera* a pledat chiar pentru dreptul la grevă. Dar catolicismul spaniol nu mai reprezintă astăzi o forţă unitară. „Acţiunea catolică" se străduieşte să capteze pe muncitori, iar unii militanţi catolici au ajuns la o platformă de colaborare cu socialiştii şi comuniştii. Pentru „Opus Dei" obiectivele sînt determinate de poziţia socială a celor mai influenţi membri ai săi : marea industrie şi tehnocraţia. „Opus Dei" are poziţii puternice în guvern ca şi în conducerea aparatului industrial-bancar şi tendinţa atribuită membrilor săi este de a „moderniza" structurile spaniole potrivit necesităţilor *actuale* ale marii burghezii, temătoare de ceea ce se va întîmpla „după Franco". Membrii de vază ai acestei organizaţii consideră depăşit falangismul anilor de război civil, sistemul politico-economic care a dus la o rupere a Spaniei de contextul vest-european. Sclerozarea economică li se pare extrem de periculoasă şi ar dori să imprime dinamism industriei şi agriculturii spaniole (beneficiarii acestui proiectat dinamism fiind dinainte previzibili). Activişti ai Falângei, prezenţi în posturi de comandă economică în virtutea unor merite trecute, s-au văzut înlăturaţi de tinerii specialişti ai lui „Opus Dei" energici şi calificaţi. De aci o rivalitate crescîndă pe care Franco o foloseşte în jocul său de culise pentru a menţine un echilibru între forţele politice care aspiră la dominaţie. Ultima remaniere ministerială din iulie a scos din scenă trei miniştri membri ai lui „Opus Dei". Este adevărat, în guvern au intrat alţi doi membri marcanţi ai acestei organizaţii („tehnicieni competenţi şi mai indiferenţi decît predecesorii săi faţă de consideraţiile politice", scrie *Le Monde*). Indiscreţiile din anturajul guvernamental vorbesc de o relativă dizgraţie a lui „Opus Dei", deşi aparent nimic nu o dovedeşte. Se aşteaptă ca o dată cu toamna să se consume încă o remaniere a formaţiei ministeriale care ar putea să pună în cauză „subtilul echilibru" stabilit în sînul guvernului prin străduinţele lui Franco.

Falanga se află într-o prelungită defensivă. Adversarii săi o silesc să bată în retragere şi să-şi scoată la iveală disensiunile interne care o macină. „A devenit evident că o mare parte a mişcării falangiste alunecă spre o poziţie din ce în ce mai opusă sistemului franchist şi tinde spre o acţiune comună cu cîteva sectoare ale opoziţiei" scria *La Tribune des Nations*. Întrunirea cercurilor falangiste „José Antonio" — arată aceeaşi publicaţie — „marchează o alunecare spre opoziţie a unei părţi a mişcării falangiste".

Luminile de la Prado

Chiar în sînul guvernului se ciocnesc două tendinţe. Una ar propune o „deschidere" în spirit liberal care să se exprime în „remanierea totală" a guvernului, în numirea unui prim-ministru, Franco limitîndu-se a fi o înaltă autoritate cu rol de arbitru. Schimbările ar urma să se desfăşoare în „ordinea constituţională", şi ar trebui să asigure „pluralismul opiniilor şi principiul reprezentării politice". Ministrul Solis susţinea „existenţa unei opinii publice". „Liberalii" ar mai propune să se acorde atenţie „opoziţiei de bună credinţă" — unei opoziţii care să admită regimul, însă — maximum — să dorească să-l „perfecţioneze".

Lor li se opun „duri", în fruntea cărora se află succesorul desemnat al lui Franco, generalul Munoz Grandes, şi care cer şi ei o remaniere, dar cu scopul de a elimina din guvern pe toţi cei ce nu sînt adepţii politicii de „mînă forte". „Durii" nu acceptă nici o modificare de structură, refuză orice dialog cu opoziţia, doresc să conserve actuala structură, chiar dacă unele modificări de suprafaţă vor fi operate pentru liniştirea opiniei publice.

Franco se află în faţa unei alegeri : „liberalii" sau „durii" ? Oficial, a promis liberalizare. Dar totul s-a redus la o sterilă dezbatere de presă care nu a fost urmată de măsuri practice. Dovada cea mai proaspătă : s-a anunţat o apropiată desfiinţare a cenzurii presei. Însă, pasibile fiind de grave pedepse, ziarelor li se interzice să critice pe generalissimul Franco, religia şi „principiile naţionale actuale". Căluşul rămîne, dar nu se mai cheamă căluş...

La Madrid există o indispoziţie vizibilă faţă de oricare măsură ce ar permite opoziţiei să se manifeste (deşi se doreşte — cum mărturisea *Arriba* — o „opoziţie" confortabilă, care să nu provoace griji şi să creeze aparenţa unei democraţii).

La palatul Prado, ferestrele unei camere rămîn luminate pînă tîrziu în noapte. Gardienii au fost la început miraţi, apoi s-au obişnuit. Becurile ard o noapte după alta. Este camera de calcare a lui Franco. Ajuns la o vîrstă înaintată, liderul spaniol este frămîntat de problema succesiunii sale. Iniţiaţii afirmă că îşi consacră nopţile întocmind proiecte pentru un viitor care i se pare nesigur. Pînă acum Munoz Grandes era socotit urmaşul. Starea sănătăţii sale inspiră însă îngrijorare. Se vorbeşte de amiralul Nieto Antunez ca favoritul nr. 1 al lui Franco.

Alegerea aceasta poate să semnifice o opţiune : cea a imobilismului. Antunez vorbea recent de ruina pe care a adus-o Spaniei „liberalismul, constituţionalismul şi partidele politice", şi a cerut Falangei să rămînă credincioasă acelui *credo politic* care a inspirat-o în războiul civil. Între „liberalii" şi „durii" care se înfruntă, Franco poate că este dispus să facă o a treia alegere : „imobilismul care ar putea într-adevăr să tenteze pe un om vîrstnic care nu a încetat să se îndepărteze tot mai mult de realitate" *(Figaro)*.

Imobilism ar putea să fie şi o monarhie cu un Don Carlos fără putere (contestat de prinţul Xavier de Bourbon-Parma, pretendent şi el la tron). Disputa dinastică cu episoadele ei groteşti nu apropie momentul cînd monarhiştii vor obţine cîştig de cauză. Unele cercuri falangiste restrîng dezbaterea la dilema : republică prezidenţială sau monarhie ? Franco — se ştie — are oroare de republică. Nu poate da uitării trecutul. Monarhia ar fi însă o instituţie lipsită de sprijin popular şi fără viitor. De aci, ezitările franchismului.

Dilema aceasta secundară estompează esenţialul : promisa liberalizare va rămîne în continuare doar o temă de abstractă dezbatere ?

Într-o periferie a vechiului Madrid, pe strada Marquès de Cubas, locuieşte unul din cei mai cunoscuţi spanioli : un bărbat cu privirea blîndă, cu o înfăţişare de gînditor, lipsit de efervescenţa tribunului popular — profesorul Galvan, nume des amintit în timpul zilelor de furtună universitară. Unui ziarist francez care a trecut pragul austerei lui locuinţe Galvan i-a declarat : „Regimul este condamnat prin natura sa unui *statu quo*, imobilismului ; o schimbare reală este imposibilă în sistemul actual".

Eugeniu OBREA

Expoziţia Construcţiei Economice a R. P. Chineze

Între 23 septembrie şi 13 octombrie pavilionul de pe marginea lacului Herăstrău găzduieşte o expoziţie economică a Republicii Populare Chineze. Întîmpinînd vizitatorii cu un portal construit cu elemente arhitecturale naţionale, expoziţia prezintă pe un spaţiu de 4 500 metri pătraţi peste 4 700 de produse ale diferitelor ramuri ale economiei Chinei populare.

Secretarul general al Expoziţiei, LI IUNG-TING, ne-a prezentat expoziţia şi ne-a vorbit despre particularitatea exponatelor prezentate. Expoziţia se împarte în cinci sectoare – holul de onoare, industria grea, agricultura, industria uşoară şi arta meşteşugărească.

În holul de onoare sînt expuse în principal fotografii ce oglindesc legăturile de prietenie dintre poporul nostru şi poporul chinez.

Intrînd în expoziţia propriu-zisă, ne întîmpină obiectele de artă meşteşugărească. Aici pot fi admirate tablouri executate din materiale general folosite — tuş şi culoare — ca şi din unele materiale mai puţin uzitate : scoici, pai, crenguţe de lemn, scoarţă de copaci. Efectele cromatice obţinute prin îmbinarea diferitelor fragmente natural colorate, sînt o expresie a măiestriei poporului chinez. Broderiile manuale în mătase, cu o infinitate de nuanţe, reproduc flori, păsări sau animale. La fel goblenurile şi covoarele ţesute cu o dozare fericită a culorilor, dintre care impune prin măiestrie covorul înfăţişînd două berze pe un pin. În continuare, reţin atenţia miniaturi, sculpturi în fildeş, jad, piatră şi lemn. Referindu-se la produsele meşteşugăreşti, secretarul general al expoziţiei, Li Iung-ting, arată că aceste obiecte au preluat şi dezvoltat — pe de o parte — vechile tradiţii chineze, iar pe de altă parte ele reflectă viaţa reală şi înfăţişarea spirituală a oamenilor muncii din ţara prietenă.

Sînt expuse apoi renumitele glazoneuri, faianţe şi porţelanuri chinezeşti, ale căror ornamente şi picturi au făcut de multă vreme cunoscută peste hotare arta meşteşugarilor din China.

Un stand expune produse ale artei bijutierilor chinezi, dintre care obiectele lucrate în filigran de argint dovedesc priceperea şi răbdarea deosebită a creatorilor lor.

Atenţia celor mici va fi atrasă, fără îndoială, la vizitarea expoziţiei, de standul de jucării mecanice, unde alături de păpuşi se întîlnesc prototipurile miniaturale ale automobilelor, locomotivelor, vagoanelor ş.a.m.d. pe care le fabrică industria chineză.

În continuare sînt expuse o serie de produse ale industriei uşoare — ceasuri, creioane ce poartă o firmă cunoscută azi peste hotare, Chung Hwa, stilouri marca Hero, de asemenea exportate, baterii etc.

Trecînd la parterul pavilionului, avem în faţă o imagine a producţiei industriei grele a R. P. Chineze. Secretarul general al expoziţiei, Li Iung-ting, ne prezintă astfel realizările reflectate în exponate : În sectorul industriei grele sînt expuse diferite produse. În gama produselor metalurgice se găsesc bandaje pentru roţi de locomotive şi roţi de vagoane, diferite tipuri de oţeluri, diferite tipuri de ţevi de oţel, benzi de oţel, tablă şi sîrmă de oţel. Printre produse mecanice, reţin atenţia automobilul marca „Hunţi", o maşină de alezat prin coordonate optice, o maşină de mare precizie pentru rectificat roţi dinţate, o maşină de mare precizie pentru rectificat şanţuri exterioare ale rulmenţilor sferici, o maşină de pieptănat bumbacul, un război de ţesut cu mai multe suveici, ca şi maşini agricole. Sînt expuse aparate de mare precizie, ca de pildă, un microscop electronic extrasensibil, cu o capacitate de mărire de 200 000 de ori, un ciclotron electrostatic care poate produce cîteva milioane de electronvolţi, un cromatograf capilar şi cu coloană spiraiă, o maşină electronică de calculat etc. În domeniul produselor petroliere, s-au expus produse petroliere superioare, destinate aviaţiei şi instrumentelor şi aparatelor de mare precizie pentru aviaţie şi vid. În afară de acestea, se mai pot vedea din fotografiile expuse o presă hidraulică de forjat piese în diferite forme cu o putere de apăsare de 12 000 tone, avînd greutatea şi înălţimea cea mai mică în comparaţie cu celelalte prese hidraulice de aceleaşi proporţii, existente în lume, o macara de tip pod rulant cu sarcina la cîrlig de 350 tone, rafinării şi puţuri de mine de mari proporţii. De asemenea, sînt expuse şi machetele unor nave şi locomotive Diesel. Toate aceste exponate au atins sau se apropie de nivelul tehnic mondial.

Secretarul general al expoziţiei ne arată exponatele industriei producătoare de bunuri de consum : În sectorul industriilor uşoară şi textilă, sînt expuse ţesături de mătase, bumbac, in, cînepă, stofe, catifele şi articole de tricotaje, bogate în sortimente şi culori. Sînt expuse şi articole emailate, obiecte de aluminiu, biciclete, maşini de cusut, ceasuri, precum şi articole cultural-sportive şi şcolare. În expoziţie se mai pot întîlni, de asemenea, produsele unor sectoare industriale nou dezvoltate, cum sînt : rolfilme, lentile şi hîrtii speciale pentru anumite ramuri ale industriei. Întreprinderile care fabrică produsele sus-menţionate sînt dotate cu utilaje şi instalaţii de fabricaţie chineză.

În sectorul agriculturii sînt expuse diverse produse agricole, forestiere, produse zootehnice, produse ale secţiilor anexe, produse de pescuit precum şi produse alimentare prelucrate. În acelaşi timp sînt expuse şi unele fotografii care oglindesc dezvoltarea producţiei agricole.

În încheierea vizitei, secretarul general Li Iung-ting arată că : „Nu de mult, Republica Socialistă România a organizat cu succes în capitala ţării noastre o mare expoziţie complexă, care a fost apreciată şi salutată cu căldură de poporul chinez. Organizarea reciprocă a expoziţiilor marchează întărirea şi dezvoltarea pe mai departe a relaţiilor de prietenie şi colaborare între China şi România. Sîntem convinşi că deschiderea Expoziţiei Construcţiei Economice a R. P. Chineze va contribui la întărirea cunoaşterii reciproce şi a prieteniei popoarelor chinez şi român, la dezvoltarea relaţiilor economice şi comerciale între ţările noastre".

N. S. STĂNESCU

MALI

Mali înseamnă înainte de toate fluviul Niger. Apele lui scaldă pămînturile ţării cu generozitatea Nilului în Egipt. Fertilitatea Mali-ului este un dar al fluviului, a cărui uriaşă meandră sileşte deşertul să se retragă. Uneori, albia este atît de lată, încît malul celălalt abia se zăreşte, iar o dată cu sosirea iernii fluviul inundă pămînturile. Apele se retrag apoi şi Mali îşi regăseşte peisajul ale cărui contururi tremură imperceptibil în undele de căldură.

Cu 8 veacuri în urmă

Republica Mali este urmaşa unui mare imperiu medieval. După legende, în jurul anului 1213 Allacoy Keita întemeiase statul Mandingo, care a intrat în istorie sub denumirea de imperiul Mali sau Melle. El şi succesorii săi au stăpînit cea mai mare parte a Sudanului de vest timp de 100 de ani, exercitîndu-şi dominaţia asupra unor rivali mai slabi, vasalizaţi.

Pe vremea aceea, întregul ţinut din cotul Nigerului şi hinterlandul său — peste 500 mile pătrate de păşuni, adesea bine irigate — erau sub controlul unor state mai mult sau mai puţin centralizate. Unele dintre ele şi-au cîştigat un loc în istorie datorită puţinelor relatări ce ne-au rămas, altele n-au lăsat nimic s'tceva în urma lor decît ecoul ciudat al denumirilor. Dezvoltarea istorică a acestor întinse regiuni a cunoscut mari puteri sau federaţii de state, rivalităţi dinastice, invazii străine, transformări dramatice. De-a lungul vremurilor, se poate afirma că statul Mandingo urma statului Ghana, iar Songai avea să urmeze Mali-ului.

Evocînd istoria acestor state, cunoscutul cercetător al Africii Basil Davidson vorbeşte chiar despre anumite paralelisme cu Europa acelei vremi. Cu toate că popoarele europene şi cele din Sudan „erau tot atît de diferite unele de altele ca şi latitudinile la care trăiau", tiparele de bază ale dezvoltării lor sociale au fost adeseori surprinzător de asemănătoare. Şi unele şi altele aveau o organizare trainică a puterii centrale, iar din punct de vedere economic se bazau pe agricultură, păstorit şi folosirea largă a metalelor. In ambele regiuni, comerţul a constituit o puternică forţă motrice. Tombuctu, Djenne, Walata, Gao, Agade erau oraşe bogate, oraşe comerciale în primul rînd ; aci poposeau caravanele ce veneau din spre pustiul nordic, aducînd încărcături de cupru şi sare, mărgele veneţiene, lame şi săbii din Europa şi Damasc. Aceste oraşe par să se fi dezvoltat pe la începutul secolului al XII-lea, apogeul lor datează însă din perioada supremaţiei popoarelor mandingo şi a imperiului Mali. Prin veacul al XIV-lea, acest stat controla drumurile de acces la ocnele de sare din Taghesa, la marginea de nord a Saharei, precum şi căile spre ţara aurului din sudul îndepărtat, la marginea de sud a savanei. Spre apus, se întindea pînă la Atlantic, iar spre răsărit cuprindea minele de cupru şi centrul de caravane de la Takada şi probabil chiar ţinuturile de dincolo de acest oraş. Judecînd după întinderea şi bogăţia sa, dacă nu după numărul populaţiei, relativ mai mică decît a marilor imperii de la răsărit, Mali a fost în acele vremi unul dintre cele mai importante state din lume.

Sub stăpînirea colonială

La sfîrşitul secolului XIX începe istoria dominaţiei coloniale în Mali. Mai întîi un detaşament francez, aflat sub comanda colonelului Gustave Borny Debordes — partea superioară a Senegalului era deja cucerită — a ocupat Bamako, după cîteva salve de tun trase asupra locuitorilor. Apoi, o dată cu înaintarea cuceritorilor, Mali devine în 1898 colonie franceză. Această dominaţie avea să continue pînă în 1960. In anii 1915 — 1916, au existat — îndeosebi în regiunea Beledougou — încercări de revoltă armată. Poporul malian a plătit însă scump rezistenţa împotriva colonizării.

După cel de-al doilea război mondial, în condiţiile şi sub presiunea extinderii mişcării de eliberare naţională în Africa, autorităţile coloniale au acordat Mali-ului, în noiembrie 1958, statutul de republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze. Cîteva luni mai tîrziu, a luat naştere Federaţia Mali, care grupa Republica Sudaneză (corespunzînd limitelor actuale ale Mali-ului) şi Senegalul. Preşedinte al Adunării a devenit Leopold Senghor, iar Modibo Keita preşedintele guvernului federal. Dar această uniune Sudan—Senegal — proclamată independentă în iunie 1960 — nu avea să dureze mult. La 20 august, Federaţia Mali s-a destrămat. Acum cinci ani, la 22 septembrie 1960, a fost proclamată Republica Mali, iar Congresul extraordinar al Partidului Naţional Uniunea Sudaneză — RDA (Uniunea Democrată Africană) a definit programul de viitor al ţării : încheierea luptei pentru eliberarea naţională şi realizarea unei societăţi noi.

In momentul eliberării de sub dominaţia colonială, Mali prezenta toate caracteristicile unei ţări slab dezvoltate. In 1960, dispunea de pildă doar de 600 km căi ferate, mult sub necesarul indispensabil pentru transportul produselor. Ţară cu mari posibilităţi hidroenergetice, nu avea decît o mică centrală hidraulică la Kayes, o centrală termică la Bamako, cîteva fabrici de transformare a bumbacului. Peste tot se menţinuseră modul de viaţă şi relaţiile de producţie precapitaliste, caracterizate prin randament agricol slab, prin nivelul scăzut al productivităţii muncii pămîntului. Munca se făcea cu „daba" — o sapă de lemn lată cît palma, aproape singura unealtă agricolă cunoscută în Mali. Focul de mărăciniş tradiţional, care a ruinat Africa timp de secole, constituia singurul sistem de întreţinere a solurilor, practicat pe teritoriul Mali-ului şi cu 2 000 de ani înaintea erei noastre.

Planul de cinci ani

Pentru a răspunde aspiraţiilor de libertate economică şi socială a poporului, guvernul condus de Modibo Keita a elaborat un plan de 5 ani (1960 — 1965), care prevedea reorganizarea întregii structuri economice a ţării : decolonizarea economică şi financiară ; instituirea rapidă a unei structuri economice noi, la sat şi oraş ; dezvoltarea sectorului de stat în industrie şi transporturi, comerţ, finanţe ; intensificarea producţiei agricole pentru a mări consumul interior şi potenţialul de export ; dirijarea şi controlul economiei ţării de către stat. Astfel, în agricultură gospodăria individuală primitivă a fost înlocuită prin „uniuni agricole de producţie şi ajutor reciproc" : fiecare membru al Uniunii trebuie să lucreze un anumit număr de ore, iar venitul obţinut este distribuit potrivit hotărîrii consiliului sătesc. În momentul de faţă, funcţionează peste 3500 de asemenea uniuni. În acelaşi timp, a fost creat sectorul agricol de stat (oficiul Nigerului) cuprinzînd 50 000 ha terenuri irigate, cu mijloace

Marele tîrg din Bamako (Mali)

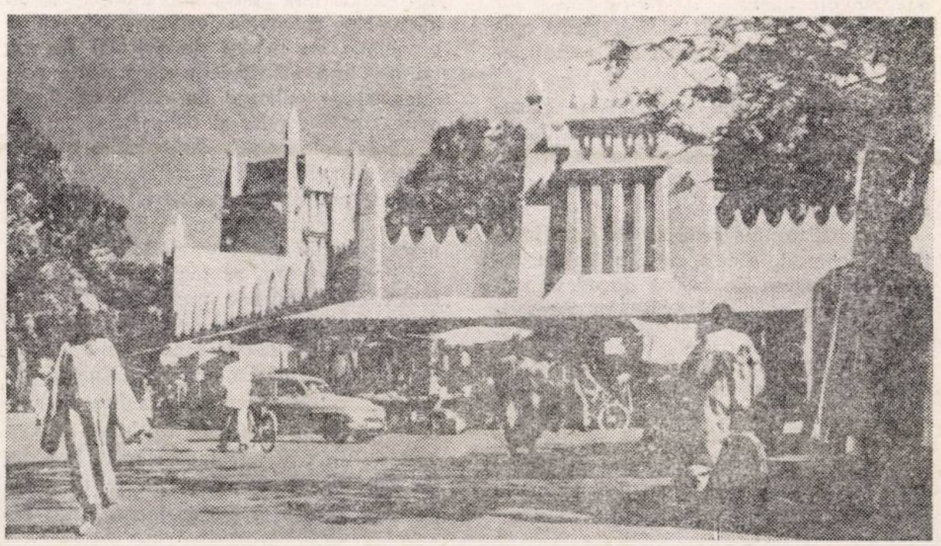

tehnice moderne, în care se cultivă bumbac, orez, trestie de zahăr, mei. În domeniul industrial şi minier realizările celor 5 ani sînt apreciabile : 75 milioane tone de materii prime au fost livrate construcţiilor ; numeroase instalaţii industriale ca hidrocentrala de la Bamako, un combinat textil la Segou, fabrica de conserve şi ulei din Koulikoro, abatoare frigorifice, întreprinderea metalurgică Marakla, barajul de la Sotuba. Cooperarea realizată între Mauritania, Senegal, Guineea şi Mali în vederea revalorificării bazinului Senegalului va avea drept rezultat hidrocentrala de la Gouina cu o producţie de 2 miliarde kWh. Această energie, în afara industriei siderurgice, care va fi pusă în funcţiune în curînd, va permite exploatarea zăcămintelor de bauxită evaluate de specialişti la aproximativ 900 milioane tone. Surplusul de energie electrică va permite industrializarea statului malian. În vederea consolidării sectorului de stat au fost înfiinţate Banca populară de dezvoltare, şi Banca de credit şi depuneri ; de asemenea, au luat naştere societăţi naţionale ca SOMIEX (import — export), SEMA (construcţii de locuinţe), AIR—MALI (transporturi aeriene) etc.

Marile sarcini ale reconstrucţiei implică necesitatea creării de cadre calificate. Planul prevede construirea a 150 clase pe an, entuziasmul popular a realizat triplul prevederilor. Învăţămîntul secundar va putea cuprinde în anul de învăţămînt 1965 — 1966 6000 elevi, iar cel tehnic mai mult de 1000. Ideea fundamentală în ceea ce priveşte învăţămîntul superior a fost de a crea instituţii specializate : institute agricole, Şcoala naţională de administraţie, Şcoala lucrărilor publice, Facultatea de medicină. De la un capăt la altul al Mali-ului apar uzine, întreprinderi, centre de calificare, şi în jurul lor populaţia trece de la o existenţă închisă în tipare străvechi, la ritmul unei vieţi moderne.

După dobîndirea independenţei politice, Republica Mali şi-a definit linia politicii sale externe atît în contextul continental cît şi în cel mondial. De la început, noul stat s-a pronunţat pentru o politică de neutralitate şi de colaborare cu toate statele lumii, în spiritul coexistenţei paşnice. Moţiunea adoptată de Congresul extraordinar al RDA din septembrie 1960 definea astfel caracterul politicii externe a ţării : luptă pentru consolidarea independenţei politice, cooperare economică şi relaţii de prietenie cu toate popoarele. Această orientare a fost confirmată de activitatea diplomatică a reprezentanţilor Republicii Mali în Organizaţia Naţiunilor Unite. De cînd a devenit membră a Organizaţiei (septembrie 1960), Republica Mali s-a numărat între naţiunile cele mai activ militante pentru lichidarea rămăşiţelor sistemului colonialist şi respectarea suveranităţii tinerelor state africane. În acelaşi spirit, activitatea depusă în cadrul OUA a urmărit realizarea solidarităţii africane şi sprijinirea luptei de eliberare a popoarelor din acele regiuni ale continentului care nu şi-au cucerit încă independenţa. Preşedintele Modibo Keita a participat în septembrie 1961 şi octombrie 1964 la Conferinţele de la Bagdad şi Cairo ale ţărilor neangajate. Relaţiile diplomatice, economice şi culturale dintre ţara noastră şi Republica Mali reflectă comuna dorinţă de pace a celor două ţări, comuna lor aspiraţie către cooperare şi prietenie între popoare.

Dana ALEXANDRU

Economiştii în reuniuni internaţionale

La sfîrşitul lunii august şi începutul lui septembrie Italia a găzduit trei manifestări ştiinţifice organizate sub egida **Asociaţiei internaţionale a economiştilor.** Astfel, la Roma a avut loc în zilele de 30 şi 31 august şedinţa **Consiliului Asociaţiei.** Tot la Roma s-a întrunit între 1 şi 8 septembrie **Conferinţa internaţională anuală de toamnă** a Asociaţiei, cu tema, **„Probleme economice ale agriculturii în societăţile industriale şi implicaţiile lor pentru ţările în curs de dezvoltare".** Ultima reuniune din acest ciclu, organizată de Comitetul pentru productivitatea muncii de pe lîngă Asociaţia internaţională a economiştilor s-a desfăşurat la Bellagio, între 5 şi 11 septembrie şi a avut ca temă **„Evoluţia relaţiilor de piaţă şi a planificării".**

La aceste reuniuni, Societatea de ştiinţe economice din România a fost reprezentată de o delegaţie formată din Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei, directorul Institutului de Cercetări Economice, şi D. Dumitriu, redactor-şef adjunct al revistei **Viaţa Economică,** şef de sector la Institutul de Cercetări Economice.

COSTIN MURGESCU a înfăţişat pentru cititorii **LUMII,** într-o convorbire avută cu redactorul nostru Radu Varia, cîteva aspecte privind desfăşurarea celor trei conferinţe.

— V-am ruga să arătaţi ce rol are Consiliul Asociaţiei şi asupra căror probleme s-au purtat discuţiile din cadrul recentei sale sesiuni.

— Consiliul Asociaţiei internaţionale a economiştilor are un rol consultativ şi se întruneşte o dată la trei ani.

La recentele lucrări de la Roma au fost reprezentate 32 de societăţi naţionale din cele 42 care sînt afiliate Asociaţiei internaţionale. O dată cu descărcarea dată vechiului comitet executiv pentru perioada 1963—1965, Consiliul a dezbătut diferite probleme de ordin organizatoric, economic şi financiar legate de activitatea Asociaţiei în perioada 1966—1968.

Întrucît linia generală de activitate a Asociaţiei se concretizează în reuniunile internaţionale pe care le organizează, cu scopul de a înlesni cunoaşterea reciprocă şi schimbul de idei dintre membrii ei, atenţia Consiliului a fost îndreptată spre discutarea şi definitivarea programului acestor reuniuni pentru următorii trei ani.

Au fost făcute numeroase propuneri şi sugestii atît în legătură cu modul de organizare a reuniunilor internaţionale viitoare, — ţinînd seama de experienţa cîştigată în ultimii ani — cît şi cu tematica acestor reuniuni.

O primă grupă de reuniuni priveşte *Conferinţele internaţionale de toamnă* ale Asociaţiei, care au loc anual. Pentru 1966 s-a stabilit ca tema conferinţei de toamnă să fie *Economia sectorului public.* Deşi unele dificultăţi de ordin financiar care s-au ivit n-au permis Consiliului să definitiveze locul unde va avea loc această conferinţă, s-a analizat programul ei, în special în legătură cu cererea făcută de „Centre National de la recherche scientifique" din Franţa, privind acordarea unei atenţii speciale coordonării sectorului public cu sectorul privat în economiile occidentale, care utilizează metoda programărilor economice. Pentru reuniunea din septembrie 1967, a fost aleasă tema *Regiunile înapoiate din ţările dezvoltate,* faţă de care a manifestat un interes deosebit Centrul european de cercetări în domeniul ştiinţelor sociale, cu sediul la Viena.

În afara conferinţelor de toamnă, Asociaţia organizează şi *Conferinţele internaţionale de primăvară,* rezervate tinerilor economişti (denumire sub care terminologia Asociaţiei desemnează pe economiştii pînă la 45 de ani).

Deşi este greu să se facă o distincţie netă între natura conferinţelor de toamnă şi a celor de primăvară, datorită acestei limite de vîrstă, în practică, de altfel depăşită, Consiliul a ajuns la concluzia necesităţii menţinerii lor şi a confirmat o hotărîre anterioară a conducerii Asociaţiei privind organizarea conferinţei cu tema *Riscul şi incertitudinea,* care va avea loc la începutul lunii aprilie 1966, în Cehoslovacia.

Discuţii ample a suscitat însă organizarea viitorului congres al Asociaţiei, care urmează să aibă loc în 1968. Ţinînd seama de propunerea Societăţii economiştilor din Canada şi de faptul că guvernul canadian s-a oferit să suporte o parte a cheltuielilor de organizare, Congresul va avea loc la Montreal, în septembrie 1968.

Asupra temei acestui Congres, care ar urma să reunească un număr cît mai mare de participanţi, nu s-a luat o hotărîre definitivă, părerile fiind încă extrem de diferite. Totuşi se pare că pînă la urmă propunerile făcute vor putea să fie sintetizate într-o temă generală privind *Relaţiile economice internaţionale în lumea contemporană.* Dat fiind caracterul foarte larg al acestei teme, Congresul va fi probabil organizat atît în şedinţe plenare cît şi pe grupe de specialitate, care să aprofundeze diferitele laturi ale temei abordate.

→

În încheierea lucrărilor Consiliului a fost ales un nou comitet executiv al Asociației, care de data aceasta are în fruntea sa pe cunoscutul economist american Paul Samuelson.

– Discuțiile din acest an ale Conferinței de toamnă a Asociației au fost axate pe probleme economice ale agriculturii. N-ar fi putut constitui ele mai degrabă subiectul unui schimb de păreri în cadrul Asociației internaționale de economie agrară ?

— Abordarea unor probleme de economie agrară la conferința din toamna anului 1965 ar putea să indice într-adevăr un anumit paralelism între programul de lucru al Asociației internaționale a economiștilor și activitatea Asociației internaționale de economie agrară care organizează, la rîndul ei, din trei în trei ani, congrese în care se dezbat problemele actuale care se pun în acest domeniu.

În concepția Asociației internaționale a economiștilor, reuniunea de anul acesta trebuia să înlesnească însă o confruntare de idei în problemele agriculturii contemporane, — între economiștii agrari, pe de o parte, și economiștii cu preocupări teoretice generale, care formează majoritatea membrilor Asociației internaționale a economiștilor, precum și specialiști în domeniul schimburilor internaționale, pe de altă parte.

Impresia mea este că acest obiectiv a fost atins atît prin natura comunicărilor prezentate, cît și în cadrul discuțiilor care au avut loc și la care au participat aproximativ 80 de economiști din ambele categorii menționate.

Cele mai vii discuții s-au purtat, bineînțeles, în legătură cu evoluțiile care au loc în epoca noastră în domeniul schimburilor internaționale de produse agricole ; în acest cadru au fost examinate din diferite unghiuri de vedere tendințele spre autonomie alimentară ale unor țări (ca S.U.A. sau Canada) sau ale unor grupe de țări (ca, de exemplu, cele din Piața comună) — și implicațiile pe care aceste tendințe le au asupra exportului de produse agricole al țărilor în curs de dezvoltare.

– Și reuniunea de la Bellagio...

A treia reuniune a întrunit un grup restrîns de economiști. Scopul ei a fost de a se efectua un schimb preliminar de păreri, care să stea la baza programului unei conferințe internaționale mai largi, care va fi organizată anul viitor.

La această conferință au fost reprezentate șapte țări socialiste (Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S.), prin directorii Institutelor economice din țările respective, și trei țări occidentale (Anglia, Olanda, S.U.A.), printr-un grup de profesori universitari și cercetători cunoscuți pentru preocupările lor în domeniul programării economice în economia capitalistă și al studiilor de economie comparată.

Caracterul foarte deschis al discuțiilor care au avut loc timp de șase zile a înlesnit un schimb de opinii adeseori foarte viu, dar întotdeauna de o înaltă ținută științifică, privind mecanismul planificării în economia socialistă și caracterul și funcția programării în economia capitalistă.

Firește, punctele de vedere ale celor două grupe de participanți nu s-au apropiat prin această discuție, dar turul de orizont efectuat a înlesnit atît mai buna cunoaștere reciprocă, cît și inventarierea unor zone de interes comun, care să stea la baza referatelor scrise ce vor fi prezentate la conferința din anul viitor.

Programul provizoriu stabilit pentru 1966 în cursul reuniunii de la Bellagio include circa 25 de referate care urmează să fie prezentate de reprezentanții a 15 țări. Aceste referate, care vor oferi prilejul unei confruntări de concepții teoretice și de concepții de politică economică concretă între economiștii din țările socialiste cu economie planificată și cei din țările capitaliste, adepți ai mecanismului pieței, au fost grupate în șase categorii :

— probleme ale planificării și evoluției ciclului capitalist, analizate la nivelul macroeconomic ;

— probleme ale dezvoltării economice analizate prin prisma sectoarelor și ramurilor economice ;

— probleme privind metodele moderne de conducere și planificare la nivelul întreprinderilor ;

— probleme de investiții ;

— probleme de formare a prețurilor ;

— probleme de utilizare a forței de muncă.

– În ce a constat și cum a fost primită contribuția delegației române la aceste trei manifestări științifice internaționale ?

— Delegația noastră a folosit participarea la aceste manifestări atît pentru a-și înfățișa punctul de vedere asupra problemelor discutate, pe baza experienței construcției economice din țara noastră, cît și pentru a stabili noi legături de colaborare științifică internațională între economiștii din țara noastră și cei din alte țări.

La Conferința anuală de toamnă a prezentat o intervenție tov. D. Dumitriu, înfățișînd evoluția agriculturii românești în cadrul tabloului tendințelor generale care se manifestă în agricultura mondială.

La Conferința de la Bellagio, una din ședințe a fost dedicată referatului pe care l-am prezentat asupra rolului principiului centralismului democratic în planificarea și conducerea economiei naționale. Referatul a fost urmat de discuții care au reflectat interesul participanților pentru înțelegerea aprofundată a succeselor obținute de poporul nostru în dezvoltarea planificată a economiei naționale.

Ca urmare a acestor discuții, în programul Conferinței internaționale care va avea loc anul viitor Comitetul de programe a solicitat ca unul din referatele înscrise pe ordinea de zi să fie prezentat de un reprezentant al economiștilor din țara noastră.

În cursul discuțiilor avute, numeroși participanți și-au manifestat dorința de a cunoaște mai bine economia României, despre ale cărei succese presa internațională s-a ocupat, solicitînd în acest scop articole și studii care să înfățișeze experiența noastră sau propunînd ca economiștii români să viziteze unele institute de cercetare din țările respective, spre a ține conferințe asupra dezvoltării economice a României.

Ne vom strădui desigur să pregătim, cu ajutorul specialiștilor grupați în jurul Institutului de Cercetări Economice și al altora care își vor manifesta dorința de a conlucra în acest scop, viitoarele reprezentări în străinătate, în așa fel încît nivelul științific al materialelor care vor fi prezentate să fie la înălțimea așteptărilor și să reflecte în mod corespunzător succesele înregistrate de economia românească în perioada construcției socialiste.

AL XII-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE ȘTIINȚE ISTORICE

Între 29 august și 5 septembrie 1965 a avut loc la Viena cel de al XII-lea Congres Internațional de Științe Istorice. Convocate din cinci în cinci ani (Paris 1950, Roma 1955, Stockholm 1960, iar pentru 1970 Moscova) de către Comitetul Internațional al științelor istorice, aceste adevărate forumuri ale istoricilor lumii ocupă un loc important în dezvoltarea culturii umanistice din vremea noastră. Ținut în marea clădire a Universității vieneze, — care și-a serbat de curînd al șaselea veac de existență — Congresul a reunit aproximativ 2 500 de cercetători ai științelor istorice, numărînd între participanți personalități binecunoscute din Est ca și din Vest, din Europa ca și din America, din noile state independente, din Asia ca și din cele din Africa.

Vastitatea și complexitatea problematicii ca și a însești lucrărilor congresului, larga diversitate de puncte de vedere și metodologie aplicate în abordarea temelor nu ne îngăduie desigur să evocăm manifestarea în toate laturile și particularitățile sale. Încercăm să extragem în aceste rînduri pentru cititorii revistei *Lumea* cîteva criterii orientative în ansamblul unei atît de ample confruntări. Se poate spune în ce privește felul în care s-au desfășurat dezbaterile că aproape toți participanții, cu foarte rare excepții, s-au străduit să dezvolte și să consolideze o atmosferă de colaborare colegială, proprie și propice spiritului științei, menită să ducă la o înțelegere mai trainică și de durată între istorici, reprezentanți ai unor ideologii diferite. Zilele trecute în ziarul *Le Monde* cunoscutul istoriograf André Latreille aducea mărturie asupra relațiilor de prețuire reciprocă dintre istoricii români și cei francezi prezenți la Congres. S-au găsit și la Viena pseudo-savanți, care au încercat să împingă dezbaterile pe un alt plan decît cel științific urmărind să învenineze raporturile dintre reprezentanții din diferitele state. Asemenea încercări nu au găsit ecou și reluare.

Fără îndoială că acest al XII-lea Congres Internațional al Științelor Istorice a prilejuit în comparație cu congresele anterioare cea mai masivă întîlnire de pînă acum între reprezentanții istoriografiei marxiste și ai celei nemarxiste. Consfințire definitivă a unei proces îndelungat desfășurat în deceniile veacului nostru este faptul acceptării de către istoriografia nemarxistă a dialogului, fie de pe poziții adverse, fie de pe poziții conciliatorii, cu istoriografia marxistă, ca o condiție indispensabilă a cercetărilor științifice. În zilele noastre curentele istoriografice burgheze, datorită impasului ideologic și metodologic pe care nu-l pot depăși, își pierd

treptat caracterul de sine stătător şi nu există decît prin raportare, într-un grad sau altul, la istoriografia marxistă. Această situaţie care nu este nouă, dar pe care Congresul a pus-o într-o lumină deosebită, apare mai ales dacă ţinem seama că temele în discuţie sînt tocmai dintre acelea care vreme îndelungată au fost caracteristice cercetărilor marxiste şi au fost evitate, tăgăduindu-li-se interesul ştiinţific, de către istoriografia nemarxistă.

Istoricii din ţara noastră, ca şi din celelalte ţări socialiste precum şi cercetători marxişti din alte ţări, prin lucrările aduse în discuţia congresului şi prin intervenţiile din cadrul dezbaterilor au oferit un prilej concret şi sugestiv de a observa nemijlocit prestigiul şi autoritatea indiscutabilă, în continuă creştere, a marxism-leninismului şi în domeniul ştiinţelor istorice. Prin poziţia lor ideologică fermă, sprijinită pe principii metodologice riguroase şi nuanţate, prin pasiunea ştiinţifică admirată de participanţii la Congres, de a dezvălui şi a apăra adevărul istoric — experienţa istorică a poporului român arătînd că interesele naţionale sînt aceleaşi cu interesele păcii şi progresului — oamenii de ştiinţă din Republica Socialistă România şi-au adus contribuţia, recunoscută, la stimularea lucrărilor Congresului. Atenţia de care s-a bucurat delegaţia română reflectă şi ea evident prestigiul internaţional al României, al culturii şi ştiinţei româneşti.

În cadrul unei sfere foarte largi de probleme (semnalez doar ca un indiciu al extinderii gamei de subiecte că ele mergeau de la analizarea evoluţiei gîndirii istorice în mijlocul secolului XX la colonizarea miceniană, de la problemele economice, militare şi politice ale celor două războaie mondiale la civilizaţiile mezoamericane), discutate în plenare, în secţii şi la colocvii, voi căuta cîteva puncte de reper mai apropiate.

Iată, de pildă, un aspect al modului cum s-au reflectat la Congres unele probleme ale luptei anticolonialiste. Se ştie că în cadrul unor şcoli istorice din Occident — tocmai ca o reacţie faţă de creşterea impetuoasă a mişcării de eliberare naţională — se încearcă clasificări tipologice ale culturilor, pe baza împărţirii în culturi „superioare" şi „inferioare", în culturi „importate" şi „exportate", toate acestea de fapt neavînd ca scop decît să fundamenteze împărţirea popoarelor în superioare şi inferioare, adică cu drept sau fără drept la independenţă naţională. Raportul istoricului francez A Dupront despre „Acculturaţie" — concept pus în circulaţie de unii istorici şi sociologi americani, prin care se înţelege inplantul de cultură într-o singură direcţie şi fără reciprocitate — a atacat direct problema, contestînd existenţa sub această formă a unui asemenea fenomen. Raportul despre „Decolonizare" al istoricilor sovietici A. A. Guber şi A. F. Miller a prezentat în chip ferm întemeierea ştiinţifică a dreptului popoarelor la eliberarea de sub jugul colonial. Apărînd alte poziţii decît şcoala istorică franceză şi şcoala istorică sovietică în problema menţionată, istoricul american H. Kohn în raportul despre „Naţionalism şi Internaţionalism în veacurile XIX—XX" folosind arbitrar aceşti termeni a căutat de fapt să justifice istoriceşte înghiţirea popoarelor mici şi mijlocii de către naţiunile mari. O poziţie asemănătoare a fost şi cea a altui istoric burghez american, R. A. Kann, care în raportul despre „Federalism şi statul federal în istorie" a susţinut ideea că numai statele federale au reprezentat din punct de vedere statal realităţi viabile. Reprezentanţii istoriografiei marxiste din ţara noastră participînd la dezbaterea acestor probleme şi-au adus contribuţia atît prin modul de a pune problemele cît şi prin soluţiile propuse. În coraportul său, acad. E. Condurachi a subliniat rolul Mării Negre în antichitate ca loc de întîlnire şi interpenetraţie a diferitelor culturi ; în intervenţia sa acad. C. Daicoviciu a pus problema formei şi sensului procesului de romanizare în raport cu termenul de „acculturaţie" ; despre unele forme de aşa-numită „acculturaţie" în preistorie a vorbit I. Nestor punînd în evidenţă şubrezenia ştiinţifică a termenului ; în intervenţiile sale M. Constantinescu a precizat conţinutul ştiinţific al noţiunilor de naţionalism şi internaţionalism pentru folosirea lor corespunzătoare, a precizat adevăratul sens istoric al federalismului în evoluţia acestuia şi a subliniat caracterul obiectiv istoric şi de neînlăturat al procesului de decolonizare ; I. Popescu-Puţuri, L. Banyai şi V. Popovici în cadrul aceloraşi teme au prezentat contribuţii privind istoria ţării noastre.

Unele momente de însemnătate hotărîtoare în istoria modernă şi contemporană a lumii au stat de asemenea în centrul dezbaterilor. În raportul său, istoricul maghiar E. Molnar a analizat din punct de vedere al istoriei universale bazele economice şi sociale ale absolutismului. Într-o serie de rapoarte ample şi lucrate cu o deosebită grijă, şcoala istorică franceză prin E. Labrousse, J. Godechot, M. Reinhardt, A. Soboul, L. Trénard, a prezentat tabloul istoric general al începutului veacului XIX sub forma „Bilanţului anului 1815". Istoricii sovietici A. L. Sidorov, V. I. Bovykin, P. V. Volobuiev au prezentat un raport despre problemele economice şi sociale ale primului război mondial în vreme ce istoricul german G. Ritter şi cel austriac F. Engel-Janosi au expus problemele politice ale primului război mondial cu vădită tendinţă de a limita rolul şi răspunderea Germaniei wilhelmiene în dezlănţuirea războiului imperialist. Unele tendinţe favorabile militarismului german au apărut şi în raportul istoricului american G. A. Craig privind rolul castei militare germane în timpul celui de al doilea război mondial. În intervenţiile lor, Fr. Pall, L. Demeny, D. Berlescu au reliefat problema bazelor sociale ale absolutismului în cazul ţărilor române ; A. Oţetea pentru Moldova şi Ţara Românească, St. Pascu pentru Transilvania şi de asemenea C. Mureşan în intervenţiile lor au prezentat situaţia ţărilor româneşti la începutul veacului al XIX-lea şi înnoirile care se constată mai mult sau mai puţin legate de războaiele napoleoniene ; probleme ale primului război mondial din punct de vedere economic şi social şi ale celui de al doilea război mondial din acelaşi punct de vedere au fost analizate în legătură cu ţara noastră de Aug. Deac şi Titus Georgescu ; desfăşurarea rezistenţei antifasciste şi problemele ideologice şi metodologice ale cercetării acestei probleme au fost prezentate amplu — reţinînd cu chip deosebit atenţia auditoriului — la colocviul consacrat istoriei rezistenţei europene de către I. Popescu-Puţuri.

O formă evidentă a influenţei crescînde a istoriografiei marxiste o reprezintă puternica pătrundere în programul acestui congres a unor teme fundamentale de filozofie a istoriei legate mai ales de precizarea sensului istoric a unor epoci sau serii de evenimente şi al procesului istoric în general, legătura dintre fenomenele politice şi cele sociale, direcţia orientării cercetărilor ştiinţifice în anumite probleme. Istoricii sovietici M. V. Nesikina, V. T. Paşuto, E. B. Şerniak au prezentat un raport despre evoluţia gîndirii istorice la mijlocul veacului XX. O problemă viu dezbătută a fost cea pusă de rapoartele mai multor istorici privind rolul clasei conducătoare din antichitate pînă în timpurile moderne. Istoricul american L. Gottschalk a pus în discuţie sub forma unui raport problema proiectelor şi concepţiilor despre istoria universală în veacul al XX-lea. Problema evoluţiei şi revoluţiei în istoria universală a fost analizată în raportul lui E. Engelberg, istoric din Republica Democrată Germană. Reprezentanţii şcolii istorice marxiste româneşti care au participat la argumentarea acestor multiple probleme (C. Daicoviciu, E. Condurachi, M. Berza, Eugen Stănescu, Fl. Constantinescu, D. Hurezeanu şi Vl. Zaharescu) au contribuit prin nivelul teoretic al intervenţiilor la punerea lor într-un cadru ştiinţific. Un amplu coraport în problema legăturii dintre structuri sociale şi mişcări sociale privind istoria ţării noastre în veacul al XIX-lea a fost prezentat de P. Constantinescu-Iaşi. Au intrat de asemenea în preocupările acestui Congres, mai ales sub forma activităţii unor comisii speciale care-şi prezentau cu această ocazie rezultatul cercetărilor întreprinse, probleme de istorie economică şi socială a căror cunoaştere mai bună are ca scop să explice rădăcinile şi caracterul unor fenomene de amploare. În dezbaterea acestor probleme istoricii români prezenţi la Congres au prezentat bilanţul cercetărilor din ţara noastră, cercetări care în ultimii 15 ani au cunoscut o dezvoltare deosebită, dată fiind atenţia stăruitoare acordată unor asemenea probleme puţin sau de loc cercetate de istoriografia din România în trecut. În acest sens au rostit intervenţii D. Mioc, D. Berindei, St. Ştefănescu, S. Goldenberg, R. Manolescu, O. Iliescu, V. Hanga.

Profundele transformări care au avut loc în sud-estul Europei după cel de-al doilea război mondial au impus de mai mult timp centrelor ştiinţifice din diferite ţări obligaţia de a cunoaşte mai bine istoria acestei regiuni. De aci apariţia în ultimii 15 ani a tot mai numeroase institute şi centre specializate ca şi includerea în programul Congresului a unor probleme istorice specifice sud-estului european. Istoricul român St. Pascu a prezentat un raport despre mişcările ţărăneşti din centrul şi sud-estul Europei din veacul al XV-lea pînă în veacul XX. Au mai prezentat rapoarte F. Graus (R. S. Cehoslovacă) şi D. Djordjevici (R. S. F. Iugoslavia). Prin două corapoarte ample înfăţişînd bilanţul rezultatelor cercetărilor din ţara noastră în această privinţă, acad. C. Daicoviciu a vorbit despre geneza poporului român iar acad. A. Oţetea despre formarea statelor feudale româneşti. Pe marginea acestor probleme au mai prezentat date şi comunicări V. Maciu, I. Nestor, N. Fotino, Vl. Diculescu. În cadrul Congresului au existat şi alte manifestări ştiinţifice la care au participat reprezentanţii delegaţiei noastre. Enumerăm în această privinţă activitatea din cadrul comisiei de istorie eclesiastică, lucrările comisiei de studii slave, precum şi sesiunea deosebit de interesantă a Asociaţiei de studii bizantine în care s-au dezbătut pentru întîia dată probleme de istoria bizantinisticii (A. Elian).

După cum se vede din schiţarea problematicii generale a celui de-al XII-lea Congres de Ştiinţe Istorice, el semnifică un moment important în dezvoltarea disciplinelor istorice în epoca noastră.

Conf. univ. Eugen STĂNESCU

LE FIGARO
PARIS

SUGESTIA LUI EISENHOWER

CONVINS că întreaga alianţă atlantică ar fi menită pieirii în ziua în care Franţa s-ar retrage din organizaţia ei militară, generalul Eisenhower a propus o măsură care, după părerea lui, l-ar determina poate pe generalul de Gaulle să renunţe la intenţiile exprimate în recenta sa conferinţă de presă : să se încredinţeze unui general francez comandamentul suprem al forţelor N.A.T.O.

Înainte de a ajunge la Casa Albă, fostul preşedinte a fost primul general care a deţinut această funcţie. El şi-a exprimat ideile în privinţa N.A.T.O. — şi asupra mai multor alte subiecte — în cursul unui interviu exclusiv acordat lui Robert H. Phelps, de la *New York Times*.

Generalul Eisenhower nu este de acord cu alternativa oferită de generalul de Gaulle. Această alternativă, consideră el, nu ar fi decît o coaliţie a unor forţe independente, şi, „în trecut, toate coaliţiile au eşuat totdeauna". În plus, acest sistem ar impune sarcini excesive micilor ţări europene obligînd pe fiecare dintre ele să aibă propria ei armată, propria ei marină, propria ei aviaţie, chiar propria ei forţă nucleară. Pe scurt : „Propunerea nu stă în picioare".

Acestea fiind spuse, generalul Eisenhower este de părere că S.U.A. nu pot să ignore nici personalitatea generalului de Gaulle, nici problemele şi motivele lui, nici, în special poziţia-cheie a Franţei în Europa.

Generalul Eisenhower a reamintit că acţiunile generalului de Gaulle au urmărit totdeauna şi continuă să urmărească „restabilirea onoarei, a prestigiului şi gloriei Franţei". Fără el, i-a declarat Eisenhower lui Phelps, Franţa s-ar afla într-o stare de haos. Trebuie deci să se ţină seama de sentimentele generalului de Gaulle şi, pe de altă parte, să nu se uite că fără Franţa, fără bazele de aprovizionare de pe teritoriul francez, N.A.T.O. ar fi într-o situaţie militară grea.

Desemnarea unui general francez drept comandant suprem ar constitui, potrivit lui Phelps, singura măsură pe care generalul Eisenhower a menţionat-o drept „o soluţie posibilă".

La rîndul său, înapoindu-se recent din turneul său european în cursul căruia a avut prilejul, după cum se ştie, să discute cu conducătorii francezi, secretarul de stat George Ball a declarat ziariştilor care îl aşteptau la coborîrea sa din avion că punctul cel mai discutat se referă la „comandamentul integrat". Dar el le-a reamintit în acelaşi timp că acest comandament nu este prevăzut în textul iniţial al Pactului Atlantic, fiind inclus în acest text abia în 1951, în cursul războiului din Coreea. După părerea lui Ball, guvernul francez nu intenţionează să se retragă, ci va căuta mai degrabă să „obţină revizuirea anumitor aspecte ale tratatului".

Ball a adăugat : „Guvernul francez a lăsat să se înţeleagă încă de cîtva timp că doreşte să facă anumite propuneri. În consecinţă, noi nu aveam motive să fim surprinşi. Un membru al N.A.T.O. nu trebuie să aştepte pînă în 1969 pentru a propune revizuiri. Şi el îşi păstrează, şi după această dată, dreptul de a se retrage cu un preaviz de un an... Cînd Franţa îşi va formula propunerile, sînt sigur că S.U.A. şi ceilalţi membri ai alianţei le vor studia..."

Léo SAUVAGE

La San Francisco, maşina generalului Maxwell Taylor a fost blocată de tinerii care protestau împotriva războiului din Vietnamul de sud

ПРАВДА
MOSCOVA

PROBLEME ACTUALE ALE COLABORĂRII EUROPENE

ÎN CONDIŢIILE încordării internaţionale care s-a accentuat în ultima vreme capătă o importanţă tot mai mare felul în care s-ar putea menţine şi întări securitatea în Europa.

Deosebit de mare a fost interesul trezit în rîndurile tuturor europenilor rezonabili de declaraţiile preşedintelui Franţei, de Gaulle, în legătură cu problemele de politică externă, în cadrul conferinţei de presă din 9 septembrie. Cu acest prilej el a ridicat o serie întreagă de probleme actuale care aşteaptă o rezolvare constructivă. Preşedintele Franţei a apreciat în mod optimist posibilităţile unei colaborări a întregii Europe. El a declarat că Franţa este gata să colaboreze cu toate statele europene, atît din Vest cît şi din Est.

Firesc că opinia publică sovietică salută cu satisfacţie o abordare atît de constructivă a problemelor colaborării generale europene, cu atît mai mult cu cît ea începe să se reflecte asupra problemelor practice ale relaţiilor interstatale. După cum se ştie, în ultimul timp, relaţiile dintre Franţa şi U.R.S.S. s-au îmbunătăţit considerabil. Se dezvoltă cu succes legăturile economice, ştiinţifice şi culturale. În felul acesta se întăreşte încrederea reciprocă, se creează o temelie pentru dezvoltarea continuă a colaborării. În timpurile noastre prea puţini mai sînt atît de naivi încît să continue să creadă vechiul basm că ţărilor din Europa occidentală le-ar conveni să se închidă în cadrul îngust al „Uniunii celor şase", opusă ţărilor socialiste şi care exclude majoritatea ţărilor europene din sistemul tradiţionalelor legături generale intereuropene, elaborate în decurs de secole. Preşedintele Franţei nu este împotriva menţinerii instituţiilor micii Europe, dar nu-i convine cîtuşi de puţin ca Franţa să pară o rudă săracă a acestei familii certăreţe. El are rezerve îndeosebi faţă de planurile de transformare a organelor de conducere ale organizaţiei vest-europene a „celor şase" într-o putere supranaţională, căreia Franţa ar trebui să i se supună cu resemnare. După părerea sa, numai printr-o colaborare organizată va fi cu putinţă participarea la această colaborare a multor altor state europene şi, în sfîrşit, acest plan va face ca în viitor să devină realizabilă o înţelegere a întregii Europe. Firesc că europenii cu mintea lucidă îşi dau seama că o colaborare generală europeană este cu putinţă şi este în mod practic realizabilă numai dacă se ţine seama de deosebirile care există între sistemele sociale existente în Europa, adică pe calea coexistenţei paşnice a statelor aparţinînd acestor sisteme. Tocmai în acest spirit se poate şi trebuie să vorbim despre „o înţelegere a întregii Europe" în abordarea problemelor colaborării europene.

Faptul că preşedintele Franţei atribuie o mare importanţă noii orientări în relaţiile cu Uniunea Sovietică şi cu celelalte ţări socialiste arată că există mari posibilităţi în ce priveşte consolidarea păcii şi securităţii în Europa. Într-adevăr, aceasta este orientarea care duce spre normalizarea re-

laţiilor internaţionale, spre întărirea stabilităţii pe continentul nostru, şi nu numai pe continentul nostru. Se ştie că evoluţia de după război din Europa confirmă posibilitatea şi necesitatea unei colaborări concrete între Uniunea Sovietică şi Franţa, ţări care poartă o mare răspundere pentru asigurarea securităţii europene şi pentru situaţia din această regiune a globului pămîntesc. Astfel, colaborarea dintre Uniunea Sovietică şi Franţa corespunde intereselor tuturor statelor europene.

Au o însemnătate cert pozitivă şi consideretele expuse de preşedintele Franţei asupra căilor de normalizare a situaţiei din Asia. El s-a pronunţat pentru încetarea oricărei intervenţii străine.

Prezintă, de asemenea, importanţă şi poziţia adoptată de guvernul francez faţă de O.N.U. În sfîrşit, atrage atenţia şi refuzul categoric al preşedintelui Franţei de a depinde de dictatul american în N.A.T.O.; trebuie arătat, totodată, că tocmai declaraţia lui de Gaulle că „cel mai tîrziu în anul 1969 va lua sfîrşit situaţia noastră de subordonare" (în anul 1969 expiră valabilitatea Pactului Nord-Atlantic — n.a.) stîrneşte cele mai largi ecouri în străinătate şi atacuri vehemente împotriva Franţei la Washington şi Bonn.

Astfel, judecînd după declaraţiile preşedintelui de Gaulle, Franţa intenţionează să meargă şi mai departe în domeniul politicii externe pe o cale proprie, dictată de interesele ei şi dînd dovadă, în acelaşi timp, de înţelegere lucidă a situaţiei internaţionale actuale.

Atît parizienii, cît şi moscoviţii, atît locuitorii Angliei, Republicii Federale Germane, Italiei, Belgiei, cît şi locuitorii Poloniei, Republicii Democrate Germane, Cehoslovaciei, României, toţi europenii, fără excepţie, sînt vital interesaţi într-o colaborare concretă, bazată pe principiile respectării suveranităţii, independenţei şi neamestecului în treburile interne ale altor state.

În prezent este necesar să se examineze în mod concret problemele acute ale acestei colaborări de care depind, în mare măsură, pacea şi securitatea întregii lumi.

Iuri JUKOV

La Nation

PARIS

MARELE ECHIVOC BRITANIC

DUPĂ al 97-lea Congres al T.U.C. şi în ajunul congreselor celor trei partide politice care vor preceda, în septembrie şi octombrie, deschiderea celei de-a doua sesiuni parlamentare a mandatului laburist (la 26 octombrie) politica britanică se bazează tot mai mult pe echivocuri profunde.

Astfel, în faţa unor grave realităţi politice, economice şi strategice, Wilson şi guvernul său domnesc, dacă se poate spune aşa, asupra celor doi adversari ai lor, conservatorii şi liberalii, cu o majoritate parlamentară redusă la un singur loc. Soarta guvernului nu mai atîrnă deci, în principiu, decît de un fir de păr: o alegere parţială nefavorabilă, o abţinere sau o absenţă pe băncile laburiste, o moţiune de cenzură conservatoare şi liberală combinată, şi Wilson ar fi nevoit să organizeze alegeri generale, fără speranţa de a reveni la putere în actualele împrejurări.

Dar tocmai această situaţie precară este exploatată în mod abil de Wilson, atît pe seama liberalilor, care se tem de alegeri generale dezastruoase pentru cele zece locuri pe care le deţin în parlament, cît şi pentru a înăbuşi mişcarea de revoltă a aripii stîngi a partidului laburist, nemulţumită de sprijinul britanic acordat politicii americane în Vietnam şi de încetinirea aplicării progamului social şi economic al guvernului.

Fără să încheie o alianţă oficială cu liberalii, şi cu condiţia să nu prezinte în viitorul mesaj al tronului un program le-

→

ELEVII DIN MISSISSIPPI ŞI TAXELE ŞCOLARE

Sute de copii negri şi mulţi copii albi nu se vor putea înscrie toamna aceasta în şcolile publice din Mississippi din cauza unei legi adoptate fără zarvă în cursul verii de Congresul statului.

Legea prevede taxe şcolare de 360,75 dolari anual pentru copiii ai căror părinţi nu locuiesc în cuprinsul statului. Avocaţii specialişti în problemele de drepturi civile apreciază că 7 000 de copii, din care cel puţin 85 la sută negri, au fost afectaţi de lege şi că „majoritatea zdrobitoare" a acestor copii nu vor putea plăti taxele şcolare.

Alvin Bronstein, consilier principal al Comitetului de apărare constituţională al avocaţilor, a afirmat că legislatura statului Mississippi a adoptat legea „ştiind perfect" că ea se va aplica în special copiilor negri care au fost lăsaţi în grija bunicilor în timp ce părinţii lor au plecat să-şi caute de lucru în alte state. El a calificat-o drept o „măsură de represalii" şi a declarat că ea a fost adoptată în semn de protest împotriva desegregării şcolilor publice de pe teritoriul statului Mississippi.

Senatorul statului Mississippi, Perrin Purvis, unul din cei şase senatori care au votat împotriva legii, a declarat recent că această măsură loveşte în familiile cele mai sărace din Mississippi.

„În multe cazuri copiii care sînt lipsiţi de posibilitatea de a învăţa din cauza acestei legi provin din cămine distruse — a spus el. Mulţi sînt crescuţi de bunici, cărora le este foarte greu să facă rost de hrană şi îmbrăcăminte pentru copiii de vîrstă şcolară".

Avocaţii specialişti în problemele de drepturi civile s-au gîndit să ocolească legea obţinînd numirea părinţilor adoptivi ca tutori ai copiilor. Dar ei au descoperit că legea recunoaşte tutorii numai dacă sînt numiţi „în urma decesului sau încapacităţii mintale" a părinţilor. „Este o luptă grea — a declarat Marian Wright, de la Fondul pentru apărarea juridică şi în domeniul învăţămîntului al Asociaţiei naţionale pentru propăşirea populaţiei de culoare. Pregătim acum o pledoarie împotriva legii. Trebuie să contestăm legea însăşi, nu ne putem permite să intentăm sute de procese de adopţiune".

O femeie, Flora Howard din districtul Holmes, a declarat că creşte cinci copii, nici unul al ei, şi că taxa şcolară lunară de 25 de dolari pentru fiecare dintre ei ar reprezenta mai mult decît venitul ei lunar.

Unele scrisori erau pline de greşeli de ortografie şi erau cu greu ilizibile, dar toate aveau o trăsătură comună: părinţii adoptivi nu au destui bani pentru a plăti taxele şcolare.

Gene ROBERTS
(Din **The New York Times**)

REFLECTOR

Armistiţiul din Yemen este ameninţat

La cîteva săptămîni după semnarea de către preşedintele Nasser şi prinţul Feisal a acordului de pace din Yemen, au reapărut rivalităţi care ameninţă să zădărnicească acest acord. Documentul prevedea încetarea imediată a focului, retragerea treptată a trupelor egiptene şi ulterior un plebiscit pentru a hotărî regimul dorit de yemeniţi.

Atît republicanii cît şi regaliştii dau semne că nu sînt dispuşi să accepte un guvern format de fracţiunea rivală. Prin postul lor de radio din capitala ţării, Sanaa, republicanii au transmis o declaraţie arătînd clar că resentimentele lor faţă de imam şi de familia lui sînt mai puternice decît oricînd. În declaraţie se afirmă că regimul republican este una din cele mai importante realizări naţionale obţinute de popor după o luptă îndelungată". Declaraţia critică „groaznicul şi fanaticul regim al imamatului" care „întruchipează înapoierea". Familia regală, se spune în declaraţie, „nu îşi are locul în rîndurile poporului".

Aceasta a atras un răspuns prompt din partea regaliştilor, care au postul lor propriu de radio. În cadrul unei emisiuni ei i-au acuzat pe republicani că resping acordul de la Jeddah şi au făcut aluzie la posibilitatea reizbucnirii războiului civil.

(După **The Scotsman**)

Artă primitivă

La **Musée de l'Homme** din Paris au fost expuse 90 de piese de artă primitivă. Provenind din Africa, Madagascar, Oceania şi America, exponatele se grupează în jurul a trei teme majore: religia, războiul şi natura. Cu această ocazie a fost expusă şi celebra Venus de Lespugue (Haute Garonne) descoperită în 1922.

În fotografia alăturată: (stînga) statuetă microneziană din lemn, (dreapta) cap de bazalt din Mexic (civilizaţie Totonaque).

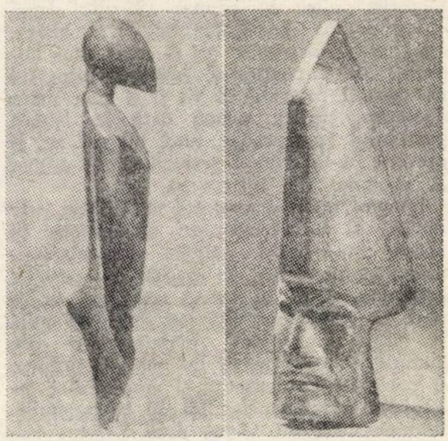

Femeia în Marea Britanie

Broşura **„Women"** apărută în editura engleză **„Civil Liberties"** oferă cititorilor o documentată analiză a situaţiei femeii din Marea Britanie. Menţionînd că populaţia feminină a cîştigat dreptul la vot cu aproximativ patruzeci de ani în urmă, autorii relevă discriminarea care se practică totuşi pe scară largă chiar din primii ani de şcoală. Prejudecăţile şi lipsa posibilităţilor de afirmare se manifestă cu deosebire în învăţămîntul superior: astfel, în 1961, 74,6 la sută din studenţi erau bărbaţi şi doar 25,4 la sută femei. În acelaşi an, din 16 800 ingineri constructori doar 10 erau femei, din 22 160 de tehnologi — 140, din 3 460 de ingineri electrotehnici — 20. Această discriminare se manifestă şi în cele mai importante ramuri de producţie, femeia engleză avînd acces mai mult în serviciile comerciale.

gislativ cuprinzînd măsuri pe care liberalii nu le-ar putea aproba (ca naţionalizarea industriei siderurgice sau cea a terenurilor de construcţie), Wilson poate deci să conteze în parlament pe sprijinul pasiv sau activ al liberalilor care, abţinîndu-se sau votînd pentru guvern, îi vor asigura majorităţi mergînd de la 11 la 21 de voturi.

Tot astfel, este de neconceput ca în situaţia actuală, militantismul rebelilor laburişti să meargă, cel puţin în parlament, pînă la a provoca căderea guvernului şi, în consecinţă, a îndepărta din nou pentru multă vreme partidul laburist de la putere sau chiar a provoca dizlocarea structurii lui actuale de mare partid. Indiferent dacă este formulată sau dacă rămîne în mod ascuns foarte vie în spiritul delegaţilor, această temă imperativă şi fundamentală va plana fără îndoială asupra dezbaterilor congresului laburist care se deschide la 27 septembrie la Blackpool şi îi va da un caracter politic mai mult academic decît hotărîtor.

Cît despre conservatori, al căror cîmp de acţiune este deja considerabil limitat de refuzul liberalilor de a participa la unitatea frontului de opoziţie, ei sînt obligaţi, în plus, atît prin tradiţie cît şi prin perspectivele lor electorale, să susţină în parlament toate măsurile guvernamentale avînd un caracter de salvare naţională în perioada de criză. Wilson este foarte conştient de acest lucru. Zdruncinaţi de înfrîngerea electorală de anul trecut, aflaţi într-o situaţie incomodă în opoziţie după 13 ani la putere, conservatorii abia încep să redobîndească dinamism şi vigoare sub conducerea noului lor lider, Edward Heath. Este necesar ca reorganizarea, modernizarea şi întinerirea partidului lor să se oglindească într-un nou program politic, al cărui cuprins nu va fi cunoscut decît în ajunul congresului conservator care va începe la Blackpool la 13 octombrie, adică la numai 13 zile după redeschiderea parlamentului. De aceea, congresul conservator va fi mult mai hotărîtor decît congresul laburist. Interesul pe care îl prezintă el va fi şi mai mare deoarece, pentru prima oară în istoria partidului conservator, noul lui şef va fi prezent în tot cursul sesiunii şi nu numai la apoteoza din ultima zi.

Nimeni nu mai contestă că Wilson este hotărît să se cramponeze de putere în aceste împrejurări politice şi parlamentare fără precedent în analele democraţiei britanice, şi că el poate reuşi cel puţin pînă în primăvara viitoare, dacă nu pînă la sfîrşitul sesiunii parlamentare din toamnă, datorită marii lui abilităţi politice şi parlamentare precum şi admirabilei organizări a mijloacelor lui de propagandă. Rămîne însă de văzut dacă primul ministru va reuşi să prelungească la infinit acest număr de acrobaţie şi să consolideze treptat poziţia guvernului său, cel puţin pînă cînd situaţia economică şi financiară a ţării se va îmbunătăţi suficient pentru a-i permite să termine programul de reforme promis alegătorilor anul trecut şi să se prezinte din nou, mai încrezător, în faţa lor, fără a fi constrîns de evenimente s-o facă.

Şi în această privinţă echivocurile sporesc. Este cert că înlesnirile masive de credite pe care cele zece bănci centrale de la grupul din Basel le-au acordat recent Băncii Angliei pun capăt crizei pe termen scurt a lirei sterline. Într-adevăr aceste înlesniri (pe care unii le evaluează la cel puţin un miliard de dolari) constituie o garanţie puternică a parităţii lirei sterline în ochii speculatorilor, indiferent de conjunctura economică britanică care, în cursul ultimului trimestru al anului, este în general nefavorabilă în special în ce priveşte balanţa comercială externă şi deplina folosire a braţelor de muncă în ţară. Wilson şi ministrul său de finanţe, Callaghan, pot deci să afirme că au restabilit încrederea financiară externă în deviza britanică şi că au pus în acelaşi timp Marea Britanie la adăpost de zguduiri monetare catastrofale cel puţin pînă la primăvară.

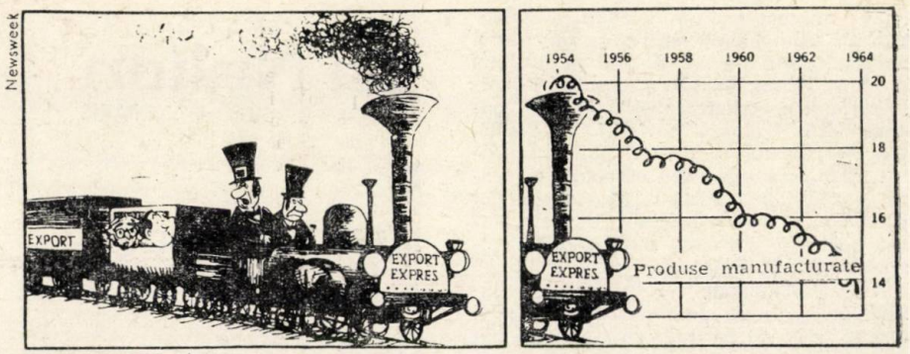

„Goneşte cu toată puterea aburilor..." Dar, treptat presiunea a scăzut.

(Din Newsweek)

Deşi nici modalităţile, nici suma nu au fost dezvăluite, aceste acorduri ilustrează în mod dramatic gravitatea situaţiei financiare în care se află Marea Britanie. În primul rînd, este imposibil să nu se tragă concluzia că Harry Fowler, ministrul de finanţe al S.U.A., a jucat un rol preponderent în obţinerea acestor înlesniri care au fost anunţate guvernului de la Londra în timp ce el îşi încheia în această capitală marele lui turneu european. În felul acesta datoria de recunoştinţă a Marii Britanii faţă de S.U.A. a crescut şi nu va putea să nu se exprime în moduri foarte diverse. Procedînd astfel, Fowler a realizat două obiective principale a căror natură nu este însă cu totul altruistă : a salva lira sterlină a cărei prăbuşire ar fi ameninţat în mod grav şi direct dolarul ; şi, reafirmînd astfel supremaţia (chiar dacă devine din ce în ce mai fictivă) a celor două mari devize internaţionale, a zădărnici (sau cel puţin a întîrzia cît mai mult posibil) orice proiect de reformă a sistemului monetar internaţional actual, care ar aduce o atingere acestei supremaţii. Repercusiunile se vor face probabil simţite în mod mai precis la întrunirea anuală a Fondului Monetar Internaţional, care se va deschide la 27 septembrie la Washington.

Nu este deci surprinzător că Franţa, care a jucat rolul cel mai important în operaţiunea de salvare a lirei sterline din noiembrie trecut, s-a desolidarizat, dimpotrivă, de acest acord special încheiat cu grupul de la Basel din care face parte.

În al doilea rînd, declaraţiile optimiste făcute la Londra de Callaghan şi Fowler după anunţarea noilor acorduri necesită anumite puneri la punct. Este greu de acceptat fără rezerve afirmaţia lui Callaghan că noile înlesniri au fost acordate Marii Britanii în vederea accelerării ritmului redresării în curs a situaţiei finanţelor ei externe, atunci cînd toate rezervele de aur şi de dolari ale ţării (aproximativ 900 milioane de lire sterline) sînt ipotecate şi cînd soarta însăşi a uriaşului portofoliu al valorilor externe britanice continuă să fie înconjurată de un profund mister.

În altă ordine de idei, dacă este adevărat (aşa cum susţine Fowler) că acordul de la Basel s-a bazat pe perspectivele mai bune ale unei restabiliri totale a balanţei comerciale britanice în 1966, trebuie să credem că această condiţie era implicită în angajamentele luate sau în asigurările date de guvernul britanic. Or, în această privinţă, slaba majoritate prin care Congresul T.U.C. a acceptat un început de disciplină internă în revendicările de salarii, şi, de fapt, politica guvernamentală a preţurilor şi veniturilor, fără care redresarea economică şi financiară a ţării este de neconceput, nu sînt foarte încurajatoare pentru guvernul Wilson. Într-adevăr, un grup foarte important de sindicate, în special cel mai puternic, sindicatul muncitorilor din transporturi, al cărui secretar general în disponibilitate, Cousins, este ministrul tehnologiei şi membru al cabinetului, pare hotărît să nu cedeze nimic din poziţiile lui.

În orice caz, chiar dacă urmează să fie redus în destul de mare măsură în raport cu anul trecut, deficitul balanţei comerciale britanice pe 1965 va rămîne, în total, de ordinul a 500 milioane de lire sterline. Şi aceasta, în ciuda noilor impozite asupra veniturilor şi beneficiilor, a restricţiilor asupra creditului intern şi investiţiilor în străinătate, a taxei de scont stabilite la 7 la sută, a suprataxei de 10 la sută la importuri, a reducerii bugetului militar şi a încetinirii aplicării a numeroase proiecte cu caracter social.

Or, după prăbuşirea Federaţiei Malayeze, şi punerea sub semnul întrebării a viitorului bazei militare de la Singapore, concomitent cu noua ameninţare la adresa lirei sterline luna trecută, în Marea Britanie s-a schiţat recent o mişcare de opinie aproape generalizată. Este vorba de faptul că renunţînd la bazele militare britanice din străinătate — de altfel imposibil de păstrat fără acordul politic ipotetic al noilor state independente, baze învechite în era nucleară care înghit forţe britanice şi aşa insuficiente, şi sînt oneroase din punct de vedere al devizelor străine — şi transferîndu-le, prin repliere în caz de nevoie, sub răspunderea financiară şi strategică a aliaţilor şi a ţărilor din Commonwealth, sau împărţind costul lor în cadrul marilor alianţe, Marea Britanie ar putea să reglementeze dintr-o dată deficitul ei comercial de 500 milioane de lire sterline.

Această reacţie urmărind replierea Marii Britanii asupra ei însăşi era întărită şi mai mult de amintirea recentă a atmosferei furtunoase de la ultima conferinţă a primilor miniştri ai Commonwealthului. La această conferinţă viitorul Rhodesiei, controlul imigrării în Marea Britanie şi politica americană în Vietnam provocaseră o opoziţie netă între Commonwealthul african şi asiatic pe de o parte, şi Marea

Britanie şi dominioanele ei cele mai vechi — Australia, Noua Zeelandă şi Canada — pe de altă parte. La aceasta se adaugă astăzi sentimentul de pesimism şi de neputinţă al Marii Britanii în faţa conflictului din Caşmir între India şi Pakistan.

Cu alte cuvinte, întreaga structură a Commonwealthului şi aliaţelor este pusă de acum înainte sub semnul întrebării şi necesită revizuirea fundamentală a strategiei britanice generale pe care o efectuează în momentul de faţă Ministerul Apărării. Concluziile ei vor fi prezentate înainte de sfîrşitul anului de Healey, ministrul apărării. Dar, ca şi în cadrul problemelor economice şi politice, această conjunctură strategică prezintă echivocuri adînci. Căci, pentru a trăi, Marea Britanie trebuie totuşi să importe în continuare aproape jumătate din alimente şi toate materiile ei prime, exceptînd cărbunele, şi să exporte, în schimb, produsele ei fabricate. În consecinţă, ea trebuie să asigure, într-un fel sau altul, protecţia uriaşelor ei linii de comunicaţie maritime.

Poate şi trebuie oare să se replieze pe de-a-ntregul asupra ei însăşi pentru a deveni o Mare Britanie în maniera scandinavă ? Ea trebuie oare să se lege pe de-a-ntregul şi iremediabil de S.U.A. sau trebuie să se îndrepte cu hotărîre spre Europa ?

Iată marile dileme care s-au prezentat pe toate fronturile lui Wilson şi miniştrilor din cabinetul lui întruniţi în şedinţă plenară la Chequers. De hotărîrile lor va depinde nu numai soarta guvernului laburist, ci şi cea a Marii Britanii.

Jacques CHAMPAGNE

Neue Zürcher Zeitung

ÎN CONGO ORIZONTUL SE ÎNTUNECĂ

LA 20 SEPTEMBRIE s-a întrunit parlamentul congolez nou ales. Încă în decursul acestui an trebuie să fie ales preşedintele republicii, care la rîndul său va numi pe noul prim-ministru. Se pune întrebarea dacă va fi confirmat Kasavubu în funcţia supremă sau dacă Chombe va prelua şi nominal conducerea statului, pe care o exercită acum în mod practic. Această întrebare domină în momentul de faţă întreaga viaţă politică din Congo. Dacă indiciile nu ne înşeală, această ţară greu încercată merge în întîmpinarea unui sfîrşit de an dificil.

Partidul lui Chombe, „Conaco", va intra probabil în noul parlament ca partidul cel mai puternic. În Congo, însă, apartenenţa la un partid înseamnă cu totul altceva decît în Europa. Poate conta oare primul-ministru pe voturile deputaţilor partidului său în alegerile decisive ? Majoritatea partidelor politice sînt angajate faţă de triburi ; ele susţin exclusiv avantajele grupului lor etnic şi nu au o conştiinţă a statului congolez.

Datorită atractivei idei a independenţei, Lumumba reuşise la timpul său să creeze pentru prima oară un gen de partid naţional ancorat în toate provinciile, „Mouvement National Congolais" (M.N.C.). Adoula a încercat în ultimele săptămîni ale perioadei sale de guvernămînt să oprească răsturnarea ce-l ameninţa prin formarea unui partid naţional — „Radeco". Creaţia sa s-a dovedit însă o improvizaţie de scurtă durată, care a dispărut o dată cu el. Apoi îi venise rîndul lui Chombe. El a reuşit să creeze un partid în care a contopit oameni de provenienţă diferită care se combătuseră pînă atunci cu înverşunare.

De atunci au trecut însă luni de zile. Alegerile parlamentare aparţin trecutului. Parlamentul nu se mai simte angajat faţă de partidul pe a cărui listă a fost ales. Numeroşi parlamentari vor aştepta pînă în ultima clipă pentru a trece de partea majorităţii. Este de la sine înţeles că în acest joc nu se folosesc numai ameninţări şi promisiuni, ci şi bani. Ambele tabere cheltuiesc eforturi şi sume mari pentru a cuceri simpatia maselor. În legătură cu aceasta trebuie să menţionăm ultima călătorie a lui Chombe în Europa. Se pare însă că creditele promise de Belgia şi R.F.G. nu au impresionat prea tare populaţia.

Partea adversă nu stă degeaba, şi agitaţia ei abilă pare a fi încununată de succes. Ea încearcă prin toate mijloacele să submineze popularitatea lui Chombe. Două săptămînale noi se dedică exclusiv acestei sarcini. Se reproşează primului ministru că el nu are o poziţie suficient de africană şi că face reverenţe în faţa fiecărui alb. Adversarul cel mai periculos al lui Chombe este ministrul de interne, Victor Nendaka, numit de Kasavubu în locul lui Munongo. Faptul că noul ministru de interne a putut să-şi permită să expulzeze din Congo — în absenţa lui Chombe — pe publicistul Pierre Davister, apropiat primului ministru, demonstrează cît de mult a scăzut prestigiul şefului guvernului.

Se pune întrebarea dacă Nendaka susţine interesele lui Kasavubu, sau încearcă să-şi croiască un drum propriu spre putere. În orice caz, de curînd el a organizat la Bakavu un fel de complot regional. Toate ziarele anunţau pe pagini întregi întrunirea personalităţilor proeminente a celor şase provincii răsăritene, greu încercate, într-o conferinţă la Bakavu. „Provinciile martire, unite în durerea şi doliul lor" sînt : Uele ,Haut-Congo, Kibali-Ituri, regiunea nordică a provinciei Kivu, regiunea centrală a provinciei Kivu şi Maniema. Nu încape nici o îndoială că ele au fost neglijate în ultimii cinci ani la repartizarea proiectelor de dezvoltare. Acest lucru este de înţeles, deoarece aceste regiuni au fost nesigure şi neliniştite de la moartea lui Lumumba. Astăzi încă, regiuni mari ale provinciilor Uele, Haut-Congo şi Maniema sînt dominate de partizani. Nendaka, iniţiatorul şi preşedintele Congresului, este el însuşi de origine din Uele. Conferinţa ar putea să susţină aşadar deziderate bine întemeiate faţă de Leopoldville. Dar urmăreşte ea acest lucru ? Se încearcă oare să se creeze o mare unitate regională ? Ceea ce s-a putut afla pînă în prezent despre aceste tratative secrete ne permite să presupunem mai degrabă că Nendaka dorea să folosească întrunirea pentru a face atmosferă în favoarea sa şi împotriva guvernului Chombe, al cărui ministru de interne este. Rezultatele conferinţei pot fi caracterizate ca fiind slabe ; dar ele arată cît de mare, şi în parte organizată, este opoziţia împotriva lui Chombe.

REFLECTOR

Autoritatea Londrei în Aden în permanentă descreştere

În ciuda eforturilor intense ale ministrului coloniilor al Marii Britanii, Greenwood, pentru soluţionarea problemei constituţiei Arabiei de sud pînă cel tîrziu în 1968 — dată pentru care s-a promis proclamarea independenţei — relaţiile dintre Londra şi Aden se înrăutăţesc din ce în ce mai mult. Primul ministru Abdul Oawee Mackawee şi adepţii săi se identifică din ce în ce mai făţiş cu „Frontul de Eliberare Naţională pentru Yemenul de sud aflat sub ocupaţie". Guvernul în frunte cu Mackawee s-a solidarizat recent chiar în cadrul Consiliului legislativ cu dezideratul unor deputaţi privind recunoaşterea „Frontului de Eliberare Naţională" ca partid politic.

Hasson, ministrul administraţiei locale, a declarat în faţa Camerei că Frontul de Eliberare combate „prezenţa colonialiştilor britanici" în Arabia de sud şi susţine prin aceasta dorinţa generală a populaţiei de a scăpa de dominaţia străină ; el şi-a exprimat părerea că acest ţel nu va putea fi atins decît pe calea armelor şi că Marea Britanie ar trebui să recunoască Frontul de Eliberare ca partener de tratative. Primul ministru Abdul Oawee Mackawee, care a fost recent la Cairo, nu s-a distanţat cu nici un cuvînt de acest deziderat.

Însuşindu-şi întrutotul acest punct de vedere, o subcomisie a Comitetului special a Adunării Generale a O.N.U. pentru lichidarea colonialismului a cerut recent la New York, tratarea urgentă a problemei Adenului în cadrul actualei sesiuni. Subcomisia declară că situaţia din Aden şi cea din protectoratele vecine s-ar putea înrăutăţi în mod periculos dacă Marea Britanie nu se va supune cît mai repede prevederilor rezoluţiei O.N.U. din noiembrie 1963 şi nu va sista acţiunile de oprimare a populaţiei din aceste regiuni.

(După **Neue Zürcher Zeitung**)

Academiile vest-germane avertizează

Academia de Ştiinţe din Göttingen, una din cele mai vechi din R.F.G., înfiinţată în 1734, şi-a exprimat îngrijorarea în legătură cu poziţia forurilor competente ale R.F.G. faţă de ştiinţă. Într-o declaraţie se susţine că Institutului de cercetări Max-Planck, universităţilor academiilor şi altor instituţii de cercetări le-au fost impuse o serie întreagă de economii care le periclitează existenţa. Preşedintele Academiei din Göttingen, profesorul Glemser, şi preşedintele Academiei de ştiinţă şi literatură din Mainz, profesorul Jordan au declarat ulterior că academiile sînt nevoite să concedieze o parte din personalul ştiinţific. Colaborarea internaţională a acestor academii este de asemenea prejudiciată grav. Însăşi existenţa academiilor este în pericol.

În declaraţie se spune textual : Nu există motive reale pentru aceste economii care lezează interesele activităţii ştiinţifice. Mijloacele ce i se sustrag nu vor compensa nicidecum deficitul de miliarde al bugetului federal aprobat de Bundestag la sfîrşitul ultimei sale perioade legislative. Este vorba de acelaşi Bundestag care în decurs de patru ani nu a consacrat decît 45 de minute pentru a dezbate problemele ştiinţei în prezenţa unui număr de 38 de deputaţi. Reducerile decretate sînt în crasă contradicţie cu numeroasele promisiuni privind o sprijinire mai puternică a activităţii ştiinţifice ce au fost făcute anul acesta şi în anii trecuţi de toate partidele Bundestagului.

În încheiere, preşedinţii declară că academiile lor se simt obligate să sublinieze că reducerea mijloacelor financiare împiedică dezvoltarea ştiinţei în R.F.G., aducînd mari prejudicii statului.

(După **Frankfurter Allgemeine**)

SCRISOARE DIN ATENA

Colaborare științifică în studiul spațiului cosmic

Între 13 și 18 septembrie a avut loc la Atena cel de-al XVI-lea Congres Internațional de Astronautică, în cadrul căruia au fost dezbătute unele dintre cele mai importante probleme din cîmpul larg de activitate cosmonautică. Întîlnirea de la Atena a celor peste 1 500 de specialiști în problemele spațiale din aproape 50 de țări ale lumii, a reprezentanților societăților și asociațiilor științifice afiliate la Federația Internațională de Astronautică, a prilejuit un interesant schimb de păreri asupra aspectelor teoretice, tehnice și juridice ale explorării spațiului cosmic.

Discuțiile s-au purtat în cadrul a 15 secții, fapt care a îngăduit delimitarea dezbaterilor pentru aprofundarea unor laturi ale activității spațiale diferențiate și specializate în ultimul timp. Astfel, au fost prezentate comunicări pe teme de astrodinamică și mecanică cerească, proiecte și construcții de aparate spațiale, echipament tehnic auxiliar, utilizări ale sateliților artificiali, bioastronautică și medicină spațială etc. În programul secțiilor de astrodinamică, bioastronautică, medicină spațială, educație și învățămînt au fost înscrise mai multe lucrări întocmite de colective de specialiști români. Concomitent s-au desfășurat plenarele Federației Internaționale de Astronautică și ale Academiei Internaționale de Astronautică, precum și colocviul Institutului Internațional de drept spațial.

La una din aceste plenare, șeful delegației române, Acad. E. Carafoli, a fost desemnat să facă parte din Comisia de propunere a viitorului Comitet de conducere al Federației Internaționale de Astronautică, alături de reprezentanții Angliei, Suediei, Greciei și Cehoslovaciei.

Preocupați de extinderea continuă a posibilităților de investigare a spațiului extraterestru, specialiștii din diferite țări au prezentat remarcabile contribuții teoretice referitoare la studiul optimizării mișcării rachetelor cosmice (D. E. Ohoțimski — U.R.S.S., T. K. Campbell — S.U.A.), stabilirea transferului economic între orbite (I. P. Marec, N. Marchal — Franța), determinarea perturbațiilor mișcării sateliților artificiali datorită formei turtite a Pămîntului și rezistenței atmosferei (I. D. Jongolovici — U.R.S.S., E. A. Bockemuller — R.F.G.) etc.

Cosmonauții sovietici Beleav și Leonov împreună cu cosmonauții americani Cooper și Conrad, la congresul de la Atena

În ceea ce privește construcția de rachete, discuțiile s-au referit atît la tehnica actuală (B. Dorleac, Franța — asupra combustibililor lichizi superiori ; R. Sehgal, S.U.A. — asupra arderilor combustibililor solizi în motoarele rachetă etc.), cît și la o serie de sisteme noi de propulsie a vehiculelor spațiale, cum sînt motoarele electrice, solare, nucleare etc. Suportul schimbului de păreri pe această temă l-au constituit succesele recente obținute în orientarea aparatelor cosmice prin intermediul motoarelor cu plasmă și ionice.

Atenția participanților la congres a fost reținută în mod deosebit de expunerile privitoare la trei fapte recente : zborul stației „Mariner-4" și zborurile orbitale ale cosmonavelor „Voshod" și „Gemini". Cîteva precizări asupra metodei și aparaturii utilizate pentru orientarea lui „Mariner-4" pe steaua Canopus, precum și unele dintre fotografiile obținute la trecerea stației prin apropierea planetei Marte, au fost expuse de G. W. Meisenholder (S.U.A.).

Mult așteptate de participanții la congres au fost comunicările specialiștilor sovietici referitoare la cercetările medico-biologice și tehnice efectuate cu prilejul zborurilor navelor-satelit „Voshod" 1 și 2, precum și comunicările specialiștilor americani privitoare la zborurile navelor „Gemini".

Dintre alte teme de interes general prezentate la congres s-au remarcat referatele asupra satelitului francez „F.R.1", satelitului englez „U.K.3" și asupra satelitului italian „San Marco". S-a precizat, printre altele, că satelitul francez va fi plasat pe orbită la sfîrșitul acestui an, cu ajutorul unei rachete americane de tip „Scout" ; lansarea va fi efectuată de la baza americană Vandenberg. Satelitul englez „U.K.3" va fi lansat anul viitor.

În cadrul secției „Comunicații prin sateliți" au fost prezentate mai multe comunicări privind echipamentul tehnic de la bordul sateliților cu această destinație, metodele de stabilire a legăturii radio cu ajutorul sateliților precum și unele probleme generale referitoare la utilizările sateliților artificiali în telecomunicații, navigația maritimă și măsurătorile geodezice.

Datorită importanței practice deosebite, sateliții meteorologici au constituit la actualul congres o temă specială de discuție, dezbătută în cadrul unei secțiuni separate. Au fost discutate aici diferite aspecte ale construcției și utilizării sateliților meteorologici, ale prelucrării și transmiterii datelor furnizate de aceștia precum și unele particularități ale exploatării acestui tip de sateliți lansați pînă în prezent.

Probleme interesante s-au discutat și în cadrul secției „Educație și învățămînt în astronautică", unde au fost dezbătute aspectele cele mai importante ale introducerii studiului astronauticii în școli și facultăți. Printre comunicările prezentate pe această temă a fost remarcat în mod deosebit referatul „Introducerea astronauticii în învățămîntul superior", întocmit de un colectiv condus de acad. E. Carafoli.

La una din sesiunile plenare ale congresului au fost expuse două referate științifice asupra unor realizări și perspective în astronautică. Prima comunicare, expusă de Werner von Braun, s-a referit la etapele de realizare a proiectului „Apollo", potrivit căruia, înainte de anul 1970, un echipaj american ar urma să debarce pe suprafața Lunii. Proiectul prevede trimiterea spre Lună a unei nave cosmice cu echipaj, care într-o primă fază urmează să devină satelit al Lunii. Doi astronauți instalați într-o cabină specială părăsesc nava principală și coboară pe Lună. După o scurtă ședere pe suprafața Lunii, se reîntorc pe orbită circumlunară, unde se cuplează cu restul navei în vederea reîntoarcerii pe Pămînt.

În a doua comunicare, prezentată de prof. Mihailov, s-a făcut o expunere amplă asupra rezultatelor obținute cu stația sovietică automată „Sonda 3", care a fotografiat partea invizibilă a Lunii. Descriind peisajul lunar al unei regiuni a Lunii, necercetată pînă în prezent, cunoscutul astronom și-a exprimat părerea asupra provenienței de natură vulcanică a unor formațiuni de cratere mici — datorate unor cauze interne sau externe — descoperite pe clișeele furnizate de „Sonda 3".

Reuniți în cadrul unui simpozion, mai mulți specialiști cu renume mondial au analizat aspectele principale ale cooperării internaționale pentru studierea Lunii. S-au propus și discutat diferite variante de utilizare a unui laborator internațional lunar, avîndu-se în vedere o serie de condiții favorabile pentru cercetarea științifică pe care le oferă mediul lunar. Sprijinind acest punct de vedere, prof. Kondratiev (U.R.S.S.) a subliniat importanța utilizării unui asemenea laborator ca stație de observare meteorologică extraterestră. S-a menționat de asemenea utilitatea laboratorului lunar pentru observații astronomice și astrofizice (Mihailov — U.R.S.S., Stehling — S.U.A.), pentru studierea solului lunar și a condițiilor fizice de la suprafața Lunii (Focas — Franța, Henderson — S.U.A.).

O particularitate interesantă a recentului congres a constat în participarea la dezbateri a cosmonauților sovietici Beleaev și Leonov și a cosmonauților americani Cooper și Conrad. După cum remarca prof. Brun — șeful delegației franceze la congres — „este pentru prima dată cînd cosmonauții americani și sovietici participă împreună la un congres internațional, ceea ce îndreptățește speranța în dezvoltarea mai departe a colaborării internaționale pentru studierea spațiului cosmic în scopuri pașnice". O declarație similară a fost făcută și de acad. L. Sedov, șeful delegației sovietice, care a insistat asupra necesității și importanței cooperării cît mai largi în acest domeniu.

De altfel, au fost numeroase ocaziile în care fizicienii, matematicienii, biologii, inginerii și juriștii participanți la congres și-au exprimat convingerea că actualele relații de colaborare internațională și în special relațiile Est-Vest, se vor perfecționa în continuare, contribuind prin aceasta la dezvoltarea activității științelor spațiale.

Lucrările congresului s-au desfășurat într-un spirit de încredere în posibilitatea realizării unei cooperări rodnice, de anvergură, pentru cucerirea și folosirea spațiului cosmic în scopuri pașnice.

Conf. univ. M. NIȚĂ

Atena, 22 septembrie

Profil

AMIN EL HAFEZ

Amin El Hafez, actualul președinte al Consiliului Prezidențial și prim-ministru al Republicii Arabe Siria, s-a născut acum 43 de ani în localitatea Alep unde a urmat cursurile școlii elementare și secundare. După terminarea liceului, tînărul Hafez a ocupat postul de profesor în diferite localități din districtul Alep, iar între timp și-a pregătit și docența. În 1948 Hafez a absolvit Academia militară din Damasc, după care a luat parte la luptele din Palestina. După absolvirea cursurilor de ofițeri de stat major (1956) el a primit o serie de însărcinări importante : comandant al Academiei militare și apoi comandant al regiunii răsăritene a Siriei. În 1961, Hafez a fost avansat colonel și a fost trimis în Argentina ca atașat militar.

Între timp, la 28 septembrie 1961, a avut loc desprinderea Siriei de R.A.U. și proclamarea Republicii Arabe Siria în frunte cu un guvern civil condus de Nazem el Koudsi. Dar, numai la cîteva luni după acest eveniment, în martie 1962, guvernul civil a fost răsturnat de o lovitură de stat militară, controlul în țară fiind preluat de o juntă de ofițeri superiori. În aprilie 1962, armata l-a reinstalat însă pe Koudsi ca președinte și a predat conducerea civililor.

În noul guvern sirian (condus de Salah Bitar) alcătuit de partidul Baas după „Revoluția din martie 1963" și pus sub controlul efectiv al Consiliului Național al Revoluției, Amin El Hafez deținea funcția de ministru de interne. La sfîrșitul lunii iulie el a devenit președintele Consiliului Național al Revoluției și totodată șef al statului major general și ministru al apărării. (Paralel, Hafez mai deținea și postul de guvernator militar general al districtelor Damasc și Alep).

Divergențele personale izbucnite în sînul partidului Baas au dus la demiterea lui Salah Bitar, în noiembrie 1963, și la numirea lui Amin El Hafez ca prim-ministru. Recent, la începutul lunii septembrie, Consiliul Național al Revoluției, noul organ legislativ al Siriei, a ales noul Consiliu Prezidențial al țării în frunte cu președintele Hafez.

În perioada de cînd se află la conducerea statului, Hafez a adoptat o serie de măsuri urmărind consolidarea independenței economice a țării, dezvoltarea economiei naționale și întărirea rolului statului în economia națională : naționalizarea tuturor întreprinderilor străine, etatizarea unui mare număr de întreprinderi și bănci particulare, promulgarea decretului prin care toate resursele petroliere și minerale ale țării devin proprietate de stat, exploatarea lor de către societățile străine sub formă de concesiuni fiind interzisă, decretarea unei reforme agrare etc. Aceste măsuri i-au atras ostilitatea marii burghezii și a șefilor religioși.

În ce privește politica externă, în programul elaborat la Conferința extraordinară a partidului Baas din vara aceasta, se arată că Siria își va axa politica pe principiile neaderării și neparticipării la blocurile militare, sprijinind mișcările de eliberare națională, lupta pentru independența națională și lichidarea colonialismului. Siria, se spune în program, va promova o politică îndreptată spre realizarea unității arabe, de colaborare cu toate țările pe baza respectării stricte a intereselor naționale, suveranității și avantajului reciproc.

R. G.

Presa acum 50 de ani

Potrivit unor știri provenind din Salonic, patru vase : Australia, Britania, Media și Djewad *au ancorat în acest port la 22 septembrie unde au debarcat 8 000 de soldați francezi. Trupele debarcate provin de la Sedulbahr. În aceeași zi un crucișător britanic a debarcat circa 1 000 de soldați englezi. În ziua următoare au mai fost debarcați 5 000 de francezi, 5 000 de algerieni și marocani (tot din trupele aflate la Dardanele) precum și 2 000 de englezi. Trupele debarcate, cu un efectiv de circa 21 000 de oameni, vor forma divizia generalului Dailoud.*

Se transmite din Paris că un contingent de trupe franceze de ajutor care a debarcat la Salonic zilele trecute a sosit în Serbia. Trupele sînt însoțite de artilerie și de un transport important de muniții.

Generalul-comandant al flotei militare engleze din Le Havre a organizat o festivitate în vederea „sărbătoririi distrugerii celui de al 50-lea submarin german", la care au fost invitați ofițerii statului major englez, membrii guvernului belgian și autoritățile franceze.

Se anunță din Niș că armata sîrbă a părăsit Belgradul „spre a feri orașul deschis de o bombardare prelungită". Totuși, în zilele de 24—27 octombrie Belgradul a fost supus unui bombardament susținut al tunurilor de calibru mare austro-germane, care a provocat numeroase victime și pagube militare în capitală.

Ministrul Bulgariei la București a făcut cunoscut în mod oficial guvernului român că Bulgaria a declarat război Serbiei.

Președintele Camerei l-a vizitat pe noul prim-ministru grec Zaimis în vederea perfectării unei înțelegeri în baza căreia chestiunea încrederii în guvern să nu fie supusă Parlamentului în prima sa ședință. În fața deputaților, primul ministru Zaimis a declarat că politica adoptată de guvernul său va rămîne în linii generale neschimbată. „Spre a asigura mai bine interesele vitale ale națiunii — a continuat el — neutralitatea noastră va fi în prezent armată. Atitudinea noastră în viitor se va adapta evenimentelor, a căror desfășurare va fi urmărită cu profundă atenție de către guvern".

Primul ministru australian și liderul opoziției au căzut de acord în privința aprobării imediate a introducerii serviciului militar obligatoriu.

În cadrul lucrărilor Camerei reprezentanților, guvernul neo-zeelandez a anunțat că efectivul trupelor acestei țări aflat în război se ridică la 28 000 de oameni ; alți 10 000 sînt pregătiți pentru a intra în luptă. Potrivit agenției Reuter *Noua Zeelandă are 100 000 de bărbați apți pentru serviciul militar.*

Fișier

Activitatea consulară

Funcția agenților consulari este cu totul deosebită de aceea a agenților diplomatici. Amîndouă categoriile, privite dintr-un punct de vedere formal, fac parte din administrația statală care se ocupă de chestiuni care privesc relațiile cu alte țări și atît consulii cît și diplomații locuiesc și activează pe teritoriul unui stat străin. Dar activitatea diplomaților se desfășoară pe terenul raporturilor politice între state, pe cînd activitatea consulilor are un caracter social, economic, administrativ și în oarecare măsură judiciar.

De aceea un stat va avea pe teritoriul altui stat o singură ambasadă, dar va putea avea mai multe consulate. Funcțiile consulului pot fi îndeplinite și de către secțiile consulare din cadrul reprezentanțelor diplomatice.

Istoria ne amintește de ambasadori chiar de pe timpul babilonienilor și a egiptenilor ; în Evul Mediu, ambasadorul avea o scrisoare de prezentare iar instrucțiile în cifru erau păstrate într-o cutie de metal. Dar de misiune diplomatică în sens modern, adică cu reședința stabilă, se poate vorbi numai după pacea de la Westfalia din 1648.

Consulii cu reședința stabilă au însă o origine mai veche decît aceea a ambasadorilor. Aceasta datorită breslelor orășenești din Evul Mediu care aveau interese comerciale în străinătate și urmăreau de asemenea să-și asigure protecția propriilor cetățeni. În secolul XIII găsim la Constantinopol așa-zisul „bailo" al Republicii venețiene.

Consulii, de obicei, sînt cetățeni și funcționari ai statului de trimitere (consules missi) ; dar pot fi numiți și cetățeni care deja locuiesc în străinătate sau chiar cetățeni străini (consule electi).

Atribuțiile, privilegiile și imunitățile consulare sînt reglementate prin dreptul internațional cutumiar, prin tratate particulare numite convenții consulare sau prin tratate de comerț sau de asistență juridică.

Statele membre ale O.N.U. au încheiat la 23 aprilie 1963 o convenție de drept consular. Convenția de la Viena din 1963 constituie un instrument important în reglementarea activității consulare și în stabilirea principiilor pe baza cărora sînt acordate imunitățile și privilegiile consulare. Ea precizează noțiunea de post consular, stabilind gradele de reprezentare și ierarhia lor, atribuțiile consulilor etc.

Atribuțiile consulului au ca scop protejarea intereselor statului trimițător, și ale cetățenilor săi în statul de reședință în limitele admise de legislațiile celor două țări. Printre aceste atribuții se numără favorizarea relațiilor comerciale, economice, culturale și științifice ; promovarea în orice alt mod a relațiilor amicale dintre state : exercitarea de funcțiuni notariale și de stare civilă, reprezentarea concetățenilor săi în fața instanțelor locale și îndeplinirea altor atribuții judecătorești etc.

Imunitățile și privilegiile recunoscute agenților consulari sînt de aceeași natură cu cele acordate agenților diplomatici — vezi Lumea nr. 23 din 3.6.65 — dar într-o măsură mai redusă. Spre exemplu, agentul consular nu este scutit de a depune mărturie în procese dar poate pretinde să depună la consulat. El poate fi și arestat în caz de comitere de crime grave și poate fi judecat de autoritățile statului de reședință pentru daune provocate în circulația aeriană, maritimă sau rutieră.

Consulii onorifici beneficiază de privilegii și imunități numai pentru actele de serviciu.

Șefii consulatelor tuturor statelor străine dintr-o anumită regiune a statului de reședință alcătuiesc corpul consular care are în frunte un decan — de obicei reprezentantul consular cu gradul cel mai înalt și cu cea mai mare vechime în postul respectiv. Corpul consular apare în fața autorităților locale în ocazii solemne — de ceremonial — privind prezentarea de felicitări, exprimarea de condoleanțe, aducerea de mulțumiri etc.

M. C.

BREVIAR

14 septembrie

Pavilionul Republicii Socialiste România la cel de-al 82-lea Tîrg internațional de mostre de la Viena a fost vizitat de dr. Josef Klaus, cancelarul Austriei, de dr. Bruno Pittermann, vicecancelar, dr. Bruno Marek, primarul orașului Viena, de reprezentanți ai industriei de stat și de specialiști.

15 septembrie

În sala mică a Palatului Republicii din Capitală au început lucrările Congresului internațional de microbiologie medicală, organizat de Uniunea Societăților de Științe Medicale — Societatea de patologie infecțioasă, la care iau parte și cunoscute personalități științifice din diferite țări.

A avut loc la Budapesta sesiunea a 6-a a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică româno-ungară. Comisia a examinat modul cum au fost îndeplinite principalele prevederi ale protocolului sesiunii precedente și a examinat rezultatele discuțiilor dintre organele centrale de planificare din Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară, privind dezvoltarea în continuare a colaborării economice bilaterale și a livrărilor reciproce de mărfuri între cele două țări pe perioada 1966—1970. Protocolul încheiat la sfîrșitul sesiunii a fost semnat din partea română de Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, iar din partea ungară de Antal Apro, vicepreședinte al guvernului Revoluționar Muncitoresc Țărănesc Ungar.

17 septembrie

La palatul Lozeneț din Sofia a avut loc solemnitatea semnării Comunicatului cu privire la vizita oficială făcută în Republica Populară Bulgaria de către delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România.

În palatul Lozeneț din Sofia, a fost semnat acordul între guvernele Republicii Socialiste România și Republicii Populare Bulgaria privind schimbul de mărfuri și plățile pe perioada 1966—1970. Din partea română acordul a fost semnat de tovarășul Alexandru Bîrlădeanu, membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, iar din partea bulgară de tovarășul Jivko Jivkov, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, și-a încheiat vizita prietenească în Republica Populară Ungară, făcută la invitația lui Peter Janos, ministrul afacerilor externe al R. P. Ungare.

A început la București întîlnirea conducerilor universităților din țările regiunii Balcanilor și Mării Adriatice. În cadrul acestei manifestări, inițiată și organizată de Universitatea bucureșteană, sînt dezbătute problemele dezvoltării legăturilor tradiționale dintre universitățile țărilor din această parte a Europei. În vederea participării la această întîlnire au sosit în Capitală reprezentanți ai conducerii universităților din Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia și Turcia.

18 septembrie

S-a înapoiat în Capitală, venind de la Sofia, delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar și a Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, a făcut o vizită oficială în această țară. Din delegație au făcut parte tovarășii Ion Gheorghe Maurer, Alexandru Bîrlădeanu, Alexandru Drăghici, Virgil Trofin, Ioan Beldean, ambasadorul Republicii Socialiste România în Republica Populară Bulgaria.

Tovarășul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit la Consiliul de Stat delegația Parlamentului din Finlanda în frunte cu Karl August Fagerholm, președintele parlamentului.

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a primit delegația Parlamentului din Danemarca în frunte cu Julius Bomholt, președintele parlamentului.

A plecat spre Moscova tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, reprezentantul permanent al Republicii Socialiste România la C.A.E.R., care va participa la cea de-a XIX-a ședință a Comitetului Executiv al C.A.E.R.

La Ottawa au luat sfîrșit lucrările celei de-a 54-a sesiuni a Uniunii Interparlamentare la care au luat parte aproximativ 600 de delegați din peste 60 de țări. Din partea grupului național român al Uniunii Interparlamentare la sesiune au participat deputații Teodor Marinescu și Tudor Drăganu.

La Filadelfia s-a încheiat Congresul internațional de chirurgie și Congresul internațional cardio-vascular. Din partea țării noastre a participat o delegație formată din profesor dr. Voinea Marinescu, profesor dr. I. Făgărășanu, profesor dr. I. Țurai, profesor dr. Brînzei și dr. Chiriuță. Profesorii Voinea Marinescu, I. Făgărășanu și I. Țurai au prezentat comunicări de specialitate. Penultima ședință a congresului a fost prezidată de profesor dr. I. Făgărășanu.

19 septembrie

Ambasadorul Republicii Populare Chineze la București, Liu Fan, a oferit o recepție cu prilejul călătoriei delegației de lucrători ai ziarului **Jenminjibao** condusă de tovarășul Wuan I, redactor șef adjunct, care a făcut o vizită de prietenie în țara noastră. Au fost de față tovarășii Dumitru Popescu, redactor șef al ziarului **Scînteia**, Ștefan Voicu, redactor șef al revistei **Lupta de clasă**, și alți ziariști români.

La invitația C.C. al U.C.I. a plecat în R.S.F. Iugoslavia, în schimb de experiență, o delegație de activiști ai P.C.R., în frunte cu tovarășul Virgil Cazacu, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului regional Iași al P.C.R.

20 septembrie

Tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv și secretar al C.C. al P.C.R., a primit delegația ziarului **Jenminjibao**, condusă de Wuan I, redactor șef adjunct, care la invitația ziarului **Scînteia** a făcut o vizită în țara noastră.

La Casa Universitarilor din Capitală au început lucrările colocviului internațional de fonetică cu tema „Formă și substanță", organizat de Academia Republicii Socialiste România și Ministerul Învățămîntului, sub egida Societății internaționale de științe fonetice. Participă academicieni, cadre didactice, cercetători științifici români, precum și specialiști în lingvistică din mai multe țări ale lumii.

S-a deschis în Capitală primul Curs internațional privind „Ameliorarea producției viticole" organizat sub egida F.A.O., la care iau parte specialiști din 11 țări.

În Capitală s-a deschis cel de-al V-lea Salon internațional de artă fotografică al Republicii Socialiste România și cea de-a IV-a Bienală color a Federației internaționale de artă fotografică.

21 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit în audiență și plenipotențiar al Republicii Populare Chineze la București, Liu Fan, cu care a avut o convorbire tovărășească.

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste Cehoslovace la București, Jaroslav Sykora, la cererea acestuia.

A sosit în Capitală delegația guvernamentală a Republicii Populare Chineze, condusă de Cean Lin-ci, ministrul industriei cărbunelui, care va lua parte la deschiderea Expoziției construcției economice a R. P. Chineze. Delegația este formată din Tan Ke, adjunct al ministrului industriei petrolului, Cian-Hua-dun, prim-vicepreședinte al Consiliului chinez pentru promovarea comerțului internațional, Liu Fan, ambasadorul R. P. Chineze la București, și Li Bin, consilier comercial al Ambasadei R. P. Chineze.

A părăsit Capitala, plecînd spre patrie, delegația de lucrători ai ziarului **Jenminjibao**, condusă de Wuan I, redactor șef adjunct, care, la invitația ziarului **Scînteia**, a făcut o vizită în țara noastră.

La Mamaia s-a deschis cel de-al XII-lea Congres al Confederației internaționale de pescuit sportiv (C.I.P.S.)

POȘTA REDACȚIEI

Aș dori să aflu — fie în cadrul unor reportaje despre o anumită țară fie în articole separate — date despre evoluția istorică a unor partide politice mai importante, aspecte semnificative și evocarea personalităților a căror activitate a marcat jaloane distinctive în evoluția lor. De exemplu, aș vrea să cunosc istoricul partidelor conservator și laburist din Anglia etc.

Paraschiv HOTNOG
Pașcani

Sugestia dv. se înscrie pe linia preocupărilor noastre și ne vom strădui să-i dăm curs. Pentru moment vă oferim un articol nu despre trecutul ci despre situația și problemele actuale ale partidului laburist.

Radu Dragoș — București. **Realizarea suplimentelor sugerate de dv. ar ridica probleme tehnice dificile.**

Scrierea diferită a numelui localității în care a avut loc întîlnirea Nasser-Feisal (în unele ziare Djeddah, în altele Jeddah) se datorește felului în care se transcrie alfabetul arab în una sau alta din limbile europene.

Premiul Nobel pentru pace i-a fost decernat lui Albert Schweitzer în 1952.

Ion Frasin — Bacău. **Vă mulțumim pentru cuvintele de apreciere.**

Atunci cînd se prezintă cărți în revistă ar fi bine să se spună dacă ele au fost traduse și în românește.

Avînd în vedere spațiul mic disponibil în revistă pentru prezentarea unor țări, evenimente istorice, personalități etc. ar fi bine să se indice la sfîrșitul articolului bibliografia care poate fi consultată pentru informații suplimentare.

Petru Moisa — Brașov

În cazurile cînd, pentru cărțile recenzate la rubrica „Lumea în cărți și reviste" indicăm titlul într-o limbă străină și o editură de peste hotare înseamnă că lucrarea nu a fost tradusă în limba română. Nu considerăm utilă indicarea bibliografiei — cel mai adesea în limbi străine — folosite pentru articolele de felul celor la care vă referiți. Autorii noștri consultă de obicei materiale inedite încă în limba română.

Gh. N. Bundoiu — Miercurea Ciuc. **Nu cunoaștem datele statistice care vă interesează.**

George Iliescu — motonava Oltenița, Giurgiu. **Populația orașului Sao Paulo este între 3 și 4 milioane de locuitori, așa cum ați citit în reportajul nostru.**

Datele exacte ale bombardamentelor atomice sînt cele menționate în articolul „Hiroșima-Nagasaki", apărut în nr. 32/1965.

E. Victor — Craiova. **Punctul dv. de vedere nu ține seama de legitățile istorice și este în contradicție cu principiul dreptului națiunilor la autodeterminare.**

Ion I. Ionescu — Bîrlad. **Dintre președinții S.U.A. au fost asasinați: James Garfield (1881) Abraham Lincoln (1865), William McKinley (1901) și John Kennedy (1963). Tentative de asasinat neizbutite: în 1933 împotriva lui Franklin Roosevelt și în 1950 împotriva lui Harry Truman.**

Dr. Traian Cocea — comuna Cetate, raionul Calafat. **Vom încerca să vă satisfacem dorința.**

Manlio Copetti — Pisa, Italia. **Inițiativa dv. a fost binevenită. Contribuția dv., după cum vedeți, a fost valorificată.**

I. Abramovici — Iași. **Ne-ați întrebat mai demult ce vîrstă are foiletonistul american Art Buchwald. Într-unul din foiletoane, el a povestit cum s-a înrolat în armată în 1942, pe cînd avea 16 ani. Dacă nu a glumit, acum ar fi în vîrstă de 39 de ani.**

Gilda Vlădescu—București. **Articolul de care vă interesați nu a putut apărea în numărul respectiv din lipsă de spațiu. El va apare într-unul din numerele viitoare ale revistei.**

Dr. Victor Mihali—Dej. **Vă sfătuim să vă adresați Comisiei superioare de diplome de pe lîngă Ministerul Învățămîntului.**

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziariștilor din
Republica Socialistă România

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația: București,
Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Scînteii"

LUMEA — PUBLICITATE

O producție a studiourilor
din R. P. Ungară

Caporalul și ceilalți

Scenariul : Imre Dobozi
Regia : Márton Keleti
Imaginea : István Pásztor
Muzica : István Sárközi

Cu : Imre Sinkovits, Tamás Major, Ivan Darvas, György Pálos, Lajos Cs. Németh, Laszló Markus, Tivadar Horváth

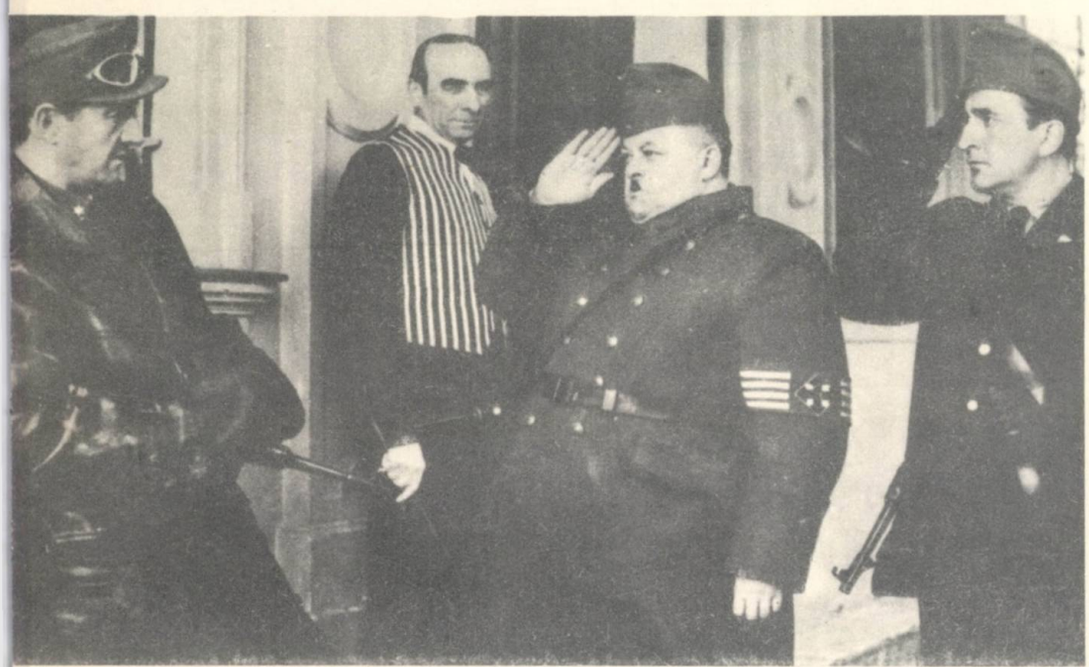

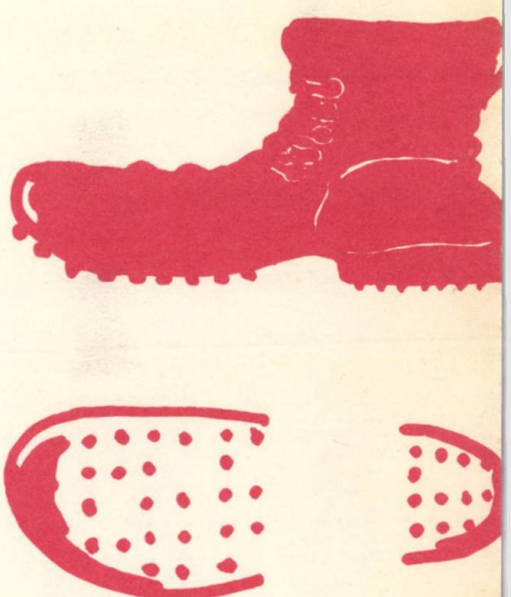

COMBINATUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI

Suceava

LUMEA — PUBLICITATE

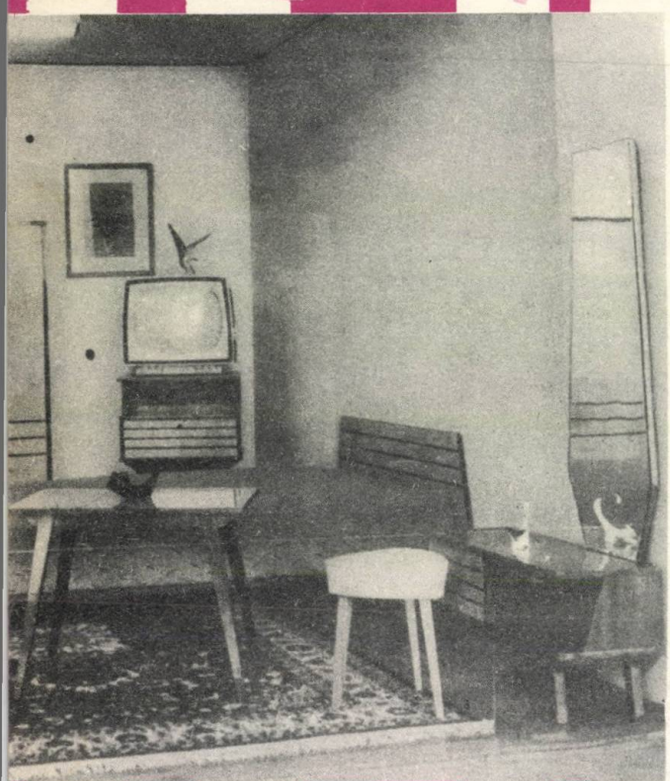

produce și vinde
prin unitățile comerciale
din țară:

Camere studio tip Mugur 3 compuse din următoarele piese cu furnir de nuc :

- **Divan studio cu rama spătarului tapisată**
- **Dulap (șifonier) cu 3 uși**
- **masă rotundă**
- **toaletă cu oglindă**

Costul garniturii complete este de lei 6305

Canapele extensibile Carpați cu furnir nuc, costul fiind 2380 lei

Mesuțe televizor cu furnir de nuc

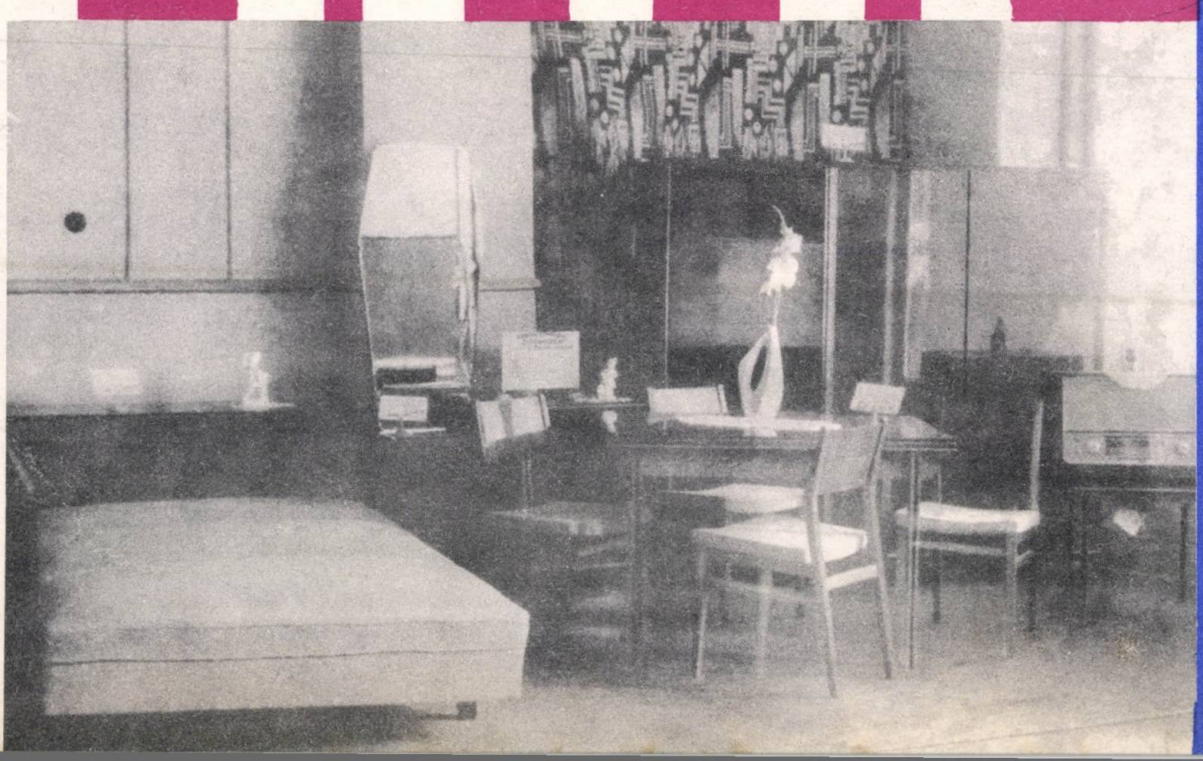

2 lei

Brazilia: moment electoral

Prin China populară

- Puncte de vedere
- Profil
- Fișier

40
joi, 30 septembrie 1965

Corespondențe din:
NEW YORK
LONDRA
SOFIA
ATENA

lumea

Președintele Republicii Austria, dr. Franz Jonas, vizitează pavilionul românesc la Tîrgul internațional de toamnă din Viena.

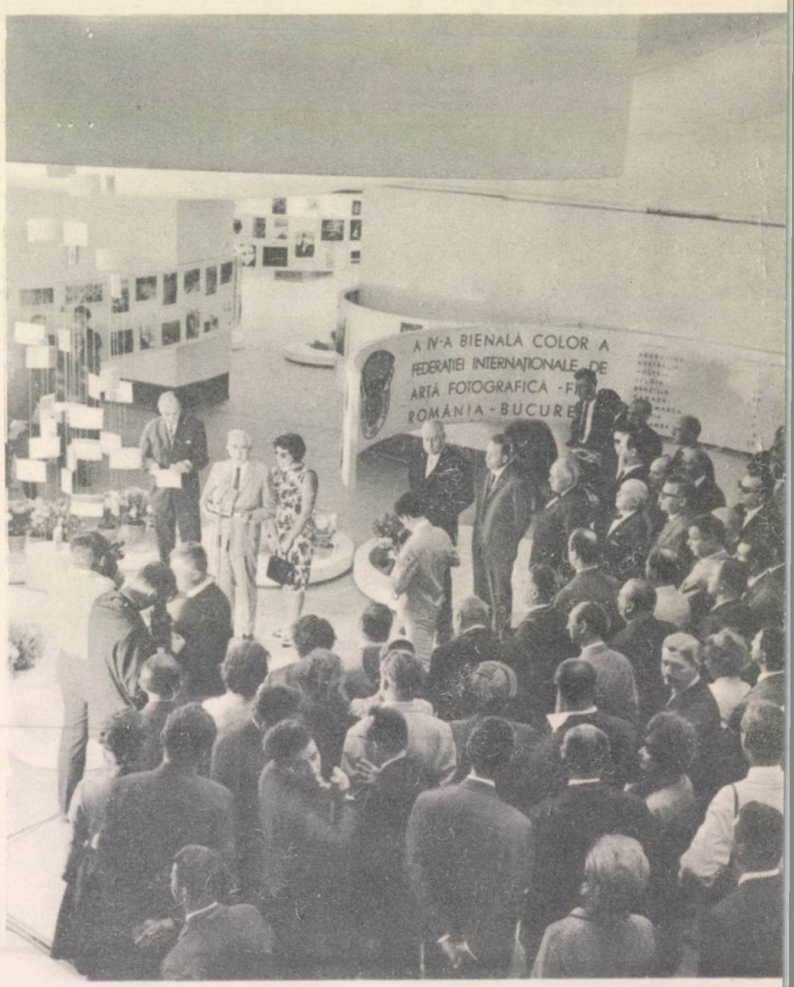

La București s-a deschis a IV-a expoziție bienală a Federației Internaționale de Artă fotografică

La Mamaia a avut loc Congresul Confederației Internaționale de Pescuit Sportiv care a reunit delegați și invitați din 16 țări.

Anul III
Nr. 40 (101)

Joi
30 septembrie
1965

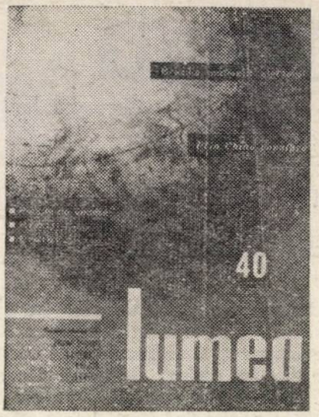

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 NEW YORK — După prima săptămînă. **V. Barbu**
3 BONN — Discuții despre componența guvernului. **Riana Lupu**
5 SOFIA — Relațiile bulgaro-iugoslave. **N. Pătrașcu**
6 BAGDAD — Situația politică. **Corneliu Vlad**
7 WASHINGTON — Confruntări monetare. **N. S. Stănescu**
8 ADEN — Încordare. **Sergiu Brand**
9 ATENA — Noul guvern. **Eugen Phoebus**
10 SALISBURY — Din nou proiectul U.D.I. **Rodica Georgescu**
12 LONDRA — Nu este posibilă o coaliție „lib-lab". **John Gritten**

REPORTAJ PE GLOB

p. 14 La Șanhai și Canton. **Adrian Ionescu, Petru Uilăcan**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 17 Scrisoare din Conakry : transformări economice și sociale. **Amadu Tevoedjre**
18 Alegerile prezidențiale din Franța. Un fapt calitativ nou. **Felicia Antip**
20 Brazilia : înfruntări electorale. **Eugeniu Obrea**
22 Scrisoare din Londra : festivaluri viu discutate.
23 Divorț de afaceri la Monaco. **Ștefan Popa**

CONVORBIRI

p. 16 Întîlniri interuniversitare balcanice. **Radu Varia**

DIN CRONICA DIPLOMAȚIEI ROMÂNEȘTI

p. 24 Moldova la începutul secolului XV — punte a comerțului european. **Dinu C. Giurescu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 26—30 The New York Times, Pravda, The Times, L'Express, Die Presse, The Christian Science Monitor, Le Nouvel Observateur, Süddeutsche Zeitung

PROFIL

p. 31 Stephan Stephanopoulos

FIȘIER

p. 31 Fondul Monetar Internațional (F.M.I.)

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Din evenimentele săptămînii

consemnăm începerea dezbaterii generale în Adunarea Generală a O.N.U. (pag. 2), stadiul tratativelor pentru formarea guvernului vest-german (pag. 3), încheierea vizitelor făcute de I. B. Tito în Bulgaria (pag. 5) și de Walter Ulbricht în U.R.S.S. (pag. 6), conferințele partidelor laburist și liberal (pag. 12) și atitudinea Angliei față de Aden (pag. 8) și față de Rhodesia de sud (pag. 10), întrunirea de la Washington a Fondului Monetar Internațional (pag. 7), declarațiile programatice ale noilor guverne din Grecia (pag. 9) și Irak (pag. 6).

La 1 octombrie

se împlinesc 16 ani de la proclamarea Republicii Populare Chineze. Reportajul publicat la pag. 14 oglindește cîteva dintre marile succese obținute de țara prietenă în construcția economică și în dezvoltarea culturii.

Ralierea

principalelor partide de stînga din Franța în jurul candidaturii lui François Mitterand modifică substanțial peisajul politic francez cu două luni înainte de alegerile prezidențiale (pag. 18).

Viața politică braziliană

este dominată de apropierea consultării electorale care va avea loc la 3 octombrie. Care este raportul de forțe dintre guvern și opoziție și ce perspective de viitor se conturează ? (pag. 20).

În secolul XV

Moldova, aflată la intersecția celor două mari drumuri transcontinentale – de la Marea Neagră la Baltica și din Flandra la gurile Dunării – era locul de întîlnire al mărfurilor răsăritului cu cele din centrul și vestul Europei (pag. 24).

NEW YORK

Corespondență de la
V. BARBU

După prima săptămînă

Dezbaterile generale sînt în plină desfășurare. Adoptate în totalitatea lor, punctele înscrise pe ordinea de zi vor fi discutate fie în cadrul Adunării Generale, fie în comitete sau comisii. Este vădit că ziua de 21 septembrie, cînd a fost oficial inaugurată noua sesiune, a căpătat aici o semnificație dublă : sesiunea care s-a deschis marchează două decenii de activitate a organizației și totodată reluarea, după o întrerupere de doi ani, a dezbaterilor normale ale Adunării Generale.

Reluarea discuțiilor la O.N.U., prezența la New York a numeroși miniștri de externe au fost privite cu speranța că vor prilejui un dialog util între factorii interesați pentru îmbunătățirea climatului internațional. În această privință sînt, într-adevăr, multe de făcut. Sesiunea a XX-a a Adunării Generale a O.N.U. a început în condițiuni internaționale nefavorabile. Puținele ziare care apar zilele acestea la New York au descris situația ca una din cele mai dificile pentru O.N.U. în ultimii zece ani.

Exprimînd un sentiment larg împărtășit la O.N.U., secretarul general U Thant spunea următoarele în introducerea la raportul său anual : „Nu pot sublinia suficient de puternic efectul profund periculos pe care îl are situația actuală din Vietnam asupra atmosferei de la O.N.U. Eforturile persistente depuse în decursul multor ani, în O.N.U. și în afara acesteia, au apropiat Estul și Vestul mai mult decît oricînd în decursul ultimei decade și au deschis multe posibilități reale de colaborare fructuoasă. Au apărut în sfîrșit semne de dezgheț în relațiile internaționale, care merită să fie încurajate. Conflictul din Vietnam a schimbat în mod brutal această tendință și a contribuit la reînvierea, la intensificarea și chiar la extinderea unora din fenomenele războiului rece".

Majoritatea delegaților care au luat pînă acum cuvîntul au condamnat intervenția militară a S.U.A. în Vietnam, gravă amenințare la adresa păcii mondiale.

Una din primele încercări prin care va trece actuala sesiune se referă la universalitatea O.N.U. „Atît situația din Vietnam cît și impasul în problema dezarmării demonstrează încă o dată necesitatea imperioasă ca O.N.U. să devină o organizație universală cît mai curînd posibil" — declara U Thant. Pe ordinea de zi a sesiunii a fost înscris la cererea a 11 state, printre care și România, punctul intitulat „Restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U.".

Așa cum se arată în memorandumul explicativ al celor 11 delegații, „restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U. și în toate organele subsidiare ale acesteia constituie un imperativ categoric". Participarea tuturor statelor la lucrările organizației ar contribui la o mai bună cunoaștere a tuturor punctelor de vedere, ar da un plus de vitalitate dezbaterilor.

Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze a fost recunoscută în intervențiile a numeroși delegați și ea este subliniată și în declarații importante făcute în afara ședințelor de lucru.

Menționînd propunerea lui U Thant relativă la trimiterea de observatori la sediul O.N.U. de către statele nemembre, trebuie spus că aceasta reprezintă o luare de atitudine care oglindește doar parțial curentul de opinie favorabil principiului universalității.

A doua categorie de probleme privește dezarmarea. După cum menționează secretarul general U Thant, „agravarea situației internaționale în general, precum și neputința sesiunii a XIX-a a Adunării Generale de a funcționa normal au avut repercusiuni negative asupra tratativelor de dezarmare. Nici un progres substanțial nu s-a înregistrat în această perioadă". Pe ordinea de zi a sesiunii figurează cinci probleme afectînd dezarmarea.

Adunarea Generală va discuta și raportul ultimei sesiuni a Conferinței de la Geneva a celor 18 state pentru dezarmare. Raportul semnalează că la tratativele recentei sesiuni nu s-a încheiat nici un acord concret. „Comitetul celor 18 a fost creat pentru a fi, în primul rînd, un îndrumător al activității în domeniul elaborării unui tratat de dezarmare generală și completă sub un control eficient" — se spune în raport. „Totuși, avînd în vedere situația internațională actuală, un număr de membri și-au concentrat atenția, în această sesiune a conferinței, asupra măsurilor colaterale".

De o mare importanță este adoptarea unor măsuri care să ducă la interzicerea folosirii armelor nucleare și la distrugerea totală a stocurilor existente, la lichidarea bazelor militare și retragerea trupelor de pe teritoriile altor state, la crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, la desființarea tuturor blocurilor militare.

Tot în aceste probleme, un interes deosebit suscită recomandarea Comisiei de dezarmare a O.N.U. privind organizarea

La tribuna O.N.U., președintele sesiunii a XX-a, Amintore Fanfani, între U Thant (stînga), și Narasimhan, subsecretar al O.N.U.

Personalitatea președintelui sesiunii a XX-a a Adunării Generale a O.N.U. a fost prezentată în nr. 11/1965 al revistei **Lumea** la rubrica „Profil". Reproducem mai jos cîteva aprecieri semnate de Jean d'Hospital în ziarul **Le Monde :**

Devenit președintele Adunării Generale a O.N.U., Amintore Fanfani adaugă încă un titlu la lunga listă a funcțiilor sale publice. A fost de două ori președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, a suferit un eșec atunci cînd a cerut învestitura în 1954, a fost de nouă ori ministru cu diferite portofolii și a fost secretar general al partidului democrat-creștin. În prezent este ministrul afacerilor externe în guvernul Moro, președintele Consiliului Ministrilor al Comunității Economice Europene și profesor de economie la Universitatea din Roma. Noua sa funcție — care nu a fost niciodată pînă acum îndeplinită de un italian — nu-l sperie. Fanfani are o asemenea forță de muncă, o asemenea dorință de acțiune, asemenea calități de negociator, o asemenea siguranță, încît îi va face față fără multe emoții.

Încă în urmă cu doi ani, Fanfani se bucura în țara sa de reputația unui om politic ambițios, avînd desigur calități morale și intelectuale excepționale dar cu un temperament impetuos și un caracter dificil. Atitudinile sale autoritare erau deplînse pînă și în propriul său partid. Realitatea este că Fanfani s-a schimbat. Zîmbește, își moderează cuvintele, nu mai este brutal cu interlocutorii săi și dă dovadă acum de un spirit de conciliere pe care nu-l avea înainte.

Fanfani are 58 de ani. El provine dintr-o familie burgheză din Toscana. Avea 9 frați și surori. Tinerețea lui a fost agitată. La 28 de ani a devenit profesor de istorie economică la Universitatea din Genova. A trecut la Universitatea din Milano, apoi la cea din Roma. A publicat vreo zece lucrări didactice, printre care „Catolicism și protestantism în formarea istorică a capitalismului", „Istoria doctrinelor economice" etc.

Fanfani a făcut o carieră fulgerătoare începînd din 1945. Democrat-creștin cu tendințe sociale marcate, el inspiră și conduce una din aripile de stînga — căci există mai multe — ale partidului său. Fanfani a fost de două ori candidat la președinția republicii.

unei conferințe mondiale de dezarmare, cu participarea tuturor statelor, membre sau nemembre ale O.N.U.

Poziția țărilor membre față de principalele puncte ale ordinei de zi și față de evenimentele actuale ale vieții internaționale a fost reafirmată în cuvîntările rostite în prima săptămînă de numeroși șefi de delegații. Necesitatea dezarmării a fost subliniată în cuvîntările ministrului de externe al Tunisiei, Habib Bourghiba jr., care a cerut ca la proiectata conferință pentru dezarmare să participe toate statele, indiferent dacă sînt sau nu membre ale O.N.U. Un amplu spațiu a fost acordat problemei dezarmării și în cuvîntarea ministrului de externe al Cehoslovaciei, Vaclav David, care a relevat pericolul pe care îl reprezintă planurile integrării nucleare a N.A.T.O.

Acordînd mare atenție problemei dezarmării, ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko, a subliniat că oricît de grea și complexă ar fi calea spre dezarmare, U.R.S.S. nu-și va slăbi perseverența și energia pentru realizarea unui acord internațional corespunzător. A. Gromîko a propus între altele, ca la mijlocul anului 1966 să fie convocată Conferința mondială pentru dezarmare.

Cauza principală a sporirii primejdiei pentru pacea generală, a subliniat reprezentantul U.R.S.S., o constituie amestecul unor state în treburile altor state și în primul rînd intervenția armată. Drept exemplu sînt citate evenimentele din Vietnam și recentele acțiuni împotriva Republicii Dominicane, care merită nu numai cea mai serioasă condamnare, ci și o ripostă fermă din partea O.N.U. Cine dacă nu O.N.U., a spus Gromîko, trebuie să se îngrijească ca principiul neamestecului în treburile altora să fie respectat în modul cuvenit, ca el să devină lege.

În acest sens, a spus A. Gromîko, guvernul sovietic propune să se discute la Adunarea Generală problema „Cu privire la inadmisibilitatea amestecului în treburile interne ale statelor, despre apărarea independenței și suveranității lor". Se propune, de asemenea, Adunării Generale să discute proiectul declarației corespunzătoare ceea ce ar reprezenta o nouă acțiune importantă a O.N.U. în interesul asigurării securității internaționale. În cuvîntările lor, delegații Italiei și statului Chile s-au pronunțat pentru organizarea Conferinței mondiale pentru dezarmare la care să participe toate statele, conferință care să fie minuțios pregătită (Giacinto Bosco), pentru denuclearizarea Americii Latine și împotriva creării unor forțe militare supranaționale ale O.S.A. (Gabriel Valdes).

Este de la sine înțeles că discutarea tuturor acestor probleme nu va fi lesnicioasă. Punctele de vedere ale multor state continuă să fie net diferite asupra multor probleme dar nu este mai puțin adevărat că prin eforturile permanente, stăruitoare, ale tuturor statelor, mari sau mici s-ar putea obține progrese semnificative în toate principalele probleme care își așteaptă reglementarea.

Speranța care prevalează în aceste zile la O.N.U. și care a fost exprimată în primele discursuri de politică generală este că organizația va putea depăși greutățile întîmpinate recent acumulînd noi forțe care se vor reflecta în activitatea sa viitoare.

New York, 28 septembrie

BONN

Discuții despre componența guvernului

Febrilitatea ultimei etape a campaniei electorale, emoțiile așteptării rezultatelor, primele reacții publice la exprimarea corpului electoral și la noua repartiție a mandatelor în Bundestag au făcut loc zilele acestea în viața politică vest-germană unei aparente acalmii. Ea adăpostește în realitate o activitate nu mai puțin încordată care se desfășoară în birourile principalilor lideri ai partidelor vechii coaliții guvernamentale pentru definirea ordinii de prioritate a problemelor ce vor constitui programul noului guvern și pentru stabilirea membrilor săi. Presa din R.F.G. ca și observatorii străini ai scenei politice vest-germane consideră că aceasta se poate dovedi a fi o treabă mai dificilă chiar decît lupta electorală care i-a precedat.

Un fapt cert este continuarea coaliției guvernamentale dintre U.C.D.—U.C.S. și P.L.D. Ideea „marii coaliții" în care liber-democrații ar fi urmat să fie înlocuiți cu P.S.D.G. nu mai este luată în considerare. Avansarea ei în timpul campaniei electorale, cînd se prevedea un rezultat mai strîns al voturilor obținute de cele două mari partide din Bundestag, a fost interpretată ca o manevră a adversarilor cancelarului Erhard din propriul său partid, întrucît nu o dată cancelarul a respins în public o asemenea formulă.

În același timp, rezultatele acestor alegeri consacră eșecul liderilor social-democrați care au renunțat în ultimii ani la întregul program tradițional al social-democrației vest-germane. Se consideră că episodul electoral din 1965 va greva viitorul politic al acestui partid. Ca o primă consecință, W. Brandt a declarat că nu va mai candida în alegerile viitoare și că, în același timp, nu va fi deputat în Bundestag, rămînînd însă șeful P.S.D.G. și primar al Berlinului occidental. Unii consideră această situație cel puțin ciudată și se întreabă cine va fi atunci șeful opoziției în Bundestag și candidatul în alegerile din 1969, și mai ales ce concluzii politice va trage acest partid din recenta sa experiență.

Dar, evident, atenția principală este îndreptată spre Bonn, spre tratativele de culise care vor determina viitoarea repartiție a ministerelor și fixarea liniilor principale ale politicii noului guvern. Tratativele în acest scop vor trebui să împace ambiții care se ciocnesc, păreri politice contradictorii, vechi animozități personale. Observația generală care s-a făcut și în timpul campaniei electorale este că în R.F.G., alternativele politice nu se află de fapt în diferențele programatice dintre principalele partide (fapt căruia i s-a atribuit în cea mai mare măsură eșecul P.S.D.G.), ci, în special, în clivajul politic care scindează rîndurile partenerului major al coaliției guvernamentale — U.C.D.—U.C.S. Acest clivaj trece de fapt prin toate cele trei partide din Bundestag. „În fond, scria recent ziarul *Frankfurter Rundschau*, există două coaliții mari... aceea a adepților războiului rece" și aceea a oamenilor politici mai ponderați și mai realiști. Astfel se explică și subita înclinație manifestată lunile trecute de grupul Adenauer-Strauss spre o coaliție cu P.S.D.G. în locul celei cu P.L.D., susținută de cancelarul Erhard și de ministrul de externe Schröder. Publicația *Le Monde Diplomatique* nota cu vădită ironie : „Una din răzbunările întîrziate pe care soarta le-a rezervat opoziției socialiste va fi probabil faptul că renegarea propriei sale doctrine în 1959 (programul de la Bad Godesberg) și în 1960 (prima candidatură electorală a lui W. Brandt) a avut ca efect transferul adevăratei dezbateri în interiorul însuși al partidului majoritar".

Un simptom caracteristic al situației din acest partid : în timp ce în cursul campaniei electorale Adenauer, președintele U.C.D., declara la mitinguri că trebuie ales „un partid și nu un om" — declarație interpretată ca un efort de contracarare a lui Erhard — plusul de 2 la sută obținut de U.C.D. cu Erhard cancelar, față de rezultatele din 1961 cînd Adenauer deținea această funcție, este consemnat ca o victorie personală a actualului șef al guvernului în primul rînd asupra adversarilor pe care-i are în propriul său partid. Ea este considerată în anumite cercuri creștin-democrate ca oferindu-i în sfîrșit lui Erhard șansa de a se debarasa de umbra insistentă și stînjenitoare a predecesorului său, de a rezista zgomotoasei ramuri bavareze — U.C.S. — al cărei președinte este F. J. Strauss, și care a înregistrat o mai mică creștere de voturi decît creștin-democrații din nord.

Este semnificativ pentru situația din conducerea acestui partid faptul că la prima ședință care a reunit după alegeri fracțiunea parlamentară comună U.C.D.-U.C.S., președintele ei, R. Barzel, a considerat necesar să constate oficial că însăși acea ședință „dezminte existența fracțiunilor" din rîndurile celor două partide surori. Dar disensiunile există și ele polarizează grupările principale în jurul lui Ade-

→

Învingătorii caută formula viitorului guvern. (De la stînga la dreapta : Eugen Gerstenmaier, Ludwig Erhard, Konrad Adenauer, Hermann Dufhues și Franz-Josef Strauss)

Willy Brandt meditează...

nauer şi Strauss pe de o parte, şi al lui Erhard şi Schröder, sprijiniţi de liber-democraţi, pe de altă parte. Unii comentatori politici vest-germani apreciază totuşi că în prezent poziţia lui Erhard în acest complex este încă insuficient de precisă şi că mai trebuie aşteptate clarificări.

Pentru ca tratativele în vederea constituirii noului guvern al vechii coaliţii să nu mai ofere spectacolul îndelungatelor pertractări ce au urmat alegerilor din 1961 şi pentru ca totul să fie gata la 19 octombrie cînd, la expirarea actualei legislaturi, se întruneşte noul Bundestag, U.C.D.-U.C.S. a procedat imediat la desemnarea lui Erhard ca viitor cancelar pentru a fi prezentat Bundestagului spre alegere. Fiecare din cele două partide ale coaliţiei (U.C.D.-U.C.S. şi P.L.D.) au constituit rapid comisii conduse de liderii respectivi şi împuternicite să trateze constituirea noului guvern. S-a hotărît să se procedeze în acest scop în două etape. Într-o primă etapă fiecare din participanţi îşi va defini poziţiile politice şi se va tinde spre realizarea unor puncte de vedere comune, iar în cea de a doua vor începe discuţiile asupra titularilor ministerelor în noul guvern. Practic cele două faze ale discuţiei se întrepătrund, deoarece poziţiile divergente într-o serie de probleme principale sînt legate strîns de numele celor care au purtat răspunderea în sfera respectivă de activitate. Este vorba în principal de politica externă a Republicii federale, titularul ministerului fiind G. Scröder, şi de politica în problema germană, portofoliul ministerului pentru problemele germane fiind deţinut de vicecancelarul liber-democrat Mende. Strauss şi conducerea U.C.S. cer schimbarea conducătorilor acestor două ministere şi respinge politica dusă de ei. La rîndul ei, conducerea partidului liber-democrat a declarat în repetate rînduri că nu va participa la nici un guvern din care ar face parte F. J. Strauss.

Înfruntarea, ţinută oarecum în frîu în timpul campaniei electorale din motive lesne de înţeles, a reizbucnit puternic imediat după publicarea rezultatelor. După cum scria editorialistul ziarului *Stuttgarter Zeitung*, „în centrul discuţiilor se află problema căii viitoare a politicii externe a R.F.G.". Planul pe care se duce lupta U.C.S. împotriva lui Mende şi Schröder cuprinde, arată *Süddeutsche Zeitung*, „întreaga politică externă — relaţiile cu Răsăritul, relaţiile franco-vest-germane, N.A.T.O. — şi, în cazul lui Mende, politica în problema germană şi relaţiile intergermane".

„Trebuie să spunem în sfîrşit tot ceea ce luni întregi am înfrumuseţat prin retuşuri, ţinînd seama de lupta electorală", scria, pornind ofensiva la cîteva zile după alegeri, oficiosul U.C.S. din München, *Bayern Kurier*. În acelaşi articol din care face parte şi acest citat, se cerea vehement lămurirea divergenţelor între punctele de vedere diferite „ale frontului unit al U.C.S. şi majoritatea covîrşitoare a U.C.D., pe de o parte, şi acei dintre mandatarii U.C.D. care simpatizează cu concepţiile P.L.D., pe de altă parte". Aluzia la Schröder a fost considerată mai mult decît evidentă, ţinînd seama de poziţiile adoptate de ministrul de externe vest-german. Atacul direct împotriva P.L.D. lansat de la München a fost şi mai brutal. Oficiosul U.C.S. cerea vicecancelarului Mende să renunţe la „megalomania lui politică", „să înceteze fără întîrziere reproşurile adresate preşedintelui U.C.S., Strauss, dacă doreşte să ia loc la aceeaşi masă de tratative pentru viitoarea coaliţie guvernamentală cu delegaţii creştin-sociali". Respingînd opoziţia lui Mende la participarea lui Strauss în guvern, ziarul reclama din partea P.L.D. abandonarea „acestei încălcări a dreptului unui partid de a propune" miniştrii săi în guvern. Totuşi, pînă în acest moment nu se ştie dacă Strauss va insista asupra unui portofoliu ministerial pentru sine sau dacă va face din renunţarea sa un obiect de strînsă tîrguială. Se pare că, prevalîndu-se de faptul că în prezent numărul deputaţilor U.C.S. în Bundestag este egal cu cel al deputaţilor liber-democraţi, el va cere pentru partidul său un număr egal de ministere cu cel deţinut de P.L.D.

Deocamdată cancelarul Erhard nu s-a pronunţat public în această fază a controverselor dintre partenerii săi, care se răsfrîng direct şi în U.C.D. şi, cu atît mai mult, se vor repercuta asupra componenţei şi politicii viitorului său guvern. Tratativele între partidele coaliţiei încep după alegerile parţiale din 3 octombrie. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* anunţa în legătură cu aceasta că Erhard elaborează un program guvernamental cuprinzînd, în ce priveşte problemele externe, „politica în problema germană, politica europeană şi problemele N.A.T.O.".

Fără a anticipa asupra conţinutului acestui program, există cîteva puncte de reper reieşind din declaraţii făcute în cursul campaniei electorale sau cu alte prilejuri. Un asemenea reper îl constituie vizita (prima în străinătate după alegeri) pe care cancelarul Erhard o va face în viitorul apropiat în Statele Unite pentru a se întîlni cu preşedintele Johnson. Prioritatea acordată Washingtonului în calendarul întîlnirilor internaţionale ale cancelarului R.F.G. poate constitui în sine un indiciu pentru viitorul relaţiilor americano-vest-germane şi franco-vest-germane, una din problemele care divizează U.C.D. ca şi întreaga coaliţie guvernamentală.

Anunţîndu-şi intenţia de a pleca la Washington cît mai curînd, cancelarul preciza în *Bild-Zeitung* că va pune interlocutorului său american în primul rînd problema înarmării nucleare a ţărilor vest-europene şi deci a R.F.G. Se ştie că într-o formă mai violentă ideea a fost exprimată atît de Adenauer, cît şi mai ales de Strauss în timpul campaniei electorale.

Dar în cursul aceleiaşi campanii electorale, Erhard s-a declarat în repetate rînduri pentru îmbunătăţirea relaţiilor cu ţările socialiste, pentru dezvoltarea comerţului internaţional fără nici o discriminare şi a trimis recent la Moscova, cu prilejul Expoziţiei internaţionale a industriei chimice, pe secretarul de stat Carstens, a doua personalitate a Ministerului de Externe vest-german.

Deşi nu se află în centrul actualei dispute politice, problemele interne ridică unele dificultăţi serioase, fie că este vorba de bugetul pe 1966 care se anunţă cu un deficit de aproximativ 4—6 miliarde mărci, fie de menţinerea stabilităţii monetare şi a preţurilor, fie de legislaţia excepţională. „Conflictele cu patronii se vor înăspri", prevede Bruns, preşedintele sindicatului muncitorilor din industria tipografică şi a hîrtiei, exprimînd neliniştea latentă a sindicatelor care încă în cursul campaniei electorale, prin glasul lui O. Brenner, preşedintele sindicatului metalurgic, au protestat împotriva „grandomaniei militare" de care suferă unii oameni politici vest-germani.

Riana LUPU

ÎNTOARCEREA LUI BOSCH

Coincidenţa a făcut ca întoarcerea lui Juan Bosch la Santo Domingo să aibă loc la 25 septembrie 1965, adică exact doi ani de la înlăturarea sa din funcţia de preşedinte al Republicii Dominicane printr-o lovitură militară şi de la exilul său forţat în Porto Rico. Revenirea sa a fost determinată în primul rînd de masele largi ale populaţiei dominicane, care au cerut cu insistenţă acest lucru.

Luînd cuvîntul după întoarcerea în ţară, Juan Bosch a criticat imixtiunea nord-americană în ţara sa şi guvernele latino-americane care au trimis soldaţi în sprijinul acestei imixtiuni. „Va trebui ca aceste ţări să plătească despăgubiri — a spus el — pentru distrugerile provocate de intervenţie, despăgubiri ce trebuie evaluate de Curtea Internaţională de la Haga. Statele Unite vor trebui să plătească, de asemenea, despăgubiri de milioane de dolari". Că aceşti bani trebuiau daţi Republicii Dominicane se ştia. Dar numele sub care urma să fie făcută această operaţie, nu era **despăgubire**, ci **ajutor**. Sub noua denumire, şi după cît se pare dominicanii vor insista asupra ei, lipsa de justificare a intervenţiei S.U.A. în această ţară va fi istoriceşte consemnată.

În următoarele opt luni, adică înainte de alegerile ce urmează să fie organizate, nu este exclus ca liniştea de curînd instaurată în ţară să se dovedească a fi fragilă. Punctele nevralgice constau în rămînerea încă pe teritoriul dominican a trupelor interamericane (studentul ucis în cursul zilei de luni cerea, împreună cu colegii săi, plecarea acestor trupe, cazate, în unele cazuri, în localurile de învăţămînt) şi în permanenta ameninţare a grupurilor ostile atît guvernului provizoriu cît şi lui Juan Bosch, grupuri care — după cum se spune — ar pune la cale o nouă lovitură de stat. Cei doi generali, Barrera şi Wessin, nu vor să cedeze. Primul nu a semnat Actul de reconciliere „pentru a se putea menţine în expectativă în faţa evoluţiei viitoare a procesului intern" (**Clarin**), iar cel de-al doilea a refuzat postul de consul la Miami, ceea ce înseamnă că va încerca să revină la San Isidro. Revenirea sa, deşi pare puţin probabilă, ar crea noi pericole pentru stabilitatea internă.

Fostul preşedinte Juan Bosch la întoarcerea din exil

D. N.

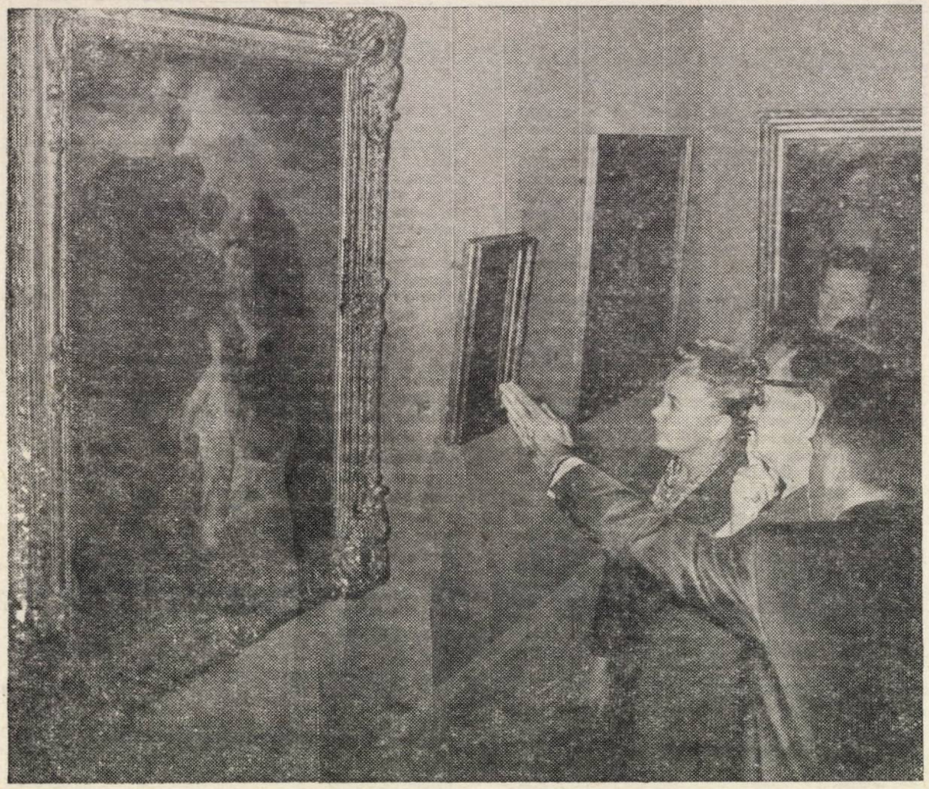

La muzeul Luvru, miniştrii culturii ai U.R.S.S. şi Franţei, Ekaterina Furţeva şi André Malraux, inaugurează expoziţia tablourilor franceze din muzeele de la Moscova şi Leningrad

SOFIA

Relaţiile bulgaro-iugoslave

A luat sfîrşit vizita oficială a preşedintelui R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, în R. P. Bulgaria. Comentat amplu în presa din ambele ţări, evenimentul a fost apreciat atît la Belgrad cît şi la Sofia ca o contribuţie la întărirea colaborării şi relaţiilor prieteneşti între cele două state. Programul vizitei a cuprins oraşele Sofia, Varna şi Plovdiv, o serie de alte localităţi, obiective industriale cum ar fi Combinatul metalurgic Kremikovţi, centre turistice, cooperative agricole de producţie.

Comunicatul comun dat publicităţii precizează că în cadrul convorbirilor „s-a făcut un schimb util de păreri cu privire la dezvoltarea colaborării şi a relaţiilor de prietenie dintre cele două ţări, cu privire la problemele situaţiei internaţionale şi situaţiei din Balcani, cu privire la problemele mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale şi cu privire la relaţiile dintre Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia şi Partidul Comunist Bulgar".

Relaţiile bilaterale au ocupat un loc important în cursul convorbirilor de la Sofia. După cum reiese din comunicatul comun şi din discursurile rostite de Iosip Broz Tito, preşedintele R. S. F. Iugoslavia, secretar general al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, şi Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P. C. Bulgar, preşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Bulgaria, relaţiile bulgaro-iugoslave s-au dezvoltat în mod favorabil ca urmare a întîlnirii care a avut loc în ianuarie 1963 între conducătorii celor două state. La evoluţia ascendentă a relaţiilor dintre Bulgaria şi Iugoslavia a contribuit de asemenea schimbul de delegaţii ale organizaţiilor obşteşti, economice, culturale.

Relaţiile economice s-au caracterizat printr-o continuă dezvoltare. După cum s-a anunţat, în perioada 1956—1963 schimbul de mărfuri a sporit de peste patru ori. De asemenea, cercurile de răspundere din ambele ţări consideră că există condiţii favorabile pentru dezvoltarea în continuare a relaţiilor economice. „S-a dovedit — a declarat preşedintele Tito — că există perspective utile pentru lărgirea continuă a relaţiilor în toate domeniile unde există posibilităţi reale şi interese comune, ca de exemplu în domeniul economic şi mai ales în domeniul energeticii, cooperării şi specializării industriale".

Comunicatul comun menţionează de asemenea succesele obţinute în domeniul colaborării tehnico-ştiinţifice, al transportului şi comunicaţiilor, pe planul schimburilor culturale. „Cele două părţi — conchide comunicatul — au subliniat că condiţiile favorabile create şi perspectivele vor fi folosite pentru întărirea colaborării şi prieteniei dintre popoarele iugoslav şi bulgar, fiind convinse că aceasta corespunde intereselor principale ale popoarelor celor două ţări socialiste vecine, precum şi păcii şi colaborării în Balcani şi în lumea întreagă".

Problemele situaţiei internaţionale au format de asemenea obiectul discuţiilor, constatîndu-se — după cum se arată în comunicat — „identitatea sau apropierea punctelor de vedere în cele mai impor-

REFLECTOR

Raportul lui A. Kosîghin la plenara C.C. al P.C.U.S.

În raportul „Cu privire la îmbunătăţirea conducerii industriei, perfecţionarea planificării şi intensificarea stimulării economice a producţiei industriale în U.R.S.S." prezentat la Plenara C.C. al P.C.U.S., Alexei Kosîghin, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., a subliniat că „în cadrul soluţionării problemelor actuale ale dezvoltării pe mai departe a industriei şi creşterii nivelului de viaţă al poporului, atenţia principală trebuie să fie acordată perfecţionării metodelor şi formelor de conducere a industriei". El a preconizat o serie de măsuri menite să asigure ridicarea nivelului ştiinţific al planificării economiei, lărgirea independenţei economice a întreprinderilor şi creşterea rolului lor ca nucleu economic de bază, intensificarea stimulării economice a producţiei.

Preocupări pentru viitorul N.A.T.O.

Recent s-a deschis la Roma cea de-a 11-a sesiune a adunării generale a „Asociaţiei Tratatului nord-atlantic". Luînd cuvîntul, Manlio Brosio, secretarul general al N.A.T.O., a recunoscut că ţările membre ale N.A.T.O. îşi pun tot mai des problema viabilităţii acestei organizaţii şi a posibilităţii ca unele dintre ele să se desprindă de ea în anul 1969. El consideră „mai necesară ca oricînd", „egalitatea între Europa occidentală şi Statele Unite". Aceasta însă, a spus el, „nu poate fi concepută decît dacă Europa occidentală este unită". În ce priveşte viitorul alianţei N.A.T.O., Brosio este de părere că aceasta va mai funcţiona „un timp a cărui durată nu poate fi definită acum". Aldo Moro, preşedintele guvernului italian, şi-a exprimat speranţa că „o reluare ulterioară a unificării europene" va putea favoriza realizarea unei „asociaţii euro-americane între egali", ca obiectiv final al alianţei atlantice.

Comentînd situaţia actuală a N.A.T.O. într-un discurs ţinut la posturile de televiziune olandeze, Joseph Luns, ministrul afacerilor externe al Olandei, a declarat : „N.A.T.O. se află într-o situaţie dificilă din cauza existenţei unor forţe care riscă să dezintegreze această organizaţie".

France Presse : arestări în Algeria

Recent, anunţă agenţia *France Presse*, a fost arestat Bachir Hadj Ali, secretar general al Partidului Comunist Algerian, împreună cu Hocine Zahouane, conducătorul O.R.P. (Organizaţia de rezistenţă populară, creată în luna iulie). Într-o conferinţă de presă Bachir Boumaza, ministrul algerian al informaţiilor, a declarat că au fost arestaţi şi alţi membri ai O.R.P.

De ce a plecat Fortson ?

Pentru că s-a lovit la fiecare pas de ostilitate şi ură, Warren C. Fortson, un avocat alb în vîrstă de 39 de ani, şi familia sa au părăsit definitiv localitatea Americus (statul Georgia). La începutul lunii august, cînd la Americus s-au produs încăierări între albi şi negri, Fortson a încercat, fără succes, să creeze un comitet birasial pentru studierea problemelor.

Albii care nu erau de acord cu părerile lui moderate au încercat să obţină concedierea lui din funcţia de procuror al districtului Sumter. Atunci Fortson a declarat : „În momentul de faţă vocea raţiunii este foarte slabă în comunitatea noastră. Este vorba de o problemă umană care necesită o soluţie umană. Mai devreme sau mai tîrziu comunitatea va trebui să stea în jurul aceleiaşi mese şi să discute".

Fortson nu a fost concediat, dar a fost numit un procuror adjunct care să-l „ajute" în treburile districtului. În ceva mai mult de o lună, Fortson, care s-a născut în Georgia, a rămas fără clienţi la biroul său de avocatură, a fost înlăturat din funcţia de profesor la şcoala de duminică, a fost ostracizat de prieteni, a fost ameninţat la telefon. Copiii săi au început să fie hărţuiţi la şcoală.

De aceea, familia Fortson a părăsit Americus. Fără slujbă, tînărul avocat a plecat, sperînd să găsească într-un alt oraş pace pe care nu a reuşit s-o aducă la Americus.

(După New York Times)

tante probleme". Printre altele, comunicatul arată că intervenția armată în Vietnamul de sud și bombardarea Republicii Democrate Vietnam de către S.U.A. constituie nu numai o încălcare a principiilor de bază ale Cartei Națiunilor Unite, dar și o amenințare serioasă pentru pacea lumii întregi. Cele două state sprijină lupta poporului vietnamez pentru libertate și independență națională, cer încetarea imediată a bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam.

Situația din Balcani și evoluția relațiilor dintre țările acestei regiuni a fost de asemenea consemnată în comunicatul comun și în discursurile rostite cu prilejul vizitei președintelui Tito la Sofia. În cuvîntarea ținută cu prilejul mitingului de la Sofia, Todor Jivkov a arătat că „datorită eforturilor generale ale popoarelor și guvernelor din țările balcanice, în ultimul timp atmosfera politică din Peninsula Balcanică se îmbunătățește". În comunicatul comun se arată de asemenea că „paralel cu dezvoltarea relațiilor bilaterale, o influență pozitivă o au și contactele și acțiunile comune ale țărilor balcanice în domeniul culturii, artei, științei, sportului și altele, care contribuie la crearea unei atmosfere de încredere și colaborare în Balcani".

N. PĂTRAȘCU

COMUNICATUL COMUN U.R.S.S.—R.D.G

În drum spre patrie, după ce a vizitat Moscova, Azerbaidjanul, Armenia, numeroase uzine, exploatări petroliere, colhozuri, instituții culturale și alte întreprinderi, delegația de partid și de stat a Republicii Democrate Germane condusă de Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane, s-a oprit în Ucraina. Aceasta a constituit etapa finală a vizitei sale în Uniunea Sovietică.

În cursul vizitei a avut loc un schimb de păreri între delegațiile de partid și guvernamentale ale celor două țări și au fost reafirmate pozițiile asupra celor mai importante probleme privind relațiile bilaterale și asupra situației internaționale. La mitingul prieteniei care a avut loc la Moscova, L. I. Brejnev a subliniat „însemnătatea pe care o reprezintă legăturile de colaborare pentru ambele țări. Alianța și colaborarea frățească dintre cele două state ale noastre — Uniunea Sovietică și Republica Democrată Germană — este un sector important al frontului comun al țărilor socialiste în lupta pentru menținerea și consolidarea păcii, împotriva imperialismului și colonialismului". Cu același prilej, Walter Ulbricht a arătat că „strînsa colaborare frățească dintre Republica Democrată Germană și Uniunea Sovietică constituie un element esențial al politicii noastre naționale, îndreptat spre învingerea sciziunii țării noastre provocate de imperialiști".

Comunicatul comun dat publicității acordă o mare importanță pozițiilor celor două părți în problema germană. Comunicatul subliniază astfel pericolul planurilor care prevăd accesul R. F. Germane la arma nucleară. „Dacă statele membre ale N.A.T.O. vor păși pe calea acordării accesului R.F.G. la arma nucleară — se subliniază în comunicat — U.R.S.S. și R. D. Germană, împreună cu celelalte țări participante la Tratatul de la Varșovia, vor fi nevoite să ia măsurile de apărare necesare". De asemenea, comunicatul reafirmă însemnătatea inviolabilității frontierelor de stat dintre R. D. Germană și R. F. Germană ca unul din factorii importanți ai securității europene, subliniind că „crearea unui sistem de securitate colectivă în Europa reprezintă una din premisele importante ale reunificării poporului german pe baze democratice și de pace".

Convorbirile dintre delegațiile de partid și guvernamentale ale U.R.S.S. și R. D. Germane au prilejuit o reafirmare a solidarității cu Republica Democrată Vietnam, cu întregul popor vietnamez. Ele au declarat că „vor acorda și de acum înainte R. D. Vietnam ajutorul necesar pentru întărirea capacității sale de apărare împotriva atentatelor din partea forțelor imperialiste ale S.U.A. și ale complicilor lor".

BAGDAD

Situația politică

Numeroși factori contribuie la caracterul agitat al vieții politice irakiene care, în așteptarea reintrării în cadrele unui regim parlamentar normal, are de rezolvat probleme dificile ca situația explozivă din regiunile de nord locuite de kurzi, adoptarea proiectatelor măsuri în vederea continuării politicii de naționalizare a societăților cu capital străin, relațiile cu R.A.U. și perspectivele unei uniuni între cele două țări.

Evenimentele s-au precipitat din nou în ultima vreme mai ales în urma demiterii guvernului Taher Yahia, care-și căpătase o oarecare stabilitate după eliminarea dictaturii baasiste în noiembrie 1963. Președintele Aref a numit ca premier în primele zile ale lui septembrie, pe generalul Aref Abdul Razzak, pînă atunci comandant-șef al forțelor aeriene ale Irakului, și a definit totodată principalele sarcini care urmează să revină cabinetului prezidat de acesta. Printre ele, în primul rînd, accelerarea adoptării de măsuri pentru stabilirea unui regim parlamentar care să pună capăt regimului de tranziție instaurat prin lovitura de stat antibaasistă din 1963, fidelitatea față de acordul irako-egiptean semnat anul trecut și „menținerea integrității teritoriale a Irakului" (formulare care vizează atitudinea guvernului față de problema kurdă).

În formarea guvernului Razzak, *Le Monde* descifrase „o nouă etapă în vederea consolidării puterii președintelui Aref", deși același ziar manifesta rezerve serioase față de perspectivele unei apropiate stabilizări politice în Irak: „...problemele interne (insurecția kurdă) și externe (negocierile petroliere) vor furniza opoziției suficiente prilejuri pentru amplificarea criticilor și înmulțirea dificultăților".

Lovitura de stat încercată peste puțin timp, la 15 septembrie, de către un grup de ofițeri superiori, a constituit o confirmare în acest sens. Complotul, eșuat în aceeași zi, a fost inițiat de însuși premierul Razzak și urmărea înlăturarea președintelui Aref de la conducerea statului (în momentul în care acesta se afla în fruntea delegației irakiene la conferința de la Casablanca).

Tentativa de ocupare a obiectivelor-cheie ale capitalei de către conspiratori (în primul rînd a postului de radio Bagdad) a fost dejucată de contramăsurile adoptate de către unitățile de tancuri și blindate comandate de către generalul Abdel Rahman Aref, șef adjunct al statului major al armatei irakiene și fratele președintelui statului.

Deși inițiatorii loviturii de stat în frunte cu Razzak s-au refugiat de urgență la Cairo, acțiunea lor n-a avut repercusiuni negative asupra relațiilor dintre Irak și R.A.U. sau asupra rezultatelor conferinței șefilor de state arabe de la Casablanca. Cercurile oficiale și oficioase din R.A.U. nu au aprobat acțiunea grupului Razzak. Ziaristul egiptean Mohamed Heykal, considerat drept purtătorul de cuvînt al președintelui Nasser, scria în ziarul *Al Ahram*: „Nici o scuză nu poate fi găsită generalului Abdel Razzak pentru tentativa de lovitură de stat împotriva mareșalului Aref".

Noului guvern desemnat (condus de dr. Abdel Rahman Al Bazzaz, fost vicepremier în cabinetul anterior), președintele Aref i-a indicat un program asemănător predecesorului său: adoptarea unei constituții definitive și a sistemului parlamentar, menținerea conducerii politice unite a R.A.U. și Irak, „asigurarea unității naționale".

În declarațiile sale, noul premier a oferit detalii asupra programului politic pe care s-a angajat să-l îndeplinească. În privința relațiilor cu R.A.U. el a declarat: „Nu va fi o unitate deplină între Irak și Egipt. Cele două țări vor forma o uniune federală. Președintele Nasser a acceptat ca unirea celor două țări să ia mai întîi forma unei federații. El a condamnat pe acei care critică această formulă și cer unitatea imediată și totală". (După părerea comentatorilor, ultima frază vizează în mod evident pe autorii loviturii de stat eșuată la 15 septembrie.)

Bazzaz a asigurat că guvernul său va continua politica naționalizărilor care vor fi însă efectuate „numai în măsura în care acestea răspund unei necesități și servesc interesului public".

Abordînd problema kurdă, Bazzaz deși a declarat că „arabii recunosc dreptul național al kurzilor de a se exprima în limba lor și de a păstra moștenirea națională", a afirmat totodată că „Irakul nu va accepta nici un separatism", lăsînd să se înțeleagă că în viitorul apropiat nu vor fi întreprinse acțiuni în vederea încetării ostilităților și a normalizării situației în regiunile de nord, locuite de kurzi. Pe de altă parte, mișcarea de emancipare a kurzilor a respins în repetate rînduri acuzația că ar promova o politică de separatism. Cel mai recent, într-o notă înaintată șefilor de state arabe întruniți la Casablanca, revendicările kurzilor au fost astfel formulate: „1. Instaurarea unui regim parlamentar democratic în Irak. 2. Recunoașterea drepturilor naționale particulare ale kurzilor în cadrul societății irakiene și în cadrul unității patriei irakiene, fără nici un fel de separatism și în cadrul unei coexistențe voluntare, frățești și rodnice între arabi și kurzi".

Corneliu VLAD

WASHINGTON

Confruntări monetare

Peste 2 500 de personalităţi financiare ale lumii capitaliste dezbat de la 27 septembrie pînă la 1 octombrie la hotelul Sheraton Park una din cele mai controversate chestiuni economice — problema sistemului monetar internaţional occidental. Iau parte la discuţii, în mod direct sau indirect, miniştrii de finanţe ai celor 103 ţări membre ale Fondului Monetar Internaţional, guvernatori ai băncilor centrale de emisiune, conducători ai Băncii Internaţionale de Reconstrucţie şi Dezvoltare, ai Agenţiei Internaţionale de Dezvoltare şi ai altor instituţii bancare şi financiare internaţionale.

În fapt, poziţiile sînt cunoscute. Soluţiile preconizate de Franţa au fost larg expuse în luările de cuvînt ale ministrului francez de finanţe, Valéry Giscard d'Estaing, la reuniunile precedente ale F.M.I., ca şi în două conferinţe de presă ale generalului de Gaulle. Prevederile planurilor americane au căpătat şi ele o publicitate deosebită, fiind prezentate cu diferite prilejuri de preşedintele Johnson şi de experţi. În plus, ministrul de finanţe al S.U.A., Fowler, în cursul turneului recent încheiat în capitalele vest-europene, a exprimat destul de răspicat poziţia guvernului său în problemele monetare.

Toată lumea ştie, deci, la ce se poate aştepta. Din această pricină, încă în cursul zilei de sîmbătă, în avanpremiera sesiunii, reprezentanţii „grupului celor zece" au deliberat timp de patru ore pentru a se ajunge la un acord prealabil concretizat într-un text destinat să fie prezentat miniştrilor de finanţe în cadrul reuniunii F.M.I. Multitudinea aspectelor abordate a servit ca pretext oficial comunicatului final pentru a consemna eşecul. De fapt, este uşor de înţeles că motivul insuccesului au fost contradicţiile economice şi politice care-i separă pe principalii „parteneri" occidentali : Franţa solicită o reformă a sistemului internaţional „Gold Exchange Standard", bazată pe revenirea la etalonul-aur pentru toate monezile şi lichidarea privilegiului oferit dolarului şi lirei sterline de faptul că sistemul le conferă dreptul de a fi socotite „monezi-cheie" ; pe de altă parte Statele Unite, care au acceptat în ultima vreme ideea unei reforme, se străduiesc să menţină neschimbată osatura actualului sistem întrucît le asigură avantaje de netăgăduit.

S-ar părea, aşadar, că nimic nu s-a schimbat în „dialogul" monetar franco-american. Totuşi lucrurile nu stau tocmai aşa. Oficialităţile americane au deplasat soluţionarea problemei reformei pe un teren care le este la fel de favorabil din punct de vedere economic pe cît le este de prielnic din punct de vedere propagandistic, şi anume pe acela al responsabilităţilor ce vor reveni diferitelor state în cadrul sistemului viitor. Or, teza franceză pleacă în mod implicit de la premisa că în problema reformei, ca şi în cea a lichidităţilor internaţionale, au un cuvînt greu de spus acele ţări care deţin în rezervele lor cantităţi apreciabile de monedă şi în primul rînd aur.

După cum se ştie, din cele 103 ţări membre ale F.M.I., numai 11 îndeplinesc condiţiile presupuse de propunerea Franţei. Statele Unite propun ca toate ţările membre să aibă dreptul de a participa la formarea noilor lichidităţi internaţionale. Aparent, poziţia americană ar apăra dreptul tuturor statelor de a lua loc la masa tratativelor şi a consiliilor de administraţie ale finanţelor occidentale. Apreciind că e vorba de o manevră dibace, unii observatori vest-europeni relevă că, practic, într-un asemenea context, partea americană ar putea impune hotărîrile pe care ea le doreşte datorită mecanismelor F.M.I. Aici, numărul de voturi de care dispune o ţară sau alta depinde de cota sa de participare la capitalul depus la F.M.I. ; or, Statele Unite dispun de un sfert din totalul voturilor, pe cînd Franţa numai de 4 la sută din acestea. Dacă se adaugă voturile celor asupra cărora S.U.A. au exercitat şi exercită presiuni pentru a-şi pune de acord poziţiile cu cele americane, este vădit că propunerile franceze ar fi respinse fără dificultate. Dacă Franţa insistă pentru o discutare în cadrul restrîns al „grupului celor zece", aceasta se explică, printre altele, şi prin faptul că ponderea sa în totalul voturilor acestuia este de peste două ori mai mare decît cea pe care o are în F.M.I.

George Woods, preşedintele „Băncii Mondiale" (B.I.R.D.), prezentînd raportul acestui organism internaţional şi al filialelor sale (Corporaţia Financiară Internaţională şi Asociaţia Internaţională pentru dezvoltare), a sprijinit în fond ideea sporirii lichidităţilor internaţionale, cu alte cuvinte, teza americană.

La rîndul său, Pierre Paul Schweitzer, directorul general al F.M.I., în raportul său, a făcut o caldă pledoarie pentru actualul sistem monetar internaţional şi pentru hegemonia valutară a dolarului, ca şi pentru întărirea rolului F.M.I. : „Fondul este ideal şi suplu construit pentru a-şi asuma noi sarcini şi a furniza noi facilităţi care s-ar putea releva necesare în cursul evoluţiei continue a sistemului monetar internaţional".

În acelaşi sens a vorbit şi Emilio Colombo, ministrul de finanţe italian.

Comentînd primele luări de poziţii în cadrul sesiunii, unii observatori din Europa occidentală afirmă că Statele Unite şi-au pus la bătaie „artileria grea" şi că tezele franceze ar fi deocamdată în minoritate. De aceea, se apreciază că rezultatele concrete ale sesiunii nu vor putea fi altele decît consemnarea într-un limbaj mai mult sau mai puţin diplomatic a divergenţelor.

N. S. STĂNESCU

REFLECTOR

Învăţămîntul în Peru

Imposibilitatea de a-şi duce pînă la capăt studiile, numărul mare de analfabeţi şi micul număr al şcolilor tehnice în raport cu nevoile economiei peruviene sînt principalii factori care pun sub semnul incertitudinii viitorul tineretului.

Cifrele sînt semnificative : după statisticile oficiale numai 40—45 la sută din totalul populaţiei ştie să scrie şi să socotească. Numărul copiilor înscrişi în şcolile primare (între 6—14 ani) este de 1 890 000, ceea ce reprezintă numai 40 la sută din numărul celor care au această vîrstă.

Învăţămîntul secundar este organizat în marea lui majoritate pe profil teoretic. Din numărul celor care sînt înscrişi, 10 la sută urmează cursuri tehnice şi numai 2 la sută cursuri agricole. Din fiecare 100 de elevi numai 22 termină cursurile secundare, iar din aceştia numai 10 la sută au posibilităţi să urmeze cursurile universitare.

Aşa se prezintă situaţia tinerei generaţii peruviene la deschiderea noului an de învăţămînt, cu toate că în 1964 guvernul a iniţiat aşa-zisul Plan naţional de învăţămînt. Fără o îmbunătăţire a sistemului de învăţămînt prin organizarea de şcoli secundare şi superioare pe specialităţile cerute de nevoile dezvoltării economiei ţării, care să funcţioneze mai ales în regiunile ce au nevoie de astfel de cadre, planul acesta va rămîne, ca şi altele, fără rezultate deosebite.

(După **La Cronica** — Lima)

Nixon a intrat în acţiune

A treia călătorie făcută de Richard Nixon în Asia de sud-est în decurs de 18 luni, urmată de un program încărcat de discursuri, comunicări şi apariţii la televiziune, a intensificat speculaţiile potrivit cărora fostul vicepreşedinte este candidatul probabil al republicanilor la preşedinţie în 1968.

În cursul recentei vizite a lui Nixon în Vietnam, Barry Goldwater, candidatul republican în alegerile din 1964, a declarat că dacă conferinţa partidului republican ar avea loc astăzi, candidatul la preşedinţie ar fi Nixon. Întrebat în legătură cu această afirmaţie, Nixon a declarat că după părerea sa „orice discuţie despre alegerile din 1968 va dezbina din nou partidul şi dezbinarea este aceea care ne-a făcut să pierdem alegerile prezidenţiale din 1964".

(După **U.S. News and World Report**)

Miniaturi

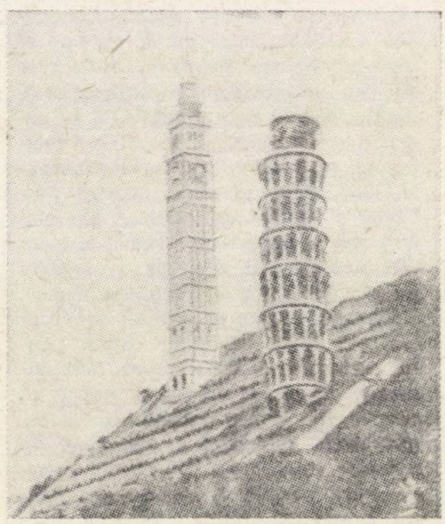

Un zidar din localitatea Goussainville, lîngă Paris, şi-a construit o casă pe acoperişul căreia se află, în miniatură, două turnuri celebre : în stînga, turnul catedralei Westminster din Londra ; în dreapta, turnul din Pisa

CIPRU : ziua independenței

Au trecut cinci ani din ziua în care se desfășurau solemnitățile care au marcat proclamarea Republicii Cipru ca stat independent. Atunci, la 1 octombrie 1960, la Nicosia ca și în toate orașele și satele noului stat care a luat ființă, poporul cipriot își sărbătorea victoria obținută în îndelungata sa luptă pentru lichidarea dominației coloniale, pentru independență națională și progres social.

Din păcate poporul cipriot nu a putut în anii care au urmat să se consacre sarcinilor importante care-i stăteau în față : lichidarea moștenirii trecutului, refacerea economiei și așezarea ei pe baze moderne, îmbunătățirea standardului de viață. Spre sfîrșitul anului 1963 pe insulă au izbucnit conflicte sîngeroase între cele două comunități. Stimulat și întreținut de cercuri politice străine de adevăratele interese ale poporului cipriot, conflictul a fost folosit de către puteri din N.A.T.O. pentru a încerca să se amestece tot mai mult în afacerile interne ale Ciprului.

Conducătorii statului cipriot au cerut în repetate rînduri respectarea integrității statului lor și încetarea influențelor străine, au cerut ca poporul cipriot să fie lăsat să-și rezolve singur problemele interne.

Anul acesta, pe insulă, a existat o perioadă mai îndelungată de liniște. În lipsa unei reglementări definitive a problemei cipriote situația continuă însă a rămîne precară.

În momentul de față se așteaptă începerea discutării problemei cipriote în fața Adunării Generale a O.N.U. Observatorii acordă încă de pe acum atenție viitoarelor dezbateri întrucît va fi pentru prima oară cînd Adunarea Generală va aborda această chestiune, după incidentele care au început în 1963.

În drum spre New York, unde va participa la lucrările Adunării Generale a O.N.U., ministrul de externe al Ciprului, Spyros Kyprianu, a declarat că țara sa va cere o independență totală. „Noi — a spus ministrul — cerem o independență fără restricții pentru ca apoi să ne putem reglementa în mod liber propriile noastre probleme și să hotărîm viitorul Ciprului fără nici o intervenție străină. Exigențele noastre sînt multiple și fondate pe principiile Cartei Națiunilor Unite".

Poporul român a sprijinit cu consecvență lupta poporului cipriot pentru cîștigarea și consolidarea independenței. Guvernul român a arătat că situația din Cipru trebuie să fie reglementată fără nici o imixtiune în treburile interne ale Republicii Cipru, pe calea pașnică a negocierilor, pentru a se găsi soluția corespunzătoare intereselor reale ale poporului cipriot.

E. CEDRU

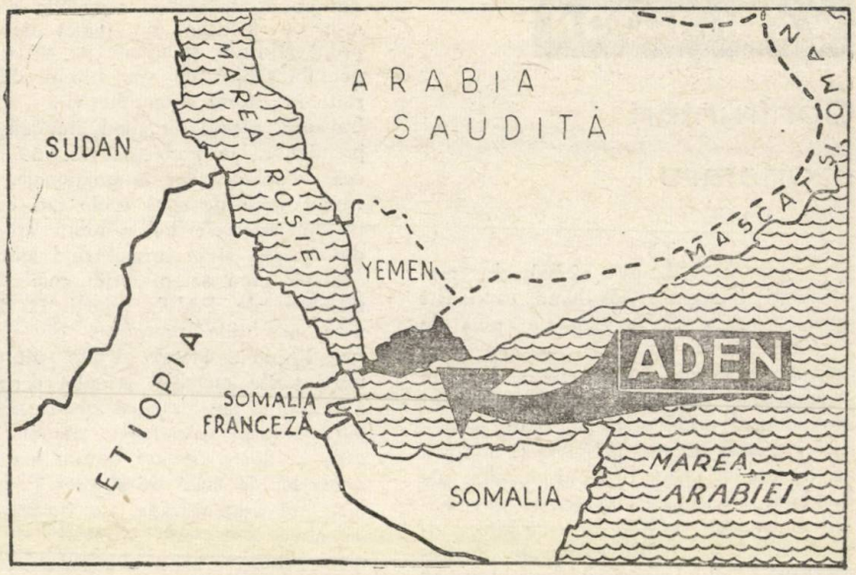

ADEN

Încordare

Orele tihnite ale tradiționalului week-end englez au fost tulburate sîmbăta trecută de comunicarea publicată în Downing-Street nr. 10 și datată Baimoral, castelul unde se afla regina în acea zi, prin care se anunța suspendarea garanțiilor constituționale în Aden. Ceea ce i-a mirat pe observatorii scenei politice engleze a fost mai ales conjunctura politică în care s-a publicat actul oficial. În acea zi George Thomson, subsecretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe al Angliei, se găsea la Cairo pentru a stabili relații mai cordiale între Anglia și Republica Arabă Unită. De asemenea era numai cu 24 de ore înainte de deschiderea conferinței anuale a partidului laburist. Premierul Wilson nu putea dori să ofere opoziției din rîndurile propriului său partid încă un motiv de critică. Dacă mai adăugăm la toate acestea și faptul că pozițiile engleze sînt slăbite „la est de Suez" și în Malayezia, unde Singaporele s-a proclamat stat independent, este limpede că la Londra decizia de suspendare a garanțiilor constituționale nu a fost luată cu ușurință. Factori importanți trebuie să fi obligat guvernul englez să precipite evenimentele fără să aștepte un moment tactic mai favorabil.

De ce această grabă ?

În comunicatul oficial se spune : „Guvernul britanic a fost nevoit să ia această măsură în urma tulburărilor crescînde din Aden". Într-adevăr, în Aden au fost, sînt și nimeni nu-și închipuie că nu vor mai fi tulburări. „Tulburări" înseamnă desigur aci sporirea activității forțelor politice locale interesate în acordarea independenței Adenului și întregii Federații a Arabiei de Sud.

Lupta în această extremitate a continentului asiatic se duce pe două planuri. În primul rînd există o mișcare patriotică care se manifestă prin acțiuni armate atît în interiorul Adenului cît și în celelalte 13 șeicate, emirate etc. care formează ceea ce Londra a denumit Federația Arabiei de Sud. Împotriva acestor forțe au fost mobilizate trupe britanice, în număr mereu mai mare, iar comandanții englezi au fost schimbați de cîteva ori, fiind aduși generali cu experiență în practicile luptei armate în colonii.

Lupta armată a forțelor patriotice își găsește corespondent pe plan politic în activitatea a două mari partide și anume Liga Arabiei de Sud și Partidul Socialist Popular. Liga Arabiei de Sud este un partid format cu mai mulți ani în urmă și care și-a mai pierdut unele poziții în favoarea Partidului Socialist Popular, o formațiune politică mai dinamică. Partidul Socialist Popular, al cărui lider este unul din cei mai cunoscuți oameni politici din această regiune, Abdalah Al-Asnag, își bazează activitatea pe sindicate. Congresul Sindicatelor din Aden reprezintă o grupare importantă, organizată.

Dar opoziția atît a celor două partide cît și a sindicatelor față de politica britanică este cunoscută de mai mulți ani, și nu am făcut decît să reamintim date îndeobște știute. Elementul nou intervenit în cursul acestui an îl reprezintă ralierea, sub o formă sau alta, la opoziția deschisă față de politica colonialistă britanică a unor oameni politici pe care Londra încerca să-și bazeze activitatea. Primul ministru al Adenului, Mackawee, sau mai corect spus fostul prim-ministru, dată fiind suspendarea împuternicirilor guvernului, a făcut declarații cerînd încetarea stării excepționale, eliberarea deținuților politici, organizarea de alegeri astfel încît Federația Arabiei de Sud să obțină, în sfîrșit, o independență reală. Și nu numai atît. El a cerut lichidarea bazei militare britanice din Aden. După aceste declarații agenția *Reuter* spunea că „este pentru prima oară în istoria Adenului cînd un guvern se situează pe o poziție atît de fermă, alăturîndu-se deschis majorității partidelor politice care militează pentru independență, inclusiv Partidului Socialist Popular și Ligii Arabiei de Sud". Iar *Times* constata că „relațiile Angliei cu Adenul și Federația Arabiei de Sud s-au deteriorat serios". Așa că nu este de mirare că explicînd măsura de suspendare a garanțiilor constituționale, un purtător de cuvînt englez s-a referit la „poziția recalcitrantă" a lui Mackawee — „recalcitrantă" întrucît printre altele a cerut recunoașterea „Frontului Național pentru Eliberarea Arabiei de Sud" ca partid politic legal. Or, „Frontul Na-

ţional" este conducătorul luptei de eliberare armată din Arabia de Sud.

Toate aceste elemente converg spre o constatare : planul ministrului coloniilor, Greenwood, pare a fi la limita de la care începe eşecul. Planul nu era lipsit de oarecare putere de seducţie. Se prevedea acordarea independenţei Arabiei de sud nu mai tîrziu de anul 1968 prin transformarea actualei federaţii într-un stat unitar. În traducere, aceasta însemna înlocuirea independenţei efective a acestor teritorii printr-o independenţă fictivă care să dea posibilitatea Londrei să-şi exercite mai departe influenţa politică, economică şi militară.

Cum ar putea evolua în viitorul apropiat sau mai îndepărtat politica Angliei în Arabia de sud e greu de presupus în momentul de faţă. Pentru a descifra intenţiile guvernului Wilson în această problemă trebuie să mai treacă vreo cîteva săptămîni după punctul maxim al crizei. În orice caz diplomaţiei britanice îi rămîne un cîmp limitat de manevre mai ales în condiţiile realizării în Yemen a acordului Nasser-Feissal, care are sprijinul preşedintelui Sallal, ceea ce va da posibilitatea concentrării atenţiei ţărilor arabe spre problemele federaţiei. De altfel documentele Conferinţei de la Casablanca se referă pe larg la situaţia din Aden şi din întreaga Arabie de sud.

O problemă, deci, care va rămîne în continuare pe ordinea de zi a situaţiei internaţionale încă destulă vreme căci Londra îşi va apăra dîrz poziţiile. Astfel revista *New Statesman* scria că Adenul reprezintă „apărarea intereselor comerciale legate de ţiţeiul din golful Persic, fiind un pilon în problema petrolului".

S-a anunţat că la 1 octombrie pe teritoriul întregului Aden va fi declarată o grevă generală de protest împotriva recentelor hotărîri ale Angliei.

Sergiu BRAND

ATENA

Noul guvern

La 8 august, după mai bine de trei săptămîni de criză guvernamentală, şi după eşecul suferit de Novas (4 august) în încercarea de a obţine votul de investitură, lui Stephan Stephanopoulos i se încredinţează un mandat de explorare a posibilităţilor formării unui nou guvern. Două zile mai tîrziu, el îşi depune mandatul în urma hotărîrii grupului parlamentar al Uniunii de centru, şi după numai trei zile părăseşte tabăra deputaţilor rămaşi credincioşi lui Papandreu. Operaţiunea de scindare a Uniunii de centru continua să progreseze. O lună după debutul crizei, Stephanopoulos şi Tsirimokos se înregistrează în concroalele Parlamentului drept „independenţi de centru".

Devenise evident că unul din cei doi politicieni va fi chemat să depună jurămîntul în faţa regelui şi apoi să purceadă la formarea unui nou guvern. Formula Tsirimokos nu reuşeşte, în ciuda faptului că alţi 11 deputaţi au fost determinaţi să-l părăsească pe Papandreu şi să se alăture celor 26 care îşi dăduseră voturile lui Novas. În favoarea lui Papandreu continuau să voteze 159 de deputaţi, iar şase erau nedecişi.

Situaţia era deci următoarea : Papandreu pierduse majoritatea absolută de care dispunea dar continua, sprijinindu-se pe voturile E.D.A., să împiedice formarea unui guvern de centru-dreapta.

Trec încă trei săptămîni. Se fac numeroase încercări pentru formarea unei noi majorităţi parlamentare. Cercurile politice interesate în alcătuirea noii formule guvernamentale nu vor desemnarea unui nou

→

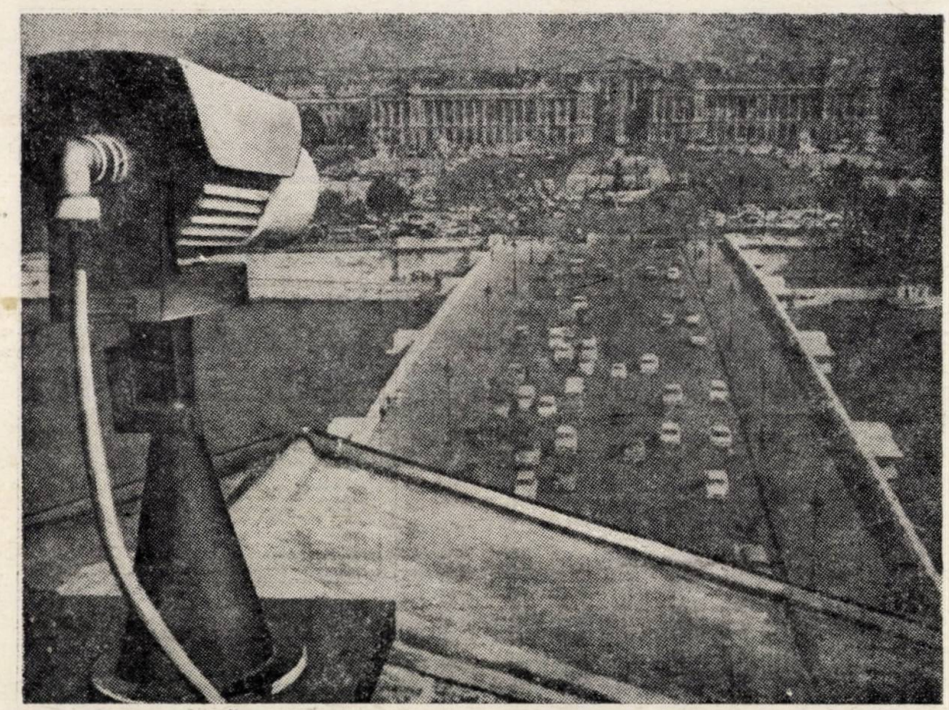

Paris — vedere asupra Pieţei Concordiei. Un aparat de televiziune transmite imaginea la Prefectura poliţiei de unde un comisar specializat dirijează circulaţia

REFLECTOR

Dezvoltarea presei în R. P. Chineză

În ultimii şaisprezece ani tirajul presei chineze a crescut de nouă ori. În prezent apar în întreaga Chină 370 de ziare, cu un tiraj total de 24 000 000 de exemplare zilnic. Majoritatea acestor ziare se difuzează în toată ţara. La rîndul ei fiecare provincie, regiune autonomă şi municipalitate are ziarul său, redactat după specificul său şi la nivelul cititorilor săi. Unele ziare apar numai în ediţii rurale, care se difuzează printre echipele de producţie din cele mai îndepărtate comune populare. Multe din ele apar în limbile minorităţilor conlocuitoare.

Greve în America Latină

Luna septembrie a fost marcată în multe ţări latino-americane printr-un şir de greve care au afectat diverse ramuri ale economiei. Salariaţii care au încetat lucrul au revendicat în principal : încheierea de noi contracte colective, mărirea salariilor în raport cu creşterea costului vieţii, încetarea concedierilor, drepturi sindicale şi îmbunătăţiri în domeniul social.

Telegramele sosite în ultimele zile relevă în afară de Bolivia şi Columbia, unde conflictele sociale au luat o amploare deosebită continuarea valului grevist pe continentul sud-american

Între ţările afectate de aceste mişcări se află Chile (muncitorii minelor de cupru aparţinînd companiei nord-americane „Anaconda" şi cei de la topitoria din Chuquicamata), Peru (25 000 de cadre sanitare de la spitalele de stat, cărora li s-au alăturat şi lucrătorii clinicilor particulare), Uruguay (o grevă de 72 de ore a lucrătorilor administrativi din Montevideo ; în semn de solidaritate au încetat lucrul şi muncitorii din industrie, lucrătorii bancari şi şoferii de taxiuri din capitala Uruguayului) şi Costa Rica (petroliştii întreprinderii „Caribean Refining Co" din San Juan).

Mine „nerentabile"

Planul naţional de dezvoltare a economiei engleze publicat recent de către guvernul laburist suscită temeri serioase în rîndurile minerilor din Ţara Galilor. Reprezentanţii acestora, întruniţi la conferinţa din Portkkala au declarat că prevederile planului vor afecta peste 12 000 de muncitori, deoarece din cele 35 de mine active din această regiune, 26 sînt socotite „nerentabile" şi urmează a fi închise.

Perspectivele reale de a se găsi noi locuri de muncă sînt extrem de limitate ; totodată starea proastă a sănătăţii şi virsta înaintată a multora dintre mineri îi împiedică să se recalifice, privîndu-i şi de obţinerea unei pensii. Minerii din Ţara Galilor, ca şi cei din Scoţia, au cerut guvernului să revizuiască planurile anunţate şi să ia, în primul rînd, măsuri eficiente pentru asigurarea unui loc de muncă celor concediaţi în cazul închiderii minelor.

Obiceiurile tribului Siorono

Profesorul de antropologie Alan R. Holmberg de la universitatea CORNELL din S.U.A. a locuit 11 luni printre indienii din tribul Siorono, care populează pădurile orientale ale Boliviei. Tribul acesta trăieşte în stare de semisălbăticie şi se ocupă numai cu vînătoarea şi cu pescuitul. Bătrîni bolnavi şi neputincioşi nu există în trib, deoarece toţi cei care devin incapabili să vineze şi să pescuiască sînt abandonaţi de comunitate în inima junglei, pradă fiarelor sălbatice. Indienii Siorono n-au nici o religie, nu cunosc şi nu folosesc nici o tehnică. Ei vînează numai cînd le este foame şi nu fac niciodată rezerve de alimente. Mănîncă numai noaptea, ca să nu fie văzuţi de alţii şi nu se împrumută între ei cu alimente chiar dacă unul are la dispoziţie destul vînat, iar altul moare de foame. Profesorul care a studiat viaţa indienilor Siorono nu s-a putut apropia de ei decît în rarele ocazii pe care le-a avut de a le oferi hrană.

premier pînă cînd nu este asigurată obținerea votului de investitură. Din această cauză, la 17 septembrie, în momentul în care Stephanopoulos depunea jurămîntul, devenise evidentă apropiata terminare a îndelungatei crize guvernamentale. Votul din noaptea de 24 spre 25 septembrie a confirmat întrutotul previziunile din zilele precedente. O dată cu deplasarea unui nou grup de deputați (șase dintre ei au primit fotolii guvernamentale), în favoarea lui Papandreu n-au mai fost înregistrate decît 148 de voturi. Guvernul Stephanopoulos avea o majoritate de numai patru voturi, fragilă desigur, suficientă însă pentru a pune capăt crizei.

După criza politică de peste două luni, configurația Parlamentului și guvernului grec s-au schimbat. S-a format un guvern în care majoritatea absolută o formează oameni politici aparținînd formațiunilor de centru și în care există și doi miniștri, fără portofoliu, reprezentînd partidele de dreapta, radical și progresist. Guvernul se bazează în Parlament pe o majoritate formată din deputații de centru care l-au abandonat pe liderul Uniunii de centru și din deputații partidelor de dreapta.

Programul guvernamental prezentat Parlamentului de către Stephanopoulos, nu se deosebește, în linii mari, de cel al ultimului cabinet condus de Papandreu. Noul premier a anunțat că principala sarcină care stă în fața echipei sale guvernamentale o constituie restabilirea păcii și calmului în țară, salvarea stabilității economice și promovarea unei politici care să ducă la unirea Ciprului cu Grecia. Stephanopoulos a anunțat că guvernul se gîndește la organizarea alegerilor la timpul potrivit. Parlamentului i se va propune ca scrutinul să se desfășoare potrivit principiului reprezentării proporționale simple. „Alegerile — a spus el — nu pot să aibă loc decît atunci cînd vor fi întrunite condițiile care să permită opiniei publice să se exprime fără pasiune și nu sub presiune".

În privința problemelor economice, primul ministru a subliniat că atmosfera de incertitudine din ultimele două luni a avut serioase efecte asupra economiei țării. Guvernul se declară hotărît să pună în aplicare un program de restricții destinat salvării echilibrului interior și exterior al economiei și plasării pe o bază solidă a dezvoltării ei ulterioare.

Abordînd problemele de politică externă, premierul a afirmat că Grecia este fidelă aliaților la care participă. Ea își va respecta obligațiile dar cere să fie tratată pe bază de egalitate. Guvernul său va dezvolta relații cu toate țările dar în special cu cele din Orientul Mijlociu, Asia și Africa.

În domeniul vieții internaționale, observatorii au consemnat cu interes primele declarații și primele acțiuni întreprinse pentru a căuta să descifreze în ele intențiile de viitor. Într-un interviu acordat ziarului turc *Hurriyet*, premierul grec a declarat: „Noi contăm pe restabilirea și întărirea relațiilor turco-grece. Acestea trebuie să se dezvolte conform cu acordurile încheiate între Atatürk și Venizelos. Este necesar mai mult ca oricînd ca cele două țări să trăiască în pace". În privința relațiilor greco-turce a fost reținută declarația vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, Tsirimokos. El a afirmat că va începe o serie de întrevederi cu ambasadorul Turciei la Atena în legătură cu problemele ridicate de expulzarea unor cetățeni greci din Turcia. Amintim că această acțiune a fost întreprinsă într-un moment de încordare maximă a relațiilor dintre cele două țări din cauza evoluției problemei cipriote.

Cu deosebită atenție a fost primită și o declarație a premierului turc în preziua votului de investitură din Parlamentul grec. Răspunzînd întrebărilor puse de ziariști, Urgüplü a spus că nu a primit nici un fel de mesaj din partea lui Stephanopoulos. El a adăugat apoi: „Doresc din toată inima ca Stephanopoulos să obțină victoria în Parlamentul grec. Stephanopoulos este convins de importanța prieteniei turco-grece".

*

Parlamentul grec a intrat în vacanță pînă la 15 noiembrie. Dacă nu se întîmplă nimic neprevăzut înseamnă că guvernul dispune de șapte săptămîni pentru a începe aplicarea programului anunțat. *France Presse* vorbește de faptul că observatorii apreciază cu un „optimism moderat" șansele guvernului de a face față problemelor care-i stau în față. „Printre acestea, semnalează comentatorul agenției, riscurile contradicțiilor din guvern și din majoritatea guvernamentală nu sînt cele mai mici". În momentul de față, în cercurile politice din Atena a și început să se vorbească despre intenția lui Stephanopoulos de a-și remania cabinetul în scopul măririi numărului miniștrilor. Se afirma că se urmărește numirea unor noi miniștri din rîndul deputaților care se mai află încă alături de Papandreu.

Comentînd situația prezentă și perspectivele de viitor, opinia publică greacă se referă în momentul de față la ultimele declarații ale lui Papandreu și la replica guvernamentală. Fostul premier și-a reafirmat convingerea în revenirea la putere. El a afirmat apoi că în țară se află față în față două tabere politice: una a noii majorități parlamentare care se opune organizării alegerilor, și cealaltă, sprijinită de majoritatea poporului, adeptă a aplicării metodelor constituționale în viața politică. Declarațiile lui Papandreu au fost combătute de premierul Stephanopoulos. Postul de radio grec a difuzat o notă — apreciată de *France Presse* ca fiind de inspirație guvernamentală — în care se ia atitudine împotriva intenției lui Papandreu de a „polariza" viața politică greacă.

Eugen PHOEBUS

SALISBURY

Din nou proiectul U.D.I.

Există indicii foarte serioase că Bottomley, ministrul britanic pentru relațiile cu Commonwealthul, va pleca la Salisbury la 5 octombrie, sau în jurul acestei date, pentru a participa la o conferință anglo-sud-rhodesiană la nivel înalt. Fie că cercurile oficiale de la Londra admit sau nu, această misiune va reprezenta o nouă încercare a Angliei de a împiedica pe Ian Smith să declare în mod unilateral independența Rhodesiei de sud.

Vizita lui Bottomley intervine într-un moment de maximă încordare a relațiilor dintre Londra și Salisbury, provocată de acreditarea unui reprezentant diplomatic independent al Rhodesiei de sud pe lîngă guvernul de la Lisabona. Pentru guvernanții sud-rhodesieni acest act capătă o semnificație deosebită și este interpretat ca avînd scopul de a întări pozițiile partizanilor supremației albe și declarării neîntîrziate a independenței țării. Clifford Dupont, ministrul de externe în guvernul lui Smith, declara recent că „în ciuda amenințărilor Angliei", guvernul său este ferm hotărît să numească reprezentanți diplomatici în toate țările dispuse să-i primească.

CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI ÎN CADRUL O.M.S.

Între 21 și 27 septembrie s-au desfășurat la Geneva lucrările celei de-a XII-a reuniuni a Comitetului de Experți în Paludism al Organizației Mondiale a Sănătății.

Subiectele înscrise pe ordinea de zi a acestei reuniuni au fost legate de două probleme principale:

1) **Menținerea eradicării malariei** în țările în care ea a fost deja realizată, respectiv, măsurile de vigilență ce urmează a fi aplicate în continuare în aceste țări.

2) **Chimioterapia malariei în eradicare**, ținînd seama că în unele țări și în special în cele ale continentului african au fost întîmpinate dificultăți serioase în combaterea paludismului și aplicarea chimioterapiei ca metodă de epuizare și sterilizare a sursei umane de infecție.

Succesele obținute de România în eradicarea malariei ca și activitatea de cercetare și aportul adus de Școala română de malariologie la progresele realizate în domeniul luptei antipaludice sînt bine cunoscute și unanim apreciate nu numai la nivelul Organizației Mondiale a Sănătății dar și în cercurile de specialitate din multe țări și în primul rînd în țările care au fost sau mai sînt încă impaludate.

Această recunoaștere este dovedită atît de faptul că acad. M. Ciucă și prof. dr. Gh. Lupașcu figurează pe tabloul Experților în Paludism ai Organizației Mondiale a Sănătății, precum și de acela că în țara noastră sosesc în fiecare an, pentru a lua cunoștință de modul cum s-a desfășurat programul de eradicare la noi, numeroși malariologi din diferite țări precum și delegați și bursieri O.M.S.

Anul acesta, prof. dr. Gh. Lupașcu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, a fost solicitat să întreprindă — în calitate de expert și consultant O.M.S. — o călătorie în cîteva țări din Africa și anume: Senegal, Siera-Leone, Togo, Nigeria, Tanzania și Madagascar.

Misiunea organizată de O.M.S. a avut scopul de a se informa asupra organizării sanitare a țărilor respective, asupra măsurilor deja întreprinse în combaterea malariei, ca și asupra posibilităților de a aplica terapia și profilaxia antimalarică în mod organizat, susținut și pe o scară suficient de largă, înainte de a se trece la instituirea programelor de eradicare.

În cursul acestei călătorii, expertul român al O.M.S. a fost primit de numeroase personalități și a avut convorbiri cu miniștri, secretari generali sau directori generali ai ministerelor sănătății, reprezentanți regionali ai O.M.S., directori ai institutelor de cercetări, profesori universitari, medici ai rețelei sanitare, entomologi, asistenți sanitari precum și membri ai echipelor sau școlilor O.M.S. din țările respective.

Pe baza informațiilor și vastului material documentar adunat, delegatul român a întocmit un amplu raport pe care l-a înaintat Diviziei de eradicare a malariei de la Geneva și care a servit ca document de lucru recentei reuniuni a Comitetului de Experți în Paludism O.M.S. Recomandările adoptate vor fi supuse Consiliului executiv al O.M.S.

Luptători ai Armatei populare de eliberare din Angola, în acțiune împotriva trupelor colonialiste portugheze

Știrea numirii reprezentantului diplomatic sud-rhodesian la Lisabona a fost interpretată la Londra ca un nou afront direct la adresa Angliei. Protestele acesteia din urmă atît pe lîngă guvernul portughez, cît și pe lîngă cel sud-rhodesian subliniază că potrivit statutului actual al Rhodesiei aceasta nu are dreptul să întrețină relații diplomatice cu vreun alt stat fără asentimentul Angliei, afacerile externe ale acestei colonii fiind girate de la Londra.

În ultima vreme avocații proiectului U.D.I. („Declararea unilaterală a independenței") și-au întețit presiunile la adresa lui Ian Smith, „lipsit de fermitate", după părerea lor, în proclamarea neîntîrziată a independenței, amenințînd chiar că dacă nu va acționa energic ar putea fi înlăturat de la conducerea guvernului. Recent, la un miting al Frontului rhodesian (partidul guvernamental), un membru al parlamentului spunea, adresîndu-se lui Smith : „Am încercat (să obținem independența) cu doi prim-miniștri. Dar am ajuns în același impas. Trebuie să te hotărăști să plătești prețul pe care ți-l cerem pentru a supraviețui. Dacă plătești celălalt preț nu există supraviețuire".

Mulți membri ai conducerii Frontului rhodesian apreciază că acum este momentul să se acționeze : guvernul Wilson are de înfruntat o serie de dificultăți serioase, printre care problema menținerii lui în condițiile unei majorități parlamentare reduse. Ei consideră, de asemenea, că Anglia a dat dovadă de slăbiciune în cazul afacerii cu Lisabona, recurgînd la amenințări și ezitînd apoi să le traducă în fapt. S-ar putea, susțin ei, ca Anglia să manifeste aceeași slăbiciune în cazul în care Rhodesia va încerca să acționeze în mod unilateral.

Viitorul poate însă să dejoace calculele partidului guvernamental. Luarea unilaterală de poziție a rasiștilor sud-rhodesieni ar întîmpina fără îndoială rezistența mișcării patriotice din Rhodesia de sud. Recent, cele două tendințe ale forțelor politice africane ZAPU (Zimbabwe African People Union) și ZANU (Zimbabwe African National Union), care luptă pentru dobîndirea unei autodeterminări autentice a țării, s-au reconciliat. Termenii acordului intervenit n-au fost încă revelați însă reprezentanții lui Joshua Nkomo, liderul ZAPU, și a lui Ndabaningi Sithole, liderul ZANU, și-au dat întîlnire la Accra cu prilejul viitoarei reuniuni la nivel înalt a O.U.A. pentru a oficializa înțelegerea lor. Așteptată de multă vreme, reconcilierea celor două fracțiuni politice le va permite să opună un front comun echipei guvernamentale rasiste a lui Ian Smith. În același timp, observatorii apreciază că cei cîțiva deputați ai N.P.P. (National People Party) se vor ralia frontului comun realizat. Ian Smith este în dezacord cu cei zece reprezentanți ai N.P.P. din parlamentul rhodesian și cu toți susținătorii convocării unei conferințe constituționale cu participarea tuturor partidelor politice ale țării.

O acțiune unilaterală a guvernului rasist ar atrage fără îndoială și luări de poziție din partea Organizației Unității Africane. O serie de state africane și-au manifestat deja neliniștea față de acțiunile guvernului lui Ian Smith. Săptămîna trecută, Godwin Amachree (Nigeria), secretarul general adjunct al O.N.U. pentru problemele teritoriilor aflate sub tutelă, a propus convocarea unei „mese rotunde" care să reunească pe șefii de state africani ca și pe Ian Smith și care să găsească mijloacele pentru a scoate Anglia din inerție în fața proiectului U.D.I. El a afirmat că Smith și colegii lui fasciști au creat în această țară o situație asemănătoare cu aceea care domnește în Africa de sud.

Reprezentantul O.N.U. a arătat că Anglia nu poate să se degajeze de răspundere și că dacă nu va fi găsită o soluție înainte ca Ian Smith să se hotărască să declare unilateral independența, el nu se îndoiește că „Organizația Unității Africane va lua armele împotriva Rhodesiei, Anglia va fi compromisă iar Commonwealthul se va dezintegra".

În cursul dezbaterilor de la O.N.U., Thiam, reprezentantul Senegalului, a adoptat aceeași poziție. El a afirmat că țara sa nu va permite conducătorilor rasiști ai Rhodesiei să proclame unilateral independența acestei țări și să creeze o nouă Africă de sud.

Rodica GEORGESCU

REFLECTOR

Situație precară

Încă înainte de deschiderea stagiunii de toamnă, directorii teatrelor de stat și particulare din Viena au fost informați asupra unor măsuri care amenință în mod grav întreaga stagiune. Ministerul de Finanțe a dispus trecerea la un regim de economii generale și reduceri de buget în aproape toate resoartele. Dacă se știa că nu se va putea scăpa fără anumite economii, nu se prevăzuse totuși în ce măsură vor afecta reducerile fiecare instituție în parte. Deosebit de afectate sînt teatrele. Teatrelor de stat li s-a impus o reducere a bugetului de 12% pentru întregul an calendaristic. Dat fiind că două treimi din an au și trecut și că în această perioadă nimeni nu s-a gîndit să facă economii, dispoziția dată nu înseamnă altceva decît că pînă la sfîrșitul anului va fi necesară o reducere a cheltuielilor de circa 35%. Conducerile tuturor teatrelor sînt de părere că retribuțiile fixate artiștilor prin contracte nu pot fi reduse. De aceea va fi necesară o reducere a numărului pieselor ce urmează a fi puse în scenă, precum și reducerea cheltuielilor generale pentru decoruri etc.

Opera de stat mai manifestă încă optimism și speră că va putea face față, de bine de rău, situației, deși bugetul ei global de 82 de milioane a fost redus cu 4 milioane. Din cele 7 milioane și jumătate de șilingi, planificați pentru punerea în scenă a unor piese noi, se vor reduce aproximativ 2 milioane. Cu toate acestea direcția Operei de stat crede că va putea să realizeze premierele anunțate. Rămîne de văzut dacă acest pronostic se va adeveri.

La „Burgtheater", care este nevoit să-și reducă cheltuielile cu 1,8 milioane, se apreciază că situația este destul de tristă. Se speră că va putea fi menținută calitatea spectacolelor dar numărul noilor puneri în scenă va avea de suferit. În stagiunea curentă, „Burgtheater" va trebui să renunțe probabil la cinci din cele douăzeci de noi puneri în scenă proiectate. Vor fi sacrificate, printre altele, „Helena" de Euripide, „Furtuna" de Shakespeare și premiera în limba germană a unei noi pese a lui Billetdoux. Direcțiunea este de părere că de data aceasta amputările vor mai putea fi suportate dar în cazul unor noi intervenții în buget, existența teatrului ar fi periclitată serios. Reducerile de buget pentru o perioadă mai îndelungată ar avea un efect paralizant, ba chiar ucigător asupra acestui teatru.

Pe de altă parte, în viitor va fi cît se poate de greu să se trezească interesul unor artiști de mare reputație de la teatrele străine de limbă germană pentru „Burgtheater" ; situația nesigură va face în mod necesar ca acest teatru să-și piardă puterea de atracție. Se spune că atît televiziunea cît și unele mari teatre vest-germane și elvețiene au și reușit să profite de pe urma situației precare a teatrelor vieneze. Unii artiști de la „Burgtheater" nu-și mai pun întrebarea ce rol vor juca în curînd la teatrul la care sînt angajați, ci cum ar putea să folosească timpul în vederea obținerii unui angajament în străinătate care să fie tentant și din punct de vedere material.

Și mai sumbre sînt perspectivele teatrelor particulare. Acestea sînt oricum slab dotate și reducerea subvențiilor lor ar echivala pentru ele cu o catastrofă, la închiderea teatrelor.

Herbert NODOMANSKY
(După **Die Presse**)

Pariuri

Pronosticurile în ajunul alegerilor din R. F. Germană nu au fost totdeauna pur platonice. Ele s-au materializat uneori în costisitoare pariuri bănești. Cunoscutul bookmaker londonez Landbrokes a acceptat pariuri în valoare de 260 000 de mărci, contractate de cetățeni vest-germani din Düsseldorf, Frankfurt și München, trăind în Anglia.

Un nou tunel

Abia a fost inaugurat tunelul de sub Mont Blanc, că în Franța și Italia se și vorbește insistent de străpungerea muntelui Cenis, pentru construcția unui tunel care să lege localitățile Lyon și Chambéry de Torino și Milano. Dincolo de scopurile turistice, tunelul ar avea în primul rînd rolul de a ușura transporturile economice, traficul camioanelor. Firma FIAT este direct interesată în realizarea acestui proiect.

LONDRA

Corespondență de la
John GRITTEN

Nu este posibilă o coaliție „lib – lab"

Harold Wilson, în primul dintre cele două discursuri rostite la Conferința națională a partidului laburist de la Blackpool, a declarat că nu i s-au făcut propuneri din partea nici unui partid politic în vederea formării unei coaliții. Acesta a fost răspunsul său la zvonurile, apărute după conferința partidului liberal de săptămîna trecută, că partidul liberal ar fi dispus să alcătuiască o coaliție „lib-lab". „Liderul liberal Grimond — a spus primul ministru — avea dreptate cînd a apreciat că «partidul liberal trebuie să țină seama de alegătorii care au ales în parlament zece deputați liberali». Și noi avem dreptate arătînd respect alegătorilor care au ales peste 300 de deputați laburiști". El a precizat că, dacă liberalii se vor arăta capabili să sprijine măsurile propuse de guvern, ajutorul lor va fi binevenit. Iar dacă acest lucru nu se va produce, „vom continua fără ajutorul lor". Dacă se va ajunge la un impas parlamentar, viitorul țării va fi hotărît în cadrul unor alegeri generale „și nu în coridoarele dosnice ale parlamentului" — a declarat el în aplauzele puternice ale delegaților.

În acest prim discurs al său, Wilson nu a făcut referiri la politica externă decît pentru a afirma că guvernul său nu va îngădui să fie supus vreunor presiuni dinăuntru sau dinafară, declarație care a fost primită cu scepticism de către criticii săi aflați la conferință. Dintre subiectele de controversă el s-a referit la Cartea Albă a guvernului privind imigrația, care introduce restricții asupra intrării în țară a cetățenilor țărilor membre ale Commonwealthului. Pe deplin conștient de larga nemulțumire existentă în partidul său și în afara lui după publicarea Cărții Albe, Wilson s-a străduit să apere politica guvernamentală în problemele imigrației.

Restul expunerii sale, care a durat 70 de minute, a fost consacrată discutării diverselor aspecte ale politicii interne duse de guvernul său în timpul celor aproape 11 luni de la preluarea puterii. El a afirmat că guvernul a reușit să obțină aprobarea parlamentului pentru 69 de texte legislative și să pună „primele temelii ale noii Anglii", evitînd însă să răspundă acelor laburiști care îl critică pentru că a trecut peste promisiunile sale electorale și că nu a prezentat nici măcar o mostră de proiect de lege de orientare socialistă.

Unul dintre delegații care au urmat la cuvînt, Tom Driberg, membru al parlamentului, fost președinte al partidului laburist, a provocat aplauze puternice cerînd o politică energică în spiritul promisiunilor făcute de laburiști în timpul campaniei electorale. Conducerea partidului laburist nu a manifestat un control ferm asupra hotărîrilor sau declarațiilor de principiu ale guvernului, a afirmat Driberg. El a atras atenția asupra „îngrijorării existente în mișcarea laburistă față de unele aspecte ale politicii interne și externe a guvernului". Driberg a adăugat: „Avem dreptul să fim consultați și ascultați cel puțin în aceeași măsură ca și alte organisme consultate de guvern cum ar fi Confederația industriașilor britanici sau Consiliul de guvernare al Băncii Angliei". El a fost de asemenea aplaudat atunci cînd s-a adresat primului ministru spunîndu-i: „Așteptăm să se ia măsuri cît mai curînd în direcția instituirii controlului de stat asupra industriei oțelului".

Referindu-se la înfrîngerile suferite de social-democrați în Germania occidentală și în Norvegia, Driberg a arătat că din ele trebuie să se desprindă următoarea concluzie: diluarea principiilor socialiste nu constituie o modalitate de a obține succesul în alegeri, ci dimpotrivă.

■

Declarația primului ministru în legătură cu imposibilitatea unei coaliții „lib-lab" a fost replica oficială la discursul principal rostit săptămîna trecută la conferința națională a partidului liberal de la Scarborough. De fapt, oricîtă asemănare ar exista între unele aspecte ale politicii guvernului și programele liberal sau chiar conservator, chiar și printre reprezentanții dreptei laburiste există totuși o puternică ostilitate față de ideea unei coaliții cu liberalii. Este adevărat că deputatul Woodrow Wyatt, care i-a urmat la tribună lui Wilson, a pledat în favoarea alcătuirii unei coaliții cu partidul liberal. Dar el a fost dezaprobat zgomotos sau ascultat într-o tăcere semnificativă.

Antipatia față de ideea unei asemenea coaliții își are originea în perioada anterioară celui de-al doilea război mondial, atunci cînd liderul laburist Ramsay Macdonald a format un guvern de coaliție împreună cu liderul conservator Stanley Baldwin, așa-numitul guvern național (în 1931). Profundul sentiment de vinovăție pentru „trădarea partidului laburist" exprimat ulterior chiar și de Macdonald a contribuit de atunci la respingerea ideii unor noi coaliții. Wilson este pe deplin conștient că alcătuirea unei coaliții cu un alt partid politic ar fi considerată, așa cum scria un comentator, „meschină și dezonorantă". Oricît de asemănătoare ar fi în unele privințe orientările politice ale laburiștilor, liberalilor și conservatorilor, asemănarea trebuie ascunsă și trebuie creată iluzia existenței unor polemici, a identității proprii fiecărui partid, a opoziției dintre ele.

Aceste reticențe ale laburiștilor nu l-au împiedicat pe liderul liberal Grimond să agite ideea coaliției „lib-lab" în discursul

GREVA ZIARELOR NEWYORKEZE

Pichete ale grevișilor în fața sediului ziarului New York Times

Duminică 19 septembrie, la cea de-a 114-a aniversare a sa, ziarul New York Times (ediția din New York) urma să apară în 780 de pagini, care ar fi cîntărit aproape trei kilograme și ar fi cuprins echivalentul a un milion de rînduri de reclame ; recordul precedent, 750 de pagini, fusese stabilit în aprilie 1963, după încheierea primei mari greve a ziarelor. Dar a doua mare grevă, începută joi (16) dimineața, a condamnat la eșec tentativa de record ; 2 200 de redactori, tipografi, funcționari administrativi și ai serviciilor de desfacere au încetat să lucreze. Ca și în cazul altor acțiuni revendicative, motivele privesc, în primul rînd, situația locurilor de muncă amenințate de automatizare. Una din principalele revendicări o constituie, de altfel, controlarea de către sindicat a modului în care este efectuată introducerea tehnicii moderne.

Greva a oferit ocazii de manifestare a solidarității patronilor : șase alte cotidiene — printre care și New York Herald Tribune — au anunțat că își suspendă apariția pînă la soluționarea conflictului între greviști și New York Times. (Evenimentul nu va avea repercusiuni asupra rubricii Puncte de vedere care utilizează articole apărute în ediția europene — tipărite la Paris — ale ziarelor newyorkeze). Procedînd astfel, patronii nu s-au arătat sensibili la amintirea primei greve, încheiată după 114 zile în aprilie 1963 ; în urma acesteia ziarul New York Daily Mirror și-a încetat definitiv apariția, iar New York Herald Tribune a cunoscut dificultăți financiare de pe urma cărora se resimte și acum. Pentru a evita asemenea consecințe, proprietarii ziarului New York Post au părăsit, în martie 1963, Asociația patronilor de ziare din New York și au dus tratative separate cu greviștii. Și de data aceasta, New York Post nu a considerat util să se solidarizeze cu celelalte cotidiene și a continuat să apară.

Solidaritatea patronilor prezintă și alte fisuri. Unii financiari cu interese în presa newyorkeză caută să profite de vidul temporar creat prin suspendarea celor șapte mari cotidiene. Victima primei greve, Daily Mirror, va încerca să profite de cea de a doua. Patronii ziarului, care a reapărut la New York la 21 septembrie într-un tiraj de 300 000 de exemplare — caută să prevină orice proces de intenții arătînd că Daily Mirror își propusese oricum să reapară la 29 noiembrie.

La 27 septembrie, considerînd că nu-și poate îngădui o absență atît de îndelungată, New York Herald Tribune a reapărut în chioșcurile de ziare. Asociația distribuitorilor de ziare a hotărît să nu permită acestui important cotidian să profite de conjunctură, făcînd cunoscut că nu va difuza decît numărul obișnuit de exemplare. De asemenea, Charles Hagedorn, proprietar al săptăminalului Town and Village, a declarat că va edita un cotidian „provizoriu".

Chiar dacă ziarul (al cărui nume nu este cunoscut) va apărea provizoriu, Hagedorn a inițiat această întreprindere pornind de la premisa că greva se va prelungi. Acest lucru pare confirmat de evoluția negocierilor, începute imediat după declararea grevei. Cu toate eforturile lui Theodore Kheel, negociatorul numit de primarul Wagner al New Yorkului, discuțiile între patroni și reprezentanții sindicatelor nu au dat, pînă acum, rezultate.

M. M.

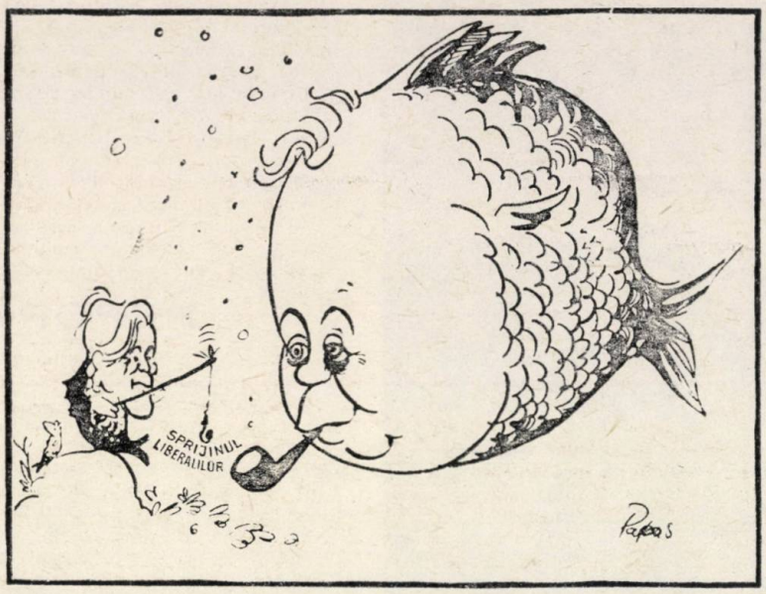

— Peștele cel mic vrea să înghită pe cel mare...

(Din **The Guardian**)

ținut săptămîna trecută la Scarborough. „Partidul laburist — a spus Grimond — a abandonat principiile socialiste fără să găsească ceva cu care să le înlocuiască. Dacă s-ar contura o coaliție «lib-lab», liberalii vor trebui să ofere capul care va imagina scoaterea imensului trup laburist din prăpastia deznădejdii". Grimond nu a precizat cine a făcut o asemenea ofertă. Se pare că nu era vorba în nici un caz despre primul ministru. „Dar, a continuat el, știu că d-lui Wilson îi este imposibil să se apropie de noi deoarece el ar provoca o sciziune în propriul său partid". Grimond a dat de înțeles, fără să-și asume obligații formale, că membrii liberali ai parlamentului se vor opune legislației laburiste cu privire la imigrație, dar că ei nu vor combate planul de dezvoltare economică datorat liderului adjunct laburist, George Brown, și nici proiectul de lege privitor la exploatarea terenurilor.

Niciodată conferința națională liberală nu s-a bucurat de o asemenea publicitate, fie și numai ca efect al majorității precare de care dispune guvernul și care conferă partidului liberal o poziție în mod artificial hotărîtoare. Grimond a exploatat pe deplin această situație în cursul expunerii ținute la conferința liberală, nu numai făcînd aluzie la posibilitatea unei coaliții între laburiști și liberali, dar și scotînd în evidență rolul pe care l-ar putea juca, independent, partidul său. El a afirmat că deputații liberali vor sprijini acele măsuri cu care sînt de acord, dar că în privința celorlalte laburiștii s-ar putea găsi într-o minoritate pe care nu e sigur că alegerile generale ar transforma-o într-o majoritate. „Ne aflăm pe o poziție de forță, a spus Grimond, și această forță ar putea să sporească ; intenționăm să exploatăm această forță, dar nu în beneficiul conservatorilor sau al laburiștilor. Noi am îndepărtat deja perspectiva naționalizării oțelului".

Într-un sens defavorabil speranțelor liberale de creare a unei coaliții au acționat și ultimele sondaje ale opiniei publice care denotă o orientare evident mai favorabilă laburiștilor. Aceasta a întărit poziția lui Wilson nu numai față de ofertele liberale, dar și față de criticile venind dinăuntrul partidului laburist împotriva anumitor laturi ale politicii sale. În esență, aceste critici se referă la amînarea punerii în practică a promisiunilor electorale privind naționalizarea terenurilor de construcție, atitudine ilustrată de propunerile date publicității săptămîna trecută de către comisia guvernamentală de specialitate, la amînarea măsurilor de naționalizare a industriei oțelului, cel puțin pentru moment, la continuarea politicii de înghețare a salariilor, la Cartea Albă în problemele imigrației deja menționată și, desigur, la orientarea politicii externe în special în privința sprijinirii agresiunii americane în Vietnam.

Încă înainte ca Wilson să urce la tribună marți dimineața, ministrul de finanțe James Callaghan, în cuvîntarea rostită ca președinte al ședinței, apelase la argumentul „nu zguduiți barca". „Partidul laburist — a declarat dl Callaghan — are nevoie de loialitate și încredere". „Indiferent dacă sîntem de acord sau nu cu măsurile guvernului, trebuie să mergem înainte în spiritul care caracterizează acest partid". A fost un apel cît se poate de direct, adresat criticilor care au fost invitați să își tempereze violența. Totuși, trebuie menționat că în trecut, nici una dintre hotărîrile conferinței naționale nu a fost considerată obligatorie pentru guvern sau pentru grupul parlamentar laburist.

Este improbabil ca guvernul să cunoască modificări înainte de sfîrșitul anului. Totuși, conducerea partidului a trebuit să se încline în fața vîntului criticii și chiar înainte de începerea dezbaterii de politică externă ea a luat act de o moțiune care, pentru prima dată, cere ca Statele Unite să suspende bombardamentele aeriene asupra Vietnamului de nord. Este evident, judecînd după primul discurs al premierului Wilson, că el dorește să meargă mai departe cu actualul guvern cel puțin un an. Cu toate acestea, unii l-au sfătuit să anunțe alegeri generale cît mai curînd, profitînd de faptul că sondajele de opinie publică au evoluat în favoarea sa. Aceștia par convinși că laburiștii ar putea obține o majoritate de 30 sau chiar 50 de mandate. Dacă situația se prezintă astfel, el ar trebui să găsească în timpul apropiatei sesiuni parlamentare un moment cînd ar fi pus în minoritate din cauza uneia din cele mai populare măsuri laburiste, de pildă naționalizarea industriei, și să invite alegătorii la urne în acel moment favorabil. Nu există însă nici un indiciu că el ar fi dispus să accepte aceste sugestii.

Londra, 28 septembrie

CÎND STUDENȚII AMERICANI ÎȘI PUN ÎNTREBĂRI

Ora 3 dimineața. În clădirile care înconjoară Angell Hall, centrul Universității din Michigan, situată la Ann-Arbor, toate luminile sînt încă aprinse. În vreo zece săli de clasă se termină neobișnuitele conferințe nocturne ținute de profesori, studenți și invitații lor, chiar în locurile unde ziua se învață și care, după ora cursurilor, devin brusc o arenă politică. Sînt laimoasele „teach-in", inventate în urmă cu șapte luni la aceeași universitate din Ann-Arbor de cîțiva profesori dornici să dezlănțuie o mișcare de opinie împotriva războiului din Vietnam, experiență care a stîrnit imediat un profund interes și numeroase imitații, de la San Francisco la Boston.

În cursul nopții, pe treptele peronului de la Angell Hall se improvizează un miting. Au mai rămas sute de studenți. Și dezbaterea relativ academică de la „teach-in", trecută acum sub controlul studenților, își ridică tonul.

Conformismul nu înflorește la Ann-Arbor. Cu două zile înainte, lîngă un birou de recrutare al marinei, un student a lipit un afiș cu următorul text : „Soldații noștri se comportă în Vietnam ca niște criminali de război". În același moment, alți studenți strîngeau fonduri pentru Vietcong.

Această noapte febrilă de rechizitorii constituia oarecum o încheiere a „conferinței internaționale pentru o alternativă politică în Vietnam", organizată de un grup de profesori, clerici și studenți, care se desfășura în cadrul universității de o săptămînă, cu participarea unor personalități diverse ca Arthur Miller, lord Fenner Brockway, Jules Roy, reverendul Dahlberg și conducătorul sindical Emil Mazey. Patru grupuri de lucru aveau sarcina să studieze diferitele aspecte — internaționale, economice, militare și social-politice — ale conflictului, și să propună soluții.

Originalitatea acestui congres, foarte discret pînă în ultima seară, a constat nu atît în analizele și propunerile făcute, cît în proporția foarte mare a invitaților străini : japonezi, pakistanezi, indieni, marocani, englezi, austrieci, francezi.

Din proiectele propuse, putem reține în orice caz că, după părerea unui număr tot mai mare de specialiști sau observatori, începutul unei reglementări ar trebui căutat nu atît la Hanoi — cum pare s-o dorească în mod oficial Washingtonul — cît pe linga Vietcong (F.N.E.). Cu ce preț ? Părerile diferă. Unii, ca Arthur Miller, sînt de părere că ar trebui ca politica președintelui să fie schimbată într-un sens mai liberal. Alții consideră că trebuie dată o lecție aspră intervenționismului — pe care un orator l-a calificat în mod spiritual drept „maternalism" — american. În orice caz, se poate spune că prima tendință a prevalat în cadrul conferinței, iar a doua la „teach-in".

Jean LACOUTURE

(Din **Le Monde**)

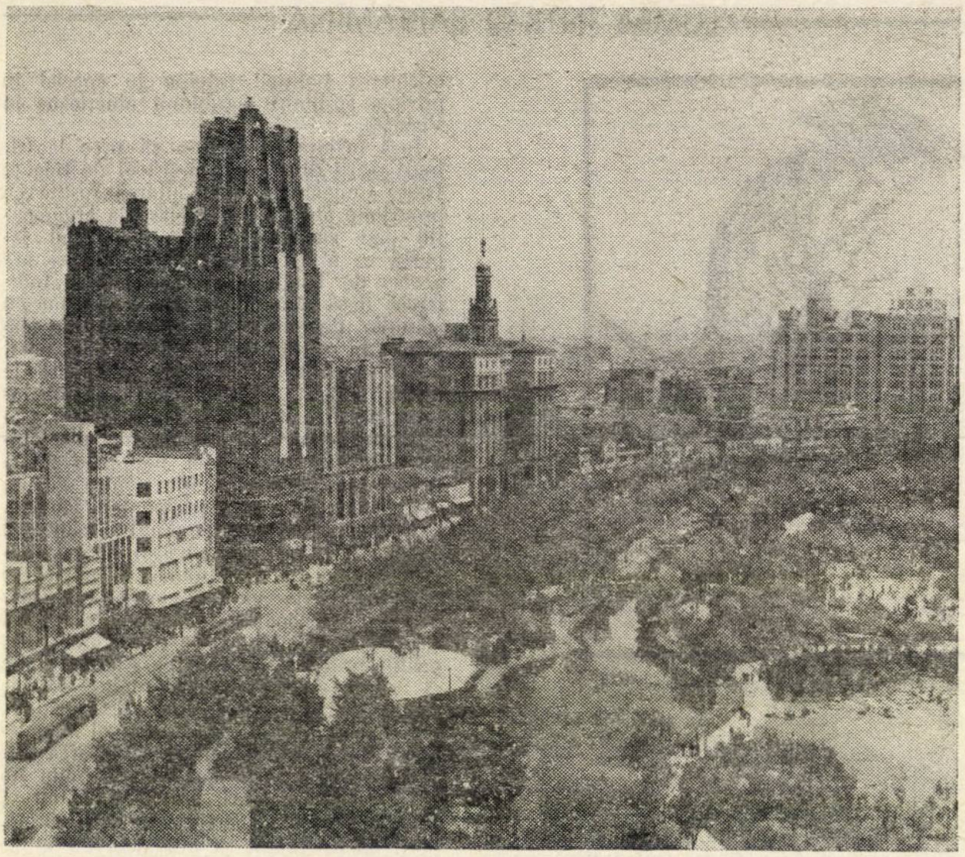

Vedere din Şanhai

REPORTAJ PE GLOB

LA ŞANHAI ŞI CANTON

Punctul central al itinerarului nostru în China populară, care a cuprins mai multe oraşe mari, a fost Şanhaiul.

Aproape 11 milioane de locuitori, peste 3 000 de întreprinderi mari şi mijlocii, mii de alte întreprinderi de mai mică importanţă, 30 de institute de învăţămînt superior, 1 300 de şcoli — iată ce cuprinde pe scurt „cartea de vizită" a Şanhaiului, cel mai mare centru al Chinei şi, totodată, al doilea oraş al lumii ca mărime. De pe terasa marelui hotel ce-i poartă numele, de la înălţimea acestui veritabil zgîrie-nori, Şanhaiul îţi apare în toată splendoarea sa. Marele oraş se pierde în depărtare, lăsîndu-ţi impresia că orizontul nu-l poate cuprinde. Te covîrşeşte imensitatea acestei panorame, estompată în zare de voalul fin, ceţos, violaceu, al respiraţiei metropolei gigantice. Oraşul pare o mare cu valuri de piatră încremenite din care ţîşnesc, din loc în loc, siluetele zgîrie-norilor. Aşa cum se înfăţişează de pe terasă, arhitectura oraşului sugerează imagini din trecutul greu, zbuciumat. Clădirile înalte ce se profilează într-o parte a oraşului arată că acolo era înainte concesiunea americană. Un alt cartier cu arhitectură colonială aparţinea concesiunii franceze. O stradă forma „hotarul" cu concesiunea engleză : altă arhitectură, ba chiar altă tensiune la curentul electric. Mai multe oraşe într-un oraş. Şanhaiul era, de fapt, oraşul concesiunilor. Locuitorilor săi le erau rezervate slums-urile.

Minute în şir priveşti cu încîntare oraşul de astăzi care jos se desfăşoară ca o adevărată hartă în relief ; e o „hartă" cu o suprafaţă de aproape 6 000 kmp., cu un diametru — de la est la vest — de 120 km. De jos răzbate un vuiet surd : e pulsul marelui oraş, al vieţii sale clocotitoare. Îndată ce cobori, acest tumult al străzii te ameţeşte. Senzaţia persistă cîtva timp, mai ales cînd, pentru a nu te pierde, nu îndrăzneşti să părăseşti marile bulevarde. Căci arterele principale sînt adevărate fluvii de oameni, străpunse cu greu de circulaţia autovehiculelor şi a milioane de biciclete ; acest aflux se revarsă şi se împrospătează mereu prin străzile laterale.

Prima vizită în Şanhai : Uzina de maşini-unelte de rectificat nr. 1. Istoria acestei fabrici e tipică pentru multe din marile întreprinderi ale oraşului. Drumul parcurs nu a fost uşor. Experienţe repetate de sute de ori, numeroase succese, dar şi unele eşecuri, o muncă tenace şi îndîrjită mai ales — de la proiectant şi inginer, la strungar şi lăcătuş — jalonează această cale la capătul căreia s-a reuşit ca, din vechile ateliere unde, în 1946, se realizau simple unelte agricole, să se pună pe picioare o mare uzină cu o producţie impunătoare de maşini-unelte de rectificat. În 1956, s-a fabricat un singur tip de maşină. Din 1958 şi pînă acum colectivul de aici a realizat 100 de tipuri. Sînt două puncte de reper ale muncii unor oameni plini de pasiune, energie creatoare, dar care niciodată nu se mulţumesc cu ceea ce au făcut, năzuind mereu spre noi rezultate, mai bune.

Trecînd prin secţiile uzinelor eşti impresionat de preocuparea muncitorilor pentru calitate, pentru obţinerea unor maşini-unelte cît mai moderne. Într-una din secţii a fost instalată o linie tehnologică automată realizată din maşini remodernizate. Cu ajutorul ei se produce în patru minute o piesă : este vorba de o roată dinţată, pentru care înainte era necesară munca a 30 de lucrători. Într-adevăr, necesităţile producţiei au deschis cîmp larg iniţiativei creatoare a muncitorilor. În programul vizitei a fost inclusă şi una dintre secţiile care au un rol hotărîtor în obţinerea calităţii pe care o cere astăzi tehnica mondială. De fapt, secţia este o adevărată fabrică blindată — fără ferestre, perfect etanşă, unde s-a asigurat un climat artificial cu o temperatură, umiditate şi puritate a aerului stabilite riguros, pentru a nu influenţa fineţea operaţiilor unor piese de mare importanţă pentru calitatea maşinilor de rectificat. Reţin atenţia, în această lume a tehnicii înalte şi a micronilor, maşinile-unelte ultramoderne produse în China sau importate. Una din aceste maşini a fost proiectată de inginerul Su Guă-fu, care înainte a fost... lucrător necalificat, folosit la curăţenie. El, ca şi alţi muncitori din uzină, a urmat şcoala organizată în întreprindere, apoi pe cea serală, iar după aceea cursurile unui institut.

Cine trece prin Şanhai trebuie neapărat să vadă presa hidraulică de 12 000 tone, mîndrie a muncitorilor şi tehnicienilor industriei constructoare de maşini din acest oraş. Am văzut acest impresionant agregat

la lucru : un colos ce are nu mai puțin de 23 de metri înălțime, putînd prelucra piese a căror greutate ajunge pînă la 250 tone. Uzina în care este instalat acest agregat gigantic se află situată într-unul din orașele-satelit ale Șanhaiului, numit Minhan, a cărui construcție a început prin anul 1958. În trecut, aici se afla o localitate rurală cu 5 000 de locuitori ; azi — un adevărat oraș cu 70 000 de locuitori. Alături de blocurile de locuințe moderne se înalță 13 uzine și fabrici noi construite o dată cu orașul, printre care întreprinderi producătoare de turbogeneratoare, de mașini grele, cazane, aparataj electric.

O imagine a dezvoltării economice a acestei metropole, a capacității creatoare a locuitorilor săi, ți-o poate da însă numai expoziția industrială a Șanhaiului. Cele mai reprezentative produse din peste 100 000 de sortimente, cîte se realizează în acest oraș, au fost expuse aici.

De la Șanhai avionul ne-a purtat spre Canton pe deasupra unei regiuni pitorești. O ultimă privire spre oraș. Panglica lată a fluviului Hoang Po, ce se pierde șerpuind în zare, pare înnegrită de mulțimea de vase maritime și fluviale, de miile de jonci ce-i străbat apele. De la Șanhai, unde pot ancora vase de 15 000—18 000 tone, fluviul este pe mulți kilometri un uriaș port cu o vie activitate. Apoi privirea ne-a fost atrasă de peisajul ce se desfășura sub avion. Jos strălucea, ca un uriaș smarald, vegetația bogată a celei de a doua recolte ; un păienjeniș de cursuri de apă și lacuri sclipea în bătaia soarelui. Treceam doar deasupra unuia dintre grînarele Chinei, a uneia din cele mai importante regiuni producătoare de orez.

La Canton tradiția cere, printre altele, ca oaspetele să facă o scurtă călătorie pe Fluviul Perlelor. În cursul plimbării pe acest fluviu veșnic plin de vase dintre cele mai felurite, ce-ți sugerează circulația intensă de pe o arteră centrală dintr-un mare oraș, trecem pe lîngă o insulă vestită prin grădinile și parcurile sale de palmieri, banani, portocali și mandarini, prin vilele elegante, — fosta reședință a bancherilor și capitaliștilor străini, stăpînii de altă dată ai bogățiilor și frumuseților acestor locuri. În trecut, accesul pe insulă al adevăratului stăpîn — poporul chinez — era interzis. Azi, aici locuiesc numeroși oameni ai muncii din Canton, se află diverse instituții.

Pe un braț al fluviului ajungem la punctul de destinație — „Fabrica celor 100 de flori". Întreprinderea își merită pe deplin numele. Așezată pe malul apei, ea este înconjurată de întinse cîmpuri presărate cu cele mai felurite flori — materia primă a întreprinderii. Din ele se produc peste 200 de sortimente de uleiuri și esențe pentru industriile cosmetică, alimentară și industria tutunului. Produsele fabricii din Canton sînt cunoscute și apreciate nu numai în China ci și în Anglia, Polonia, Elveția, Franța și în alte țări. De la specialiștii întreprinderii aflăm lucruri interesante. Bunăoară, că pentru obținerea unui kilogram de ulei de iasomie sînt necesare mai mult de 4 000 kg boboci de flori, iar pentru un kg de esență de trandafiri se consumă circa 10 000 kg flori...

După o călătorie de cîteva ore cu mașina printr-o regiune bogată în plantații de pomi fructiferi, păduri de bambus și alți arbori specifici zonei tropicale, ajungem la hidrocentrala Luciho de pe fluviul cu același nume. Similitudinea soluțiilor constructive utilizate la această hidrocentrală ne-a amintit de un șantier din țară — cel de pe Argeș. Uzina hidrocentralei chineze este amplasată subteran, tot așa cum va fi și a noastră. Același tip de baraj — în formă de arc — este folosit pentru zăgăzuirea apelor rîului.

Și aici, ca și la alte obiective noi vizitate, ne-a impresionat timpul scurt de execuție a lucrărilor. Construcția barajului în lungime de 248 metri și cu o înălțime de 78, a tunelului de aducțiune de peste 1 920 metri, ce străbate patru masive de granit, amenajarea grotei subterane și montarea celor patru turbine pe care le adăpostește — într-un cuvînt toată lucrarea — s-a realizat în numai doi ani. Uzina de pe Luciho alimentează cu energie electrică Cantonul și un mare număr de stații de irigație ale orezăriilor și altor culturi din împrejurimi. O caracteristică a centralei electrice o constituie gradul său înalt de automatizare. La exploatarea ei lucrează doar cinci muncitori.

Am părăsit Cantonul, punctul terminus al călătoriei noastre aflat pe Tropicul Racului, pentru a ne reîntoarce în nord, spre paralela 40, pe care e situat Pekinul.

Atenția opiniei publice din capitala Chinei era atrasă în acele zile de inaugurarea Expoziției economice a României. Această expoziție a fost privită de către toți cei cu care am stat de vorbă ca o manifestare a legăturilor de prietenie româno-chineze, un nou pas în dezvoltarea colaborării economice frățești. Expoziția era așteptată cu interes, deoarece ea oferea locuitorilor capitalei chineze și celor din alte orașe prilejul de a vedea cu propriii lor ochi unele din realizările economiei noastre. De altfel, ne-am convins, chiar din prima zi a șederii noastre în China, că viața și munca poporului nostru este urmărită cu simpatie, cu mult interes, succesele României socialiste fiind cunoscute. Un singur exemplu în acest sens. Într-una din zilele petrecute la Pekin am fost oaspeții studenților și cadrelor didactice de la Institutul de petrol. Aici, realizările petroliștilor noștri, ale industriei constructoare de utilaj petrolier românesc, sînt bine cunoscute. Unele din cadrele didactice au studiat în țara noastră, alții ne-au vizitat-o. Experienței românești în acest domeniu i se acordă o deosebită importanță, după propria mărturisire a celor cu care am stat de vorbă. Deși relativ tînăr, înființat doar în anul 1953, acest institut de învățămînt tehnic superior a adus prin cei 6 000 de absolvenți ai săi o contribuție prețioasă la crearea și dezvoltarea industriei petroliere chineze. Republica Populară Chineză a reușit ca într-un timp foarte scurt să-și acopere din producție proprie consumul intern de petrol. Această dezvoltare se reflectă și în profilul tot mai larg pe care îl are institutul : în prezent aici se pregătesc cadre pentru 12 specialități, începînd cu geologi în domeniul petrolului și terminînd cu sondori, rafinori și specialiști în transportul produselor petroliere.

Ultima zi a vizitei. Cu toate că sîntem în ajunul unei călătorii cu avionul de mai bine de 10 000 de km, nu rezistăm tentației de a face o ultimă și lungă plimbare de rămas bun prin oraș. Ne pierdem în mulțimea care obișnuiește să-și petreacă pe stradă aceste ore ale serii, lăsîndu-ne purtați de-a lungul marilor bulevarde ale acestui oraș ce numără patru milioane de locuitori, fără suburbii, și a cărui înfățișare nu trădează cei patru mii de ani ai istoriei sale. Căci Pekinul nu este numai un imens muzeu în aer liber, în care se pot vedea palate și monumente vestite, așa cum era cunoscut înainte de eliberare. Acest oraș își trăiește astăzi adevărata sa tinerețe care se vădește în prefaceri ce le întîlnești pretutindeni : coșurile fumegînde și siluetele geometrice ale uzinelor, nenumăratele șantiere unde schelele marchează locul viitoarelor fabrici, lăcașurile de cultură sau locuințele ce vor îmbogăți suprafața de 39 milioane mp pe care se întind pînă în prezent astfel de construcții realizate după eliberare.

Ultimul popas îl facem în marea piață Tien An Mîn, tradiționalul loc de întîlnire a locuitorilor nu numai în zilele de mare sărbătoare, cînd imensul platou găzduiește sute de mii de oameni. De acest loc al Pekinului sînt legate momente memorabile de istorie, scumpe poporului chinez. Aici, în urmă cu 16 ani, a fost proclamată crearea Republicii Populare Chineze.

Adrian IONESCU
Petru UILĂCAN

Fabrica de ciment din Canton

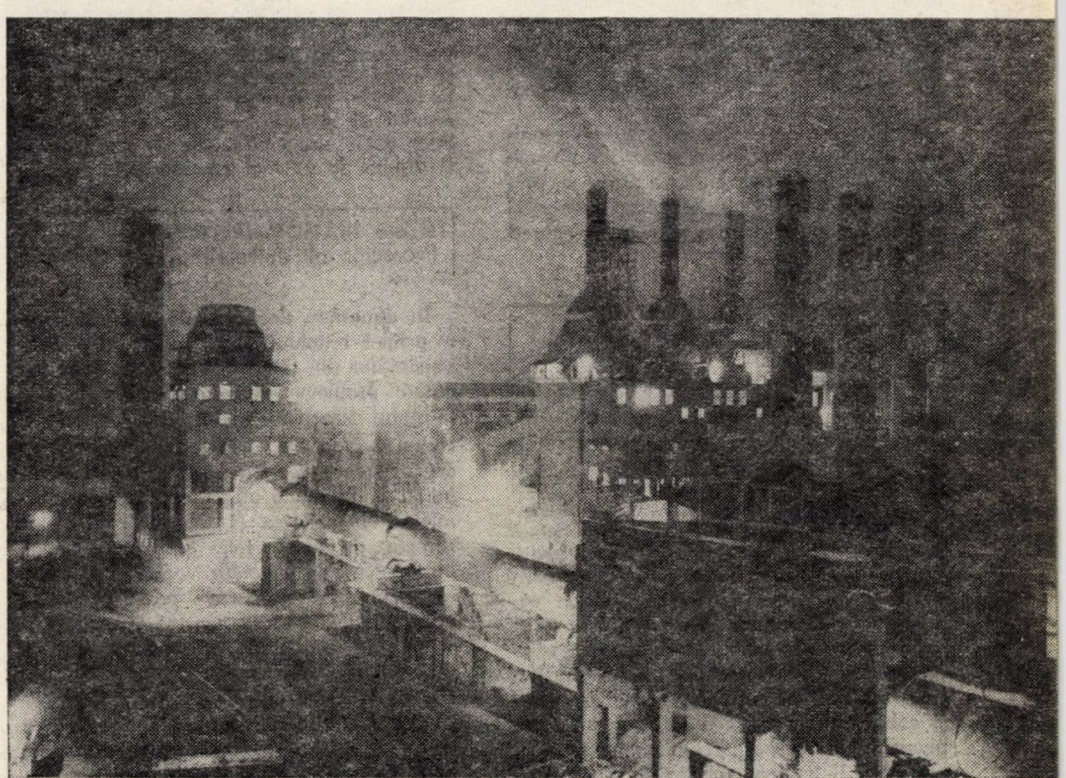

Intîlniri interuniversitare balcanice

Între 18 şi 20 septembrie s-au desfăşurat în Capitală, din iniţiativa Universităţii Bucureşti, lucrările reuniunii reprezentanţilor conducerii universităţilor din ţările regiunii Balcanilor şi Mării Adriatice. În cadrul acestei reuniuni au fost discutate referatele : **Tradiţiile legăturilor universitare în zona Balcani-Marea Adriatică,** prezentat de prof. univ. Gheorghe Ştefan, membru corespondent al Academiei, decanul Facultăţii de istorie, şi **Perspectivele de dezvoltare a legăturilor interuniversitare în zona Balcani-Marea Adriatică,** prezentat de acad. Gheorghe Mihoc, rectorul Universităţii din Bucureşti.

Redactorul revistei LUMEA, Radu Varia, a solicitat unor personalităţi participante aprecieri privitoare la perspectivele pe care reuniunea de la Bucureşti le deschide în domeniul colaborării multilaterale a universităţilor din această zonă geografică.

Acad. Gheorghe MIHOC
Rectorul Universităţii din Bucureşti

În spiritul binecunoscutelor preocupări ale Republicii Socialiste România privind stimularea colaborării multilaterale dintre popoarele şi ţările balcanice, reuniunea reprezentanţilor conducerii universităţilor din ţările acestei regiuni se înscrie ca o nouă manifestare destinată să concretizeze relaţii de prietenie, apropiere şi cooperare. Iniţiativa Universităţii din Bucureşti, căreia i-au răspuns reprezentanţii Universităţilor din Ankara, Atena, Istanbul, Niş, Salonic, Sofia, Tirana, Iaşi, Cluj, Timişoara a dus la afirmarea convingerii comune în ce priveşte folosul pe care o colaborare ştiinţifico-didactică mai strînsă dintre aceste instituţii de învăţămînt superior îl poate aduce progresului ştiinţei şi culturii din ţările balcanice. Între ideile asupra cărora am căzut cu toţii de acord se numără cele privind intensificarea schimburilor reciproce de cadre didactice, intensificarea schimbului de publicaţii şi informaţii asupra cercetărilor ştiinţifice, înlesnirea colaborării cadrelor didactice ale universităţilor din Balcani la publicaţiile altor universităţi din aceeaşi zonă geografică.

Sîntem convinşi că această primă reuniune a reprezentanţilor conducerii universităţilor din ţările balcanice va propaga, prin rezultatele sale, idealurile de conlucrare şi convieţuire paşnică între popoarele regiunii noastre.

Branimir M. JANKOVIC
Rectorul Universităţii din Niş

Contacte, schimburi de profesori, unele forme de colaborare între universităţile balcanice se desfăşoară şi în prezent. Dar nu sîntem pe deplin mulţumiţi numai cu ceea ce am realizat. Iniţiativa universităţii bucureştene de a dezvolta contactele existente, schimburile de profesori, studenţi, publicaţii, precum şi perspectiva de a se organiza reuniuni ştiinţifice comune nu putea, deci, decît să întrunească în unanimitate adeziunea noastră. Sugestia acad. Gh. Mihoc de a publica în fiecare universitate un anuar pentru studii şi colaborare mutuală a fost acceptată cu bucurie de reprezentanţii universităţilor prietene. Referatele prezentate de colegii români au oferit o bază solidă de discuţii. A fost un schimb de experienţă viu.

În calitate de preşedinte al Seminarului internaţional al Universităţii din Dubrovnik sînt foarte bucuros că avem posibilitatea de a primi în mijlocul nostru universitari români. Am venit la Bucureşti cu entuziasm şi plec cu un entuziasm şi mai mare. Am văzut excelentele rezultate pe care le-aţi obţinut pe plan universitar şi apreciez în mod deosebit standardul de viaţă al studenţilor. E foarte plăcut să fii student în ţara dumneavoastră.

Ekrem Ş. EGELI
Decanul Facultăţii de medicină din Istanbul

La Universitatea din Istanbul ca şi în celelalte instituţii de învăţămînt superior din Turcia propunerea românească de a organiza această reuniune a stîrnit un interes deosebit. Ne pronunţăm pentru legături strînse între toate naţiunile şi în primul rînd cu cele din vecinătatea noastră. Avem de pe acum unele legături, bazate pe o frumoasă tradiţie, însă datoria noastră şi poate chiar menirea noastră este de a le extinde, în numele păcii. În acest sens a acţionat şi întîlnirea de la Bucureşti. Sper că în urma ei legăturile noastre vor fi din ce în ce mai fructuoase.

Hristo IVANOV-HRISTOV
Prorector al Universităţii din Sofia

În atmosfera de prietenie şi cordialitate a primei reuniuni a reprezentanţilor universităţilor din ţările balcanice au fost discutate probleme de organizare a învăţămîntului superior, modul de formare a cadrelor didactice universitare, precum şi organizarea cercetărilor ştiinţifice. Participanţii la reuniune au constatat, în unanimitate, necesitatea şi folosul contactelor directe de acest fel. Sînt convins că liniile generale sugerate vor da în curînd rezultate rodnice pentru relaţiile dintre universităţile şi ţările noastre vecine.

Trebuie subliniată buna organizare a reuniunii de către colegii români. Întîlnirea de la Bucureşti ne-a dat posibilitatea să facem cunoştinţă cu succesele obţinute de universităţile româneşti şi să admirăm marile construcţii din Capitala patriei dv.

Ylli KAHREMAN
Rectorul Universităţii din Tirana

Dăm o înaltă apreciere iniţiativei luată de Universitatea din Bucureşti. Întîlnirea organizată în frumoasa Capitală a Republicii Socialiste România are o importanţă cu totul deosebită pentru dezvoltarea ulterioară a relaţiilor dintre universităţile din zona noastră. De aceea, împreună cu colegul meu prof. Mahir Domi apreciem că schimburile de opinii asupra problemelor actuale ale vieţii universitare şi asupra posibilităţilor de colaborare au fost deosebit de profitabile pentru instituţiile reprezentate.

Între Universitatea din Bucureşti şi cea din Tirana există deja relaţii destul de strînse. Procedăm la un schimb regulat de periodice şi de alte publicaţii. În cadrul planului cultural bienal între ţările noastre sînt prevăzute vizite reciproce ale specialiştilor în diverse domenii şi schimburi de studenţi. Ţara noastră colaborează de asemenea în organizaţiile ştiinţifice balcanice, ca Asociaţia Internaţională de Studii sud-est europene, Asociaţia Matematicienilor etc. În anul 1966 vom primi la universitatea noastră pe specialiştii români care vor lua parte la lucrările Comisiei internaţionale de cercetare a cîntecelor populare balcanice.

Întîlnirea de la Bucureşti a deschis posibilităţi noi pentru o colaborare mai fructuoasă în viitor.

D. DELIVANIS
Rectorul Universităţii din Salonic

Reuniunea de la Bucureşti ne-a dat prilejul să ne cunoaştem mai bine şi să aflăm ce face fiecare în ţara sa şi în domeniul său de activitate. Am examinat probleme de metodică, de admitere a tineretului în universităţi etc. Rapoartele care ne-au fost prezentate ne-au dat ocazia să punem întrebări concrete şi să intrăm în detaliile problemelor de interes comun. Am constatat că schimbul de publicaţii este deocamdată incomplet şi ne-am propus să facem ceea ce este necesar pentru desăvîrşirea lui. Am căzut cu toţii de acord asupra necesităţii de a proceda la schimburi frecvente de profesori şi am discutat totodată despre un schimb eventual de studenţi avansaţi, dornici să se specializeze.

Florica DIMITRESCU NICULESCU
Prorector al Universităţii din Bucureşti

Universitatea bucureşteană a avut marea bucurie de a oferi ospitalitate unor personalităţi marcante ale ştiinţei contemporane — jurişti, economişti, medici, chimişti, istorici, filologi — veniţi din Peninsula Balcanică. Această primă reuniune face parte dintr-o serie de întîlniri ştiinţifice internaţionale care răspund unei necesităţi manifeste de cunoaştere, atît pe plan universitar cît şi ştiinţific.

În cursul convorbirilor s-a manifestat dorinţa tuturor participanţilor ca legăturile dintre universităţile noastre să devină cît mai strînse, sub toate aspectele, dar mai ales în domeniul nostru comun — învăţămîntul. Prin intermediul ştiinţei, pe care o slujim cu toţii, întîlnirea noastră s-a desfăşurat într-o atmosferă de cordialitate şi de înţelegere reciprocă.

SCRISOARE DIN CONAKRY

Transformări economice şi sociale

La 7 ani de cînd Guineea s-a desprins din cadrul imperiului colonial al Africii occidentale franceze, patria noastră se află în plin efort pentru renaşterea economică şi socială. Prin acel **nu** spus dominaţiei coloniale, la 2 octombrie 1958 de către majoritatea covîrşitoare a poporului guineez, naţiunea guineeză şi-a manifestat cu pregnanţă personalitatea de sine stătătoare. Înlăturînd instituţia conducătorilor tribali — instrument folosit de colonialişti în asuprirea şi reprimarea maselor — şi militînd pentru o largă democratizare a vieţii sociale, ceea ce a dus la unirea tuturor forţelor patriotice ale ţării, Partidul Democrat din Guineea s-a situat în fruntea poporului pentru cucerirea şi consolidarea independenţei. În anii care au urmat, eforturile desfăşurate de P.D.G. pentru realizarea unităţii naţionale (măcinată în trecut de vrajba continuă între cele 17 grupări tribale existente în ţară) au determinat eşecul multiplelor intrigi şi manevre inspirate de colonialişti în vederea scindării frontului de eliberare.

Afirmarea naţiunii guineeze în procesul eliberării naţionale a jucat un rol de o importanţă deosebită în toate momentele dezvoltării economiei şi culturii ţării, după proclamarea independenţei.

Am pornit la construirea unei Guineei independente de la un nivel extrem de scăzut al forţelor de producţie. Printre celelalte ţări africane coloniale, Guineea ocupa penultimul loc în ordinea dezvoltării industriale, depăşind numai Nigeria în ceea ce priveşte contribuţia industriei la formarea produsului naţional brut.

Cucerindu-şi independenţa politică, Guineea a înţeles că pentru a şi-o consolida trebuie să lupte şi pentru independenţa sa economică. „Independenţa politică — spunea Seku Ture în Adunarea Generală a O.N.U. (octombrie 1960) — nu constituie decît prima etapă a independenţei naţionale, care nu poate exista decît ca urmare a eliberării economice".

Dezvoltarea cu totul anarhică a economiei ţării sub stăpînirea colonială a făcut ca, imediat după eliberare, să nu existe posibilităţi pentru trecerea la construirea unei adevărate industrii. În consecinţă guvernul guineez, punînd accentul pe dezvoltarea agriculturii, care continuă să constituie baza economiei ţării, a luat totodată o serie de măsuri pentru pregătirea unor prime condiţii necesare dezvoltării întregii economii, prin formarea fondurilor necesare investiţiilor, formarea de cadre de specialişti etc. Primul plan trienal, încheiat în 1963, şi-a fixat ca obiectiv stimularea industriei extractive şi crearea în industria prelucrătoare a unor fabrici care să transforme în bunuri de consum o serie de materii prime existente în ţară. În scopul creării condiţiilor necesare dezvoltării industriei în general şi a industriei de aluminiu în mod deosebit s-a proiectat construirea barajului de pe Konkure şi a unei centrale hidroelectrice la Zinkon care urmează să producă 3 miliarde kWh energie electrică pe an. Pentru a ajunge la o repartizare teritorială mai raţională a industriei s-a prevăzut ca întreprinderile proiectate (fabrici de încălţăminte, tăbăcării, uzine de ciment, fabrici de cherestea, de cărămidă etc.) să fie construite în diferite regiuni ale ţării pe baza criteriului apropierii de sursa de materii prime.

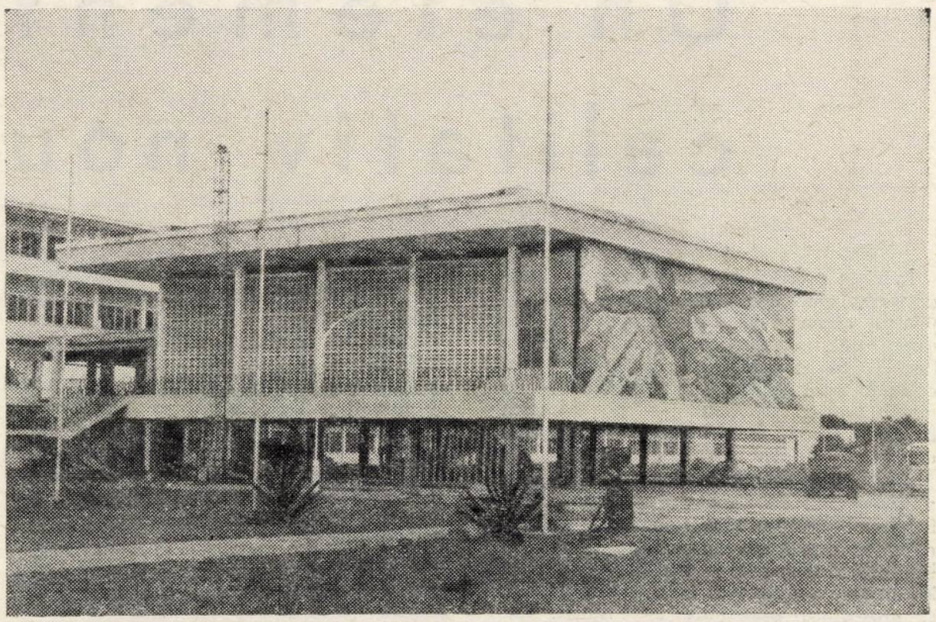

Conakry. O aripă a clădirii Institutului Politehnic

În înfăptuirea planului trienal s-au obţinut o serie de rezultate pozitive, în special în domeniul industriei extractive unde indicele a crescut la toate produsele principale : bauxită, minereu de fier, diamante. Dezvoltarea industriei extractive a Guineei s-a reflectat şi în faptul că dacă înainte de eliberare produsele minerale reprezentau 27% din totalul exportului guineez, în 1960 ele au ajuns să reprezinte peste 50%.

În 1964 guvernul guineez a trecut la elaborarea unui nou plan, pe 7 ani, în care se prevede dezvoltarea în continuare a unei industrii prelucrătoare a materiilor prime. Realizarea obiectivelor prevăzute în planul de 7 ani se va face cu ajutorul statelor cu care Guineea are deja încheiate diverse acorduri (printre care ţările socialiste) cît şi cu ajutorul interafrican acordat în cadrul programului de dezvoltare industrială a unor ţări africane.

Răspîndită pe o suprafaţă de 850 000—900 000 ha şi ocupînd peste 84% din populaţia activă, agricultura constituie, după cum am mai spus, principala ramură de producţie a ţării. Una din primele măsuri ale guvernului guineez în vederea creşterii producţiei agricole a fost naţionalizarea pămîntului în 1959.

În Guineea există de altfel o puternică tradiţie a proprietăţii de obşte, ceea ce a făcut ca naţionalizarea pămînturilor să fie primită cu satisfacţie de către întreaga populaţie sătească.

Preocupările în vederea asigurării ţăranilor cu mijloace tehnice, prin crearea unor centre agricole de modernizare conduse de cadre calificate, au şi început să dea rezultate, în special în ce priveşte creşterea producţiei de export — cafea, banane, ananas.

În noiembrie anul trecut guvernul a hotărît efectuarea unor noi reforme importante, înfăptuirea unui vast program de măsuri economice, politice şi sociale destinate să consolideze regimul democratic din Guineea.

Schiţînd principalele direcţii ale efortului depus în consolidarea economiei noastre naţionale, trebuie să subliniez că în cei 7 ani de independenţă tînăra noastră republică a realizat numeroase transformări progresiste care au redus considerabil rolul monopolurilor străine, influenţa nocivă a acestora în dezvoltarea independentă a statului.

Guineea a ales — după expresia preşedintelui Seku Ture — „calea greutăţilor". Aceste greutăţi sînt desigur multe — dar poporul le înfrînge şi merge cu încredere înainte. Şi schimbările care au loc sînt o dovadă că ţara năzuieşte să lichideze înapoierea, să obţină independenţa economică, să meargă pe calea progresului.

Amadu TEVOEDJRE

Conakry, septembrie

ALEGERILE PREZIDENȚIALE DIN FRANȚA

Un element calitativ nou

François Mitterand (49 de ani), fost ministru în numeroase guverne ale celei de-a IV-a republici, este fiul unui feroviar. Obținuse licența în drept, științe politice și literatură franceză atunci cînd izbucnirea războiului l-a împiedicat să o adauge pe aceea în istorie modernă și contemporană. Subofițer în armata franceză, a fost făcut prizonier și internat într-un lagăr de concentrare în Germania. După două încercări nereușite, evadează și ajunge în Franța, în zona controlată de guvernul de la Vichy, apoi la Londra și Alger. În acest din urmă oraș îl întîlnește pe generalul de Gaulle. Deși raporturile între Mitterand și general nu au fost excelente, de Gaulle i-a oferit colaboratorului său din exil un secretariat general în guvernul alcătuit în 1944.

În 1946 a fost ales deputat la Nièvre, circumscripția pe care o reprezintă și acum în parlament. Între 1947 și 1957, perioada în care Mitterand a deținut diferite portofolii ministeriale însumează mai bine de șase ani. I se atribuie merite în bunele relații dezvoltate ulterior între Franța și unele din fostele colonii. Din 1958, Mitterand s-a manifestat ca adversar al guvernului celei de-a V-a republici.

În viața politică franceză, ziua de 5 decembrie, cînd cetățenii vor fi chemați pentru prima oară să-l aleagă prin vot direct pe președintele republicii, se va înscrie ca momentul consacrării unei cotituri. Nu rezultatul scrutinului — de multă vreme previzibil — ci refacerea frontului unic al stîngii va reprezenta elementul calitativ nou.

Conferința de presă din 9 septembrie a generalului de Gaulle a marcat în fapt începutul campaniei electorale — oficial ea se va desfășura numai între 17 noiembrie și 4 decembrie — deși nu s-a indicat încă numele viitorului candidat al U.N.R. și președinte prezumtiv al Franței. Actualul titular va anunța dacă intenționează să facă din nou act de candidatură sau, dimpotrivă, îl desemnează ca succesor pe primul ministru Georges Pompidou, într-o alocuțiune radio-televizată pe care o va rosti, se spune, fie vineri 15 octombrie, fie marți 26 octombrie. Dar și cei care au interpretat declarațiile de la 9 septembrie ale președintelui de Gaulle ca testamentul politic al unui conducător decis să părăsească puterea, și cei care au văzut în ele manifestul electoral al unui viitor candidat au fost de acord cel puțin asupra unui fapt : orientarea generală a politicii externe a celei de-a V-a republici a fost definită riguros, iar programul acțiunilor ei viitoare este destul de limpede. Nu se cunoaște persoana viitorului candidat, dar se cunoaște platforma sa. Seriozitatea cu care au fost și continuă să fie analizate în celelalte capitale occidentale componentele și implicațiile ei vădește convingerea că următorul președinte al Franței va fi Charles de Gaulle sau urmașul ales de el.

■

Francezii au așteptat totuși cu mult interes angajarea și desfășurarea luptei preelectorale. Condițiile și atmosfera ei erau considerate cu anticipație un test. Dincolo de viitorul imediat, se încearcă să se descifreze de pe acum auspiciile sub care va evolua Franța „postgaullistă" (este un termen foarte uzitat de ziarele franceze în aceste zile).

Chiar în ziua conferinței de presă a președintelui de Gaulle gazetarii au fost informați despre apariția unei noi candidaturi : cea a lui François Mitterand, fost ministru și actualmente deputat de Nièvre, liderul formațiunii intitulate „Uniunea democratică și socialistă a Rezistenței".

Împreună cu liderii Partidului Socialist (S.F.I.O.) și ai partidului radical, Mitterand participase în ajun la crearea unei „Federații democratice și socialiste", aparent o versiune mai modestă a neizbutitei Federații de centru stînga pe care primarul Marsiliei, Gaston Defferre, se străduise cu cîteva luni în urmă s-o construiască în jurul propriei sale candidaturi.

Comentariile au fost la început prudente, pentru că și faptele pe care se întemeiau erau puține și nu prea concludente : François Mitterand candida nu în numele micii Federații, ci independent de ea, actul de naștere al Federației are embargo pînă la ratificarea sa — tîrziu în toamnă — de către instanțele naționale ale partidelor componente iar noul candidat nu făcuse încă o profesiune de credință mai cuprinzătoare. Unii își mai aminteau totuși o declarație a lui François Mitterand cuprinsă într-un interviu acordat la începutul verii săptămînalului *L'Express* : „Singura opoziție valabilă se află la stînga. Ar trebui să existe posibilitatea de a opune simbolului lui de Gaulle simbolul unei uniuni republicane, prin prezentarea unei candidaturi unice, care ar realiza unitatea potențială a voturilor de stînga, de la radicali la comuniști, asupra cîtorva puncte comune : apărarea democrației, independență fără naționalism, construirea democratică a unei Europe deschise, o politică de arbitraj internațional, potrivit tradiției de la începutul celei de-a III-a republici".

Era o declarație promițătoare din două puncte de vedere : François Mitterand arătase că înțelege care este prima condiție a unei „opoziții valabile" : alianța întregii stîngi, pe baza unui program minimal. El recunoscuse de asemenea implicit că acest program nu poate să renege ceea ce este pozitiv în actuala politică externă a Franței.

Încă de la 25 iunie, cînd s-a oficializat eșecul tentativei lui Gaston Defferre de a realiza o stîngă fără stînga dar întinzîndu-se în schimb pînă la dreapta centrului, fusese făcută proba imposibilității de a se acționa eficient în opoziție excluzîndu-se partidul comunist. În ce măsură avea să țină seama François Mitterand de această lecție care a costat luni întregi de fărîmițare a eforturilor ?

Partidul comunist a repetat mereu, neobosit, în toate aceste luni, că este în favoarea unei candidaturi unice a forțelor de stînga pe baza unei platforme care să poată fi acceptată de toate aceste forțe. Dacă mîna astfel întinsă ar fi fost refuzată, Partidul comunist, cel mai mare partid de opoziție din Franța, și-ar fi desemnat un candidat propriu.

Pentru ca la plenara Comitetului Central din 23 și 24 septembrie să se poată lua hotărîrea definitivă în deplină cunoștință de cauză, secretarul general al Partidului comunist, Waldeck Rochet, i-a scris la 20 septembrie lui François Mitterand cerîndu-i să-și facă cunoscute „programul sau opțiunile fundamentale" și să precizeze dacă înțelege sau nu „să se sprijine pe ansamblul partidelor de stînga și al organizațiilor democratice, fără nici o excepție".

Răspunsul a venit a doua zi, la ampla conferință de presă care a fixat jaloanele candidaturii lui Mitterand și a fost repetat și confirmat la 22 septembrie într-o scrisoare adresată de acesta lui Waldeck Rochet : „Toate organizațiile — și nu văd de ce aș face vreo excepție — ca și toți cetățenii care se consideră ca aparținînd stîngii franceze, se pot hotărî în funcție de opțiunile fundamentale pe care le-am prezentat". Și aceste opțiuni — așa cum lăsa să se întrevadă interviul din *L'Express* — nu conțin elemente inacceptabile pentru nici una din forțele stîngii. Evi-

dent, ele sînt destul de generale, dar important este că platforma propusă de Mitterand conține multe puncte comune cu platforma Partidului comunist. Sînt desigur și unele deosebiri. Iată cîteva dintre tezele lui F. Mitterand : „Europa este mijlocul cel mai sigur pentru ca Franța, care aparține alianței atlantice fără ca, pentru aceasta, să fie mai puțin atașată noțiunii de coexistență pașnică, să păstreze legăturile sale profunde cu Occidentul, oferind în același timp tuturor țărilor de pe continentul nostru perspectiva larg deschisă a unui viitor comun". El a denunțat însă „Europa monopolurilor". De notat apoi că, la fel ca și președintele de Gaulle, Mitterand face o distincție între „alianța atlantică" și integrarea în N.A.T.O., pronunțîndu-se în favoarea primei dar exprimînd rezerve față de cea de a doua și subliniind că este necesară modificarea ei.

Motivele în virtutea cărora Partidul comunist a hotărît să sprijine candidatura lui François Mitterand au fost expuse amănunțit în raportul secretarului general la plenara C.C. și pe scurt în rezoluția adoptată de aceasta cu unanimitate de voturi. „François Mitterand, se spune în rezoluție, a reafirmat opoziția pe care o manifestă din 1958 față de regimul actual ; el s-a pronunțat pentru revizuirea constituției, pentru suprimarea articolelor care consfințesc puterea personală, pentru responsabilitatea guvernului față de parlament. Candidatul la președinția Republicii a criticat «Europa monopolurilor și a tehnocraților», s-a pronunțat împotriva forței de șoc, pentru o politică de coexistență pașnică, împotriva tratatului de alianță cu revanșarzii vest-germani, pentru reglementarea problemei germane prin încheierea unui tratat de pace și pentru reexaminarea tratatului N.A.T.O.".

Deosebit de important este următorul pasaj din rezoluție : „Uniunea realizată în etapa alegerilor prezidențiale va crea condiții favorabile dezvoltării ulterioare a unității muncitorești și a uniunii forțelor democrate, pentru trasarea unui program comun, ca bază a unei regrupări largi".

Să reținem și precizarea secretarului general al Partidului comunist : „Principalul motiv care ne determină să ne pronunțăm pentru sprijinirea candidaturii de uniune democratică a lui François Mitterand este faptul că această candidatură poate favoriza realizarea în țară a unirii tuturor forțelor muncitorești și democratice în lupta pentru democrație. Și, indiferent care va fi rezultatul scrutinului, adică chiar dacă de Gaulle ar fi ales, s-ar crea totuși condițiile pentru a păși mai repede spre realizarea unei regrupări populare tot mai largi".

Așadar, nu este vorba de o simplă alianță electorală. Alegerile prezidențiale sînt privite doar ca o primă etapă pe o cale care poate duce la refacerea și desăvîrșirea unității mișcării de stînga din Franța.

Consemnînd solemnitatea momentului, Maurice Duverger, care nu este un prieten al Partidului comunist, scria în *Le Monde* : „Hotărîrea Partidului comunist în legătură cu alegerile prezidențiale este importantă nu numai pentru el însuși ci pentru întreaga viață politică franceză. De la 6 mai 1947 aceasta este dominată de sciziunea stîngii. Din cauza acestei sciziuni, nici a IV-a, nici a V-a republică n-au reușit să cunoască alianțele de tip bloc, cartel sau front popular care pe vremea celei de-a III-a republici au guvernat adesea și aproape întotdeauna au făcut mai clară alegerea în fața căreia se aflau cetățenii. Din cauza ei, alternanța majorităților n-a mai putut fi reluată după război, pendulul a fost blocat la dreapta fără a putea reveni în sens opus chiar atunci cînd cetățenii ar fi dorit-o (ca de pildă în 1956)".

■

Pentru moment, candidatura lui François Mitterand reprezintă punctul de joncțiune între Partidul comunist și S.F.I.O., cele două partide politice care, împreună cu „cluburile", au subscris la această candidatură. Partidul Socialist Unit care ar fi preferat candidaturii lui Mitterand pe cea a lui Mendès France sau a lui Daniel Mayer nu s-a decis încă. Ținînd însă seama că Mendès France și Daniel Mayer s-au raliat ei înșiși lui F. Mitterand, este de presupus că partidul lor nu va sparge unitatea stîngii. Mai complicată este poziția partidului radical, sfîșiat de tendințe contrarii. În Federația democratică și socialistă, partidul radical a intrat aproape împotriva voinței președintelui său, Maurice Faure, care ar fi preferat o alianță cu partidul catolic M.R.P. și de altfel face chiar parte dintr-o asemenea alianță, așa-numitul comitet al democraților. Lui Faure i se datorește introducerea particulei „și" în titulatura Federației (pentru a sublinia că el unul se consideră democrat dar nu și socialist). Dincolo însă de această mică șicană verbală, Maurice Faure a arătat, prin declarații și acțiuni, că nu agreează candidatura lui François Mitterand. Motivul : nu este ceea ce în cercul său se numește o candidatură „europeană", adică nu subordonează întreaga sa filozofie și practică politică integrării atlantice și creării unei structuri politice integrate a C.E.E. Cu Gaston Defferre era altceva : el arborase steagul supranaționalității și ca atare ar fi fost sprijinit de conducerea partidului radical și — în anumite condiții — și de formațiile situate la dreapta acestuia. Aproape îndată după anunțarea candidaturii lui Mitterand, Maurice Faure avea să facă parte însă din delegația partidelor de centru-dreapta care l-a vizitat pe Antoine Pinay, unul dintre reprezentanții cei mai calificați ai conservatorismului francez, pentru a-i cere să candideze și el. De notat că aceasta se întîmpla încă înainte ca Mitterand să-și fi precizat poziția față de Partidul Comunist Francez.

Are loc, de atunci, un spectacol politic ciudat prin anacronismul său. Ziarele franceze relatează cu lux de detalii despre un subtil și desuet joc al tatonărilor și jumătăților de declarații, practicat de partizanii așa-zisului europenism, care doresc neapărat să aibă un candidat propriu. Vedeta actului în curs este Antoine Pinay care își dozează în așa fel declarațiile încît să pară că refuză fără a refuza însă pe de-a-ntregul. Are multă experiență în această privință pentru că, după cum își amintesc reporterii politici francezi, la fel „s-a lăsat rugat" pentru a intra în municipalitatea din Saint Chamond în 1929, și în consiliul general în 1934, pentru a solicita un mandat de deputat în 1936 și președinția consiliului de miniștri în 1952.

De data aceasta, Pinay a spus că va accepta să figureze printre postulanții la președinție numai dacă „împrejurări dramatice" i-o vor impune. Va considera el oare existența unui candidat unic al stîngii o asemenea „împrejurare dramatică" ? Sau, dimpotrivă, își va aduce aminte că la ultimele alegeri legislative comuniștii, socialiștii și radicalii au întrunit la un loc aproape 45 la sută din voturi, fapt care denotă că regimul actual se bizuie în special pe electoratul de centru-dreapta și va trage de aici concluzia că spațiul de manevră care îi rămîne este neînsemnat ? Pentru acest ultim caz, „europenii" care nu vor să rămînă în afara jocului (deși testul electoral de la 5 decembrie ar putea pune capăt pretenției lor că ar exprima un punct de vedere popular în Franța) l-ar propune, se spune, pe liderul M.R.P., Lecanuet.

Aceasta va ridica la cîți oare numărul candidaților dreptei ? S-au aliniat pînă acum la start Tixier-Vignancour și Antier, fiecare din ei erijîndu-se în unicul reprezentat al extremei drepte ; Marcilhacy, care se situează undeva la dreapta centrului și mai era și Cornu, primul în ordinea vechimii candidaților, deși în ultimul timp nu prea se mai vorbește despre el.

În mediul Faure-Pinay sînt priviți ironic candidații de felul lui Tixier-Vignancour. Ei ar merita să fie tratați totuși cu mai multă atenție. Adept al extremismului și în materie de fidelitate atlantică, Tixier-Vignancour a făcut de curînd un gest care ar trebui să le dea de gîndit : un pelerinaj în Vietnamul de sud pentru a aplauda la fața locului politica americană. Este, în definitiv, un mod onest de a duce pînă la ultimele sale consecințe o opțiune ale cărei premise exponenții „ideii europene" le împărtășesc.

Dar în ciuda numărului lor impresionant — caricaturistul ziarului *Le Figaro* le propunea zilele trecute să înceapă prin a alege un președinte al candidaților la președinție — exponenții dreptei atlantizante au toate șansele să se situeze pe locuri ridicol de codașe în confruntarea de la 5 decembrie.

■

La 5 decembrie Franța își va alege președintele. După 5 decembrie ea își va cunoaște mai bine profilul politic, curentele și tendințele predominante. Și în orice caz va fi cucerit experiența unei noi uniuni a forțelor de stînga în condițiile actuale.

Felicia ANTIP

Tixier-Vignancour și trenul său electoral...

BRAZILIA:
înfruntări electorale

Drumeții prin spațiul de dimensiuni continentale al Braziliei pretindeau că, după fotbal și carnavalul de la Rio, aprinsele discuții pe teme politice se înscriau cu majuscule printre pasiunile constante ale brazilienilor. Dar răsturnările din primăvara anului 1964 au răpit locuitorilor întinsului stat posibilitatea furtunoaselor controverse politice.

Viața politică a cunoscut un sens unic. Dar Brazilia n-a rămas în chenarele în care o încadraseră autorii „mișcării din aprilie".

Acest început de octombrie va aduce o consultare electorală : 11 guvernatori de state vor trebui să fie desemnați de către alegători. (Brazilia este un stat federal compus din 22 state, 4 teritorii federale și districtul federal al capitalei ; statele posedă constituții, organe administrative și legislative proprii).

Deținători puterii ezitaseră înainte de a chema la urne corpul electoral. Votul însemna o încercare de forțe cu riscuri pe care unele oficialități ar fi dorit să le evite. Renunțarea la alegeri echivala totuși cu recunoașterea unei impopularități care putea alimenta arsenalul unei opoziții în curs de reorganizare, cu privirile ațintite spre bătălia prezidențială proiectată pentru anul viitor în octombrie.

Febra electorală din toamna aceasta semnifică revenirea la normal ? Învingătorii lui Goulart n-au intenționat și nici nu intenționează să lase adversarilor lor — mai proaspeți sau mai vechi — nici o șansă. Tolerarea instituției parlamentare a fost dictată de nevoia de a legaliza un act de forță și de a păstra un cadru democratic indispensabil în dialogul cu lumea exterioară. Epurări, arestări, violențe au eliminat de pe scena politică pe toți acei care își legaseră numele de trecutele guvernări.

Evoluții ulterioare au confirmat păreri exprimate chiar în momentul înlăturării lui Goulart. Cei care au preluat puterea în agitata primăvară nu reprezentau o forță politică unitară, închegată pe baza unor concepții și interese comune. Trăsătura lor de unire a fost temporară : adversitatea față de Goulart. Ținta eforturilor comune fiind atinsă am asistat în continuare la o dezagregare a frontului partizanilor noului regim. Fenomenul s-a produs atît în sectorul civil, cît și în cel militar. Lacerda, animatorul extremei drepte, temutul guvernator din Guanabara, se află în opoziție deschisă față de mareșalul Branco. Atacurile sale, deși n-au atins violența polemicilor care i-au adus faimă, marchează nu numai o distanțare de regim ci și o rivalitate declarată. Lacerda — pe neașteptate devenit apărătorul democrației — aspiră la funcția supremă și îl învinuiește pe Branco că ar intenționa să păstreze, prin modificări constituționale, fotoliul prezidențial („Guvernul actual dă impresia că nu dorește un succesor..."). Nici cu guvernatorul din Minas Gerais, bogatul bancher Magalhaes Pinto, relațiile nu sînt mai puțin încordate.

La 3 octombrie au loc alegeri de guvernatori în următoarele state federale : Para, Maranhao, Rio Grande do Norte, Paraiba, Alagoas, Minas Gerais, Guanabara, Parana, Santa Catarina, Goias, Mato Grosso

Vîrfurile militare — punctul forte al lui Branco — par a se fi împărțit în două tendințe : „durii" și „legaliștii". Durii îi reproșează mareșalului lipsă de fermitate. Ordonînd arestarea unora din purtătorii de cuvînt ai durilor, Branco a demonstrat „că nu se consideră nicidecum un organ executiv al unui mic grup, ci președinte al țării înzestrat cu toate împuternicirile". Mareșalul s-a văzut nevoit în lunile din urmă să aplice în politică toată știința sa militară. Imediat după aprilie 1964, sarcina îi era ușurată de maleabilitatea cu care vechii politicieni se supuneau exigențelor militarilor în speranța de a-i îmblînzi. Se formase un bloc guvernamental care șterge granițele dintre partide, apartenența la această majoritate sui-generis fiind o garanție împotriva nemiloșilor anchetatori care „purificau" viața politică. Chiar și deputați ai partidului lui Goulart păreau dispuși să subscrie la „înnoiri". Apatia politică cuprinse țara o dată cu dezorientarea de care dădeau dovadă partidele tradiționale.

Silit să manevreze între sprijinitorii săi mai vechi și cei ocazionali, între adepții unei dictaturi și cei care cereau să se recurgă la mijloace constituționale, președintele s-a aflat în fața unor dileme aparent fără ieșire. În timp ce aceia care l-au adus la putere nu mai găseau un limbaj comun, opoziția dădea primele semne ale unei treziri din letargie. Social-democrații împinși în opoziție de măsurile împotriva liderului lor, fostul președinte Kubitschek, s-au apropiat treptat de partidul muncii al lui Goulart. Pozițiile guvernamentale erau, paralel, șubrezite de o suită de măsuri economice a căror povară o suportă cei mulți. *Industriekurier* scria că „astăzi, candidați din lagărul tuturor celor trei președinți — Quadros, Kubitschek și Goulart — ar avea șanse electorale și ar putea conta pe majorități mari". Simptomatică s-a dovedit alegerea prefectului din Sao Paulo. Un general de aviație care l-a sprijinit pe Quadros a înfruntat șapte candidați și a fost ales aproape cu majo-

ritate absolută. Preferatul partidului guvernamental s-a situat „în coada plutonului".

Durii au tras semnalul de alarmă și au vorbit despre „experiența de la Sao Paulo". Alegerile pentru funcția de guvernator programate în 11 state păreau compromise. Se puseseră în circulație mai multe formule care toate vizau evitarea actului electoral : unii optau pentru prelungirea mandatului actualilor guvernatori iar alții pentru un vot indirect — alegerea noilor guvernatori să se facă de către actualele adunări legislative ale statelor. Anturajul lui Branco a preferat o a treia formulă aparent mai riscantă : alegeri directe. Dar alegerile au fost precedate de introducerea unei legi a „incompatibilităților". Practic, erau scoși din bătălia electorală nu numai militanții de stînga, ci toți acei politicieni versați care ar fi putut atrage voturi și, prin aceasta, primejdui șansele favoriților guvernamentali.

Observatorii politici constatau la începutul acestei veri o neașteptată reținere din partea „opoziției tradiționale". Partidul social-democrat și partidul muncii păreau dispuse să nu creeze greutăți lui Branco în înfruntarea cu „linia dură". „Conștientă de interesul ce îl prezintă pentru ea în viitor disensiunile constatate în rîndul celor care l-au răsturnat pe Goulart, această opoziție, care în mod vizibil se gîndește la confruntarea electorală din octombrie 1966, cînd va fi în joc președinția republicii, este dispusă — după cît se pare — să rămînă la o parte în alegerile din octombrie anul acesta" — scria *France Presse*. Obiectivele de perspectivă păreau a avea prioritate asupra unui moment electoral limitat ca importanță. Dar evoluția situației interne a demonstrat partidelor „tradiționaliste" că șansele lor nu s-au epuizat, că ele mai pot avea un cuvînt de spus în viața politică. A urmat episodul Teixeira Lott.

Bătrînul mareșal are reputația unui legalist incoruptibil a cărui supremă convingere este aceea că „armata reprezintă cel mai sigur păzitor al instituțiilor democratice". În 1964, el a făcut să eșueze un complot al dreptei care încerca să-l împiedice pe Kubitschek, președintele ales, să preia puterea. După răsturnarea lui Goulart, mareșalul Lott mărturisea intimilor intenția de a abandona orice preocupare politică. Totuși el nu a ezitat să protesteze împotriva unor măsuri ale actualului regim pe care le socotea străine tradițiilor armatei braziliene.

În alegerile pentru funcția de guvernator al statului Guanabara aripa „moderată" a partidului muncii propusese un candidat inofensiv, un fost ministru al lui Kubitschek cunoscut prin ponderea sa. Aripa mai dinamică a partidului a insistat pentru o candidatură de prestigiu, capabilă să întrunească o largă adeziune : cea a mareșalului Lott. Social-democrații iar apoi creștin-democrații s-au asociat propunerii. Numele mareșalului devenea portdrapelul unei opoziții care se înviora. A urmat vetoul liderilor militari, opoziția lui Branco și o decizie a tribunalului electoral care, bazîndu-se pe faptul că mareșalul și-a schimbat domiciliul, l-a declarat ineligibil în Guanabara. Unei operațiuni oarecum similare îi cădea victimă în statul Minas Gerais fostul ministru de finanțe al lui Kubitschek, Sebastiano Paes de Almeida. Concluzia desprinsă de cei care urmăresc desfășurarea fenomenului politic brazilian este aceea că „foștii președinți Kubitschek și Goulart păstrează încă o influență considerabilă în sînul electoratului brazilian" *(Le Monde)*.

Elementul surpriză l-a oferit inepuizabilul Lacerda care pentru a combate pe Branco n-a ezitat să ia apărarea lui... Lott. Lacerda a atacat guvernul „pentru intervenția sa în procesul electoral și pentru opoziția sa față de candidatul unui partid legal recunoscut". Bătăiosul politician și-a dezvăluit însă și propria neliniște cînd a vorbit despre „existența unui proiect care tinde a suprima alegerile prezidențiale care trebuie să aibă loc în 1966".

Oficialitățile întreprind treptat o serie de modificări ale legislației electorale care pot să ducă la eliminarea dificultăților lor prezente. O lege pe care s-a așternut semnătura președintelui Branco este cea privitoare la lichidarea partidelor care nu vor întruni în alegeri 5 la sută din totalul voturilor și nu vor fi reprezentate de 5 deputați federali. În condițiile braziliene aceasta va însemna probabil moartea lentă a jumătate din partidele politice.

Dar ceea ce neliniștește pe Lacerda și prietenii săi este intenția atribuită lui Branco de a zădărnici scrutinul prezidențial prevăzut pentru anul viitor. Nu s-a uitat că în urmă cu mai multe luni, Castelo Branco îi spunea lui Adhemar de Barros : „Ca prieten, te rog ; ca brazilian, îți cer ; ca șef, ordon : nu-mi mai vorbiți de prelungirea mandatului...". Președintele pare să-și fi revizuit opiniile din anul trecut iar un general și-a asumat misiunea de a demonstra că „este imposibil să găsim omul providențial la fiecare cinci ani". În sferele oficiale se vorbește despre un proiect de reformă constituțională care ar consta în realegerea lui Branco de către parlament, evitîndu-se o consultare populară.

Cei trei „părinți civili" ai mișcării din aprilie, fiecare din ei pretendent la președință, s-au întrunit de urgență spre a adopta o poziție comună. Cei trei — Lacerda, Adhemar de Barros și Magalhaes Pinto — par decișî să se coalizeze. O coaliție a acestui „triunghi al dreptei" va fi îndreptată în primul rînd împotriva lui Branco. Rămîne de văzut dacă Lacerda poate conta pe sprijinul partidului său — Uniunea democratică națională care nu manifestă cu fidelitate aceleași tendințe ca și guvernatorul dornic să devină președinte. „Reafirm că pentru a supraviețui, U.D.N. va fi în favoarea unor alegeri indirecte în 1966, vizînd în mod special realegerea mareșalului Castelo Branco" — declara unul din liderii partidului.

Viața politică braziliană este dominată de perspectiva înfruntării prezidențiale. Candidatura mareșalului Lott pare sigură în actualele circumstanțe. Ea ar reuni întreaga „opoziție tradițională" și ar da alte dimensiuni evenimentului din octombrie 1966. Intrarea în arenă a mareșalului complică situația lui Castelo Branco, atacat atît de dreapta, cît și de stînga. Edificiul politic al actualului președinte a fost construit pe forța militară și pe docilitatea unor politicieni cărora viitorul li se părea închis. În prezent nici militarii, nici civilii nu-și mai oferă sprijinul necondiționat.

Alegerile pentru funcția de guvernator capătă astfel o semnificație de prefață la înfruntarea de forțe pe care o promite anul viitor, deși rezultatele — se știe de pe acum — nu vor reflecta exact influența partidelor angajate în bătălie, deoarece personalități de prim rang au fost scoase din cursă.

Actualul regim va face oare apel la noi măsuri forte spre a asigura continuitatea prezenței la putere a exponenților „mișcării din aprilie" ? Unii comentatori înclină să creadă că Brazilia se va îndrepta spre o „democrație gen portughez" *(Le Monde)*. Salazarismul înseamnă un simulacru de libertăți democratice. O asemenea formulă nu poate fi o garanție de stabilitate politică. Referințe se pot obține chiar la Lisabona.

Eugeniu OBREA

PARAGUAY: dictatura și partizanii

Dictatura generalului Stroessner a obținut luna trecută o „victorie" împotriva mișcării de partizani din Paraguay. Aproape 100 de persoane bănuite a fi comuniste au fost arestate, iar un conducător al partizanilor a fost ucis.

Astăzi țara a revenit la trista rutină a disperării și sărăciei, care poate fi rezumată în faptul că o treime din populație trăiește în exil, iar restul are un venit anual mediu pe cap de locuitor egal cu cea mai joasă cifră din întreaga Americă Latină, exceptînd Haiti.

Nimeni nu crede însă că această „victorie" a rezolvat problema. Adevărata opoziție față de regimul generalului Stroessner nu se află în capitală, la Asuncion, ci în exil, în special la Montevideo. Ea cuprinde atît liberali cît și naționaliști și comuniști. Toate fracțiunile au sprijinit apelul de anul trecut al partidului comunist pentru un front comun împotriva dictaturii.

Se prevede că activitățile de partizani se vor intensifica în următoarele luni. Cu tot controlul strict al generalului Stroessner asupra țării, este foarte îndoielnic că vreo concentrare de forțe ar putea reuși vreodată să înfrîngă în cele din urmă o campanie organizată de partizani. În această lumină, este posibil ca generalul Stroessner, fost sprijinitor al puterilor axei, să accelereze procesul lent de relaxare a controlului strîns asupra republicii. Din această cauză alegerile municipale, prevăzute pentru octombrie, ar putea fi mai semnificative decît alegerile anterioare. În ultimii zece ani, alegerile nu au fost altceva decît farse electorale, opoziția neavînd dreptul să prezinte candidați.

În cei 12 ani de guvernare a generalului Stroessner, progresul Paraguayului a fost mai curînd aparent decît real. Din fondurile „Alianței pentru progres" s-au construit noi drumuri și, în felul acesta, s-au îmbunătățit într-o oarecare măsură mijloacele de comunicații ale republicii. Banca Internațională de Dezvoltare a acordat împrumuturi de peste 33 milioane dolari, din care o treime destinate finanțării proiectului unei hidrocentrale pe riul Acaray și o altă treime pentru extinderea înlesnirilor de credit destinate dezvoltării industriale și agricole. „Institutul pentru bunăstarea rurală" afirmă că în ultimii zece ani au fost acordate 38 000 titluri de împroprietărire pentru aproximativ 2.5 milioane acri de pămînt în cadrul programului național de reformă agrară.

Cu toate acestea, în ultimii zece ani soarta paraguayenilor nu s-a îmbunătățit de loc. Venitul pe cap de locuitor a rămas foarte scăzut, iar durata medie a vieții nu atinge nici măcar 40 de ani. În ciuda progreselor înregistrate de reforma agrară, peste 75 la sută din suprafața țării este în mîinile a mai puțin de 2 000 de oameni. Numai un procent ceva mai mare de 5 la sută din suprafața totală este cultivat. Deși este adevărat că mai mult de jumătate din suprafața republicii este acoperită de păduri, este tot atît de adevărat că numai o treime din aceasta este exploatată.

Un paraguayan ne-a declarat : „Fireste, asemenea lucruri sînt de așteptat într-o oarecare măsură atunci cînd o țară este atît de înapoiată și de săracă ca a noastră. Pe de altă parte, cînd peste 80 la sută din populație este analfabetă, cînd mortalitatea noastră infantilă este una din cele mai ridicate din America de Sud, este cu totul nejust ca peste 40 la sută din cheltuielile guvernului să fie consacrate într-un fel sau altul întreținerii forțelor armate și poliției".

În actuala situație confuză multe vor depinde de atitudinea Washingtonului, care controlează parțial sursele de venituri care i-au îmbogățit pe generalul Stroessner și pe sprijinitorii săi. Următoarele luni vor arăta dacă Paraguayul poate spera să devină din nou liber sau dacă este sortit să fie socotit alături de Haiti prima linie a represiunii în America Latină.

Robin NESBIT

(Din **The Scotsman**)

Festivaluri viu discutate

Aproape imediat după ultima lăsare a cortinei la finalul spectacolului cu „Macbeth“ şi în timp ce auditoriul Festivalului Internaţional de la Edinburgh şi milioane de radioascultători continuau să discute în contradictoriu dacă au fost încîntaţi, mistificaţi, insultaţi sau pur şi simplu plictisiţi de maratonul muzical al compozitorului Pierre Boulez, „Pli selon pli“, un foc de artificii în Hyde Park — unii au afirmat că a fost cel mai spectaculos din ultimii 300 de ani — anunţa deschiderea Festivalului Commonwealthului.

Prin tradiţie, Festivalul Internaţional organizat în fiecare an în capitala Scoţiei de aproape două decenii încoace oferă un festin care nu se limitează la o singură artă, ci este un „menu à la carte“, cuprinzînd muzică simfonică şi de cameră, cîntece şi dansuri populare, operă şi lecturi de poezie, filme şi spectacole de teatru, expoziţii de artă plastică şi artizanat şi chiar — dacă putem numi artă „evoluţiile militare cu caracter spectaculos în sunetele muzicii“ — o paradă militară. Anul acesta la Festivalul de la Edinburgh nu au fost prezentate spectacole de balet. Singurul teatru suficient de mare pentru asemenea spectacole fusese vîndut unei firme particulare pentru un scop mai rentabil : o sală destinată jocului popular de noroc denumit „bingo“.

Festivalul Commonwealthului oferă, nu numai la Londra, dar şi la Cardiff, capitala regiunii Wales, la Liverpool şi la Glasgow, un festin cu multe feluri artistice. Unii cinici îl numesc „ghiveci“.

Deşi muzicienii indieni şi dansatorii africani s-au produs la Edinburgh, iar festivalul Commonwealthului prezintă o bogăţie de talente atît din Africa cît şi din Asia, asemănarea dintre cele două festivaluri se opreşte aici şi sîntem tentaţi să subliniem contrastul dintre ele.

Trebuie să înţelegem natura oraşului însuşi pentru a sesiza sensul adînc al Festivalului de la Edinburgh. În secolul trecut, Edinburghul era supranumit în mod cam pretenţios „Atena nordului“, fără îndoială deoarece vreun vizitator spiritual, sau poate vreun scoţian întreprinzător, cu fler pentru propaganda turistică, a crezut că există o afinitate între Acropole şi tristele cazărmi dreptunghiulare cocoţate pe vîrful stîncii care se înalţă deasupra căii ferate şi a arterei Prince's Street. Masele, în mare măsură proletare, ale celui mai mare oraş scoţian, Glasgow, i-au considerat totdeauna pe bunii cetăţeni ai Edinburghului ca fiind intolerabil de burghezi. De aceea, deşi nimeni nu poate avea ceva de spus împotriva sentimentelor exprimate de primarul oraşului Edinburgh — „sîntem o capitală internaţională, oraşul unui festival internaţional, ale cărui idealuri sînt strîns legate de pace şi linişte între toate naţiunile şi care consideră artele un numitor comun pentru toate popoarele“ — această respectabilitate burgheză constituie totuşi un bastion la fel de solid ca stînca masivă care domină Prince's Street.

Mulţi inovatori potenţiali, care consideră că un festival trebuie să fie îndrăzneţ oglindind forme şi talente noi, au încercat zadarnic să escaladeze acest bastion ; dar dezamăgiţi şi exasperaţi au fost nevoiţi să dea înapoi. „Festivalul este condus de oameni care nu au habar de cultură sau artă“, a declarat furios anul acesta un actor scoţian, exagerînd poate mai mult decît obişnuiesc colegii săi de breaslă. Totuşi, afirmaţia lui trebuie să fi conţinut un oarecare sîmbure de adevăr, căci comitetului de selecţie al festivalului, condus de lordul Harewood, i s-au prezentat nu mai puţin de 12 idei de piese moderne sau neconformiste. Dar, în mare măsură conservator şi puritan, comitetul s-a opus fiecăreia din aceste propuneri pe motiv că piesele ar cuprinde obscenităţi, blasfemii sau pentru că satirizau valorile susţinute de burghezii respectabili.

În ultimă instanţă, a fost propusă piesa lui Shakespeare „Antoniu şi Cleopatra“ — dar a fost respinsă de zeloşii păzitori ai moralităţii concetăţenilor lor pe motiv că este „prea senzuală“. Aşa s-a făcut că drama „Macbeth“, considerată „sigură“ şi mai presus de orice reproş moral, a fost jucată chiar în regiunea în care se petrece acţiunea. Nu se ştie care au fost reacţiile respectabililor părinţi ai oraşului, atunci cînd s-a ridicat cortina asupra primei scene a piesei în care vrăjitoarele erau înfăţişate ca nişte tinere sirene înălţîndu-se pe jumătate goale, cu cozile lor argintii, în mijlocul trîmbelor de fum.

De aceea, criticii s-au răzbunat. „Nici una din autorităţile de la Edinburgh nu ştie cum trebuie condus un festival de dramă... Partea dramatică a festivalului decade an de an“. Ca să fim însă drepţi, trebuie să menţionăm că o nouă piesă a scriitorului negru american James Baldwin, „The Amen Corner“, s-a bucurat de o primire călduroasă. Piesa „Omul de la Termopile“ de Ada F. Kay, în ciuda frivolităţii ei, cuprindea unele ironii la adresa retrograzilor şi birocraţilor. Piesa lui Bernard Shaw, „E prea frumos ca să fie ade-

Artiştii englezi Dora Bryan şi Kenneth Haigh, la Festivalul de la Edinburgh

vărat", a fost de asemenea reînviată cu succes după ce fusese îngropată timp de 30 de ani, și dialogul, cuprinzînd obișnuitele săgeți shawiene la adresa unor medici, a fost la fel de proaspăt ca oricînd.

S-a remarcat că promotorii festivalului manifestă mai mult interes față de muzică decît față de teatru și s-ar putea ca aceasta să explice inovațiile muzicale mai îndrăznețe din program. Ne gîndim nu atît la Michael Tippett, compozitorul englez în vîrstă de 60 de ani, care a explorat într-adevăr căi noi în muzică, deși lucrările sale își au rădăcina în stilul polifonic al secolului XVI — cît la Pierre Boulez, a cărui lucrare „Ciocanul fără stăpîn" are unele afinități, ușor de recunoscut, cu Debussy și Webern, dar a cărui lungă și esoterică bucată „Pli selon pli" („Cută după cută"), ascultată pentru prima oară în Marea Britanie, a trebuit să fie apreciată exclusiv după propriile ei merite. Titlul lucrării derivă dintr-un poem de Mallarmé care putea fi împăturit și citit în orice ordine. Linia vocală continuă a sopranei și folosirea gongurilor chinezești, marimbei, vibrafonului și altor instrumente creează o vagă atmosferă orientală. Verdictul unui critic în privința lucrării a fost : „Avangarda nu trebuie să se aștepte ca majoritatea muzicienilor și ascultătorilor să considere extravaganța și excesul arbitrar drept altceva decît o abatere de la curentul principal al muzicii — chiar atunci cînd compozitorul este un om atît de competent și de un asemenea prestigiu intelectual ca Boulez".

În ceea ce privește Festivalul Commonwealthului — de la dansatorii pe picioroange tanzanieni pînă la versiunea cinematografică ghaneză a dramei „Hamlet", de la baletul canadian la orchestra simfonică australiană, de la dansurile clasice indiene la calypsourile din Indiile de vest, de la lucrările de artă ale copiilor pînă la picturile și sculpturile din Rhodesia, Nigeria, India și Pakistan — sfera manifestărilor este prea vastă pentru a putea să facem altceva decît să menționăm unele aspecte semnificative.

Unul dintre ele îl constituie recunoașterile surprinzător de sincere ale ziarului *The Times*. Ziarul a subliniat să exponatele de arte plastice din țările africane și asiatice prezentate la festival constituie „un memento obsedant a ceea ce exista înainte de colonialism" și că „istoria colonialismului britanic este, de prea multe ori, istoria înăbușirii artei. Țări dispunînd de numeroase dovezi ale gloriei lor trecute — India, Pakistan și Ghana, de pildă — privesc retrospectiv la capodoperele lor peste o prăpastie aproape imposibil de trecut".

Pe măsura desfășurării festivalului, auditorii și criticii britanici par sincer dornici să vadă lichidate decalajele culturale dintre continente. Ei prezintă cultura europeană într-o perspectivă modestă, recunoscînd influența Asiei și în special a Africii atît în artele plastice cît și în muzica europeană. În același timp, se încearcă să se înțeleagă arta africană, de pildă, nu ca o ramură a sculpturii sau a picturii occidentale moderne, ci ca o artă cu propriile ei valori intrinsece, bazate pe obiceiuri și tradiții valabile numai pentru triburile care au creat-o. Se pare că vîntul înnoitor, care a adus libertatea politică unor regiuni atît de uriașe ale fostei Asii și Africi coloniale, a măturat de asemenea o parte a automulțumirii din metropolă, și a impus o nouă înțelegere a moștenirii culturale și a actualelor probleme culturale ale acestor țări.

J. G

septembrie, 1965

Divorț de afaceri la Monaco

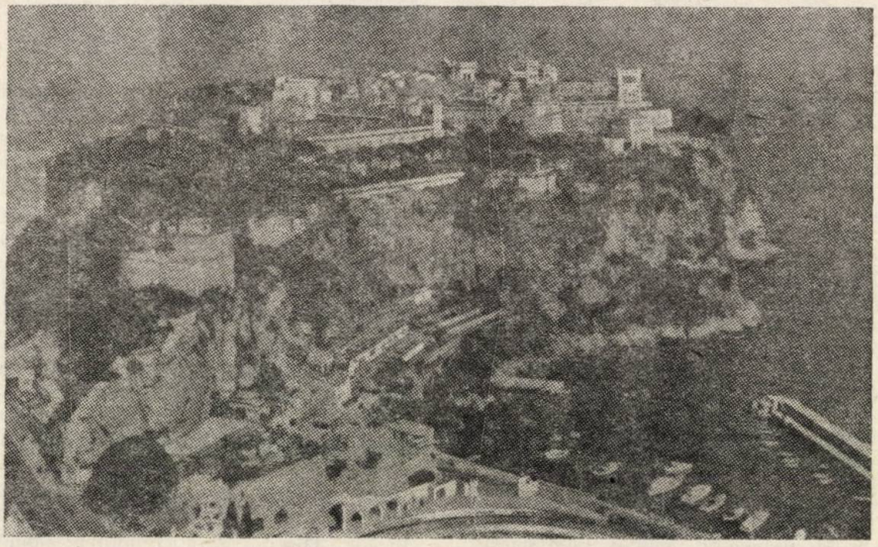

Monaco

Se pare că Rainier III, prințul de Monaco, vrea să... divorțeze. Dar nu de soția sa, fosta actriță americană în filmele de cowboys (vă amintiți de ingenua Grace Kelly ?) care i-a dăruit trei copii. Nu : prințul are de gînd să „divorțeze" de adevăratul stăpîn al principatului Monaco, Aristotel Onassis, armator grec, principalul acționar al Societății Băilor de Mare care — la rîndul ei — reprezintă adevărata putere economică în micul stat cu ruletă celebră.

Sub numele inofensiv pe care-l poartă, această societate (fondată în 1863) deține cîteva monopoluri care-i asigură venituri exorbitante : jocurile de noroc, spectacolele ; pe lîngă acestea — cinci hoteluri de mare lux, cazinoul, golful, 20 de terenuri de tenis, cabaretele, un garaj public, o tipografie etc. Anul trecut cifra ei de afaceri s-a ridicat la 5 500 000 000 franci vechi, în timp ce a doua întreprindere monegască n-a rulat decît un miliard 800 000 000. „Societatea" — cum e numită, cu respect — utilizează 2 100 de persoane, în timp ce statul Monaco n-are decît 1 200 de funcționari. Oricît ar părea de ciudat, ea nu varsă totuși în tezaurul public decît 10 la sută din veniturile realizate la jocurile de noroc. Se știe că numai la ruletă turiștii care s-au perindat pe la Monte Carlo au lăsat anul trecut suma de 7 000 000 franci vechi. Încît, dacă se poate spune că Amsterdam este clădit pe butoaie de heringi, iar Saint-Pol-de-Léon pe panerașe de anghinare, Monaco pare să stea pe o imensă ruletă aducătoare de bani.

Ce anume a stîrnit nemulțumirea prințului Rainier III ? În prezent, Monaco trece printr-o criză care reflectă criza turismului francez în general. Acest stăpînaș (149,7 ha, cel mai mic după San Marino) cu o populație de 21 783 persoane (dintre care numai 3 266 monegași) a început să nu mai fie căutat de turiști. Afluxul străinilor a scăzut în mod alarmant. Din cele 70 de hoteluri existente în 1939, astăzi mai sînt doar 32. Pentru a face față acestei stări de lucruri, Monaco a anunțat o serie de măsuri menite să-i atragă pe turiști : construirea de plaje artificiale, valorificarea anumitor cartiere, deschiderea de săli de spectacole, grădini, o nouă șosea etc. În vederea acestor realizări, bugetul pentru perioada 1965—1969 prevede cheltuieli de 20 miliarde de franci vechi. Statul Monaco s-a adresat „Societății" cerîndu-i să ia parte la acest plan. Răspunsul a fost un categoric nu. Aceasta înseamnă că miliardarul Onassis nu vrea să scoată bani din buzunar pentru lucrări de a căror utilitate și, mai ales, rentabilitate se îndoiește. Posedînd peste 50 la sută din acțiunile „Societății", el se simte stăpîn pe situație. Cît timp flota sa, înălțînd pe catarg drapelul monegasc, a beneficiat de avantajosul sistem fiscal al acestui minuscul stat, Onassis a avut bani de cheltuit. Acum, el pretinde că nu mai are. Un nou hotel ? Un nou centru balnear ? Un nou complex sportiv nautic ? La ce bun toate acestea ! Onassis posedă acțiuni asupra unor bunuri imobiliare care nu riscă să se devalorizeze, iar dividendele curg în buzunarul său (1 franc de fiecare acțiune).

Nemulțumit de toate acestea, prințul a anunțat o „reintrare politică forte" pentru luna octombrie. Deocamdată, și el și miliardarul se află în... vacanță. Ce anume s-ar putea întîmpla în octombrie ? Unii susțin că prințul se gîndește la naționalizare. Lucrul e posibil, deoarece, — de drept — el deține inițiativa legislativă. Dar o asemenea măsură ar jigni capitalismul internațional și... „liberalismul" monegasc. Să răscumpere acțiunile lui Onassis ? Imposibil. Atunci ? Se pare că se va găsi o soluție de compromis : un fel de societate cu economie mixtă, în care statul să-și reia controlul, în pofida prezenței lui Onassis. După anumite semne, acestuia i se va forța mîna. De fapt, statul Monaco a semnat în august o convenție cu un grup financiar franco-italo-elvețian pentru amenajarea unui port particular în golful Fontvielle. Acorduri au fost încheiate și cu compania americană „Intercontinental Hotel Corporation".

Cum va riposta Onassis ? În timp ce prințul face declarații belicoase, miliardarul tace. Pînă la urmă, totul s-ar putea termina printr-un aranjament, așa cum se întîmplă adesea cu anumite „cupluri" pe care le leagă interese importante.

Ștefan POPA

Moldova la începutul secolului XV — punte a comerțului european

6 octombrie 1408 — după era bizantină 6 916, de la „facerea lumii" : Alexandru, domnul Țării Moldovei, aducea la cunoștința tuturora că a încheiat un așezămînt „...cu sfetnicii și cu orășenii din tîrgul Liovului și cu tot poporul lor", îngăduindu-le să vină cu mărfurile lor, să cumpere și să vîndă prin tîrgurile moldovene.

Din solia ce se prezentase în fața voievodului român făcea parte Zamirstan Hanăs (Johann Zommerstein) care, cu trei ani mai înainte, fusese ales în sfatul orașului ; cu el se afla și Hanăs „pisarul", trecut în registrul de socoteli al Liovului sub numele de „Johannes notarius civitatis", amintit de repetate ori în diferitele treburi ale comunității. Era, de asemenea, Rus Niclius (Nicolaus sau Neco-Rewsse), cetățean de vază, plătind cu regularitate, ca și tovarășii săi din solie, dările, îndeletnicindu-se cu negoțul, ales, în 1406 și 1407, în sfat, alături de alți concetățeni ai săi, cu titlul de „consularis". La solie mai participau Mâcico Culicovschi și Hanăs Verzest. Pentru obținerea „așezămîntului", negocierile începuseră de cîtăva vreme. În amintitul registru se notaseră, tot în 1408, și drumurile diferiților soli ai Liovului precum și sumele cheltuite : 2 sexagena (120 groși) cînd s-a trimis în Moldova o scrisoare voievodului român ; 900 groși „pentru treaba negutătorilor (trimiși) să facă unirea" (înțelegerea !) și alți 120 pentru „cărăușii care au condus carul" folosit de solie. În sfîrșit, în ajun de 14 septembrie, adică numai cu trei săptămîni înainte de obținerea hrisovului voievodal, 16 sexagena (960 groși) fuseseră dați de cheltuială în Moldova „pentru înțelegerea finală" privind treburile negoțului.

Ce prevedea tratatul încheiat la 6 octombrie 1408 ? Liovenii erau liberi să vină la Suceava și în alte tîrguri pentru a cumpăra „mătasă, piper, camhă, tebenci, tămîie, vin grecesc" [1]), într-un cuvînt „marfă tătărască", numită astfel în hrisovul domnesc deoarece venea în tranzit mai ales prin ținuturile din nordul Mării Negre, aflate sub stăpînirea hanilor tătari ; de aci intrau în Moldova sau luau drumul spre nord, spre Polonia. Așezămîntul mai prevedea că liovenii pot să aducă „fie piper, fie lînă, fie orice" și din Țara Românească, unde erau descărcate în portul Brăilei, după ce traversaseră cu corăbiile Marea Neagră.

Asemenea produse erau de mult cunoscute în ținuturile românești dintre Carpați și mare. Chiar în vremile foarte depărtate, cînd triburi în migrație răsturnaseră autoritatea bizantină la Dunărea de Jos, legăturile cu lumea suddunăreană nu încetaseră cu totul. Dacă mărfurile vîndute sau cumpărate pe atunci au pierit aproape cu totul, în schimb banii folosiți au rămas pînă astăzi și sînt treptat descoperiți. O mărturie prețioasă o avem din anul 969, cînd cneazul Sviatoslav al Kievului sosea cu oștile sale în Dobrogea, chemat de Bizanț împotriva bulgarilor. Învingător în luptă și impresionat de bogăția ținuturilor dunărene, de mulțimea așezărilor și a gorodurilor, el scrise mamei sale că dorește să-și stabilească reședința la Pereiaslavet, la Dunăre : „Aci se adună toate bogățiile — nota cneazul — de la greci aur, stofe, vin și diferite fructe ; de la cehi și unguri, argint și cai ; de la ruși, blănuri și ceară și miere...". Descoperirile făcute în anii din urmă, la un mileniu de la mărturia lăsată de Sviatoslav, confirmă întîlnirea în ținuturile Moldovei, în secolul X, a mărfurilor din Rusia kieviană, Cehia, Ungaria și din Bizanț. Dinspre Kiev produsele amintite trebuiau să străbată viitoarea Moldovă : aceeași cale va fi folosită și în vremea lui Alexandru cel Bun. Legătura cu cehii și moravii se făcea probabil pornind din Deltă și de la țărmul Mării Negre, de-a lungul Siretului și Prutului, un drum trecînd pasul Oituzului în Transilvania (ca și în antichitate de altfel), al doilea îndreptîndu-se spre nord, spre Polonia. La o asemenea încheiere ne îndreaptă monezile arabe din secolele VIII-XI descoperite într-o serie de localități : ele ne fac să ne gîndim la un negoț de mărfuri orientale care a străbătut deci și Moldova. Un asemenea curent comercial a continuat și mai tîrziu. Cînd, în veacurile IX—XI, au năvălit pecenegii urmați de cumani, legătura între țărmul Mării Negre și ținuturile Haliciului, cele rusești, poloneze sau ceho-morave, s-a făcut pe drumurile moldovene, unde prezența românilor este consemnată de mai multe mărturii : amintim de acelea din 1070, cînd „valahii" sînt aliați cu rutenii și pecenegii, și din 14 noiembrie 1234, cînd papa Grigore al IX-lea scrie principelui de coroană Bela al Ungariei că în episcopatul cumanilor (aflat în sudul Moldovei cu sediul la „civitas Milcovia" în zona Odobești-Focșani), „...sînt, după cîte aflăm, niște popoare numite valahi care... nu primesc tainele bisericești de la venerabilul frate al nostru... episcopul cumanilor, care are dieceza acolo, ci de la oarecari pseudo-episcopi ce țin ritul grecilor [2]). Și unii din regatul Ungariei, — adaugă șeful bisericii romane — atît unguri cît și germani și alți drept credincioși, locuind printre ei trec la credința lor și făcîndu-se una cu acei valahi, un singur popor, primesc zisele taine, disprețuind pe episcopul cumanilor, spre marele scandal al drept credincioșilor și nu mai puțina scădere a credinței creștine". În primele decenii ale secolului XIII, rosturile de viață ale românilor în sudul Moldovei și întocmirea lor economică erau destul de puternice pentru a hotărî pe unguri și saxoni să rămînă printre ei și chiar mai mult, pentru a-i asimila pe noii veniți.

Șapte ani mai tîrziu, în 1241, tătarii începeau asaltul Europei răsăritene și centrale ; coloanele comandate de Bochetor și Budjek ocupau, după unele lupte și cu popoarele „Ulag" (românii), Moldova și Țara Românească. Dar îndată ce lucrurile s-au mai așezat, negoțul a fost reluat de-a lungul întinselor teritorii stăpînite de hani, iar caravanele cu produse ale îndepărtatului orient străbăteau mii de kilometri — „fără frică și fără primejdii" cum ne transmite scriitorul arab Ibn Arabsah ; contoarele genovezilor — care alături de venețieni erau cei dintîi reprezentanți ai comerțului mare european în secolele XIII și XIV — se dezvoltă mult chiar pe teritoriile aflate sub dominația hanilor, în Crimeea și în Delta Dunării. Banii circulă neîncetat și o dată cu ei, firește, și mărfurile : dirhemii tătărești de argint s-au aflat în numeroase locuri în Moldova ca și în Dobrogea — îndeosebi tezaurul din satul Mihail Kogălniceanu unde s-au numărat 23 440 monede de argint tătărești, datînd din răstimpul 1280—1312, alături de 92 lingouri de argint ! Dar pe lîngă dirhemi, o mare trecere au avut banii de aur ai negutătorilor italieni din porturile și orașele de pe litoralul nordic al Mării Negre : florinii genovezi și venețieni au reprezentat, sute de ani, moneda forte în Moldova, cunoscuți sub numele de „zloți tătărești", tocmai fiindcă veneau, o dată cu mărfurile, din ținuturile aflate sub dominația hanilor !

Concomitent însă, sporește negoțul pe calea Mării Negre : corăbiile italiene fac legătură între Constantinopol și porturile de la Dunărea de Jos, — în primul rînd cu Vicina situată probabil pe locul Isaccei de astăzi, unde, încă de pe la 1150, călătorul arab Idrisi găsește un oraș înfloritor, înconjurat de cîmpii cu recolte bogate, cu venituri însemnate scoase din negoț. S-au păstrat, din intervalul 1 iulie — 16 august 1281, contractele de comandită, cu destinația Vicina, încheiate de unul din notarii genovezi, Gabriele di Predono, stabilit, ca și ceilalți 19 confrați ai săi, în cartierul comercial Pera din Constantinopol. Printre

[1]) camha, o țesătură de mătase de calitate ; tebenca, un fel de podoabă tot de mătase, pusă la șaua calului.

[2]) adică ritul ortodox.

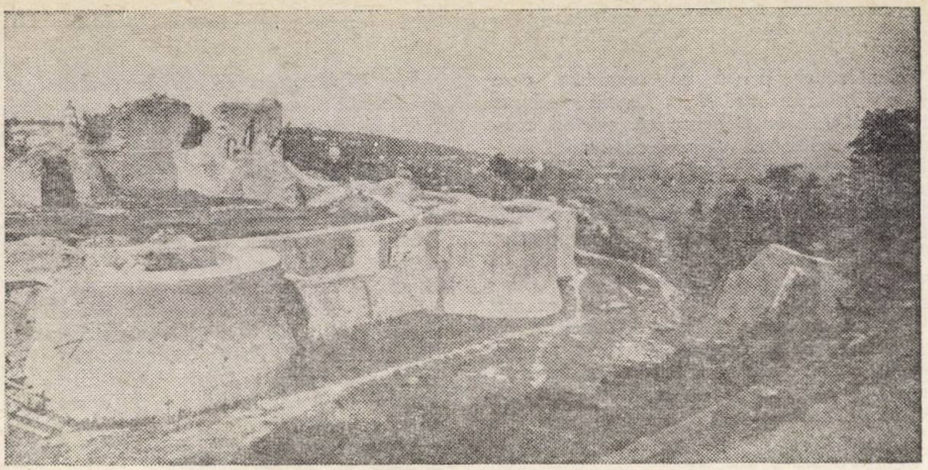

Ruinele cetății Suceava. Bastioanele circulare au fost ridicate de Ștefan cel Mare

mărfurile importate, contractele menționează țesături fine și mirodenii, pe care le găsim de altfel și 127 de ani mai tîrziu, în tratatul încheiat de Alexandru cel Bun cu liovenii. Așa bunăoară, la 23 iulie 1281, Gugliemo de Nervi primește în comandită de la Gabriele Botino *mătase de Niceea* valorînd 50 hiperperi, pentru a o transporta la Vicina, rezervîndu-și o treime din beneficiu. *Douăsprezece suluri de bocharamis* sînt aduse în portul dunărean de Lanfranco Dereri prin contractul de la 7 august 1281 : numele acestei țesături fine — după unii de in — vine, probabil, de la localitatea Buchara din Turkestan, cunoscută pentru textilele sale.

Tot așa, la 22 iulie Bonifacio Avogario ia în comandită de la Donato dei Donati, cu destinația Vicina, 2 baloturi de *pînză de bumbac*, cîștigul împărțindu-se pe din două. Alături de acestea soseau baloturi cu materie primă pentru lucrat la fața locului : negustătorul Oberto di Crenevasio transportă *bumbac*, în timp ce saci cu *in* sînt aduși din portul Crimeei, Caffa. Urmele acestor țesături, dată fiind natura lor perisabilă, se regăsesc foarte puține în săpăturile arheologice ; ele apar totuși și două mici bucăți lucrate cu fir de aur și de argint ca și un fragment de broderie executată pe mătase dublată cu pînză de in (sec. XI—XII), găsite la Garvăn (Dinogetia), ne trimit către atelierele bizantine. Pentru *mirodenii* ne-a rămas un alt contract prin care Ansaldo, negustător de asemenea articole, încredințează la Pera, lui Bartolomeo Vasola, 16 hiperperi cu destinația Vicina, un sfert din cîștigul așteptat revenind lui Bartolomeo : un „speciarius" din Constantinopol avea deci legături de afaceri cu portul dunărean. Mătasea, piperul, camha, tămîia sau vinul grecesc, trecute în „așezămîntul" dat în 1408 liovenilor, erau așadar de mult cunoscute în Moldova, ca și în Țara Românească : dovada scrisă o avem din 1281, iar monedele bizantine ne arată existența circuitului și mai înainte, în secolele X—XII, reluînd astfel tradiția antichității grecești și romane. *Permanența aceasta a unui comerț al Țărilor Române în care se aduceau mărfuri din estul, sud-estul și vestul continentului european, inclusiv produsele orientului îndepărtat, își primește astfel confirmarea prin contractele din 1281 și prin tratatul din 1408.*

Aceeași permanență rezultă și din prevederile „așezămîntului" pentru importul și tranzitul postavului.

„Bucățile de postav — precizează actul — le vor vinde la descărcare, în Suceava, iar în alte tîrguri nu au voie să le vîndă și cu acești groși liber le este să meargă și să-și tîrguiască, prin toate tîrgurile noastre, ce vor găsi" ; pentru calcularea vămii se prevede că „...se va socoti prețul postavului în Suceava, ca și în Liov". Ce anume varietăți se aduceau nu se spune ; dar le putem afla din hrisovul dat de Mircea cel Bătrîn, cinci ani mai tîrziu (1413) „pîrgarilor din Brașov", unde sînt enumerate postavurile de Ypres, Louvain, Köln și Cehia.

Cum ajungeau aceste țesături în ținuturile românești ? Pe drumul care pornind din Flandra se îndrepta spre răsărit, trecea prin Colonia (Köln) pe Rin, străbătea Germania centrală pînă în Cehia, la Praga ; de aci, o cale apuca spre Polonia și Moldova (Suceava) ; a doua cale cobora spre Viena și Buda, intrînd în Transilvania la Bistrița, Sibiu și mai ales la Brașov și în continuare în Țara Românească. Astfel, *Moldova se afla nu numai pe marea arteră ce unea Mediterana cu Marea Baltică — prin Marea Neagră și Delta Dunării, — dar forma, în același timp, tronsonul final al drumului transcontinental vest-est : dincolo de hotarul moldovean, la est, începeau ținuturile de sub dominația hanilor tătari.*

O asemenea concluzie este confirmată de însăși condica Liovului, unde urmărim realitățile vieții de zi cu zi ale orașului : în însemnările curente găsim trecută „via Walachiensis" = drumul românesc, pe unde mergeau solii și negustătorii. Spre sud de Liov, pornea acea parte din calea internațională cunoscută la începutul secolului al XV-lea cu numele de „românească" : pe teritoriul moldovean ea era controlată și păzită pe anume porțiuni de oșteni, iar așezămîntul prevedea, pentru cei ce mergeau „către ținutul tătărăsc", plata străjii, pentru fiecare car cîte 12 groși. Liovenii care se îndreptau cu carele lor spre Moldova, după ce lăsau în urma lor Halici, Colomeia și Snyatin, ajungeau la Siret și Suceava și coborau prin Hîrlău, Iași spre Dunăre și Marea Neagră ; aceeași lioveni mai foloseau și ruta Dorohoi-Botoșani-Hîrlău, urmînd apoi drumul amintit mai înainte ; de la Suceava însă, ei se mai îndreptau prin Roman și Bacău, fie spre Țara Românească cu destinația Brăila, fie spre Transilvania străbătînd pasul Oituzului. Înseși prevederile tratatului din 1408 confirmă — precizînd tranzitul postavului prin Moldova spre Ungaria și Țara Românească — existența acestor rute comerciale. Acest articol era și el de mult cunoscut în negoțul moldovean : *postavul lombard* forma 9/10 din valoarea tuturor țesăturilor descărcate la Vicina în 1281 ; el se situa astfel pe primul loc al mărfurilor aduse în ținuturile românești la această dată.

Ce cumpărau liovenii din Moldova ? Spune așezămîntul : „Iar cine merge la Liov, la vama principală, în Suceava, de *vita cornută* un groș, pentru zece *porci* un groș, pentru zece *oi* un groș, iar de *iapă* cîte șase groși și de fiecare *cal* cîte șase groși, pentru o sută de *veverițe* un groș, pentru o sută de *vulpi* zece groși, pentru o sută de *piei crude de oaie* patru groși, pentru o sută de *piei de miel* doi groși, pentru o sută de *piei de vită cornută* cincisprezece groși. Aceasta e vama de la Suceava". Temeiul exportului îl constituiau deci vitele mari și mici ; vama arată și raportul de valoare dintre ele : pentru un cal se plătea tot atît cît pentru 6 vite cornute sau 60 de porci sau 60 de oi sau 300 piei de miel ! O direcție de export era spre Polonia ; o alta în ținuturile aflate sub cîrmuirea hanului, cu mențiunea că vama spre această parte era de 4—6 ori mai ridicată decît spre Polonia ; politica domnească încuraja deci exporturile spre Liov, dar le limita pe acelea spre ținuturile tătărești.

Unele articole erau însă complet oprite la export : în această categorie intrau jderii, argintul, ceara, caii „buni de țară" (de rasă), cu mențiunea specială că din asemenea mărfuri aduse din Transilvania și Muntenia, domnia putea cumpăra cît avea nevoie.

Tot la tranzitul prin Moldova este trecut și peștele, adus din centrul Brăilei, unde se adunau cantitățile prinse în bălți. Căruțele cu pește urmau drumul pînă în Polonia și această mărturie a actului din 1408 ne întoarce cu două secole și jumătate în urmă, cînd principele Ivanco Rostislavici, refugiat din Kiev, a ocupat, cu ajutorul cumanilor, mai multe orașe pe Dunăre, capturînd două corăbii, luînd multă marfă din ele și făcînd — povestește cronica rusească — „stricăciuni pescarilor halicieni" : erau pescarii care de la Dunăre duceau peștele, de-a lungul Moldovei, pînă în principatul Haliciului, de unde probabil și numele lor. Or, tocmai acest circuit comercial este din nou exprimat, după două sute și cincizeci de ani, prin așezămîntul dat de Alexandru cel Bun.

Acestea au fost legăturile de comerț ale Moldovei, la începutul secolului XV ; aflată la unirea celor două mari drumuri transcontinentale, — de la Marea Neagră la Baltica și din Flandra, prin Europa centrală, la gurile Dunării — și controlînd aceste căi, Moldova, ca și celelalte țări române, a fost locul de întîlnire al mărfurilor răsăritului cu cele din centrul și vestul Europei ; din aceleași provincii românești, cu munca satelor, a celor mulți, porneau — potrivit unei tradiții continuate din antichitate — produsele cunoscute și prețuite pînă departe peste hotare. Așezămîntul dat liovenilor în 1408 rămîne, după cinci secole și jumătate, actul unui stat suveran, stăpîn pe întocmirea sa politică și asigurînd, spre folosul său și deopotrivă al țărilor vecine, desfășurarea și creșterea comerțului internațional.

Dinu C. GIURESCU

PUNCTE DE VEDERE

The New York Times.

O HOTĂRÎRE DĂUNĂTOARE

CAMERA Reprezentanţilor a votat o rezoluţie în favoarea intervenţiei unilaterale în America Latină, rezoluţie de natură să dăuneze acţiunilor diplomatice ale S.U.A. şi să dea criticilor săi posibilităţi serioase de propagandă. Aceasta a reprezentat cea mai dăunătoare acţiune a Camerei, înregistrată de multă vreme încoace.

Rezoluţia prevede că dacă vreo ţară din emisfera occidentală hotărăşte că există o ameninţare de „dominaţie subversivă" în altă ţară a emisferei, ea poate adopta „măsuri pentru a preveni sau a combate" o asemenea ameninţare. Aceste măsuri, arată rezoluţia, ar putea include chiar „recurgerea la forţa armată".

A existat un timp cînd această declaraţie ar fi părut absolut normală. Este vorba de perioada de la începutul acestui secol, cînd preşedinţii americani trimiteau, ca o acţiune de rutină, unităţi de infanterie marină în ţările din Marea Caraibilor sau America Centrală pentru a apăra investiţiile particulare, a încasa datorii şi a menţine ordinea. Dar experienţa făcută de Statele Unite cu acest gen de imperialism a dovedit că el a creat mai multe probleme decît a rezolvat, indiferent cît de înţelepte erau obiectivele urmărite — şi ele nu erau întotdeauna înţelepte.

Cu o generaţie în urmă, s-a iniţiat efortul, continuat sub guvernarea ambelor partide, de a degaja Statele Unite din aceste angrenaje şi de a lichida efectele lor nefavorabile.

Intervenţia bruscă în Republica Dominicană, produsă în primăvara aceasta, a reprezentat o serioasă greşeală, deoarece, între alte lucruri, ea a anulat o mare parte din încrederea mutuală pe care Statele Unite s-au străduit timp de decenii s-o stabilească. Rezoluţia Camerei Reprezentanţilor nu înseamnă numai o subliniere inutilă a acestei greşeli, ci ea va face şi mai dificilă corectarea ei. Ceea ce este mai rău, ea arată Camera Reprezentanţilor drept un organism care aprobă poziţia imorală şi ilegală conform căreia S.U.A. ar fi libere ca, oricînd consideră necesar, să violeze obligaţiile asumate prin tratate faţă de alte ţări ale emisferei, obligaţii care impun consultări prealabile şi stabilesc acţiunile comune.

Încă de pe acum, parlamentele din Peru şi Columbia au votat rezoluţii în care este denunţată acţiunea Camerei Reprezentanţilor. Declaraţia Camerei nu are un efect obligator, şi este de aşteptat ca ea să dispară pe nesimţite cînd va ajunge în Senat. Dar răul a fost făcut şi el dăunează într-o extrem de mare măsură interesului naţional.

ПРАВДА

MOSCOVA

CRIZA SE ADÎNCEŞTE

N.A.T.O., N.A.T.O., N.A.T.O. — transmit tuturor ziarelor teletipurile : „N.A.T.O. în pericol" ; „Nu va trebui oare mutat sediul N.A.T.O. de la Paris la Londra ?" ; „Ce se va întîmpla în general cu N.A.T.O. în 1969 cînd încetează termenul de acţiune al Tratatului Atlantic ?" În fond, preşedintele de Gaulle a spus-o destul de clar în conferinţa sa de presă din 9 septembrie : „La încetarea termenului obligaţiilor pe care ni le-am asumat, cu alte cuvinte nu mai tîrziu de anul 1969, va înceta situaţia noastră de subordonare, denumită integrare..."

Parcurgi maldărele de telegrame şi îţi aduci aminte cum a început totul, ce s-a spus atunci în acea primăvară a anului 1949...

Iată de pildă ce se putea citi într-o corespondenţă din Washington a ziarului *Le Monde*, datată 19 martie 1949 : „Ar fi stupid să se creadă că puterile occidentale organizează un sistem agresiv împotriva U.R.S.S.... Greşesc acei care cred că Pactul Atlantic va fi însoţit de o cursă a înarmărilor... Nici nu poate fi vorba de formarea unor noi divizii..."

La Washington se crede probabil că foarte mulţi au uitat aceste lucruri. Probabil că de aceea secretarul de stat, Rusk, s-a lăudat la 9 septembrie că „ţările N.A.T.O. au cheltuit 1 000 de miliarde de dolari pentru cursa înarmărilor". Gîndiţi-vă numai la această cifră : 1 000 de miliarde de dolari. În ceea ce priveşte asigurarea dată în 1949 că „nici nu poate fi vorba de formarea unor noi divizii", cine nu ştie că numai Germania occidentală primită în N.A.T.O. în 1955 şi-a creat 12 divizii, iar N.A.T.O. ţine sub arme în Europa aproximativ 26 de divizii aflate sub comandamentul unui general american. În ceea ce priveşte orientarea antisovietică a Pactului Atlantic, aceasta este de mult o axiomă.

Pentru a avea o imagine asupra felului în care forţele armate americane sînt amplasate pe teritorii străine sub pretextul îndeplinirii unei obligaţii „de aliat", este suficient să parcurgi drumurile Europei occidentale.

Transporturi militare americane, uriaşe depozite americane, uriaşe terenuri afectate bazelor militare americane. Nici nu poţi enumera totul. Am fost de pildă de două ori la Verdun, acest loc sfînt al Franţei în care fiecare piatră aduce aminte de bătăliile sîngeroase ale primului război mondial. Şi pare ciudat să vezi acolo steagurile înstelate deasupra cazărmilor americane, jeep-urile poliţiei militare americane care fac ordine într-un oraş francez.

După generalii americani urmează firmele americane. În acelaşi mod, dacă nu chiar mai accentuat, se poartă „aliaţii" americani şi pe teritoriile altor ţări vest-europene care şi-au dat cu atît de multă uşurinţă asentimentul pentru participarea la N.A.T.O. cu 16 ani şi jumătate în urmă.

Ce rost are atunci să se suporte în continuare dominaţia aliaţilor de peste ocean pe pămînt european ? Într-un fel sau altul de prezenţa şi ajutorul lor au nevoie doar revanşarzii de la Bonn. Ei doresc să primească din partea Washingtonului arma nucleară şi atunci nici Germania occidentală nu va mai avea nevoie de N.A.T.O. Dar acest lucru n-a fost încă obţinut, şi la Bonn se tună şi fulgeră împotriva „răsculaţilor" care critică N.A.T.O.

Ar fi desigur naiv să considerăm că nemulţumirea faţă de rînduielile învechite existente în N.A.T.O., care se intensifică tot mai mult în cadrul acestei organizaţii, înseamnă că au fost create premisele pentru o restructurare de perspectivă pe planul politicii externe, care să corespundă actualei etape a evoluţiei internaţionale. Unele ziare franceze subliniază de pildă că preşedintele de Gaulle pune sub semnul întrebării nu atît principiile Pactului Atlantic, cît respectarea lor. Este suficient totuşi să parcurgi paginile ziarelor americane pentru a-ţi da seama de neliniştea profundă care există în S.U.A. datorită fisurilor tot mai pronunţate care există în N.A.T.O. *New York Times* scria la 10 septembrie că preşedintele Franţei „a deschis criza generală în alianţa occidentală".

La cîteva ore după cuvîntarea preşedintelui de Gaulle, preşedintele Johnson, cu prilejul jurămîntului depus de noul reprezentant al S.U.A. în N.A.T.O., a opus poziţiei franceze propria sa poziţie. El a ordonat reprezentantului său „să obţină consolidarea N.A.T.O.". Johnson a pus accentul în mod deosebit asupra problemei nucleare a N.A.T.O., propunîndu-i lui Cleveland „să declare limpede" la N.A.T.O.

Cu ocazia aniversării „Bătăliei Angliei" (septembrie 1940) în Guildhall din Londra a fost expus un avion de tip Spitfire, care a participat la luptele pentru apărarea Londrei

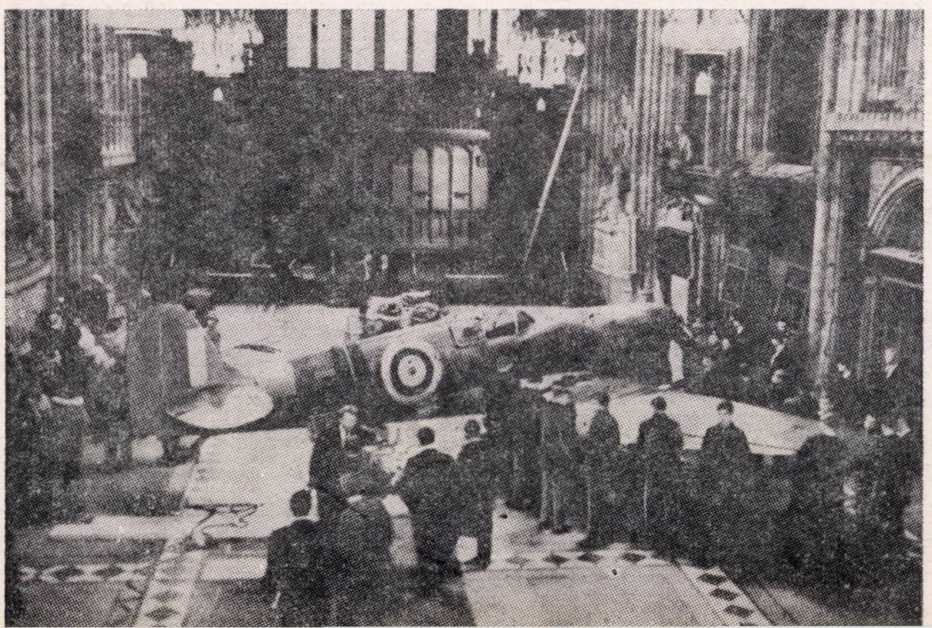

că Statele Unite doresc în mod consecvent „în următoarele luni", „să găsească mijloacele cele mai satisfăcătoare pentru rezolvarea acestei probleme centrale a N.A.T.O.".

Traducînd din limbaj diplomatic într-un limbaj obişnuit, aceasta este o ameninţare directă de a grăbi accesul Bonnului la arma nucleară într-o formă sau alta. Prin urmare, Johnson confirmă din nou că „axa Washington-Bonn" trebuie să devină de aci înainte principalul sprijin al N.A.T.O., fie că asta place sau nu altor aliaţi ai S.U.A.

Cum vor reacţiona la aceasta ceilalţi aliaţi ai S.U.A. în perspectiva apropierii anului 1969 cînd încetează termenul de acţiune al Tratatului Atlantic, o va arăta viitorul. În orice caz, ei au de pe acum suficiente lucruri asupra cărora să se gîndească : problema viitorului N.A.T.O. este o problemă pusă la ordinea zilei de viaţă cu toată acuitatea.

Iuri JUKOV

THE TIMES
LONDRA

POLITICA EXTERNĂ A FRANŢEI

RELAŢIILE Franţei cu alte state sînt dominate în mare măsură de concepţiile generalului de Gaulle despre securitatea naţională şi prestigiul internaţional. Dar, politica lui se bazează mai des decît se crede de obicei pe considerente atît diplomatice cît şi economice.

Dorinţa de a reafirma independenţa Franţei şi de a slăbi legăturile cu puternicii ei vecini occidentali din N.A.T.O. şi C.E.E. este aceea care l-a determinat la început să-şi îndrepte atenţia spre Est. Dar relaţiile create în ultimii cinci ani între Franţa şi ţările din Europa răsăriteană şi Extremul Orient au dobîndit acum în plus şi o justificare economică.

Pentru a linişti temerile exportatorilor francezi, dornici să găsească cumpărători de echipament industrial, el poate scoate în evidenţă marile comenzi pentru Europa răsăriteană. Franţa are o „prezenţă" economică în lume, care — potrivit expresiei lui de Gaulle — „urmează comerţului".

Ţinînd seama de realizările economice de care s-a bucurat Franţa în ultimii ani, această politică orientată spre o lume mai largă este plină de sens. Ar fi o miopie dacă Franţa nu ar privi dincolo de frontierele comerciale ale Comunităţii Economice Europene, spre vastele pieţe ale Asiei, Africii sau Americii Latine. Călătoria făcută anul trecut de general în America Latină a fost minimalizată de unii sub pretextul că ar avea doar un efect temporar : dar ea a dus la o serie de acorduri culturale şi comerciale, ca şi la aranjamente pentru ajutor tehnic şi credite financiare.

Reglementarea problemei coloniale franceze în Africa a fost însoţită de aranjamente de ordin tehnic şi financiar şi de o strînsă „asociere" economică cu noile state africane. Intocmai cum recunoaşterea diplomatică de către Franţa a Chinei populare în ianuarie 1964 fusese precedată de plecarea în China a unei misiuni economice conduse de Georges Picot şi de primirea la Paris a unei misiuni tehnice şi economice chineze, se poate aştepta ca discuţiile pe care le-a avut André Malraux vara aceasta la Pekin să dea roade economice, să reprezinte de asemenea un sprijin mai substanţial pentru apropierea diplomatică realizată în urmă cu doi ani.

O politică de discuţii cu Pekinul şi Moscova nu poate fi condamnată de nimeni. A redeschide anumite uşi nu poate fi decît o acţiune favorabilă pentru Europa şi pentru pacea lumii, şi în avantajul Franţei.

În ianuarie 1963, preşedintele de Gaulle a împiedicat intrarea Marii Britanii în Piaţa comună şi a încheiat tratatul de prietenie cu Germania occidentală. Niciodată de la război încoace relaţiile franco-britanice nu fuseseră mai proaste, iar cele franco—vest-germane mai bune. De atunci însă colaborarea concretă dintre Franţa şi R.F.G. a intrat într-o serie de impasuri, în timp ce Franţa a realizat cu Marea Britanie acorduri de lucru cu privire la avionul de transport supersonic „Concorde", construirea unui tunel sub Canalul Mînecii, rachete teleghidate aer-sol, proiectarea şi producţia de maşini de calculat electronice, şi alte proiecte tehnice. În aprilie, după vizita făcută preşedintelui de Gaulle, Harold Wilson putea spune că relaţiile se „îmbunătăţiseră mult".

În concordanţă cu obiecţiile sale împotriva îngrădirilor create de aliaţele occidentale mai vechi, preşedintele de Gaulle trebuie să considere prudent să contrabalanseze presiunile diplomatice într-un sens prin legături economice în altul. Pînă şi relaţiile franco-americane s-au îmbunătăţit întrucîtva după vizitele făcute luna trecută la Paris de Henry Fowler şi George Ball pentru a discuta despre problemele monetare mondiale.

Războiul din Vietnam ar putea, chiar şi acum, să constituie pentru preşedintele de Gaulle cel mai bun prilej de a se manifesta ca om de stat de valoare mondială. Între 1946 şi 1962 forţele armate franceze au dus un război de opt ani în Indochina şi un altul în Algeria. Cea mai frumoasă realizare a preşedintelui de Gaulle în cursul primului său mandat de preşedinte a fost faptul că a pus capăt războiului din Algeria. Ar fi potrivit ca, în cel de-al doilea mandat, să reuşească să aducă pacea şi în Vietnam, unde S.U.A. devin angajate în mod la fel de total cum era odinioară Franţa.

Intre actualele probleme interne şi probleme internaţionale ale guvernului francez există asemănări şi paralele izbitoare, şi în nenumărate puncte ele se contopesc şi se întrepătrund. Nici pe plan intern,

→

REFLECTOR

Necazurile lui Franco cu studenţii

În căminele studenţeşti din Madrid se vorbeşte mult despre noi tulburări ce vor izbucni în curînd. Studenţii cer rechemarea profesorilor care i-au sprijinit cu prilejul manifestaţiilor din primăvara acestui an şi cărora, ca pedeapsă, li s-a interzis să-şi exercite profesia pentru tot restul vieţii ; în două cazuri pedeapsa prevede suspendarea din funcţie pe timp de doi ani.

Regimul a comis greşeala de a reveni la politica biciului şi a turtei dulci. Pe de o parte, Franco le-a promis studenţilor, după tulburările din primăvară, democratizarea organizaţiei studenţeşti S.E.U., iar pe de altă parte profesorii care şi-au manifestat simpatia pentru studenţi au fost aspru pedepsiţi.

În Consiliul de Miniştri al Spaniei s-au făcut auzite voci care îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu acest procedeu, dar ele încă nu sînt atît de sonore, încît să-l determine pe Franco să anuleze pedepsele. Acestea au devenit cunoscute abia la mijlocul verii. 63 de oameni de ştiinţă străini, care participaseră atunci la Congresul internaţional al romaniştilor ce a avut loc la Madrid, au vrut să protesteze imediat în mod public împotriva sancţiunilor aplicate colegilor lor spanioli. Guvernul a reuşit cu greu să muşamalizeze acest incident penibil. Profesorii din străinătate şi-au expus părerea într-o scrisoare adresată gazdei lor, Lora-Tamayo, ministrul educaţiei în guvernul spaniol.

Studenţii vor adopta însă o poziţie mai dură decît oaspeţii străini şi vor cere cu glas foarte tare rechemarea profesorilor lor. În cadrul S.E.U. dezideratele studenţimii se vor ciocni în curînd cu principiile fundamentale ale regimului. De aceea „adunările libere" se vor întruni în curînd în mod automat şi se ştie că acestea au constituit şi în primăvară focare de nelinişte. Se pune întrebarea dacă de data aceasta caracterul politic al adunărilor nu va fi accentuat şi mai mult.

Pe de altă parte, regimul pare hotărît să adopte o poziţie şi mai dură decît în ultimii doi-trei ani faţă de orice opoziţie politică. Recent, de pildă, au fost arestaţi patru social-democraţi care participaseră la un congres internaţional al sindicatelor ce a avut loc la Bruxelles. Ei au fost puşi într-adevăr în libertate, dar li se va intenta un proces pentru „activitate subversivă". Toate acestea dovedesc că Spania are de gînd să adopte o linie cît se poate de intolerantă.

(După Süddeutsche Zeitung)

Cine comandă ?

În timp ce ministrul de externe Zavala Ortiz îşi petrece concediul în America Centrală, comandantul armatei, generalul Ongania, pune la Rio de Janeiro bazele unui front politico-militar între Argentina şi Brazilia. În timp ce puterea civilă urmează o linie externă nedefinită în contextul latino-american, puterea militară încheie acorduri formale înafara ţării.

Cine comandă deci în Argentina ? Şi cine va comanda în anii viitori ?

Relaţiile între guvern şi forţele armate au trecut în istoria ţării prin două etape. Subordonarea armatei faţă de puterea civilă a durat pînă în 1930. În ultimele decenii, puterea militarilor a devenit tot mai mare în dauna celei civile. Se pare că începînd cu guvernul Illia apare un al treilea tip de relaţii : „disocierea" celor două puteri. Ambele acţionează autonom, fiecare îşi are valoarea sa, sarcinile sale, şefii săi. Sînt două puteri într-o singură ţară.

(După Primera Plana — Buenos Aires)

nici pe plan extern, problemele nu pot fi formulate în termeni absoluţi sau în antiteze puternice, deoarece sînt de obicei probleme de accent şi echilibru, cerînd o apreciere subtilă şi un simţ realist al proporţiilor. Economia franceză are nevoie de stabilitate fără stagnare ; politica franceză are nevoie de mai multă coerenţă fără să-şi piardă din flexibilitate ; pe plan internaţional, Franţa urmăreşte o mai mare independenţă fără izolare diplomatică şi un complex de relaţii cu o lume mai largă.

David THOMSON

L'EXPRESS

PARIS

DISPUTĂ ÎN PROBLEMA BAZELOR MILITARE

ŞTIREA aparţine lui Ronald Koven, corespondentul la Paris al ziarului *New York Herald Tribune*. La 22 septembrie acesta dezvăluia că generalul de Gaulle ceruse, cu trei săptămîni în urmă, subsecretarului de stat american George Ball ca bazele americane aflate pe teritoriul naţional să treacă sub control francez. În cazul unui refuz american, generalul de Gaulle declarase că va cere desfiinţarea acestor baze.

La întrebările care i-au fost puse, ministrul informaţiilor Alain Peyrefitte a răspuns pur şi simplu că nu are nimic de spus. Care este adevărul ?

La 31 august, după-amiaza tîrziu, şeful statului îl primea la Palatul Elysée pe George Ball. Conversaţia a fost cordială, dar puţin cam rece. Generalul de Gaulle a declarat că şefii militari americani folosesc cam cu uşurinţă teritoriul francez. El a cerut ca, pentru evitarea unor noi incidente regretabile, cele 9 baze americane aflate în Franţa să treacă sub controlul ofiţerilor francezi, care nu ar avea — desigur — împuternicirea de a da ordine trupelor americane, dar ar avea-o pe aceea de a autoriza sau de a interzice deplasările lor.

În cazul în care guvernul Statelor Unite va aprecia că un asemenea compromis este imposibil, guvernul francez va fi obligat să reconsidere problema în ansamblu.

Dosarul generalului de Gaulle este masiv ; el reproşează guvernului american că nu a respectat termenii acordului secret semnat la 18 aprilie 1954 de dnii Georges Bidault, ministru de externe, şi Douglas Dillon, ambasador al Statelor Unite la Paris. Potrivit prevederilor acestui document, Franţa trebuie să fie consultată, în caz de criză, în privinţa utilizării acestor baze de către armata americană.

Disputa actuală priveşte tocmai termenul „criză". Americanii apreciază că nu a avut loc nici o criză. Generalul de Gaulle are o apreciere cu totul diferită. El subliniază faptul că baza de la l'Evreux a fost utilizată de avioanele americane pentru a transporta paraşutişti belgieni spre Stanleyville ; că, în 1961, aceea de la Chateauroux a servit ca escală pentru expedierea forţelor O.N.U. în Congo. În ambele cazuri, Franţa nu era de acord.

Un al doilea argument al şefului statului : cu o lună în urmă statul major american în Europa hotărîse să procedeze la o serie de mari manevre aeriene cu bombardiere grele şi avioane de vînătoare. Planul manevrelor, stabilit fără avizul Franţei, a fost trimis pur şi simplu „pentru informare" generalului Ailleret, şeful statului major al armatei franceze.

Un ultim element al dosarului : incidentul produs la Pierrelatte la 16 iulie. Generalul de Gaulle nu a crezut niciodată că un avion american, trimis în misiune de N.A.T.O., ar fi putut să execute „din greşeală" 175 de fotografii ale instalaţiei nucleare franceze.

De Gaulle înţelege să traducă în fapt orientarea ultimei sale conferinţe de presă. Încă de pe acum el iniţiază procedura de revizuire a N.A.T.O.

Brigitte GROS

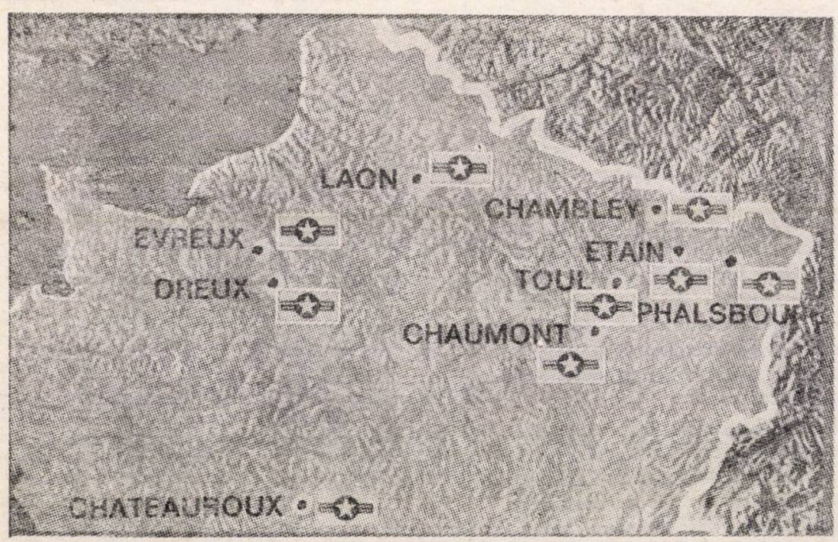

Bazele americane în Franţa (Din L'Express)

Die Presse

VIENA

STABILITATE CONTRA MOBILITATE

LUPTA electorală din R.F.G. a fost o dramă încordată. După ce institutele pentru cercetarea opiniei publice preziseseră cu încăpăţînare luni de-a rîndul o cursă strînsă între partidele U.C.D.—U.C.S. şi P.S.D., iar unul dintre ele anunţase chiar în ajun un raport de 45 : 45. Ore de-a rîndul a plutit apoi în aer — datorită calculelor maşinilor electronice — chiar perspectiva unei majorităţi absolute a U.C.D.—U.C.S. Acesta a fost primul moment dramatic. El a luat sfîrşit către miezul nopţii prin infirmarea aşteptărilor trezite de aceste previziuni. Bucuria victoriei, care îi însufleţea pe politicienii U.C.D.—U.C.S. a fost întrucîtva redusă. Cea de-a doua dramă a fost aceea a social-democraţilor, îndeosebi a lui Willy Brandt. Puţini s-au aşteptat ca P.S.D. să nu atingă nici măcar limita de 40 la sută. Şi printre ei nu era cu siguranţă nici un social-democrat. Deosebit de dramatică a fost desfăşurarea alegerilor pentru liber-democraţi : cînd a dispărut perspectiva unei majorităţi absolute pentru U.C.D.—U.C.S., Erich Mende şi prietenii săi şi-au revenit puţin din adînca deprimare, dar nu au mai putut să transforme înfrîngerea reală din alegeri într-o victorie.

Prima analiză a rezultatelor alegerilor indică o contradicţie internă în cadrul evoluţiei. Ea prezintă o imagine a regrupărilor în cadrul alegătorilor, dar şi o stabilitate uimitoare — vizibilă în bilanţul alegerilor — a raporturilor de forţe dintre partide. Se poate constata clar existenţa unei mase nestabile de alegători. Deoarece atît U.C.D.—U.C.S. cît şi P.S.D. pot consemna totodată cîştiguri în medie pe întreaga ţară, dar şi pierderi în anumite regiuni, regruparea nu poate fi negată. Această creştere la cele două partide mari provine din rezervorul pierderilor simţitoare ale P.L.D. şi din rîndurile noilor alegători. Dar nu poate fi trecut cu vederea nici un schimb între marile partide în ce priveşte unele pături, mai ales în inima industrială a Republicii federale, Renania de nord-Westfalia. În seria acestor fenomene se numără şi succesul U.C.D.—U.C.S. în oraşe tradiţionale ale P.S.D. ca Hessen, Hamburg şi Bremen.

Este uimitor că aceste regrupări duc în cele din urmă la un rezultat care nu schimbă nimic din constelaţia politică a Republicii federale şi care indică constanţă. Dar această stabilitate electorală semnifică o instabilitate politică, întrucît constelaţia neschimbată pare să permită numai coaliţia de pînă acum între U.C.D.—

U.C.S. şi liber-democraţi, coaliţie sfîşiată în interiorul ei şi bîntuită de contradicţii. Rezultatul alegerilor conţine chiar elemente care ar putea face şi mai dificile negocierile şi guvernarea coaliţiei. Este drept că U.C.D.—U.C.S. a cîştigat sub conducerea lui Erhard victoria şi o creştere a numărului de voturi, graţie fireşte majorităţii neaşteptate din Bavaria, Baden-Württemberg, Schleswig-Holstein şi Saxonia inferioară. Aceasta înseamnă că Erhard a obţinut numai un succes relativ în adevăratul centru de greutate al campaniei sale electorale, Renania de nord-Westfalia, ceea ce îngreunează şi mai mult funcţia sa dificilă de arbitru între o uniune creştin-socială victorioasă şi un partid liber-democrat înfrînt, dar indispensabil. Partidele de coaliţie şi candidatul la postul de cancelar au de întîmpinat deci săptămîni grele. Deoarece şi P.S.D. se aşteaptă în decepţia sa la consecinţe şi tensiuni interne încă necunoscute, nimeni nu se bucură de fapt cu adevărat în Republica federală de victoria sa politico-electorală sau chiar numai de victoria sa tactică din punct de vedere politic.

În fapt, nici nu există motiv de bucurie. Republica federală — şi acest lucru îl ştiu toţi — este ameninţată de o izolare internaţională şi se află în faţa unor dificile probleme de politică externă. Stabilitatea de invidiat a raportului de forţe dintre partide dăunează mobilităţii politice. Or, ceea ce ar fi necesar ar fi tocmai o nouă mobilitate a politicii vest-germane.

Alfons DALMA

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

ÎNTRE PIAŢA COMUNĂ ŞI A. E. L. S

DIVIZAREA Europei occidentale în două blocuri comerciale a început să aibă efecte serioase asupra exporturilor şi importurilor. Acest lucru apare clar în statisticile comerciale pe primul semestru al anului 1965, publicate la Geneva de Asociaţia Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.).

„În Europa se deschide o adevărată prăpastie", a declarat o oficialitate a A.E.L.S.

Cifrele arată că exporturile A.E.L.S. către Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.) au fost numai cu puţin mai mari (1,9 la sută) decît în prima jumătate a anului 1964. Aceasta reprezintă o continuare a tendinţei descendente a ratei de creştere care a început în 1964. Principalul factor l-a reprezentat o scădere a exporturilor britanice către C.E.E. de la 1,43 miliarde dolari în prima jumătate a anului 1964 la 1,37 miliarde în aceeaşi perioadă a anului 1965. În contrast cu aceasta, între 1959 şi 1963, exporturile britanice către cei şase au sporit între 11 şi 19 la sută pe an.

În apărarea sistemurilor de tarife vamale comune împotriva celor dinafara C.E.E., oficialităţile acestei organizaţii au folosit deseori asemenea statistici, care indicau o creştere rapidă a exporturilor britanice şi ale altor ţări ale A.E.L.S. către C.E.E. Totuşi, la începutul anului 1964, tarifele interne ale C.E.E. au fost din nou scăzute cu 10 la sută. Aceasta reprezenta, desigur, ultima picătură care s-a adăugat la discriminările tot mai mari împotriva surselor externe de aprovizionare.

Exporturile A.E.L.S. către C.E.E. au sporit cu numai şase la sută în 1964 în comparaţie cu creşteri de 10 pînă la 13 la sută în anii 1959—1963. Anul acesta cifrele sînt şi mai nefavorabile.

Creşterea mai slabă a exporturilor A.E.L.S. către C.E.E. poate fi explicată în parte printr-o creştere mai modestă a importurilor totale ale ţărilor C.E.E. Franţa şi Italia în special au pus frînă dezvoltării interne pentru a stăvili inflaţia, ceea ce a descurajat unele importuri. Totuşi, oficialităţile A.E.L.S. sînt convinse că divizarea în două blocuri constituie un factor major al acestei situaţii.

În afară de Anglia, alte patru ţări A.E.L.S. au înregistrat o încetinire a creşterii exporturilor lor către C.E.E. În nici unul din cazuri însă, ea nu a fost atît de serioasă încît să reprezinte o reducere reală faţă de primele şase luni ale anului trecut.

Danemarca, exemplul cel mai nefavorabil, a înregistrat o sporire a exporturilor către cei şase de numai 2,8 la sută în prima jumătate a anului 1965. Aceasta a fost în special un rezultat al efectelor politicii agricole a A.E.L.S. asupra exporturilor agricole ale Danemarcei. Finlanda, Norvegia şi Suedia nu au reuşit nici ele să-şi menţină nivelurile înalte atinse în trecut în exporturile către C.E.E. Austria, Elveţia şi Portugalia au izbutit să-şi menţină ritmul precedent de creştere în exporturile către cei şase.

Pe de altă parte, importurile A.E.L.S. din ţările C.E.E. au continuat să sporească într-un ritm rapid. În prima jumătate a acestui an, aceste importuri au crescut cu 9 la sută faţă de perioada corespunzătoare a anului 1964.

Un motiv îl constituie nivelul ridicat al activităţii economice în ţările A.E.L.S. Un alt motiv ar putea fi acela că în ţările scandinave, în care importurile au fost deosebit de mari, nivelul tarifar este relativ scăzut şi neimportant.

Ca rezultat al acestei tendinţe, deficitul A.E.L.S. în comerţul de mărfuri cu C.E.E. a sporit de la 1,2 miliarde dolari în primele şase luni din 1964 la 1,583 miliarde în prima jumătate a anului acesta. În comerţul cu Statele Unite, ţările A.E.L.S. şi-au văzut exporturile sporind cu 12,9 la sută, la 1,147 miliarde dolari, faţă de prima jumătate a anului 1964. Importurile au crescut cu numai 3 la sută. Totuşi, A.E.L.S. înregistrează un deficit masiv în comerţul său de mărfuri cu Statele Unite. Deficitul balanţei pe şase luni a fost de 439 milioane de dolari.

David R. FRANCIS

REFLECTOR

Comerţul exterior al Angliei

Modul în care a evoluat comerţul exterior britanic în ultimul timp pare a confirma părerea că nu ne putem aştepta în curînd la o nouă reducere a taxei speciale de import stabilită de Wilson, care în primăvara aceasta a fost redusă de la 15 la 10%. În pofida taxelor vamale speciale şi în ciuda eforturilor intense pentru îngrădirea cererii interne, importul britanic continuă să aibă, ca şi exportul, o tendinţă ascendentă. Deflaţia nu va schimba în curînd lucrurile în sens invers, cu atît mai puţin cu cît rezervele industriei rămîn mici şi, în consecinţă, întreprinzătorii nu sînt dispuşi şi nu sînt în stare să reacţioneze la o acalmie a conjuncturii în mod tradiţional prin consumarea stocurilor. Numeroşi importatori se mai tem şi acum că, datorită slabului ei efect, taxa ar putea fi înlocuită sau completată mai devreme sau mai tîrziu printr-o contingentare a cantităţilor ; de aceea ei îşi sporesc comenzile. Cu atît mai limitate sînt, deocamdată, posibilităţile guvernului de a sprijini în mod deliberat restrîngerea importului. De aceea, ministrul comerţului, Jay, va fi nevoit să opună o rezistenţă înverşunată partenerilor din A.E.L.S. care luna viitoare vor cere probabil o nouă reducere a taxelor de import speciale, deşi la Whitehall se ştie foarte bine că, opunîndu-se rezistenţă, nu se contribuie la reciştigarea încrederii străinătăţii în lira sterlină. Atît timp cît importul Angliei nu se află într-o corelaţie mai bună cu exportul, nu se poate lua în considerare sistarea subvenţiilor fiscale de 2,5% pentru export.

(După **Handelsblatt**)

Un hotel-turn

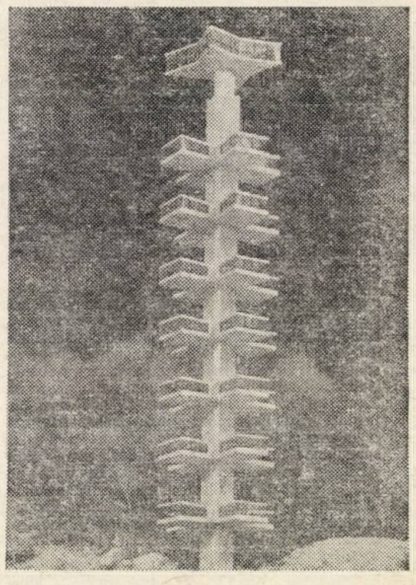

Într-un parc din Essen se va clădi un hotel-turn înalt de 95 metri. Proiectul a fost întocmit de arhitectul german Dollinger. În jurul unei coloane pentru ascensoare, construită din oţel, metale uşoare şi materiale plastice, se grupează 28 de apartamente suspendate, distribuite ca frunzele de trifoi. Fiecare apartament are două camere cu cîte două paturi şi două camere cu cîte un pat. În total, hotelul-turn va avea 112 camere şi va putea găzdui 168 de pasageri. În vîrful coloanei va fi instalat un restaurant-turnant.

LE NOUVEL OBSERVATEUR

CONCILIUL ECUMENIC LA ORA COMPROMISURILOR

CONCILIUL s-a deschis într-o atmosferă de entuziasm, în octombrie 1962. La aceasta a contribuit în mare parte personalitatea papei Ioan al XXIII-lea. Se spunea : iată că, în sfîrşit, biserica îşi va aranja socotelile cu lumea modernă, adică cu lumea reală. Pentru credincioşi, era începutul unei noi speranţe. În acelaşi timp, ştirea aţîţa curiozitatea unui număr mare de necredincioşi : poate se va întîmpla ceva în inima acestei citadele ancestrale, orgolioase, imuabile..

Iată a patra şi ultima sesiune. Vatican II se apropie de sfîrşit. Ce fel de sfîrşit ? De-a lungul anilor, entuziasmul a scăzut întrucîtva, speranţele sînt mai tulburi, iar curiozitatea s-a tocit. Totuşi, dacă se dă crezare la tot ceea ce se spune şi se scrie în ultimul timp, Conciliul se pregăteşte să ia poziţie, în săptămînile viitoare, în problema controlului naşterilor, a păcii în Vietnam, a bombei atomice, a dezarmării generale, a rasismului în general şi antisemitismului în particular, a nonviolenţei, a subdezvoltării, a celei de-a treia lumi, a democraţiei politice şi economice. Pe scurt, Conciliul s-ar pregăti să dea bisericii o imagine nouă, modernă, lipsită de ambiguitate, care ar stîrni interesul maselor celor mai indiferente.

Într-adevăr, calendarul actualei sesiuni este deosebit de încărcat şi mai multe puncte care urmează să fie abordate pot fi găsite în enumerarea de mai sus. Rămîn îndeosebi trei „subiecte importante". Ele subliniază îndrăznelile, ezitările, amînările, certurile şi pasiunile care au marcat desfăşurarea acestui Conciliu.

Primul proiect priveşte libertatea religioasă. El a făcut să curgă multă cerneală, a trenat multă vreme şi este astăzi în discuţie. În sfîrşit, el provoacă dezbateri publice pasionate şi dezbateri de conştiinţă, dar mulţi episcopi doresc să proclame această libertate.

În ce priveşte faimosul proiect 13, el trebuie să reprezinte „încoronarea" Conciliului. Astăzi, după toate intervenţiile şi observaţiile, este un document gros de aproape 1 000 de pagini. El nu se referă la omul care crede ca atare, ci la oameni în general, „hic et nunc". În acest domeniu sînt de aşteptat luările de poziţii cele mai noi în privinţa omului şi a lumii moderne.

Dar dezbaterea asupra controlului naşterilor nu va avea loc. La această problemă lucrează o comisie independentă a Conciliului. Se vor ţine alte dezbateri. Observatorii cei mai informaţi nu consideră însă că vor putea surveni mari răsturnări. Căci, această ultimă sesiune nu trebuie să aibă un rol cu adevărat creator, ci mai degrabă sarcina de a încheia ceea ce a fost deja studiat, discutat, modificat... Trebuie redactate ultimele compromisuri asupra unor subiecte de importanţă extremă, arzătoare.

Unii îşi dau o deosebită osteneală să explice că în Conciliu nu există o cioc-nire între „o stîngă" şi „o dreaptă". Părintele Danielou scrie în *Figaro* : „Conciliul n-a fost integrist, nici progresist. El a fost adevărat". Fie, dar unde este adevărul ?

Linia pe care o trasează Paul al VI-lea este dificilă, oarecum neprecizată şi ea dă deseori impresia că vrea să ţină seama în acelaşi timp de cei care doresc să meargă prea repede şi de cei care nu vor să avanseze deloc.

Va trebui ca textele adoptate şi promulgate să fie puse în aplicare. În această privinţă, se întrevăd încă dificultăţi şi încetineala inevitabilă a acestei acţiuni : oricît de „revoluţionare" ar putea fi ele, hotărîrile adoptate vor trebui, o dată Conciliul terminat, să devină fapte şi, lucru mai greu, să însufleţească toate spiritele, din vîrf şi pînă la bază, pentru a-şi păstra deplina lor semnificaţie.

Ziare despre ziare

L'OSSERVATORE ROMANO

Majoritatea ziarelor susţin probabil că sînt unice dintr-un anumit punct de vedere, dar puţine sînt îndreptăţite să facă această afirmaţie în aceeaşi măsură ca **L'Osservatore Romano.** Este singurul ziar care apare zilnic la Vatican. Limba lui este italiana, dar întrucît unul din rolurile lui cele mai importante este de a reproduce integral toate declaraţiile papale, ziarul poate publica principalul lui material de pe prima pagină în latină sau în oricare altă limbă folosită de papă pentru a se exprima. Mai greu de definit decît caracterul lui unic este statutul exact al ziarului ; este o publicaţie atît oficială cît şi neoficială, ceea ce provoacă probabil nedumerire acelor cititori care nu sînt pe deplin familiarizaţi cu complicaţiile Vaticanului.

Ziarul a fost fondat în urmă cu ceva mai mult de un secol, avînd în mod clar scopul de a prezenta poziţia bisericii romano-catolice în lupta împotriva anticlericalismului, într-o perioadă în care papa era pe cale să-şi piardă teritoriile în favoarea noului stat italian. Primii doi redactori-şefi ai ziarului, Zanchini şi Bastia, au sosit la Roma ca refugiaţi din Romagna, unde zelul lor catolic îi adusese în conflict cu autorităţile piemonteze care înlocuiseră stăpînirea papală. Aceasta se petrecea în 1860. În vara acelui an, Zanchini şi Bastia au cerut autorizaţia să editeze un ziar politic. Cererea lor a fost adresată subsecretarului pentru afacerile interne din guvernul papal, Pacelli, bunicul viitorului papă Pius XII.

Ideea lor venea la momentul potrivit. Pacelli se gîndea el însuşi să fondeze un ziar pe lîngă publicaţia oficială **Giornale di Roma,** considerată inadecvată pentru polemica gazetărească. Denumirea **L'Osservatore Romano** a fost preluată de la un ziar care îşi încetase apariţia cu 10 ani înainte. Noul ziar se bucura de tot sprijinul lui Pacelli, inclusiv subvenţii indirecte sub formă de abonamente şi scutiri fiscale.

Acest sprijin oficial a fost ţinut secret, ca şi faptul că Pacelli a păstrat pentru ministerul său proprietatea ziarului şi un anumit control asupra materialelor urmînd a fi publicate în ziar. În rest, cei doi redactori-şefi au primit o oarecare libertate. De la început ei au îmbinat caracterul oficial al ziarului cu zelul lor personal. Primul exemplar a apărut în 1861.

Evenimentele ulterioare urmau să complice acest amestec. În 1870, după sfîrşitul puterii temporale a papei pe teritoriul Romei propriu-zise, cînd papa s-a constituit voluntar „prizonier" la Vatican, **L'Osservatore Romano** şi-a păstrat rolul de ziar publicat în Italia în scopul apărării cauzei papale. O dată cu dispariţia lui **Giornale di Roma** şi continuarea strînselor legături cu Vaticanul, a devenit mai greu să se menţină o deosebire între elementele oficiale şi cele particulare ale ziarului. După Concordatul cu Mussolini din 1929, sediul ziarului a fost mutat cum era logic de la Roma în micul stat Cetatea Vaticanului, creat în baza pactelor de la Lateran, unul dintre ele fiind Concordatul.

Se continua să se afirme că ziarul nu trebuie să fie considerat drept glasul oficial al Vaticanului, că singurele materiale cu adevărat oficiale erau discursurile papale şi relatările despre activitatea papei, sau ştirile despre activitatea ministerelor guvernului papal. Dar ziarul a devenit mai puţin combativ. El a fost criticat adesea pentru că a manifestat mai mult spirit critic împotriva regimurilor liberale decît împotriva fasciştilor. Pe atunci, linia oficială era ca ziarul să se limiteze la domeniul religiei şi al apărării drepturilor bisericii romano-catolice şi să nu participe direct la viaţa politică.

În momentul în care fasciştii au început să atace mişcarea Acţiunea Catolică, ciocnirea a devenit inevitabilă, după cum **L'Osservatore Romano** nu putea să treacă cu vederea unele idei fasciste asupra statului şi societăţii. Ziarul a avut posibilitatea să-şi exprime părerea atunci cînd Hitler a sosit la Roma, în mai 1938, şi a făcut-o într-un mod caracteristic. La 1 mai Pius XI plecase la reşedinţa sa de vară de la Castelgandolfo, special pentru a evita o întîlnire cu Hitler. Acest lucru era suficient de vădit şi trebuia spus fie în mod clar, fie deloc. Comentariul publicat de **L'Osservatore Romano** a fost însă extrem de rafinat : el sublinia că papa prefera aerul de la Castelgandolfo aerului din Roma. După aceea, vizita lui Hitler a fost ignorată cu desăvîrşire.

Această poziţie ocolită rămîne tipică pentru ziarul Vaticanului. Articolele lui trebuie să fie citite printre rînduri. Stilul însuşi este plin de meandre. Importanţa reală care trebuie să fie acordată unui articol de fond este totdeauna o problemă de interpretare. **L'Osservatore Romano** depinde direct de Secretariatul de Stat. Se poate presupune că el oglindeşte opinia oficială la un moment dat. În acelaşi timp, personalul ziarului este ales, deoarece se bucură de încrederea Sfîntului Scaun. Înainte de a trece la stilul întortocheat al ziarului **L'Osservatore Romano,** actualul lui redactor-şef, dr. Raimondo Manzini, devenise cunoscut pentru expunerile clare ale poziţiei romano-catolice pe care le scria în calitate de redactor-şef al ziarului **L'Avenire d'Italia** şi de deputat democrat-creştin.

În ultimă instanţă, opiniile publicate de ziar sînt oficiale fără a fi obligatorii. Majoritatea cititorilor care primesc cele 30 000—40 000 exemplare tipărite zilnic înţeleg această poziţie. Ziarul reprezintă cel mai apropiat echivalent al unui purtător de cuvînt oficial al Vaticanului ; serviciul de presă al ziarului furnizează cu anticipaţie ziariştilor acreditaţi textele pe care le va publica în seara respectivă. Personalul acestui serviciu de presă răspunde aşa cum poate la întrebările ziariştilor.

Ca şi alte ziare mici dar influente, **L'Osservatore Romano** foloseşte bine resursele lui modeste. El se mulţumeşte cu puţin spaţiu ; relatările despre Conciliul ecumenic, de pildă, care ar fi putut fi foarte revelatoare, s-au limitat la reproducerea zilnică a declaraţiei oficiale. În prezent se speră că, cu prilejul sesiunii de închidere a Conciliului, ziarul va fi autorizat să-şi deschidă coloanele unor subiecte controversate. Dar tradiţia cîntăreşte greu şi una dintre tradiţiile cele mai puternice este că ziarul este independent pînă la un punct şi oficial pînă la un punct, fapt care nu poate decît să stinjenească orice încercare de a-l transforma într-un for de discuţie deschisă.

(Din **The Times**)

Profil

STEPHAN STEPHANOPOULOS

Actualul prim-ministru al Greciei (născut în 1899) şi-a început cariera politică în 1930 după ce-şi terminase studiile de drept şi ştiinţe economice la Atena şi Paris. Doi ani mai tîrziu a fost numit subsecretar de stat şi apoi ministru al economiei naţionale. În anii dinaintea celui de-al doilea război mondial a participat la activitatea mai multor guverne.

La începuturile activităţii sale politice el făcea parte dintr-un partid de dreapta, partidul populist. S-a opus însă dicta.urii lui Metaxa şi în 1936 a pus temeliile partidului „populist democratic", pe care l-a şi reprezentat în primul guvern format după terminarea celui de-al doilea război mondial, sub conducerea lui Papandreu. Din 1946 face parte din parlament. În următorii patru ani a asigurat conducerea ministerului coordonării economice.

În noiembrie 1950 a părăsit „partidul populist" şi împreună cu Panayotis Kanellopoulos a fondat partidul „populist unionist" care, anul următor, s-a integrat în „Adunarea naţională greacă" a mareşalului Papagos. În guvernul Papagos a deţinut portofoliul afacerilor externe iar mai tîrziu a fost numit vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

Actualul premier al Greciei a mai fost la un pas de a ocupa acest post cu aproximativ un deceniu în urmă. După moartea mareşalului Papagos, conducătorul partidului „Adunarea naţională greacă", a fost ales lider al acestei grupări politice. Nu i s-a încredinţat însă mandatul de a forma un nou guvern, fiind preferat Konstantin Karamanlis. Stephanopoulos a părăsit curînd gruparea acestuia — partidul naţional radical, care luase locul partidului lui Papagos — şi a format „partidul comunal". Mai tîrziu împreună cu Papandreu, Venizelos şi Tsirimokos, a pus bazele partidului „Uniunea de centru".

În 1963 a devenit din nou ministru în guvernul format de Papandreu după cîştigarea alegerilor de către „Uniunea de centru". Pînă la 15 iulie 1965 a fost ministru al coordonării economice şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

În perioada celor 73 zile de criză guvernamentală, după ce a părăsit rîndurile susţinătorilor lui Papandreu, s-a vorbit în cîteva rînduri de posibilitatea de a i se încredinţa mandatul formării unei noi echipe ministeriale. Abia după eşecul lui Novas şi Tsirimokos, abia după ce a existat certitudinea constituirii unei noi majorităţi parlamentare, Stephanopoulos a format guvernul care avea să obţină investitura cu 152 de voturi pentru şi 148 contra.

Luni seara premierul a adresat un apel radiodifuzat poporului grec. El a declarat că ţara nu poate suporta „o nouă diviziune naţională" şi a cerut poporului „înţelegere, pace, linişte şi uitare". După ce a asigurat opinia publică de faptul că nu trebuie să se teamă pentru părerile ei politice el a afirmat : „Sîntem hotărîţi să nu permitem reîntoarcerea la ură şi la scindare".

P. H.

Presa acum 50 de ani

Corespondentul din Paris al agenţiei newyorkeze Associated Press, *care a vizitat împreună cu un grup de ziarişti americani unul din marile centre ale aviaţiei franceze scrie : „O întreagă armată aeriană, cuprinzînd divizii şi escadre formate din avioane de luptă, de recunoaştere, de pază şi de bombardament — toate puternic blindate, avînd la bord tunuri cu un calibru de 3—8 cm precum şi mitraliere, nu mai constituie astăzi un vis ci o realitate, în urma dezvoltării extraordinare a aviaţiei militare în Franţa. Vizitînd terenul cîmpului de aviaţie am văzut mai întîi un avion de luptă — un aparat enorm, avînd 9 m lăţime, mai multe aripi, cu o desfăşurare de 40 m, prevăzut cu două tunuri, cu proiectile de oţel de 8 cm. Acest aparat este capabil de a purta 12 oameni ; echipajul său obişnuit se compune dintr-un ofiţer şi patru membri". În privinţa viitorului aviaţiei militare franceze corespondentul scrie : „Crucişătoarele aeriene şi avioanele de luptă vor începe în curînd să formeze puternice escadre care vor executa operaţiuni ofensive şi defensive, atacînd liniile de comunicaţie ale duşmanului, căile ferate etc. ; ele vor stînjeni serviciile de aprovizionare şi vor demoraliza formaţiunile de rezervă din spatele fontului inamic".*

După cum transmite din Atena Agenţia Telegrafică Italiană, retragerea lui Venizelos de la putere nu a afectat cu nimic soliditatea partidului liberal, care rămîne strîns unit, în ciuda tuturor vicisitudinilor. Deputaţii liberali i-au adresat lui Venizelos scrisori prin care îl încredinţează de ataşamentul lor. Numai patru deputaţi liberali s-au abţinut de a se pronunţa în favoarea lui Venizelos.

Guvernul sîrb pregăteşte mutarea provizorie a capitalei la Niş. Totodată în acest oraş se aşteaptă sosirea a 15 milioane monede de argint a cîte 2 dinari şi 50 parale bătute în Franţa, care vor constitui noua emisiune a Serbiei.

La Londra şi la Paris s-a anunţat că între Anglia, respectiv Franţa, şi Bulgaria a fost declarată starea de război.

Guvernul spaniol a adresat papei Benedict o nouă invitaţie de a-şi stabili reşedinţa în Palatul Escorial de lîngă Madrid, în cazul cînd suveranul pontif va fi silit să părăsească Roma. În răspunsul său, adresat arhiepiscopului de Toledo, papa a mulţumit pentru invitaţia ce i-a fost adresată.

Viceamiralul comandant al escadrei flotelor aliate din Mediterana orientală a ordonat blocarea litoralului bulgar al Mării Egee, începînd cu data de 1 octombrie, ora 6 dimineaţa. S-a acordat un răgaz de 48 de ore vaselor statelor neutre pentru a părăsi zona blocată.

Preşedintele Wilson a aprobat proiectul de a se construi o puternică flotă de război a S.U.A. pentru care, în următorii 5 ani, se vor aloca fonduri în valoare de 500 milioane de dolari.

Ziarul socialist german Vorwärts *dezvăluie regimul de apăsare şi tiranie pe care l-au impus autorităţile austriece şi germane în Polonia cucerită. „Broşurile, cărţile şi ziarele interzise în Austro-Ungaria şi Germania nu pot pătrunde nici în Polonia ; întrunirile în aer liber, mitingurile publice în care se discută politică sînt interzise ; orice alte întruniri trebuie să obţină aprobarea autorităţilor cu 5 zile înainte de data fixată pentru ţinerea lor".*

Fişier

Fondul Monetar Internaţional

(International Monetary Fund) F.M.I.

La 27 septembrie au început la Washington lucrările sesiunii anuale a Fondului Monetar Internaţional.

F.M.I. a luat naştere ca urmare a acordului la care s-a ajuns între ţările occidentale la conferinţa de la Bretton Woods (iulie 1944). Din 1947, Fondul are statut de instituţie specializată a Organizaţiei Naţiunilor Unite. Are legături strînse cu Banca Internaţională de Reconstrucţie şi Dezvoltare (aşa-numita „Bancă Mondială"), Acordul general de împrumuturi al „Clubului celor zece" (grupul financiar al principalelor ţări capitaliste) şi cu alte bănci şi instituţii financiare internaţionale.

Prevederile acordului de la Bretton Woods arată că scopul Fondului este de a contribui la stabilitatea valutelor monetare occidentale şi a le feri de devalorizare, de a constitui un sistem multilateral de decontare între membrii Fondului şi de a stimula investiţiile de capital particular, în sfîrşit, de a acorda membrilor Fondului mijloacele pentru reechilibrarea balanţelor de plăţi. Pentru atingerea acestui scop, fiecare stat membru participă cu o cotă, din care o parte în aur, iar altă parte în moneda naţională a statului respectiv. Această din urmă sumă, care se află la dispoziţia Fondului, se păstrează în ţara respectivă, la Banca centrală ; jumătate din stocurile de aur ale F.M.I. se păstrează în S.U.A., ţară în care Fondul îşi are sediul.

Iniţial, cota S.U.A. era de 2 500 000 de dolari, a Angliei de 1 300 000 de dolari, a Franţei 525 000 de dolari, a Canadei 300 000 de dolari etc. În prezent din cele 21 036 000 000 dolari cît reprezintă cotele depuse de cele 103 ţări membre ale Fondului, S.U.A. deţin 5 160 000 000 dolari, Anglia 2 440 000 000, Canada 750 000 000, R.F.G. 1 200 000 000, Franţa 985 000 000, Italia 625 000 000 Olanda 520 000 000, Belgia 422 000 000, Luxemburgul 19 000 000 dolari etc.

Hotărîrile în cadrul Fondului se iau cu majoritate simplă de voturi, după sistemul ponderii pe care o reprezintă mărimea cotei depuse de fiecare ţară în parte. Astfel, fiecare din membrii Fondului are cîte 250 de voturi, plus un vot complimentar pentru fiecare tranşă de sută de mii de dolari din cota sa.

După 21 de ani de activitate, observatorii apreciază că Fondul nu şi-a atins principalele obiective propuse. Dominaţia S.U.A. în domeniul valutar, exprimată prin ponderea sa importantă în ce priveşte votul, ca şi folosirea dolarului ca monedă de rezervă internaţională a lumii capitaliste au ascuţit contradicţiile din sînul F.M.I. În plus, nu s-a putut evita înrăutăţirea situaţiei balanţei de plăţi a unei părţi importante din statele membre şi nici nu s-a putut stăvili deprecierea continuă a puterii de cumpărare a multor valute occidentale. În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, ultimul raport al Fondului, publicat în luna august a.c., arată că datoria pe termen lung şi mijlociu a 34 de state din Asia, Africa şi America Latină a crescut de peste 3 ori între 1956—1964.

Structura organizatorică a Fondului este formată din Consiliul de Administraţie şi Directoratul (ca organ executiv).

În componenţa Consiliului de administraţie intră administratorii (care sînt miniştri de finanţe sau conducătorii băncilor centrale ai ţărilor membre) şi locţiitorii lor. Ei sînt desemnaţi pe o perioadă de cinci ani de către fiecare stat membru. În fruntea Consiliului se află un preşedinte ales anual din rîndul membrilor. Consiliul se întruneşte o dată pe an. El are ca atribuţiuni primirea şi excluderea membrilor, stabilirea şi revizuirea cotelor pe care trebuie să le depună statele membre, repartizarea venitului, alegerea organelor executive etc.

Directoratul — compus din 18 directori executivi (cinci numiţi de statele cu cotele cele mai mari şi ceilalţi aleşi) are în frunte un director general executiv care este conducătorul aparatului administrativ al Fondului. El numeşte funcţionarii Fondului, inclusiv pe cei ai cartierului general european cu sediul la Paris.

Sediul Fondului se află la Washington.

I. C.

BREVIAR

21 septembrie

A sosit în Capitală Measketh Caimerom, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Cambodgiei în Republica Socialistă România.

22 septembrie

Delegația guvernamentală a Republicii Populare Chineze, în frunte cu Cean Lin-ci, ministrul industriei cărbunelui, care ne vizitează țara cu prilejul deschiderii la București a Expoziției construcției economice a R. P. Chineze, a făcut o vizită ministrului minelor, Bujor Almășan.

Pavilionului Republicii Socialiste România din cadrul Tîrgului internațional de mostre din Damasc i s-a conferit medalia de aur pentru modul de prezentare și calitatea exponatelor.

23 septembrie

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a primit pe ambasadorul Cambodgiei în Republica Socialistă România, Measketh Caimerom, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

La București s-a deschis Expoziția construcției economice a Republicii Populare Chineze. La festivitatea inaugurală au participat tovarășii Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, Emil Bodnaraș, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, precum și Bujor Almășan, Gheorghe Cioară, Roman Moldovan, Ion Marinescu, Mihai Marinescu, Cornel Onescu, Bucur Șchiopu — miniștri, George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Au luat parte, de asemenea, membrii delegației guvernamentale a R. P. Chineze, în frunte cu Cean Lin-ci, care ne vizitează țara cu acest prilej.

Tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, a primit delegația guvernamentală chineză, condusă de Cean Lin-ci, ministrul industriei cărbunelui, care ne vizitează țara cu prilejul inaugurării Expoziției construcției economice a R. P. Chineze.

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe I. K. Jegalin, ambasadorul Uniunii Sovietice la București.

Tovarășul Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R., și tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., au primit pe tovarășii Friedl Fürnberg, membru al Biroului Politic și secretar al C.C. al P.C. din Austria, și Rudolf Richtet, membru al C.C. al P.C. din Austria, care și-au petrecut concediul în țara noastră.

Cu acest prilej au avut loc convorbiri care s-au desfășurat într-o atmosferă prietenească, cordială.

Conducătorul delegației Republicii Socialiste România, la lucrările celei de-a 9-a sesiuni ordinare a Conferinței generale a Agenției internaționale pentru energie atomică (A.I.E.A.) de la Tokio, acad. Horia Hulubei a fost ales președinte al sesiunii.

24 septembrie

S-a înapoiat în Capitală, venind de la Moscova, tovarășul Gheorghe Rădulescu, reprezentantul permanent al Republicii Socialiste România în C.A.E.R., care a participat la cea de-a XIX-a ședință a Comitetului executiv al C.A.E.R.

A părăsit Capitala plecînd în Austria delegația Crucii Roșii a Republicii Socialiste România condusă de tovarășul Anton Moisescu, președintele Comitetului executiv al Crucii Roșii și membru în Consiliul guvernatorilor Ligii Societăților de Cruce Roșie care va participa la lucrările celei de-a XX-a Conferințe internaționale a Crucii Roșii, ce se va desfășura la Viena.

La Mamaia au luat sfîrșit lucrările celui de-al XII-lea Congres al Confederației internaționale de pescuit sportiv.

La Santiago de Chile s-au deschis lucrările sesiunii anuale a Comitetului Executiv al Organizației Internaționale a Ziariștilor, la care iau parte delegații din 30 de țări europene, asiatice și latino-americane. Din partea țării noastre participă o delegație condusă de Nestor Ignat, președintele Uniunii Ziariștilor.

25 septembrie

A părăsit Capitala, plecînd la Paris, o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român condusă de tovarășul Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R., care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Francez, va face o vizită în Franța. Din delegație fac parte tovarășii Maxim Berghianu, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului regional Cluj al P.C.R., Dumitru Popescu, membru al C.C. al P.C.R., redactor șef al ziarului Scînteia, Ion Iliescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., șef de secție la C.C. al P.C.R., Andrei Ștefan, șef adjunct de secție la C.C. al P.C.R., și Nicu Bujor, activist la C.C. al P.C.R.

S-a încheiat prima etapă a cursului de perfecționare privind „Ameliorarea producției viticole", organizat sub egida F.A.O. la București. Participanții la curs, specialiști din 11 țări, au plecat într-o călătorie de studii în Dobrogea.

Au plecat în Iugoslavia, la invitația Federației asociațiilor de luptători din războiul de eliberare națională a Iugoslaviei, general de armată Iacob Teclu, președintele Comitetului organizatoric al veteranilor din războiul antifascist, și Vida Geza, membru în Comitetul foștilor deținuți antifasciști din Republica Socialistă România, pentru a participa la congresul acestei federații.

Ansamblul de cîntece și dansuri „Perinița" a plecat într-un lung turneu prin mai multe țări din America Latină.

26 septembrie

Au plecat spre Belgrad tovarășii Alexandru Bîrlădeanu prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, care vor participa la sesiunea Comisiei mixte guvernamentale româno-iugoslave de colaborare economică și tehnico-științifică.

La invitația Consiliului Național al Femeilor din țara noastră a sosit pentru o vizită de prietenie Aoua Keita, membră a Biroului Politic al Uniunii Sudaneze, deputată în Adunarea Națională.

Au sosit în Capitală A. de Vajda, șeful operațiunilor din fondul special F.A.O. pentru valorificarea pămîntului și apelor, și Johannes Dekkar, expert F.A.O.

27 septembrie

A plecat în Republica Populară Bulgaria, în schimb de experiență, o delegație de activiști ai P.C.R., în frunte cu tovarășul Matei Ștefan, membru al C.C. al P.C.R., șef de secție al C.C. al P.C.R.

În Capitală s-au deschis lucrările Conferinței de mecanică, organizată de Academia Republicii Socialiste România și Ministerul Învățămîntului, în colaborare cu alte ministere. Participă academicieni, cadre didactice din învățămîntul superior, cercetători și alți specialiști care lucrează în domeniul mecanicii, în cercetarea teoretică sau experimentală, ca și numeroși invitați de peste hotare.

28 septembrie

S-a dat publicității știrea cu privire la vizita pe care o va face în Iran în perioada 21—25 octombrie 1965 președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, la invitația primului ministru al Iranului, Amir Abbas Hoveida.

A sosit în țara noastră o delegație guvernamentală a Cambodgiei condusă de Son Sann, al doilea vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministru coordonator al problemelor economice, financiare și de planificare, consilier permanent al prințului Norodom Sianuk, în legătură cu vizita pe care o va face la sfîrșitul anului în Republica Socialistă România prințul Norodom Sianuk, șeful statului cambodgian.

A avut loc la Palatul Republicii ședința Consiliului de Stat, prezidată de tovarășul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Stat. Au luat parte tovarășii: Constanța Crăciun, Mihai Gere și Ilie Murgulescu — vicepreședinți ai Consiliului de Stat, Grigore Geamănu — secretarul Consiliului de Stat, Petre Borilă, Anton Breitenhofer, Ion Cosma, Vasile Daju, Constantin Drăgan, Suzana Gîdea, Athanase Joja, Ion Popescu-Puțuri, Gheorghe Stoica, Ludovic Takacs și Vasile Vîlcu, membri ai Consiliului de Stat. Au fost adoptate mai multe decrete privind organizarea activității unor instituții centrale de stat. Consiliul a rezolvat apoi lucrările curente.

În Capitală, la Filatura Românească de Bumbac, a avut loc o reuniune consacrată Zilei naționale a R. P. Chineze. În aceeași zi Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a organizat o gală de filme chineze.

În cadrul relațiilor de colaborare dintre orașele înfrățite Constanța și Turku (Finlanda), Vaino J. Leino, primarul acestui oraș, împreună cu soția, au făcut o vizită în orașul Constanța, la invitația Comitetului executiv al Sfatului popular orășenesc.

La invitația Universității din București, a sosit în Capitală, prof. Jean Roche, rectorul Universității din Paris.

POȘTA REDACȚIEI

Ignat Balogh — Arad. Într-adevăr Organizația Națiunilor Unite are 117 membri. Participarea unui număr mai mare de țări (124) la conferința internațională a zahărului se explică prin prezența unor state independente membre ale O.N.U. și a unor teritorii care nu și-au dobîndit încă independența dar sînt exportatoare de zahăr.

Ion Roseti — Tîrgoviște. Noi considerăm dezbaterea închisă. Și așa ea a ocupat în coloanele „Poștei redacției" un spațiu pe care majoritatea cititorilor l-ar fi dorit consacrat unor probleme de interes mai general.

Ing. Eug. Chicoș și ing. Ștefan Șuteu, București.

Sperăm că interviurile și convorbirile cu reprezentanți ai țării noastre care au participat la diverse reuniuni internaționale, apărute în ultimele numere ale revistei au satisfăcut interesul dv. față de această problemă.

Despre Ku-Klux-Klan și alte organizații teroriste din S.U.A. am scris în nr. 5/1963, despre Mafia în nr. 9/1963. A apărut de asemenea un articol despre Interpol, reprodus după un ziar străin. Întrucît vă interesați de aceste probleme, folosim prilejul pentru a vă relata un episod petrecut săptămîna trecută. Chiar în momentul cînd la New York se deschidea o anchetă asupra Mafiei americane (Cosa nostra), 15 gangsteri s-au întrunit în secret într-un mare hotel new yorkez „pentru a se consulta". „Este semnificativ, a declarat procurorul general al Brooklyn-ului, A. Koota, că această întîlnire a fost organizată îndată după începerea anchetei noastre. Avem intenția să urmărim această chestiune foarte îndeaproape pentru a stabili cine și în ce scop a convocat ancheta și pentru a verifica dacă nu s-a pus la cale vreun complot pentru a ne stînjeni ancheta". De notat că recentul „consiliu de război" al gangsterilor se aseamănă cu cel ținut la 14 noiembrie 1957, de vreo 50 de reprezentanți ai lumii interlope din New York. Atunci au fost arestați cu toții în timpul reuniunii, care avea ca scop împărțirea moștenirii lui Albert Anastasie, șeful unui trust al crimei, asasinat la 27 octombrie același an.

Dr. Dinu Tărlășescu — Reghin. Amplul articol pe care ni l-ați trimis conține numeroase elemente interesante, dar tema lui nu intră în momentul de față în vederile noastre.

M. Aurelian — Brașov. Litigiul între Statele Unite și Panama nu a fost încă rezolvat definitiv. Săptămîna trecută, președintele Johnson a anunțat că s-a căzut de acord în principiu asupra unui nou tratat care „va recunoaște în mod efectiv" suveranitatea statului panamez asupra zonei canalului. Cele două țări ar urma să răspundă în comun de administrarea canalului și să împartă beneficiile obținute prin exploatarea lui. În Panama, acest acord de principiu a fost anunțat de președintele Marco Robles. Grija cu care au fost coordonate cele două declarații prezidențiale și momentul ales pentru enunțarea lor se explică, după părerea ziarului New York Times prin dorința de a-l sprijini pe președintele Robles împotriva celor care îl critică pentru atitudine lipsită de fermitate în tratativele cu Statele Unite. Adevărul este că parlamentul panamez urma să se întrunească în săptămîna în curs și se prevedeau critici serioase împotriva ritmului lent al tratativelor care se desfășoară în secret. Asigurările asupra acordului de principiu realizat nu au fost de natură să-i mulțumească pe cei care cer abrogarea tratatului din 1903. Ei doresc să cunoască amănuntele înțelegerii și mai ales data la care ar urma să intre în vigoare un nou tratat.

V. Andreescu — București. Ne întrebați care sînt perspectivele reluării tratativelor obișnuite în cadrul Pieței comune după recentele declarații ale președintelui de Gaulle. Deocamdată, la Bruxelles se consideră că Franța nu va participa în nici un caz la întîlnirea obișnuită a Consiliului ministerial fixată pentru 25 octombrie. În dorința de a readuce Franța la masa tratativelor, ministrul de externe al Belgiei, Paul Henri Spaak, a conceput planul de a organiza o întîlnire a reprezentanților celor șase în luna noiembrie, fără participarea Comisiei Hallstein. După părerea lui Spaak, absența comisiei care se identifică cu principiul supranaționalității, respins de Franța, ar putea fi considerată la Paris ca o concesie demnă de luat în seamă. Cercurile diplomatice de la Bruxelles nu cred însă că o asemenea „concesie" de ordin pur formal ar putea determina guvernul francez să revină asupra hotărîrii sale de a nu participa la tratativele prevăzute pentru perioada imediat următoare.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"